

รวมกฎหมายประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๐

เล่ม ๓

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

หนังสือรวมกฎหมายประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นการรวบรวมกฎหมายทั้งสิ้น จำนวน ๗๖ ฉบับ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติ จำนวน ๗๒ ฉบับ พระราชกำหนด จำนวน ๒ ฉบับ และรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ ฉบับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาในปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันมีเนื้อหาของพระราชบัญญัติ / พระราชกำหนด / รัฐธรรมนูญ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย รวมทั้งสรุปสาระสำคัญของกฎหมายที่มีการแก้ไขในแต่ละฉบับเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการค้นคว้าอ้างอิง และเพื่อเผยแพร่ให้แก่สมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ ใฝ่ศึกษาทั่วไป

นายสรศักดิ์ เพียรเวช
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
กันยายน ๒๕๖๑

คำนำ

การจัดทำหนังสือรวมกฎหมายประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นการรวบรวมพระราชบัญญัติ จำนวน ๗๒ ฉบับ พระราชกำหนด จำนวน ๒ ฉบับ และรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ ฉบับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาในปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยแต่ละฉบับได้นำเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย พร้อมทั้งได้สรุปสาระสำคัญของกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับปัจจุบันมาจัดทำเป็นบันทึกท้ายพระราชบัญญัติ / พระราชกำหนด เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าเพิ่มเติมถึงเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมในแต่ละครั้งและเพื่อความสะดวกในการค้นคว้ากฎหมายย้อนไปยัง ฉบับก่อน ๆ

ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือรวมกฎหมายประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะเป็นประโยชน์ แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนทั่วไป ที่สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใดคณะผู้จัดทำขออภัยมา ณ ที่นี้ และขอรับไว้พิจารณาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
กันยายน ๒๕๖๑

คณะที่ปรึกษา

นางบุษกร อัมพรประภา
นายจักรพันธ์ จันทระเจริญ
นายกุลพล วัชรภาพ

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย

คณะผู้จัดทำ

นางวนิดา อินทรอำนวย
นางสาววรรณวิษ สว่างแจ้ง
นางธิดารัตน์ อุ่นจันทร์
นางสาวจุฬาพัฒน์ ช่างเกตุ
นางวัลลภา ทองบางไทร
นางกัญชลีการ์ เทียนเถื่อน
นางสาวปารจรีย์ นวนกุล
นางสาวรวีวรรณ เขียววิชัย

วิทยากรชำนาญการพิเศษ
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
วิทยากรปฏิบัติการ
เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลอาวุโส
เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

<http://www.parliament.go.th/elaw>

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๐๐ ต่อ ๓๑๓๐ หรือ ๓๒๑๐

รายละเอียดประกอบการใช้

หนังสือรวมกฎหมายปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ นี้ มีกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ ฉบับ โดยมีข้อมูลภายใต้กฎหมายแต่ละฉบับ ประกอบด้วยข้อมูล ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ กฎหมายที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาในปีพุทธศักราช ๒๕๖๐

กฎหมายที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาในปี พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติ จำนวน ๗๒ ฉบับ พระราชกำหนดจำนวน ๒ ฉบับ และรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ ฉบับ โดยจัดเรียงชื่อเรื่องตามลำดับวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ ๒ บันทึกท้ายกฎหมาย

บันทึกท้ายกฎหมาย คณะผู้จัดทำได้สืบค้นเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมาย ในแต่ละเรื่องตั้งแต่ฉบับแรก ซึ่งยังคงใช้บังคับอยู่ จนถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของกฎหมายฉบับก่อน ๆ เพื่อนำมาจัดทำบันทึกท้ายพระราชบัญญัติ / พระราชกำหนดด้วย

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลการพิจารณาร่างกฎหมาย (ภาคผนวก)

ข้อมูลการพิจารณาร่างกฎหมายประกอบด้วยข้อมูลวันที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ / พระราชกำหนด ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเรียงตามลำดับการพิจารณาตั้งแต่ร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จนถึงวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สารบัญ

ชื่อเรื่อง	หน้า
คำนำ	ก - ข
คณะผู้จัดทำ	ค
รายละเอียดประกอบการใช้	ง
๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐	๑
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๓๒
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๗
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๖๑
๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	๖๕
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๘๘
๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	๙๖
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๑๓๗
๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา	๑๕๓
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๑๗๔
๖. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๘๑
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๑๘๕
๗. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๙๒
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๒๐๒
๘. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๒๕
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๒๒๙
๙. พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๓๖
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๒๔๗
๑๐. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๕๒
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๒๕๘
๑๑. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๗๔
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๓๓๓
๑๒. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๕๗
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๓๘๓
๑๓. พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี	๓๘๖
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐	
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๓๙๐
๑๔. พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็น	๓๙๒
หรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๓๙๕

๑๕. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	๓๙๗
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๔๐๑
๑๖. พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๒๑
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๔๓๗
๑๗. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๔๖
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๔๔๙
๑๘. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๖๒
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๔๖๖
๑๙. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๗๘
๒๐. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	๔๘๓
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๔๙๓
๒๑. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐	๕๐๒
บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ	๕๒๖

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- ข้อมูลการพิจารณาร่างกฎหมายและวันประกาศราชกิจจานุเบกษา ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วยแล้วแต่กรณี

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย แล้วแต่กรณี

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงหน่วยเลือกตามกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และหน่วยออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยื่นปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

ให้สำนักงานมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีได้มีผลเป็นการเปิดเผยถึงตัวบุคคลผู้ลงคะแนนเลือกตั้งเป็นการเฉพาะและมิได้ห้ามเปิดเผยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการกระทำที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมิชอบด้วยกฎหมาย อาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้คณะกรรมการปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจำนวนห้าคน จากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(ข) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(ค) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(ง) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(จ) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(ฉ) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (ก) (ข) (ค) หรือ (จ) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

(ช) เป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาสังคมมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปี ตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

(๒) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนสองคน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว กรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ กรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่

หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ตามมาตรา ๘ (๑) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต มีความเข้าใจในภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่มีพฤติการณ์ยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ และผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้ได้รับการคัดเลือกเกินสองคน

ให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากัน จนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้น จับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์การอิสระ แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหากรรมการใหม่ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์การอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม และไม่มีพฤติกรรมยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวาระสี่หรือวาระห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่งแล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

เมื่อคณะกรรมการสรรหาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้วให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่นี้ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วยให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับกรรมการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับกรรมการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงห้าคนก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้วให้คณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว

ในการสรรหาเพิ่มเติมตามวรรคเก้าให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาชุดเดิมเป็นผู้ดำเนินการ

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการและเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภายามเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งกรรมการในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่ และให้นำความในมาตรา ๑๒ วรรคสิบ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่า ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๕ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีกรรมการใหม่แทน

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการ ให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการด้วย

เมื่อมีปัญหาว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการ เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานกรรมการ

ในระหว่างที่กรรมการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน ให้กระทำได้ แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในกรณีที่กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกกรรมการใหม่ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่กรรมการครบวาระ แต่ถ้ากรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจาก การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกกรรมการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๑๗ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๖ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวัน

นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

ในกรณีที่กรรมการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการทำหน้าที่เป็นกรรมการเป็นการชั่วคราวให้ครบเจ็ดคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะกรรมการได้จนกว่ากรรมการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ วรรคห้า การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่กรรมการคนใดไม่อาจมาประชุมได้ให้จดแจ้งเหตุนั้นไว้ในรายงานการประชุม

การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การไม่เข้าประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมตามวรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่คณะกรรมการต้องมิตินิจฉัยในเรื่องดังต่อไปนี้ กรรมการทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมต้องลงมติ การงดออกเสียงหรือการออกเสียงที่แตกต่างไปจากประเด็นที่จะต้องลงมติจะกระทำมิได้ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการลงมติ

(๑) การวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การให้ความเห็นชอบคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง

(๓) การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งตามมาตรา ๓๐

(๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๓

(๕) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๖ วรรคสาม หรือมาตรา ๔๑

(๖) การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๗) การสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และการวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๘) เรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการมีมติกำหนดด้วยคะแนนสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๐ ในการลงมติของกรรมการตามมาตรา ๑๙ หรือในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ให้กรรมการลงมติเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีชื่อเรื่องและประเด็นที่ลงมติ มติที่ลง และลายมือชื่อของกรรมการที่ลงมติ และให้เลขาธิการเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

มติที่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุมของคณะกรรมการ และในกรณีที่ต้องทำคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบร่างคำวินิจฉัยนั้นและประธานกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการได้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

การให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแทนคณะกรรมการก็ได้

คำวินิจฉัยตามวรรคสองให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งคณะก่อนลงนามในคำวินิจฉัย ให้เลขาธิการบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยและให้เลขาธิการเป็นผู้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแทน เมื่อเลขาธิการลงนามในคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นอันใช้บังคับได้

มาตรา ๒๑ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง กรรมการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ก็ได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกรรมการ

มาตรา ๒๒ นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) หน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น

(๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมายอื่น

(๓) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนและไต่สวน และการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งและดอกเบี้ย หรือเบี้ยปรับ รวมตลอดทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการลดหรือยกเว้นดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ

(๗) กำกับและติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นไปตามถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว

(๘) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตต่อรัฐสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เป็นการทั่วไป

(๙) จัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการหรือมาตรการให้การเลือกตั้ง เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๑๐) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงาน

ในการควบคุม กำกับ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ให้ถือเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการที่จะต้องดำเนินการสอดส่อง สืบสวน หรือไต่สวน เพื่อป้องกันและขจัดการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ในการเลือกตั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

การกำหนดตาม (๑๐) ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และต้องคำนึงถึง ผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ที่สาธารณชนจะพึงได้รับ หลักธรรมาภิบาล และความเป็นธรรม ประกอบกัน

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครผู้ใดสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการตอบข้อสอบถามให้แล้วเสร็จโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวัน นับแต่วันได้รับการสอบถาม ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือเลขาธิการเป็นผู้ตอบข้อสอบถามแทนคณะกรรมการก็ได้ และเมื่อได้ตอบแล้วให้เผยแพร่ให้ประชาชน ทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายตอบข้อสอบถามไม่ทันภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

วิธีการสอบถามและวิธีการตอบข้อสอบถามให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตาม (๑) พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ขอความร่วมมือให้ศาลส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๔) เข้าไปหรือแต่งตั้งให้บุคคลเข้าไปในที่เลือกตั้ง ที่ออกเสียงประชามติ หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งหรือนับคะแนนการออกเสียงประชามติ

ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจตาม (๔) ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงาน

มาตรา ๒๖ ในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

ในกรณีที่กรรมการสั่งให้อำนาจการเลือกตั้งประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานตาม (๓) ให้ถือว่า การดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) จะต้องมีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราว หรือดำเนินการอื่นใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในการนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๗ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการในการจัดการเลือกตั้ง หรือเลือก หรือออกเสียงประชามติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๘ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัด ในระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แล้วรายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ในกรณีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องให้รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว ในการนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งด้วย

คณะกรรมการจะมอบหมายให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่จะมอบอำนาจของคณะกรรมการหรือกรรมการที่มีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้

ระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง หมายความว่าถึงเวลาตั้งแต่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งหรือภายหลังจากนั้นอีกไม่เกินหกสิบวันตามที่คณะกรรมการกำหนด

วิธีการรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องกำหนดให้สามารถรายงานได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือมีการออกเสียงประชามติ หรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการจะสั่งให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๐

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในแต่ละจังหวัด จังหวัดละไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินแปดคน เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งตามจำนวนที่เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ครบทุกจังหวัด โดยจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อขึ้นไว้ บัญชีรายชื่อดังกล่าวให้ใช้ได้เป็นเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี

เมื่อคัดเลือกบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว ก่อนดำเนินการแต่งตั้ง ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาประกอบการพิจารณาแต่งตั้งด้วย

จังหวัดใดไม่อาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดครบตามจำนวนตามวรรคหนึ่งไม่ว่าด้วยเหตุใด คณะกรรมการจะไม่แต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาจากจังหวัดนั้นเลยหรือจะแต่งตั้งน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นคณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาจากจังหวัดอื่นแทนให้ครบจำนวนก็ได้

ผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในเวลาห้าปีที่ผ่านมาก่อนการแต่งตั้ง เป็นบุคคลซึ่งเชื่อได้ว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย และต้องมีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่กำหนดไว้สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งต้องไม่เป็นผู้มีบุพการี คู่สมรส หรือบุตรเป็นหรือสมัครรับเลือกตั้งหรือรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้ง ต้องยืนยันในใบสมัครว่ามีความพร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดใด ๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๓๐

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัคร การคัดเลือก การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ตรวจการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ถ้าคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งผู้ใดขาดความสุจริต ขาดความเที่ยงธรรม มีความประพฤติเสื่อมเสีย ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการมีมติให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและคัดออกจากบัญชีรายชื่อทันที

มาตรา ๓๐ เมื่อมีกรณีผู้ตรวจการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินแปดคน โดยคำนึงถึงพื้นที่ของจังหวัดหรือพื้นที่ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ เพื่อแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด

ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้นับแต่วันที่มีคำสั่งแต่งตั้ง แม้จะยังมีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่งก็ตาม

การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่ละจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมาย จับสลากจาก

(๑) รายชื่อตามบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่จะแต่งตั้งจำนวนสองคน

(๒) รายชื่อตามบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่มีได้มีภูมิลำเนาในจังหวัดที่จะแต่งตั้งให้ครบตามจำนวนที่กำหนดสำหรับจังหวัดนั้น

ในกรณีที่ไมอาจแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาม (๑) ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด คณะกรรมการจะแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาม (๒) แทนผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาม (๑) ก็ได้

ให้คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ แต่ต้องไม่เร็วกว่าสามสิบวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ

เมื่อพ้นเวลาระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘ แล้ว ให้คำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งเป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดใดยังมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อไป คณะกรรมการจะประกาศให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามเวลาที่กำหนดก็ได้

มาตรา ๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายหรือการสงเคราะห์อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแล การเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการ อาจขอให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สอบบัญชีของพรรคการเมือง โดยอาจขอให้ตรวจสอบอย่างเร่งด่วนในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งด้วยก็ได้

(๒) เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งรายงานการทำธุรกรรมของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือผู้สมัคร ตามที่ คณะกรรมการแจ้งให้ทราบ หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสถาบันการเงินตามกฎหมาย ว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินแจ้งให้ทราบถึงการโอนหรือการเบิกจ่ายเงินในกรณีดังกล่าวตามที่ คณะกรรมการร้องขอ ทั้งนี้ ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมาย ที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับแก่การแจ้งข้อมูลตามที่คณะกรรมการ ร้องขอ

(๓) ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการข่าว แจ้งข้อมูลเบาะแสตามที่คณะกรรมการ ร้องขอ แต่เมื่อได้รับแจ้งข้อมูลใดแล้วให้คณะกรรมการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหาตัว ผู้กระทำความผิดหรือวางมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในส่วนที่เป็นหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ แต่คณะกรรมการจะเปิดเผยข้อมูลและแหล่งข้อมูลมิได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดสรรเงินงบประมาณที่สำนักงานได้รับจัดสรรมา ให้แก่หน่วยงานนั้นเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปของหน่วยงานนั้นได้

ในการสั่งให้ดำเนินการตาม (๑) คณะกรรมการมีอำนาจจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่สำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน หรือจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๓ เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลใดดำเนินการด้านธุรกรรมทางการเงิน ผลิตหรือเตรียมการผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่อาจใช้ในการจัดการเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจ ใช้เงินหรือทรัพย์สิน หรืออิทธิพลคุกคามเพื่อให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามที่ คณะกรรมการกำหนดอันจะเป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นระงับการดำเนินการนั้นไว้เป็นการชั่วคราวภายใน เวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกินหกสิบวัน

ผู้ได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลปกครองสูงสุดให้เพิกถอนคำสั่งนั้นได้ และถ้า ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าการดำเนินการของบุคคลนั้นมีได้เป็นไปเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองสูงสุดสั่งเพิกถอนคำสั่งนั้น

มาตรา ๓๔ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุนการเลือกตั้ง หรือการสืบสวนหรือไต่สวนตามที่คณะกรรมการร้องขอเป็นหนังสือ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งหรือแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติการอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุนการเลือกตั้ง หรือการสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควร และให้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างนั้นสังกัดอยู่ทราบโดยเร็ว

ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคสองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัย และถ้าเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินการเลือกตั้ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจแก่ผู้นั้นโดยเร็ว และแจ้งผลให้คณะกรรมการทราบด้วย

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรชุมชน หรือสถาบันการศึกษาซึ่งสมควรใจปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือเป็นผู้สังเกตการณ์ในการเลือกตั้งเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการหรือกรรมการทราบได้ตามสมควร

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางการเงิน การรายงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และให้เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

มาตรา ๓๖ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขให้ถูกต้องได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจขอเชื่อมโยงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเพื่อนำมาดำเนินการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรืออาจมอบหมายให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้จัดทำแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น คณะอนุกรรมการ บุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง ค่าตอบแทน และการสงเคราะห์อื่น รวมทั้งวิธีปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงประสิทธิภาพการทำงาน ความคุ้มค่าและความรวดเร็วด้วย
 มาตรา ๓๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้กรรมการ
 เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๓๗ เป็นเจ้าพนักงาน
 ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๙ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานกรรมการ
 และกรรมการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการ
 ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ประธานกรรมการและกรรมการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตรา
 ที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานกรรมการหรือกรรมการ

มาตรา ๔๐ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิ
 ได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๙ คูณด้วยจำนวนปี
 ที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกให้แก่คู่สมรส
 และทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับ
 เป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี

มาตรา ๔๑ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใด
 ไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนต่อไปว่ามี
 การกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผล
 ให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการ
 มีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน
 ถ้าผลการสืบสวนหรือไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูลความผิดให้สั่งยุติเรื่อง หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่า
 มีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็น
 จะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้

การดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวน การสืบสวนและการไต่สวน และการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการดำเนินการตามมาตรา ๓๒ (๓) หรือมาตรา ๔๗ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ในการสืบสวนหรือไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้สืบสวนหรือไต่สวนตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๒ ให้กรรมการมีอำนาจสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีตามมาตรา ๔๑ และเพื่อให้การดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน หรือการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งเลขาธิการหรือพนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือดำเนินคดีได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของผู้ได้รับแต่งตั้งแต่ละระดับไว้ให้ชัดเจน รวมตลอดทั้งการออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องด้วย

พนักงานของสำนักงานที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การไต่สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว

ในกรณีมีความจำเป็น คณะกรรมการจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๓ ภายใต้อำนาจมาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ในการไต่สวน กรรมการหรือเจ้าพนักงานต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานโดยสรุป

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กรรมการหรือเจ้าพนักงานกำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้กรรมการหรือเจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้

ในการแจ้งตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานจะแจ้งโดยวิธีปิดหมาย หรือส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้ ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว

ในการสืบสวนหรือไต่สวน เจ้าพนักงานอาจจัดให้มีการบันทึกภาพหรือเสียงของผู้ถูกกล่าวหา หรือพยานด้วยก็ได้

มาตรา ๔๔ เมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิด ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้ส่งสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดีโดยถือว่าสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนดังกล่าว เป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะส่งตัว ผู้ต้องหาไปพร้อมกับสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แต่พนักงานอัยการมีอำนาจ สั่งให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒ ไต่สวนเพิ่มเติม หรือพนักงานอัยการจะดำเนินการไต่สวน หรือสอบสวนเพิ่มเติมเองก็ได้ ถ้าพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล และเป็นกรณีที่ไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาตามควรแก่กรณี เพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าพนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้เสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อวินิจฉัย เมื่ออัยการสูงสุด วินิจฉัยประการใดให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบ ในกรณีอัยการสูงสุดสั่งไม่ฟ้อง ให้แจ้งเหตุผล ให้คณะกรรมการทราบ และให้คณะกรรมการเผยแพร่เหตุผลดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัด ที่จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้

เมื่อมีกรณีที่จำเป็นต้องร้องขอต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา หรือศาลอุทธรณ์ได้โดยตรง หรือจะมอบหมายให้กรรมการหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒ เป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการก็ได้ และให้ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี นำสำนวนการสืบสวน หรือไต่สวนของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักในการพิจารณา แต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้ศาล มีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในคดีที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย เป็นผู้มีความอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ในการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตรายแก่พยาน รวมตลอดทั้งมาตรการรักษาความลับให้แก่ผู้เป็นพยาน ในมาตรการดังกล่าวจะกำหนดให้มีการจ่ายค่าที่อยู่ หรือค่าเดินทางหรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นด้วยก็ได้

การคุ้มครองพยานตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสด้วย และให้กระทำได้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าว

ในกรณีที่กรรมการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออนุกรรมการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้ใดถูกดำเนินคดีไม่ว่าเป็นคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครอง และไม่ว่าจะถูกฟ้องในขณะดำรงตำแหน่งหรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ถ้าการถูกดำเนินคดีดังกล่าวเป็นเพราะเหตุที่ได้มีมติ คำสั่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ และมีใช้พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้อง ให้คณะกรรมการมีอำนาจให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดีแก่บุคคลดังกล่าวได้ และให้พนักงานอัยการเข้าแก้ต่างให้แก่บุคคลเหล่านั้นตามที่คณะกรรมการร้องขอ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวให้รวมถึงค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนายความด้วย

มาตรการในการคุ้มครองพยานตามวรรคหนึ่ง และการให้ความช่วยเหลือตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หากได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิด คณะกรรมการอาจจะไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองและเมื่อคณะกรรมการมีมติไม่ดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวแล้วให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไป

มาตรา ๔๗ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมตลอดทั้งให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานโดยไม่ต้องระบุชื่อผู้รับเงิน แต่คณะกรรมการต้องมีหนังสือรับรองค่าใช้จ่ายดังกล่าว

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการจะจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองหรือจากเงินรายได้ของสำนักงานมาเพื่อใช้จ่ายตามมาตรานี้ตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนไต่สวน หรือดำเนินคดีตามหมวดนี้โดยพลัน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๙ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีเช่นนี้ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมาให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบของคณะกรรมการ

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๕๑ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ และผู้ตรวจการเลือกตั้ง

(๓) ดำเนินการเพื่อให้พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติของคณะกรรมการ

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๕๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงาน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
- (๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทน หรือสิทธิและประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน
- (๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน
- (๔) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน
- (๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ แก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณี เลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ
- (๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ
- (๗) การกำหนดรูปแบบและการแต่งรูปแบบของคณะกรรมการ เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชา เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว
การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพและภาระ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึง ความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือพิจารณา คำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและ ลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม จะต้องได้รับโทษอย่างไร

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานผู้ใด กระทำการใดโดยไม่สุจริตหรือเอื้อประโยชน์หรือกลั่นแกล้งผู้ใดในการปฏิบัติหน้าที่หรือในการดำเนินการ เลือกลงตั้ง ให้ดำเนินการทางวินัยโดยเร็ว และในระหว่างนั้น ให้คณะกรรมการย้ายผู้นั้นให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือจากห้องที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ทันที

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับแก่เลขาธิการด้วยโดยอนุโลม โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อนได้

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งตามมติของคณะกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ

มาตรา ๕๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในระยะเวลาสิบปีก่อนได้รับแต่งตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และมีคุณสมบัติ ประสพการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามที่คณะกรรมการกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๕๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕
- (๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา
- (๕) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ

(๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๕๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๔ เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการ และให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของคณะกรรมการ

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของคณะกรรมการ

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น และตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา ๕๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานเป็นผู้อำนวยความสะดวกประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่และมีอำนาจตามที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งผู้อำนวยความสะดวกประจำจังหวัดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำความในมาตรา ๕๓ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่ผู้อำนวยความสะดวกประจำจังหวัดด้วย

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการเสนองบประมาณรายจ่าย เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้คณะกรรมการเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากกว่างบประมาณที่สำนักงานได้รับ ให้รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

มาตรา ๖๑ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๖๐ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๖๒ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินการของสำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับตามมาตรา ๖๑
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน
- (๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทิศให้ก็ได้

มาตรา ๖๓ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อ หรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุ แต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๖๔ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๖๕ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย หรือเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วย กฎหมาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๒๔ (๒) ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดซึ่งได้ล่วงรู้ข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่คณะกรรมการได้รับแจ้งตามมาตรา ๓๒ (๓) แล้วเปิดเผยข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลนั้นต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คณะกรรมการหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจในการใช้ ข้อมูลนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นกรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือเป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๙ กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ผู้ใดกระทำการหรือละเว้นการกระทำ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยทุจริตต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๐ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้ง และกรรมการการเลือกตั้งที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ให้ผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่ได้รับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๔๐ โดยให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก โดยให้คำนวณระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจนถึงวันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่ง ตาย ลาออก หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดและมีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๗๑ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีไต่คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๑ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๓ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ยังคงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามสัญญาจ้างที่ทำไว้ต่อกัน

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัย

มาตรา ๗๔ ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นอันพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๕ บรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๖ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๗ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๕๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๘ การดำเนินการสืบสวนสอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดีหรือการดำเนินการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่ และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การดำเนินการนั้นต่อไปให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้พิจารณาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บรรจู่ระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งในคราวประชุม ครั้งที่ ๔๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณาลงมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบตามที่คณะกรรมการวิสามัญเสนอ สาระสำคัญมีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๓ ก วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๔ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “คณะกรรมการ” “กรรมการ” “กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” “ผู้สมัคร” “หน่วยเลือกตั้ง” “จังหวัด” “หน่วยงานของรัฐ” “สำนักงาน” “เลขาธิการ” (มาตรา ๔)

๒. กำหนดให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งในการจัดทำประกาศระเบียบหรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี หากใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปกำหนดให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย และกำหนดให้สำนักงานมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้ (มาตรา ๕)

๓. กำหนดให้คณะกรรมการต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร หากเห็นว่าการกระทำที่ทำการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือมิชอบด้วยกฎหมาย และอาจเข้าข่ายกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้คณะกรรมการปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน (มาตรา ๖)

๔. หมวด ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๘ – มาตรา ๔๐)

๔.๑ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยกำหนดให้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๔.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหา ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑ ในการสรรหากรรมการคณะกรรมการสรรหาต้องปรึกษาหารือคัดเลือบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม และไม่มีพฤติกรรมยอมนอนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ

๔.๓ ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรรมการ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือบุคคลใหม่แทนผู้นั้น โดยผู้ที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้ ซึ่งผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพในตำแหน่งที่กำหนดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) ภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งกรรมการ โดยกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๔.๔ การลงมติในการประชุมของกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยต้องมีมติวินิจฉัยในเรื่องที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๔.๕ นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย และกำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ และในระหว่างการเลือกตั้ง ให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งกรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และใช้อำนาจให้เป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ในการใช้ดุลพินิจและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม

๔.๖ กรณีมีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการตอบข้อซักถามโดยเร็วแต่ไม่ช้ากว่าสามสัปดาห์

๔.๗ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแต่ละครั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งซึ่งมีภูมิลำเนาในแต่ละจังหวัด จังหวัดจะไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินแปดคน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัดในระหว่างเวลาที่มีการดำเนินการเลือกตั้ง และตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง หากพบความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือมิชอบด้วยกฎหมาย ให้รายงานต่อคณะกรรมการหรือกรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๔.๘ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น คณะอนุกรรมการ บุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

๕. หมวด ๒ การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี (มาตรา ๔๑ – มาตรา ๔๙)

๕.๑ หากปรากฏว่ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการมีหน้าที่ดำเนินการให้มีการสืบสวน ไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยทันที หากพบการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการ

สั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือหากจำเป็นจะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวเป็นการชั่วคราวก็ได้

๕.๒ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กรรมการหรือเจ้าพนักงานกำหนด

๕.๓ กรณีที่ต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป และต้องส่งสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการเพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดี โดยถือว่าสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๕.๔ กำหนดให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตรายแก่พยาน รวมทั้งมาตรการรักษาความลับให้แก่ผู้เป็นพยาน

๕.๕ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองได้

๕.๖ หากปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐได้รับเรื่องการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเอง ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๖. หมวด ๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๕๐ – มาตรา ๖๕)

๖.๑ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบของคณะกรรมการ โดยสำนักงานมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศในการกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๖.๒ กำหนดให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งตามมติของคณะกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้ โดยให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ

๖.๓ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในระยะเวลาสิบปีก่อนได้รับการแต่งตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย อายุไม่เกินหกสิบปี และมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ โดยดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ซึ่งอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงานและมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ โดยมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๖.๔ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงาน กำหนดไว้ในมาตรา ๖๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น และสำนักงานจะต้องจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

๗. หมวด ๔ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๖๖ – มาตรา ๖๙)

๗.๑ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๒๔ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๒ ผู้เปิดเผยข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลตามมาตรา ๓๒ (๓) ต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คณะกรรมการหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจในการใช้ข้อมูลนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือฝ่าฝืนตามมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๓ กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ผู้ใดกระทำการหรือละเว้นการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปี

๘. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๗๐ – มาตรา ๗๘)

๘.๑ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๘.๒ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ ภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

๘.๓ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๗๑ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

๘.๔ กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ยังคงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามสัญญาจ้างที่ทำไว้ต่อกัน

๘.๕ กำหนดให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นอันพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

๘.๖ กำหนดให้บรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ใน วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๘.๗ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ บรรดาสิทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อน วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๗๖)

๘.๘ กำหนดให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใด ซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมี ระเบียบที่ออกตามมาตรา ๕๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๗๗)

๘.๙ กำหนดการดำเนินการสืบสวนสอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดีหรือการดำเนินการอื่นใด ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และในกรณีที่มีปัญหาในการ ดำเนินการในเรื่องใดที่ยังค้างพิจารณาอยู่ และมีได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การดำเนินการนั้นต่อไปให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๗๘)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สิทธิมนุษยชน” หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการ หรือเลขาธิการ มีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ อาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้คณะกรรมการปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้เป็นกลางทางการเมือง และมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี ในด้านดังต่อไปนี้ อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนแต่จะเกินด้านละสองคนมิได้

(๑) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องกัน

(๒) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนหรือทำงานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษา

(๓) มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่จะยังประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๔) มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๕) มีความรู้และประสบการณ์ด้านปรัชญา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของไทย เป็นที่ประจักษ์ที่จะยังประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันสมัครหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว กรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ กรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรรูปที่ดิน หรือ การกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับ การศึกษา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ กรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๒๕) เป็นผู้ที่มีประวัติการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ ให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสามคน เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนสหภาพนายความหนึ่งคน ผู้แทนสหวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุข เลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และผู้แทนสหวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๖) อาจารย์ประจำหรือผู้เคยเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสอนหรือทำงานวิจัยหรือทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี ซึ่งกรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) มีมติเลือกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม หนึ่งใน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตาม (๔) และสภาวิชาชีพตาม (๕) ต้องเป็นองค์กรหรือสภาวิชาชีพที่ได้จัดตั้งไว้กับสำนักงาน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดตั้ง การรับจัดตั้ง และการเลือกกันเองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยต้องกำหนดให้มีการเลือกกันเองให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มามีกรณีที่ต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ

วิธีการเลือกกรรมการสรรหาตาม (๖) ให้เป็นไปตามที่กรรมการสรรหาตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ตกลงร่วมกัน ในกรณีที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสามแล้วยังไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือ (๕) หรือมีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใดและมีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๔) อย่างน้อยหนึ่งคน ให้กรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ดำเนินการตกลงและเลือกกรรมการสรรหาตาม (๖) ได้ต่อไป โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสาม

ในกรณีที่พ้นกำหนดเวลาการเลือกกรรมการสรรหาตาม (๖) แล้ว ยังไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) (๕) หรือ (๖) หรือมีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใดและมีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๔) อย่างน้อยหนึ่งคน ให้คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๒ ให้กรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) (๕) และ (๖) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหากรรมการใหม่ แต่ไม่รวมถึงการสรรหาใหม่หรือการสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๓ วรรคห้า มาตรา ๑๔ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๕ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่งแล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการสรรหาว่างลง ให้ดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการสรรหาแทนโดยเร็ว ในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการสรรหาใหม่ ถ้ายังมีกรรมการสรรหาดังแต่ห้าคนขึ้นไป ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓ ในการสรรหากรรมการ ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และปราศจากอคติทั้งปวง โดยอย่างน้อยการสรรหาต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงกระบวนการสรรหากรรมการ โดยอย่างน้อยต้องระบุจำนวนตำแหน่งกรรมการที่จะสรรหา หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่จะใช้ในการสรรหา

ทุกขั้นตอน และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(๒) การสรรหากรรมการให้กระทำโดยการประกาศรับสมัครหรือการเสนอชื่อบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปเพื่อเข้ารับการสรรหาซึ่งต้องกระทำโดยเปิดเผย โดยในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการสรรหาจะต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้นด้วย และให้มีการประกาศรายชื่อบุคคลที่จะเข้ารับการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เพื่อรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้เข้ารับการสรรหาดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาในการสรรหาด้วย

(๓) ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม มีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ รวมตลอดทั้งคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชาย และส่งเสริมความเป็นพหุสังคม และให้คณะกรรมการสรรหาส่งข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาคัดสรรไปยังวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

การกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ต้องเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถสมัครหรือเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้ารับการสรรหาได้อย่างทั่วถึง และทำให้กรรมการสรรหาสามารถพิจารณาคัดสรรบุคคลให้ดำรงตำแหน่งได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ในการสรรหา ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่ หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสาม ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๔ ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหารายใด ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วยให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับกรรมการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี เพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้

ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหา แต่เมื่อรวมกับกรรมการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงห้าคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานกรรมการได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่า คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๕ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ต่อประธานวุฒิสภาก่อนเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง กรรมการ ในกรณีที่ไม่ได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการสรรหาใหม่

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครหรือ ผู้ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของ คณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัย ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่า ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๗ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและ ค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๘ การนำคดีอันเกี่ยวเนื่องกับการได้มา คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หรือ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสรรหาไปสู่ศาลปกครอง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการสรรหา และมีให้นำบทบัญญัติว่าด้วยมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับ

มาตรา ๑๙ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ (๔) ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการใหม่แทน

มาตรา ๒๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

(๔) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม

เมื่อประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการ ให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการด้วย

ในกรณีที่ปัญหาว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) (๓) หรือ (๔) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานกรรมการ

ในระหว่างที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน ให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในกรณีที่กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหากรรมการใหม่ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันก่อนวันที่กรรมการครบวาระ แต่ถ้ากรรมการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหากรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๒๑ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่ากรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ (๒) (๓) หรือ (๔) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมากและให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย ในกรณีที่เสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่กรรมการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการทำหน้าที่เป็นกรรมการเป็นการชั่วคราวให้ครบเจ็ดคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะกรรมการได้จนกว่ากรรมการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ วรรคห้า การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่กรรมการคนใดไม่อาจมาประชุมได้ ให้จดแจ้งเหตุอันไว้ในรายงานการประชุม

การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติโดยจะงดออกเสียงมิได้ และให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การไม่เข้าประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมตามวรรคสองเฉพาะในกรณีมีการพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖ (๒) หรือ (๔) โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะลาออกจากตำแหน่งก่อนมีการลงมติ

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง กรรมการต้องไม่รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจาก

(๑) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นหรือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) องค์การหรือนิติบุคคลที่มีรายได้หลักจากทุนหรือเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีที่กรรมการได้รับเชิญจากองค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานของรัฐต่างประเทศให้ไปประชุมหรือสัมมนาในต่างประเทศโดยผู้เชิญเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว

มาตรา ๒๕ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ทั้งต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ ในระหว่างการดำรงตำแหน่งกรรมการจะเข้ารับการศึกษาศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามและบริบทของสังคมไทยเป็นสำคัญด้วย

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนในการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งในการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๒) ส่งเสริมและเผยแพร่ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ขัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นซึ่งอาจแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และศาสนา

(๓) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชน

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีหรือการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๕) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงาน และต้องดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ เว้นแต่

ที่มีบทบัญญัติหรือที่คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการแต่ละคนกระทำได้ ให้กรรมการแต่ละคนมีอำนาจที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ แต่ในการใช้อำนาจนั้นจะต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกันด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการก็ได้

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด คณะกรรมการจะขอให้สำนักงานจางบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีที่ไมอาจหลีกเลี่ยงได้จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทนก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้ง คณะกรรมการต้องกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทนของบุคคลหรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งอนุกรรมการการพ้นจากตำแหน่ง ค่าตอบแทน และประโยชน์ตอบแทนอื่น และวิธีปฏิบัติงานของอนุกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

กรรมการไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง เนื่องจากการที่ตนได้ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยสุจริตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๑ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของกรรมการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้กรรมการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานกรรมการหรือกรรมการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๒ กรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๑ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกได้แก่ คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การดำเนินการตามหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการโดยมุ่งหมายที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ และให้เฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศอย่างต่อเนื่อง

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการดำเนินการโดยการประสานหรือแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม

มาตรา ๓๔ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมิใช่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตามว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น ให้คณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและทำความเข้าใจปรากฏโดยไม่ล่าช้า และต้องศึกษาและวิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาและป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในครั้งนั้นหรือลักษณะเดียวกันนั้นขึ้นอีก

บุคคลใดที่ได้รับความเสียหายหรือพบเห็นว่าการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนย่อมมีสิทธิแจ้งหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น และต้องดำเนินการโดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็นต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เมื่อผลการพิจารณาเป็นประการใด ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนทราบด้วย เว้นแต่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนมิได้แจ้งสถานที่อยู่ที่จะติดต่อได้

มาตรา ๓๕ ในการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ คณะกรรมการอาจดำเนินการโดยประการใด ๆ ซึ่งต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือเป็นภาระแก่บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมากเกินไป และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงของตนได้ตามสมควร

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ขอให้หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานดังกล่าว หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้เห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาภายในระยะเวลา ที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่หน่วยงานหรือบุคคลใดไม่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการร้องขอ คณะกรรมการจะออกคำสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลนั้นดำเนินการดังกล่าวก็ได้

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไบนั้นมิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคล ซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนคณะกรรมการได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะ กรรมการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือ ผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งได้ขอรับรองให้มาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบแล้วเห็นว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีใด เป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี ให้แจ้งหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชนดังกล่าวตามหน้าที่และอำนาจภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่า หกสิบวัน โดยให้คณะกรรมการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไข การละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีนั้นด้วย แล้วแต่กรณี

ให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่ได้รับแจ้งภายใน กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบภายในระยะเวลาที่ คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการได้เนื่องจากไม่อยู่ในหน้าที่และ อำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนนั้น หรือเป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริต หรือได้มีการแก้ไข ปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด ให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบก่อนพ้นกำหนดเวลา ตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องมิได้ดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดเป็นความผิดอาญาและผู้เสียหายไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษด้วยตนเองได้ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจร้องทุกข์หรือกล่าวโทษได้โดยให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่กรรมการผู้ใดพบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่มีทางเยียวยาได้ในภายหลัง กรรมการผู้นั้นอาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานนั้นได้ แล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบ ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้กรรมการผู้นั้นอาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรได้

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

มาตรา ๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามมิให้คณะกรรมการรับเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้ ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๒) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

(๓) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๔) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

(๕) เรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแล้ว

(๖) เป็นเรื่องที่คณะกรรมการเคยพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๗) เรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสั่งยุติเรื่อง

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศประจำปีให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินเพื่อเสนอต่อรัฐสภาและ

คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ให้กรรมการมาแถลงรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภาด้วย

ในกรณีที่มิมีสถานการณ์อันกระทบหรือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบแล้วจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศในเรื่องนั้นขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อรายงานให้รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาจะขยายเวลาออกไปอีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันก็ได้แต่ต้องแจ้งให้รัฐสภาทราบ ในกรณีที่ยังไม่สามารถเสนอรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดเวลาที่ขยายโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

การจัดทำรายงานตามมาตรา นี้ ให้กระทำการเป็นการสรุป โดยอย่างน้อยในรายงานต้องประกอบด้วย ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยมีให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น และต้องคำนึงถึงความถูกต้อง เป็นธรรม และผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย ทั้งนี้ ให้หน่วยงานของรัฐที่คณะกรรมการร้องขอ แจ้งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในส่วนที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจให้คณะกรรมการทราบ และให้นำความในมาตรา ๓๕ (๑) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการจัดให้มีแผนการดำเนินการตามมาตรา ๔๐ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่แต่ละกรณีเป็นไปโดยไม่ชักช้า และแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการแก้ไขปัญหาหรือการป้องกันเพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องใดหรือลักษณะใดขึ้นอีก จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ให้คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรายงานหรือข้อเสนอแนะตามมาตรา ๓๖ วรรคสี่ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒ แล้ว ให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้ หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจเผยแพร่รายงานหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ หรือผลการดำเนินการของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปได้

มาตรา ๔๔ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใดว่ามีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม คณะกรรมการต้องตรวจสอบและชี้แจงหรือจัดทำรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องของสถานการณ์นั้นโดยไม่ชักช้า เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สรุปไว้ในรายงานตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ด้วย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๓๕ (๑) มาใช้บังคับแก่การตรวจสอบโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ผู้จัดทำและเผยแพร่รายงานตามหมวดนี้ หากได้กระทำโดยสุจริต ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๔๗ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๘ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการ

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๙ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง การจัดประเภทตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง และการเทียบตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่ง และค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การออกจากราชการ วินัย และการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์การลงโทษ และการอื่นที่จำเป็นในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการและพนักงานราชการของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน

(๖) การกำหนดคุณสมบัติ วิธีการสรรหา และการคัดเลือกเลขาธิการ

(๗) การกำหนดรูปแบบและการแต่งรูปแบบของกรรมการ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ รวมทั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการประจำประธานกรรมการและกรรมการ และการกำหนดเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นให้แก่บุคคลดังกล่าว

(๙) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๘) ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาระความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของบุคลากรแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร

ให้ประธานกรรมการเป็นผู้มีหน้าที่ลงนามในระเบียบหรือประกาศที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบแล้ว และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕๐ ข้าราชการสำนักงาน ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการสำนักงานเป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ การได้อันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่มีได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ โดยอนุโลม

การจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้แก่ข้าราชการสำนักงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕๑ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๐ วรรคสาม ให้คณะกรรมการทำหน้าที่ เป็น ก.พ. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะอนุกรรมการข้าราชการสำนักงานได้ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่และอำนาจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลและคณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ให้มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับ ก.พ. หรือ อ.ก.พ. แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๒ ให้คณะกรรมการออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไร

มาตรา ๕๓ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการก็ได้

ให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ

มาตรา ๕๔ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงาน และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ เมื่อได้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกตามมาตรา ๔๙ (๒) แล้ว ให้ประธานกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทยบริหารระดับสูงนอกจาก (๑) หรือเทียบเท่า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว ให้ประธานกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๓) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ให้เลขาธิการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

มาตรา ๕๕ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติราชการแทนก็ได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา ๕๖ ให้คณะกรรมการเสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการเสนองบประมาณรายจ่ายดังกล่าว ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง ประกอบด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้คณะกรรมการเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร ได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คณะกรรมการแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

มาตรา ๕๗ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๕๖ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๕๘ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย

มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๕ (๑) มาตรา ๔๐ วรรคสี่ หรือมาตรา ๔๔ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๐ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ให้ผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่ได้รับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนตามมาตรา ๓๒ โดยให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะลาออก โดยให้คำนวณระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจนถึงวันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามวรรคหนึ่ง ตาย ลาออก หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด และมีผู้ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ ในวาระเริ่มแรก ให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกจากต้องดำเนินการตามหมวด ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วให้เป็นไปตามกระบวนการและกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดแจ้ง การรับจัดแจ้ง และการเลือกกันเองตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

(๒) ให้สำนักงานประกาศการรับจดแจ้งและดำเนินการรับจดแจ้งการเป็นองค์กรเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๑๑ (๔) และสภาวิชาชีพตามมาตรา ๑๑ (๕) ให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับแต่ที่ระบียบตาม (๑) ใช้บังคับ

(๓) ให้องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและสภาวิชาชีพซึ่งได้รับการจดแจ้งตาม (๒) ดำเนินการเลือกกันเองเพื่อเป็นกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) และ (๕) ให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาตาม (๒)

(๔) ให้กรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ตกลงวิธีการเลือก กรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตาม (๓) และดำเนินการเลือกกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ มีข้อตกลงวิธีการเลือกตั้งกล่าว

(๕) เมื่อพ้นกำหนดเวลาตาม (๔) แล้ว ให้กรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ ดำเนินการจัดทำ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่จะใช้ในการสรรหาตามมาตรา ๑๓ (๑) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่พ้นกำหนดเวลาตาม (๔)

(๖) ให้กรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่พ้นกำหนดเวลา ตาม (๕)

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด และให้นำความในมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๒ ให้เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อน วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๔ ให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน ข้าราชการ พนักงานราชการ และ ลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งข้าราชการ

พนักงานราชการ หรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๙ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ให้พระราชบัญญัติระเบียบแบบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีระเบียบตามมาตรา ๔๙ (๗) ใช้บังคับ

มาตรา ๖๕ ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของกรรมการตามมาตรา ๓๑ ให้ประธานกรรมการและกรรมการได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นเช่นเดียวกับประธานกรรมการหรือกรรมการในองค์กรอิสระอื่น แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๖ บรรดาระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๗ บรรดาการดำเนินการใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๑๐) มาตรา ๒๔๖ มาตรา ๒๔๗ และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา การพ้นจากตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ประกอบกับเพื่อให้อัดคล้องกับ หลักสากลเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องมาจากความหลากหลายของ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชุดที่มีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานกรรมการ ได้เสนอต่อประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติบรรจุเพิ่มเติม เป็นเรื่องด่วน ในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๑/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ ที่ประชุม พิจารณาแล้วเสร็จลงมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามที่คณะกรรมการการวิสามัญเสนอ สาระสำคัญมีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๒๓ ก วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๑๐) มาตรา ๒๔๖ มาตรา ๒๔๗ และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อกำหนด คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา การพ้นจากตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไป และดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระหนาบหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ ของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล เกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องมาจากความหลากหลายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๔ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติระเบียบแบบ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาคความต่อเนื่องในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๓)

บัญญัติความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” “คณะกรรมการ” “กรรมการ” “สำนักงาน” “เลขาธิการ” “พนักงานเจ้าหน้าที่” (มาตรา ๔)

๑. หมวด ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๘ – มาตรา ๓๒)

๑.๑ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการ จำนวนเจ็ดคน จากผู้เป็นกลางทางการเมืองและมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นที่ประจักษ์เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี ในแต่ละด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ โดยแต่งตั้งด้านละหนึ่งคนแต่จะเกินด้านละสองคนมิได้ และมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๑.๒ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหา ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ

๑.๓ คณะกรรมการสรรหาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และปราศจากอคติทั้งปวง และอย่างน้อยกระบวนการสรรหาจะต้องมีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๑.๔ ผู้ที่ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

๑.๕ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว และพ้นจากตำแหน่งได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้

๑.๖ ในการดำรงตำแหน่งของกรรมการต้องไม่รับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย และนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

๑.๗ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องเป็นไปโดยสุจริต กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง โดยคณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๑.๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๒. หมวด ๒ การดำเนินการตามหน้าที่ของคณะกรรมการ (มาตรา ๓๓ – มาตรา ๔๖)

๒.๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการดำเนินการโดยมุ่งหมายที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบและให้เฝ้าระวังและติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศอย่างต่อเนื่อง และให้คณะกรรมการดำเนินการโดยการประสานหรือแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคม

๒.๒ เมื่อคณะกรรมการทราบว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น ให้ตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและทำความจริงให้ปรากฏโดยไม่ล่าช้า และเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงของตนได้ตามสมควร ซึ่งมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒.๓ การละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดเป็นความผิดอาญา หากผู้เสียหายไม่สามารถกล่าวโทษหรือร้องทุกข์ได้ ให้คณะกรรมการหรือมอบหมายผู้ดำเนินการแทนมีอำนาจร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแทนผู้เสียหาย

๒.๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามคณะกรรมการรับเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒.๕ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ประจำปีให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

๒.๖ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในการสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

๒.๗ ห้ามเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง หรือผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๓. หมวด ๓ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๔๗ – มาตรา ๕๘)

๓.๑ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะ เป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ โดยมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๓.๒ ในการกำกับดูแลของสำนักงาน ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศในเรื่อง ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๓.๓ ข้าราชการสำนักงาน ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยให้คณะกรรมการออกมีข้อกำหนดทางจริยธรรมเพื่อใช้บังคับ แก่ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน โดยมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาและทำหน้าที่เป็นเลขานุการ และคณะกรรมการ

๓.๔ ให้คณะกรรมการเป็นผู้เสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของ คณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี และเมื่อผ่านบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และเผยแพร่ ให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป

๔. หมวด ๔ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๕๙)

๔.๑ ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๕ (๑) มาตรา ๔๐ วรรคสี่ หรือ มาตรา ๔๔ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๖๐ – มาตรา ๖๗)

๕.๑ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรง ตำแหน่งอยู่ในวันก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๕.๒ ในการดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติให้เป็นไปตามกระบวนการและกำหนดเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๕.๓ ให้เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๕.๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๕.๕ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๕.๖ การดำเนินการใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

จุฬาพัฒน์ ช่างเกตุ / จัดทำ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า ความรวมถึงประธานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับ ระเบียบ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยากฎตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

เป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือองค์กรอิสระทุกองค์กร ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหนังสือแจ้งองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินการเรื่องใดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเข้าลักษณะเป็นการกระทำที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นด้วย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อนกัน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเชิญประธานองค์กรอิสระอื่นมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางร่วมกันได้ และให้องค์กรอิสระทุกองค์กรปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๗ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าสิบปีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

(๒) ผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี จำนวนหนึ่งคน
ลักษณะการมีประสบการณ์ และกิจการอันเป็นสาธารณะตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด ในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการที่จะได้บุคคลที่มี
ประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๙ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติ
ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอน
สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่
หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิด
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน
ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิด

ฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา

(๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา

(๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาพฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในยี่สิบวันนับแต่ วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับ คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการ องค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคนให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนน สูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนน สูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้ คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการองค์กรอิสระ แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มิได้ครบ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อ ให้คณะกรรมการ สรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหา ผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ แต่ไม่รวมถึงการสรรหาใหม่หรือสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๒ วรรคสี่ มาตรา ๑๓ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๔ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหา ในคณะกรรมการสรรหาสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอื่นในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ในการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือ เพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรม ทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิด ผลสำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคล

ซึ่งมีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ในการสรรหา ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผยและให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสาม หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสาม ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวนให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหา ให้ดำเนินการสรรหาใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๑๓ ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหารายใด ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารับ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหา แต่เมื่อรวมกับผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงสองคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่มีอยู่และให้ดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๔ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นละสิทธิและให้ดำเนินการสรรหาใหม่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัย ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะที่พิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่แทน

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐

เมื่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้พ้นจากตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งอาวุโสสูงสุดทำหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระหว่างที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีผู้ตรวจการแผ่นดิน

เหลืออยู่เพียงคนเดียว จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ไม่ได้ เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินใหม่ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ผู้ตรวจการแผ่นดินครบวาระ แต่ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหา ภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้น อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องและมีผู้ตรวจการแผ่นดิน เหลืออยู่ไม่ถึงสองคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นการชั่วคราวให้ครบสามคน โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินได้จนกว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา ๒๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ก็ได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตร หรือโครงการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับ ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุน และให้คำแนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนาจประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ รวมทั้งจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติต่อประชาชน

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป และเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกันหารือและวางหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อยางานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การออกระเบียบตาม (๒) และ (๔) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือมีลักษณะเป็นการมุ่งหมายที่จะกล่าวหา หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งหรือการร้องเรียน ต้องดำเนินการ โดยมุ่งหมายให้การเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว และไม่มีลักษณะบังคับ ให้ต้องเปิดเผยตัวตนของผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นเรื่องการขอให้ขจัดหรือระงับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งจำเป็นต้องทราบตัวบุคคลเพื่อประโยชน์ ในการติดต่อขอข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการ

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจดังต่อไปนี้ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

(๑) ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือ ให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้อัยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีที่เคหสถานหรือสถานที่ที่จะเข้าไบนั้นมิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงาน ของรัฐ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้เข้าไปได้เมื่อมีหมายของศาล

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแทนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เว้นแต่การออกคำสั่งตาม (๑) ให้มอบหมายได้เฉพาะเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็น พยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวเป็นไปโดยสะดวก

มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน

(๑) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ วรรคสาม

(๓) การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๒ (๑)

(๔) การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๓)

(๕) การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓

(๖) การรายงานการไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕

(๗) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๓๖ (๓)

(๘) การออกข้อกำหนดทางจริยธรรมตามมาตรา ๔๓

(๙) การกำหนดคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของเลขาธิการอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามมาตรา ๔๕

(๑๐) การกำหนดกิจการที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๘

(๑๑) การเสนองบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๔๙ และการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการอนุมัติการใช้จ่ายเงินของสำนักงานตามมาตรา ๕๐

(๑๒) การพิจารณาการรับทรัพย์สินที่อาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามมาตรา ๕๑

(๑๓) การออกระเบียบ ประกาศ หรือการอื่นใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เป็นไปตามมติหรือต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๑๔) การอื่นใดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินตกลงร่วมกัน

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงานเจ้าพนักงานหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็นหรือในกรณีที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทนก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการจ้างหรือแต่งตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

หลักเกณฑ์และวิธีการจ้าง และค่าตอบแทน ของบุคคลหรือสถาบัน หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการ การพ้นจากตำแหน่ง ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น และวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

ผู้จัดทำและเผยแพร่รายงานตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๙ หากได้กระทำโดยสุจริต ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือทางวินัย

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๓๐ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตกได้แก่ คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

หมวด ๒

การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำ อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน และลดภาระที่เกิดขึ้นกับประชาชนโดยไม่จำเป็น

ก่อนการเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความสามารถ และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการตามแนวทางที่เสนอแนะประกอบด้วย

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๔ (๒) ก็ได้

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ วรรคสอง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจแก้ไขได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา จะขยายเวลาออกไปอีกก็ได้เมื่อได้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบแล้ว โดยจะขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หน่วยงานของรัฐนั้นยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว โดยให้ถือว่ารายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจดำเนินการได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐนั้นที่จะแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และปรึกษาหารือร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคนั้นโดยเร็ว และเมื่อได้ข้อยุติประการใดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไมอาจหาข้อยุติได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามข้อยุติหรือตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายในสามสิบวัน เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวจะขัดต่อกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้แจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบก่อนพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันดังกล่าว และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติโดยเร็วต่อไป และให้นำความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการดำเนินการในเรื่องนั้นมีกฎหมายกำหนดให้มีการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ไว้แล้ว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๒) ในกรณีที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการดำเนินการทางวินัยในกรณีนั้นดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบได้

(๓) ในกรณีที่มีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้ ไว้พิจารณา

(๑) เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือมีผลให้มีการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ

(๒) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น หรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระนั้นแล้ว แต่ไม่ตัดอำนาจในการที่จะขอรับทราบผลการพิจารณาขององค์กรอิสระที่รับเรื่องไว้ดำเนินการ

(๕) เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างเหมาะสมแล้ว

(๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๘) เรื่องอื่นตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งยุติเรื่อง

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๖ หรือการไม่รับพิจารณาหรือยุติเรื่องตามมาตรา ๓๗ ให้ผู้ร้องเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบ โดยในกรณีที่มิได้รับไว้พิจารณาหรือให้ยุติเรื่อง ให้ระบุเหตุผลให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วย

มาตรา ๓๙ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำการเป็นการสรุปโดยมิให้ระบุรายละเอียด อันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น

หมวด ๓

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๐ ให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทน ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๔๑ สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๔) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติมอบหมาย มาตรา ๔๒ ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกระเบียบหรือ ประกาศ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือ สิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(๓) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้าง ลูกจ้างของสำนักงาน

(๔) การบริหารจัดการการเงินและทรัพย์สิน การงบประมาณ และการพัสดุของสำนักงาน

(๕) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นซึ่งรวมถึงการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ แก่เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายเงินชดเชยในกรณี เลขาธิการดำรงตำแหน่งครบวาระ

(๖) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการได้มาซึ่งเลขาธิการ

(๗) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

(๘) การอื่นใดอันจำเป็นต่อการกำกับหรือควบคุมการดำเนินงานของสำนักงานหรือการบังคับบัญชาเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือการทำให้บุคคลดังกล่าวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการตาม (๑) ต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความคล่องตัว

การกำหนดตาม (๒) ต้องคำนึงถึงค่าครองชีพ และความเพียงพอในการดำรงชีพ และภาระ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันของพนักงานและลูกจ้างแต่ละสายงานและระดับด้วย

ในการออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินคำนึงถึง ความเที่ยงธรรม ขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยจะกำหนดให้มีคณะบุคคลเพื่อกำกับ ดูแล หรือ พิจารณาคำร้องทุกข์หรือคำอุทธรณ์ที่เป็นอิสระด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและ ลูกจ้างของสำนักงาน ทั้งนี้ ข้อกำหนดทางจริยธรรมดังกล่าวต้องระบุด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม จะต้องได้รับโทษอย่างไร

มาตรา ๔๔ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีมติกำหนดให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมร่วมกัน ให้เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และมีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๔๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๕
- (๔) ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา
- (๕) ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีการกระทำหรือมีคุณลักษณะไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ
- (๖) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๔๗ เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัย พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น และตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

การออกระเบียบตาม (๒) ต้องไม่มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เกิดความล่าช้า หรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

มาตรา ๔๘ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ตามระเบียบที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ให้เลขาธิการขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน

มาตรา ๔๙ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการเสนองบประมาณรายจ่ายดังกล่าว ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง ประกอบด้วย

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาประมาณของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ในการเสนองบประมาณรายจ่ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย

มาตรา ๕๐ เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดิน และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การใช้จ่ายเงินของสำนักงานต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการเฉพาะกรณี

ในการเบิกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ให้สำนักงานส่งข้อมูลคำขอเบิกงบประมาณต่อกรมบัญชีกลาง โดยให้ระบุจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในแต่ละงวด งวดละสามเดือน และให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายเงินให้แก่สำนักงานภายในสามวันก่อนวันขึ้นงวดใหม่ แต่ในกรณีที่สำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากกว่าที่ได้แจ้งไว้ในงวดใด ให้กรมบัญชีกลางจ่ายให้ตามที่สำนักงานร้องขอ

มาตรา ๕๑ รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินการของสำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับมาตามมาตรา ๔๙
- (๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน

(๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน

(๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และในกรณี que ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทธรณ์ให้ก็ได้

มาตรา ๕๒ รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้สำนักงานจัดทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานได้กรรมสิทธิ์มาไม่ว่าจากการซื้อหรือมีผู้ยกให้ ให้เป็นที่ราชพัสดุ แต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครองดูแล ใช้ หรือหาประโยชน์ได้

มาตรา ๕๓ ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีได้

มาตรา ๕๔ ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๒๕ (๑) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ เว้นแต่กรณีตาม (๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ มิให้นำมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใดยังไม่อาจแต่งตั้งผู้แทนได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลัง การแต่งตั้งดังกล่าวไม่มีผลให้การดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วต้องเสียไป

ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใด ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) หรือ (๒)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ต้องมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่างอยู่ ให้คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัยตามมาตรา ๕๗

ในกรณีที่ไม่มีประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งยังอยู่ในตำแหน่งตามมาตรา ๕๖ ประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และแจ้งให้ประธานวุฒิสภารับเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕๙ ให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป และให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำสัญญาจ้างขึ้นโดยให้มีระยะเวลาการจ้างไม่เกินวาระที่จะต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะวินิจฉัย

มาตรา ๖๐ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๑ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาสีทธิ หน้าที่ และความผูกพันใด ๆ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอยู่กับบุคคลใดในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้โอนมาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๒ ให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสิทธิและประโยชน์อื่นใดซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างดังกล่าวได้รับตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสิทธิและประโยชน์อื่นใดที่ได้รับต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่จะมีระเบียบที่ออกตามมาตรา ๔๒ (๒) กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๓ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนหรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายโดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบทหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่

ทำให้สะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการตั้งองค์กรอิสระที่ต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง และทำให้เกิดความน่าเชื่อถือเทียบเท่าองค์กรอิสระของนานาชาติ และสามารถแก้ปัญหาของประเทศในส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้รัฐสามารถควบคุมและลดการสูญเสียงบประมาณโดยไม่จำเป็นได้มากขึ้น และเมื่อการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นแล้ว ก็จะช่วยลดภาระและงบประมาณที่สูญเสียไปกับการดำเนินการที่เป็นการเพิ่มขั้นตอนโดยไม่จำเป็น รวมทั้งการกำหนดกรอบดุลพินิจในการตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการได้นั้น กำหนดให้กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาในเรื่องใดโดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า และประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งต้องมีการกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดงบประมาณที่สูญเสียไปกับการตั้งอนุกรรมการเกินความจำเป็น ทั้งนี้สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐ ก วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๐ (๕) และมาตรา ๒๖๗ บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อกำหนดการได้มา หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ความเห็น และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบทหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการ และเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” หมายความว่า ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับ ระเบียบ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. กำหนดให้ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยื่นหรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่า การประกาศหรือเผยแพร่ ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว (มาตรา ๕)

๓. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องให้ความร่วมมือ และความช่วยเหลือ องค์การอิสระทุกองค์กร (มาตรา ๖)

หมวด ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔. กำหนดองค์ประกอบ คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหา ประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๒ คน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณะมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๕ ปี แต่ไม่เกิน ๗๐ ปี สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า และไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่น เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด ดิตยาเสพตติให้โทษ เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เป็นต้น (มาตรา ๘ – มาตรา ๑๐)

๕. กำหนดให้คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการประธาน ศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ และบุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละ ๑ คน เป็นกรรมการ (มาตรา ๑๑)

๖. กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของคณะกรรมการสรรหา เพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทาง จริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ (มาตรา ๑๒)

๗. กำหนดให้ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน ต้องได้รับความเห็นชอบ จากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (มาตรา ๑๓)

๘. กำหนดให้ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๐ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่า ได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๑๔)

๙. กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัย ของคณะกรรมการสรรหา ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครหรือผู้ได้รับการสรรหา (มาตรา ๑๕)

๑๐. กำหนดให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่น ตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด (มาตรา ๑๖)

๑๑. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา ๑๗)

๑๒. กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เมื่อตาย ลาออก หรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ (มาตรา ๑๘)

๑๓. กำหนดให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายใน ๕ วันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) (มาตรา ๑๙)

๑๔. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการชั่วคราวให้ ครบ ๓ คน ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีผู้ตรวจการแผ่นดินเหลืออยู่ไม่ถึง ๒ คน (มาตรา ๒๐)

๑๕. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่ และการใช้อำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา ๒๑)

๑๖. กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ การเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิด

ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชน โดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ การแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิใช่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น เป็นต้น (มาตรา ๒๒)

๑๗. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่และอำนาจ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า และกรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า (มาตรา ๒๓)

๑๘. กำหนดอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้แก่ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่ต้องไม่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ การออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณา รวมทั้งระเบียบเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง เบื้องต้นเพื่อรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน การออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ การจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของบุคคลซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น (มาตรา ๒๔)

๑๙. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้อรรถาธิบาย หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา และมีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๒๕)

๒๐. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน ในกรณีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ การปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรอิสระอื่นหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เป็นต้น (มาตรา ๒๖)

๒๑. กำหนดให้ในกรณีที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะขอให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจ้างบุคคลหรือสถาบันซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามที่จำเป็น (มาตรา ๒๗)

๒๒. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจหรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล (มาตรา ๒๘)

๒๓. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการผู้ตรวจการแผ่นดิน พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๒๙)

๒๔. กำหนดให้เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ (มาตรา ๓๐)

๒๕. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า ๑ ปี มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุที่ครบวาระ ตาย ลาออก หรือมีอายุครบ ๗๐ ปี (มาตรา ๓๑)

หมวด ๒ การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒๖. กำหนดหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริง หรือดำเนินการอื่นใดด้วยความรอบคอบ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ต่อไป เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ว่าโดยทางใด ไม่ว่าจะมิใช่ผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม ว่าบุคคลใดได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติ ตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีกรณีการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ (มาตรา ๓๒)

๒๗. กำหนดให้เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน (มาตรา ๓๓)

๒๘. กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลใด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามคำแนะนำนั้นภายใน ๓๐ วัน (มาตรา ๓๔)

๒๙. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว ในกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐของรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓๕)

๓๐. กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเรื่องใดเป็นเรื่องเฉพาะตัวเป็นรายกรณี หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐอื่นที่จะขจัดความเดือดร้อนหรืออำนวยความสะดวกได้ตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว (มาตรา ๓๖)

๓๑. กำหนดเรื่องที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ได้แก่ เรื่องที่เป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นโยบายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือมีผลให้มีการละเลย การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เว้นแต่เป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น (มาตรา ๓๗)

๓๒. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการดำเนินการ การไม่รับพิจารณาหรือยุติการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบ โดยในกรณีที่มิได้รับไว้พิจารณาหรือยุติเรื่อง ให้ระบุเหตุผลให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วย (มาตรา ๓๘)

๓๓. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (มาตรา ๓๙)

หมวด ๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓๔. กำหนดให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๔๐)

๓๕. กำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ การรับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น การอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงาน ของผู้ตรวจการแผ่นดิน การศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น (มาตรา ๔๑)

๓๖. กำหนดเรื่องที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจออกกระเปียบหรือประกาศ ได้แก่ การจัดแบ่งส่วนงาน ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษ สำหรับตำแหน่งและค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่นของเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การกำหนดมาตรฐานทาง จริยธรรม สมรรถภาพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพนักงานของ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น (มาตรา ๔๒)

๓๗. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินออกข้อกำหนดทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่พนักงานและลูกจ้าง ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๔๓)

๓๘. กำหนดให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ๑ คน ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งตามมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน และลูกจ้าง ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้นตรงต่อ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๔๔)

๓๙. กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกิน ๖๐ ปีในวันที่ได้รับแต่งตั้งและมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีในขณะดำรงตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง (มาตรา ๔๕)

๔๐. กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินพ้นจากตำแหน่ง ที่นอกจากการพ้นจาก ตำแหน่งตามวาระ เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา ผู้ตรวจการแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง (มาตรา ๔๖)

๔๑. กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้มีหน้าที่และอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัย พนักงานหรือลูกจ้าง ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเท่าที่ไม่ขัด กับระเบียบหรือประกาศหรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดิน และหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น และตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด (มาตรา ๔๗)

๔๒. กำหนดให้ในกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้แทนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ถ้าเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการ บประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขอความเห็นชอบ จากผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน (มาตรา ๔๘)

๔๓. กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนองบประมาณรายจ่าย เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี การเสนองบประมาณรายจ่าย ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงรายได้และทรัพย์สินที่มีอยู่ด้วย (มาตรา ๔๙)

๔๔. กำหนดให้เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมใช้บังคับแล้ว ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ตรวจการแผ่นดิน และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (มาตรา ๕๐)

๔๕. กำหนดให้รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบด้วย เงินอุดหนุนที่ได้รับมาตามมาตรา ๔๙ รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๕๑)

๔๖. กำหนดให้รายได้ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น (มาตรา ๕๒)

๔๗. กำหนดให้ทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีได้ (มาตรา ๕๓)

๔๘. กำหนดให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำบัญชีงบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชี ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๕๔)

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

๔๙. กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้แจ้ง ผู้ร้องเรียน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๕)

บทเฉพาะกาล

๕๐. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๘ (มาตรา ๕๖)

๕๑. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้ผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๕๗)

๕๒. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มิใช่คำวินิจฉัย (มาตรา ๕๘)

๕๓. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าประสงค์จะดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป ให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินทำสัญญาจ้างขึ้นโดยให้มีระยะเวลาการจ้างไม่เกินวาระที่จะต้องพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ (มาตรา ๕๙)

๕๔. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๖๐)

๕๕. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๖๑)

๕๖. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้โอนบรรดาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาเป็นของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๖๒)

๕๗. กำหนดบทบัญญัติรองรับให้การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนหรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ถ้าการนั้นอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๖๓)

ธิดารัตน์ อุณจันทร์ / จัดทำ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การจัดตั้ง การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบาย และการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งมีมาตรการกำกับให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“นายทะเบียนสมาชิก” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนในพรรคการเมือง

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับพรรคการเมือง

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือระงับสิ้นไปด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือเขตเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนและมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการ

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศ หรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียน มีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือ คำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือนายทะเบียนต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้ง พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๔) อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น ตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่า หนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมคนละ ไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐ ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ

(๒) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียน หรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ หรือของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งไว้แล้วตามมาตรา ๑๘ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์หรือพระนามของพระราชวงศ์ หรือที่มุ่งหมาย ให้หมายถึงพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์

การประชุมตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติของที่ประชุม ให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้

ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ ให้ถือว่าการประชุม ตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๑ ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้า พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ (๒) เป็นผู้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ไว้เป็นหลักฐาน

คำขอจดทะเบียน การยื่นคำขอจดทะเบียน และการออกใบรับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อย ต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชนและลายมือชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการ พรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๓ เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง
ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน
- (๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน
- (๓) ข้อบังคับ
- (๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ซึ่งผู้ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง
รับรองความถูกต้อง
- (๕) หนังสือรับแจ้งของนายทะเบียนในกรณีที่มีการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมือง
ตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ
- (๒) ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (๓) อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ
- (๔) ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง
- (๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง
- (๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
- (๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง
- (๖) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง
การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง
เหรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง คณะกรรมการ
บริหารพรรคการเมือง หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด
- (๗) การบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง และของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด
- (๘) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง
- (๙) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิก และการพ้นจาก
การเป็นสมาชิก

(๑๐) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๑) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิก โดยมาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องเทียบเคียงได้กับมาตรฐานทางจริยธรรมที่ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ และการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๓) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๔) วิธีการบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

(๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๖) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด การพิจารณาเพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) และ (๑๖) ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมพิจารณาอย่างกว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการอันเป็นการควบคุมครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจะกระทำมิได้

พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท

เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองตาม (๑๕) ให้สำนักงานประสานกับธนาคาร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณุกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี และมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา

๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง หรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสันนิษฐานสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการตามวรรคสองหรือวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนไว้ก่อน แล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้คำขอนั้นเป็นอันสิ้นผล

คำขอแจ้ง การยื่นคำขอแจ้ง และการรับแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ คำขอแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่แจ้งตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้วหรือของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้วหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๙ หากนายทะเบียนเห็นว่าการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหรือที่ขยายให้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ให้คำขอนั้นเป็นอันสิ้นผล

หมวด ๒

การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

มาตรา ๒๐ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน

มาตรา ๒๑ พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย และข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ ซึ่งต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่น หรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย และข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏหลักฐานการคัดค้านนั้นในรายงานการประชุมหรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานในที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่การประชุมนั้นสิ้นสุดลง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก หรือกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนก็ได้

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมควรเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนว่าสมาชิกกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้สมาชิกผู้ใดกระทำการอันอาจมีลักษณะดังกล่าวอีก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว

ในกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลาสี่สิบปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๒๓ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

(๒) ร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการดำเนินงานขององค์กรอิสระอย่างมีเหตุผล

(๔) ส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

(๕) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวาระหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนเมษายน ของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๒๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) และ (๕)

มาตรา ๒๕ ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงและต้องให้สมาชิกตรวจดูได้ โดยสะดวก ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง รวมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้อง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกให้นายทะเบียนทราบตามรายการหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดแอบอ้างว่าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกโดยผู้那人ไม่รู้เห็นหรือไม่สมัครใจ ผู้ที่ถูกแอบอ้างหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกแอบอ้าง อาจแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาลบชื่อของผู้那人จากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น โดยให้ถือว่าผู้那人ไม่เคยเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองดังกล่าวมาตั้งแต่นั้น

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนมีหน้าที่ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของสมาชิกของทุกพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกหลายพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบและลบชื่อผู้那人จากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งให้สมาชิกผู้那人ทราบโดยเร็ว แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ให้สำนักงานจัดให้มีระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมือง และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๗ สมาชิกภาพของสมาชิกเริ่มตั้งแต่ได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับแล้ว โดยจะสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่เป็นกรณีมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ และเป็นการบวชตามประเพณีนิยม แต่ในระหว่างมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวจะใช้สิทธิในฐานะสมาชิกมิได้

(๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน

การลาออกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกหรือนายทะเบียน ในกรณีที่ยื่นต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนแจ้งให้นายทะเบียนสมาชิกทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่ข้อบังคับกำหนดให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามมติของพรรคการเมือง หากสมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับต้องกำหนดให้มติดังกล่าวมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอมหรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการใดอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิก

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่พรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง”

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน พรรคการเมือง ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน และต้องเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน

(๒) จัดให้มีสาขาพรรคการเมืองในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยสาขาพรรคการเมืองแต่ละสาขาต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของสาขานั้นตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป

เมื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในภาคใดแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขานั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีแผนผังแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง และชื่อ ที่อยู่ และเลขประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

ภายหลังที่ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว สาขาพรรคการเมืองใดไม่เป็นไปตาม (๒)ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการหรือดำเนินการแล้วไม่ถูกต้องให้สาขาพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป

มาตรา ๓๔ กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการบริหารพรรคการเมือง

การได้มา การดำรงตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง วิธีการบริหาร และหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา ๒๓ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสาขาพรรคการเมืองนั้นด้วย

มาตรา ๓๕ เขตเลือกตั้งในจังหวัดใดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิكدังกล่าวเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่

ที่รับผิดชอบนั้นและให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วย โดยอนุโลม

ให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๖ สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะจัดตั้งขึ้นนอกราชอาณาจักรมิได้

มาตรา ๓๗ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๓๘ การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองหรือนโยบายของพรรคการเมือง

(๒) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง

(๕) ให้ความเห็นชอบรายงานการเงินและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา

(๖) กิจการที่เสนอโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง

(๗) กิจการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย หรือข้อบังคับ

กิจการตาม (๑) (๒) และ (๓) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองแล้ว ให้พรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงการจดทะเบียนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนประกาศการแก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองครบวาระ ตาย ลาออก เปลี่ยนชื่อตัว เปลี่ยนชื่อสกุล หรือเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุใด ๆ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว และให้นายทะเบียนประกาศเหตุดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๓๙ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องประกอบด้วยผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสองสาขาซึ่งมาจากภาคต่างหากันที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๓ ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่น้อยกว่า

กึ่งหนึ่งของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และสมาชิก ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน

องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการสาขาพรรคการเมืองทั้งหมด และสมาชิกสาขาพรรคการเมือง ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน

มาตรา ๔๐ การลงมติในที่ประชุมใหญ่ให้กระทำโดยเปิดเผย แต่การลงมติดเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๘ (๓) และ (๔) ให้ลงคะแนนลับ

มาตรา ๔๑ สมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของพรรคการเมืองหรือไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน แล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า มีสิทธิเข้าชื่อกันยื่นคำร้องขอให้จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมืองนั้นได้

มาตรา ๔๒ ในกรณีสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งคนใด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน เห็นว่ามติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ให้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยว่ามติใดของพรรคการเมืองขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนมติดังกล่าวได้

มาตรา ๔๓ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่คณะกรรมการกำหนด

พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง ต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการหรือส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับแต่งตั้ง หรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

หมวด ๓

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจากผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๘ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อ เพื่อส่งให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด โดยให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย

คณะกรรมการจะกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครซึ่งเป็นชายและหญิงที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้งก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนดังกล่าวได้ ให้แจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดอัตราส่วนตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมืองด้วย

มาตรา ๔๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการสรรหาตามวิธีการที่กำหนดในมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ เว้นแต่กรณีที่เป็นการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแทนการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะ หรือการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือกรณีผู้สมัครตายก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามข้อบังคับ

เมื่อมีกรณีต้องสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองจัดให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยบุคคลและจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ทั้งนี้ จำนวนหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง

และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้เป็นไปตามข้อบังคับ แต่อย่างน้อยต้องมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่าสี่สาขาซึ่งมาจากภาคต่างกันที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๓ และให้มีหน้าที่ และอำนาจในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ให้ได้ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดในข้อบังคับ และตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑

เพื่อประโยชน์ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง พรรคการเมืองใดจะดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ เป็นการล่วงหน้าก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

มาตรา ๕๐ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติ ของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อผู้สมัครให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น

(๓) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจาก คณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อลงคะแนนเลือกผู้สมัครตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา

(๔) การประชุมสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือการประชุม ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน โดยในการลงคะแนน ให้สมาชิกมีสิทธิลงคะแนนเลือกได้หนึ่งคน และเมื่อลงคะแนนเลือกเสร็จสิ้นแล้ว ให้นับคะแนน และประกาศผลการนับคะแนนของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานรายชื่อผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนลำดับสูงสุดสองลำดับแรกให้คณะกรรมการสรรหา โดยเร็ว ในกรณีที่ผู้มีคะแนนเท่ากันมากกว่าจำนวนดังกล่าว ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ในการจัดเรียงลำดับ

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนของแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยพิจารณาจากผู้มีคะแนนสูงสุด ของแต่ละเขตเลือกตั้ง หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบ ให้แสดงเหตุผลและให้พิจารณา ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนในลำดับถัดไปเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่เห็นชอบกับรายชื่อที่สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งมาทั้งหมด ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและคณะกรรมการสรรหาประชุมร่วมกัน หากที่ประชุมร่วมกัน

มีมติเห็นชอบกับรายชื่อผู้สมัครผู้ใด ให้เสนอรายชื่อผู้นั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าที่ประชุมร่วมกันมีมติไม่เห็นชอบกับรายชื่อผู้สมัครที่สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งมาทั้งหมด ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งเหตุผลให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในเขตเลือกตั้งนั้นทราบ และให้ดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) จนกว่าจะได้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๕๑ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลาเสนอรายชื่อจากกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตาม (๑) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติและจัดทำบัญชีรายชื่อไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบลายชื่อ โดยคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง แล้วส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวไปยังสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๓) ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกลงคะแนนเลือกบุคคลในบัญชีรายชื่อตาม (๒) โดยให้สมาชิกลงคะแนนเลือกได้คนละไม่เกินสิบห้ารายชื่อ โดยการประชุมสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือการประชุมตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน เมื่อลงคะแนนเลือกเสร็จสิ้นแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดประกาศผลการนับคะแนนของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้น แล้วรายงานไปยังคณะกรรมการสรรหาโดยเร็ว

(๔) ให้คณะกรรมการสรรหาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเรียงลำดับตามผลรวมของคะแนนที่ได้รับจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตาม (๓) ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองประสงค์จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งลำดับที่หนึ่งและให้เรียงลำดับรายชื่อตามผลคะแนนดังกล่าวในลำดับถัดไปจนครบจำนวน ในกรณีที่คะแนนของบุคคลตามบัญชีรายชื่อเท่ากัน ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการจัดเรียงลำดับ

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) จนกว่าจะได้บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตเลือกตั้งใกล้เคียงตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๕๒ ให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๓ ในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้สมาชิกลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมแก่ผู้ใด

(๒) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้ใด หรือไม่ให้ไปประชุมหรือลงคะแนน

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้สมาชิกผู้ใดลงสมัครหรือไม่ลงสมัครรับเลือก หรือเพื่อให้เสนอชื่อสมาชิกผู้ใดเข้ารับการเลือก ในการสรรหาตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดยินยอมให้บุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๖ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองการส่งผู้ได้รับการสรรหาตามมาตรา ๕๐ หรือส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๕๑

เมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งหรือส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อแล้ว แม้ภายหลังจะปรากฏว่ามีได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ แล้วแต่กรณี หรือดำเนินการไม่ครบถ้วน ไม่ทำให้การสมัครรับเลือกตั้งนั้นเสียไป แต่ถ้าคณะกรรมการทราบถึงการไม่ดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องกล่าวโทษหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งมีเขตอำนาจเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๕๗ การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการประกาศโฆษณาให้คำนึงถึงความเห็นของสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด นโยบายใดที่ต้องใช้จ่ายเงินการประกาศโฆษณานั้น อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) วงเงินที่ต้องใช้ และที่มาของเงินที่จะใช้ในการดำเนินการ

(๒) ความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบาย

(๓) ผลกระทบและความเสี่ยงในการดำเนินนโยบาย

ในกรณีพรรคการเมืองไม่ได้จัดทำรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินการให้ครบถ้วนและถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมวด ๔

การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่บริหารการเงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๕๙ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมืองหรือที่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับหรือจ่าย แล้วแต่กรณี และจัดทำบัญชีรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือในเขตจังหวัดที่ตนเป็นตัวแทน แล้วแต่กรณี ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๙ บัญชีของพรรคการเมืองประกอบด้วย

- (๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย
- (๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาค
- (๓) บัญชีแยกประเภท
- (๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีตามวรรคหนึ่งต้องมีรายการและเอกสารประกอบการลงบัญชี และต้องจัดทำภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๐ พรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปีปฏิทินที่ได้รับ การจดทะเบียนจัดตั้ง และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชี ให้จัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงิน และงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง

งบแสดงฐานะทางการเงินต้องแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง ทั้งต้องแสดงที่มาของรายได้ตามมาตรา ๖๒ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้ โดยชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และรายการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

งบการเงินของพรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี

มาตรา ๖๑ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบ และรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี

งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง และส่งให้แก่นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติพร้อมทั้งบัญชีตามมาตรา ๕๙

เมื่อได้รับงบการเงินตามวรรคสองแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป พรรคการเมืองใดที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

หมวด ๕

รายได้ของพรรคการเมือง

มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙ วรรคสอง
- (๒) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๓) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง
- (๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง
- (๕) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการรับบริจาค
- (๖) เงินอุดหนุนจากกองทุน
- (๗) ดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมือง

การได้มาซึ่งรายได้ตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องมีใบเสร็จรับเงิน หรือหลักฐานการได้มาซึ่งรายได้นั้นเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๓) และการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองตาม (๔) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

รายได้ของพรรคการเมืองจะนำไปใช้เพื่อการอื่นใด นอกจากการดำเนินงานของพรรคการเมืองมิได้

มาตรา ๖๓ รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๖๔ การหารายได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำโดยเปิดเผย และแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการระดมทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนและที่มาของเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาจากการกิจกรรมดังกล่าว และให้มีหนังสือแจ้งนายทะเบียนทราบด้วย ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กิจกรรมดังกล่าวสิ้นสุดลง

ประกาศและหนังสือแจ้งตามวรรคสอง ให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าหนึ่งแสนบาทขึ้นไปด้วย

มาตรา ๖๕ ทุกเดือน ให้พรการการเมืองประกาศรายชื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าตามที่คณะกรรมการกำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าพันบาท ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการบริจาค และให้แจ้งนายทะเบียนทราบตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

การประเมินมูลค่าของสิ่งที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๖ บุคคลใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรการเมือง มีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อพรการเมืองต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว

พรการเมืองจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่งมิได้

มาตรา ๖๗ หัวหน้าพรการเมือง กรรมการบริหารพรการเมือง กรรมการสาขา พรการเมือง ตัวแทนพรการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรการเมือง ต้องแจ้งให้พรการเมืองทราบภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับ และให้พรการเมืองออกใบเสร็จรับเงิน หรือหลักฐานการรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเป็นหนังสือให้แก่ผู้บริจาคเป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

กิจกรรมของพรการเมืองตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงการดำเนินงานทางการเมืองของพรการเมือง สาขาพรการเมือง ตัวแทนพรการเมืองประจำจังหวัด สมาชิก หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๖๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๗ นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้วจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่ารวมกันแล้วเกินหนึ่งหมื่นบาทต่อวัน โดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นหรือของพรการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาคตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าสิ่งของที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่งไม่อาจนำส่งพรการเมืองได้หรือเป็นของสูญเสียได้ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นแจ้งให้พรการเมืองทราบเพื่อบันทึกมูลค่าของสิ่งนั้นไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง

หรือเป็นสิ่งของตามวรรคสองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

มาตรา ๖๙ ผู้เสียภาษีเงินได้ซึ่งมิใช่นิติบุคคลมีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนพรรคการเมืองที่ตนระบุพรรคใดพรรคหนึ่งปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับการระบุดตามวรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่งทั้งหมดส่งให้นายทะเบียนและโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนภายในเดือนกันยายนของทุกปีเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุนตามมาตรา ๖๙ นี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

มาตรา ๗๐ ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาคแต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทสำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับนิติบุคคล

วิธีการขอหักค่าลดหย่อนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน ให้ถือว่าการสนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา ๖๔ เป็นเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๑ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมืองเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชีดังกล่าว

มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่รวมถึงการที่ข้าราชการการเมืองผู้นั้นเข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๖๔ โดยมีได้กระทำหรือมีส่วนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามนั้น

มาตรา ๗๔ ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจาก

(๑) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจากบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ตามที่คณะกรรมการกำหนด

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวที่มีใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

มาตรา ๗๕ บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๗๔ จะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองหรือสมาชิกเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมิได้

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๖๔

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามวรรคหนึ่งให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับวัด หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศาสนา และองค์กรทางศาสนาไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ด้วย โดยคณะกรรมการจะกำหนดให้ใช้บังคับกับนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือนิติบุคคลที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาทำไรมาแบ่งปันกันด้วยก็ได้

มาตรา ๗๗ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการและวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมืองปฏิบัติเพื่อให้การรับบริจาคของพรรคการเมืองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดเผยและตรวจสอบได้ และให้มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง

ของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง

ให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของคณะกรรมการ

หมวด ๖

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

มาตรา ๗๘ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองกองทุนหนึ่งในสำนักงานมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน และสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริงและการดำเนินการอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนด

กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ภาระผูกพัน และงบประมาณที่โอนมาตามมาตรา ๑๔๗
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย
- (๓) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๖๙
- (๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๕) เงินและดอกเบี้ยที่เรียกคืนจากผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องจากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
- (๖) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้มาโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้
- (๗) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๙๕ และมาตรา ๑๒๕
- (๘) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้มอบให้ แต่กองทุนจะรับมอบเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลตามมาตรา ๗๔ มิได้

(๙) ดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดของกองทุน

เงินตาม (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๖๙

เงินของกองทุนให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุนและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๙ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

มาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานงบประมาณหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน เป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

วาระการดำรงตำแหน่ง เปียประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีองค์ประกอบไม่ครบตามวรรคสองไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการกองทุนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๘๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองสำหรับปีงบประมาณถัดไป ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๖๙
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๘ (๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบแต่ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ
- (๓) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๘ (๔) ไม่เกินร้อยละห้าสิบ
- (๔) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๗๘ (๕) ที่ได้รับในปีงบประมาณก่อนหน้านั้น ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๗๘ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่น ให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้มิได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ให้นำมาจัดสรรไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

- (๖) ดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๘ (๙) ไม่เกินร้อยละแปดสิบ

มาตรา ๘๒ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ ให้นำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุน และการดำเนินกิจการของคณะกรรมการและสำนักงานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

- (๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๘ (๒) ไม่เกินร้อยละสามสิบ
- (๒) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๘ (๔) ไม่เกินร้อยละห้าสิบ
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๘ (๖)
- (๔) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๘ (๗)
- (๕) ดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๘ (๙) ไม่เกินร้อยละยี่สิบ

(๖) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการหรือสำนักงาน หรือไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยมิได้ระบุวัตถุประสงค์

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด แต่การนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะกระทำมิได้

เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายของทุกปี ให้นำส่งคืนเข้ากองทุน

มาตรา ๘๓ การจัดสรรเงินตามมาตรา ๘๑ ให้แก่พรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินจัดสรรตามมาตรา ๘๑ (๑) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามที่อยู่เสียภาษีได้ระบุไว้

(๒) ร้อยละสี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองได้รับ โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันในปีที่ผ่านมาต่อจำนวนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับมาในปีที่ผ่านมา แต่เงินที่จัดสรรให้ต้องไม่เกินเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองนั้นได้รับจากสมาชิกในปีที่ผ่านมา

(๓) ร้อยละสี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรให้ตามคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างคะแนนเสียงที่ทุกพรรคการเมืองได้รับรวมกันต่อคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ สำหรับปีอื่นให้จัดสรรให้พรรคการเมืองตามสัดส่วนที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับการจัดสรรตามอัตราส่วนเงินบริจาคทั้งหมดตามมาตรา ๖๙ ต่อเงินที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ

(๔) ร้อยละยี่สิบของวงเงินจัดสรรนอกจาก (๑) ให้จัดสรรตามจำนวนสาขาพรรคการเมือง โดยแต่ละพรรคการเมืองให้ได้รับตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนสาขาพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองรวมกันในปีที่ผ่านมาต่อจำนวนสาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้น ๆ ในปีที่ผ่านมา

(๕) ในกรณีที่ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่อันเป็นผลจากการกระทำของสมาชิกของพรรคการเมืองใด เมื่อได้วงเงินที่จะต้องได้รับการจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้นตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) แล้ว ให้หักจำนวนเงินที่คณะกรรมการยื่นฟ้องให้สมาชิกผู้นั้นชดเชยคืนออกจากเงินจัดสรรของพรรคการเมืองและส่งคืนเข้ากองทุนก่อน ถ้าภายหลังมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดปรากฏว่าผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับผิดชอบน้อยกว่าที่คณะกรรมการยื่นฟ้อง ให้คณะกรรมการกองทุนจ่ายเงินคืนให้แก่พรรคการเมืองนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าเงินที่จัดสรรให้มีไม่พอให้ดำเนินการหักจากเงินจัดสรรในปีต่อ ๆ ไปจนครบ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิพรรคการเมืองที่จะไต่เบี่ยเอาจากสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษา

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓ และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งเตือนแล้วยังมิได้ปฏิบัติตาม คณะกรรมการอาจลดจำนวนเงินที่จะจัดสรรให้พรรคการเมืองนั้น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

เงินที่เหลือจากการจัดสรรให้ส่งคืนเข้ากองทุน

มาตรา ๘๔ เงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๘๓ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๓ การพัฒนาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มีคุณภาพและคุณธรรมอันดีงาม และการส่งเสริมความรู้แก่สมาชิกและประชาชนในทางการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อใช้ไปเพื่อการใดแล้ว ให้จัดทำรายงานให้คณะกรรมการทราบทุกสามเดือนนับแต่วันที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แต่จะนำไปใช้จ่ายตามมาตรา ๘๘ ไม่ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน พรรคการเมืองจะส่งรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้นายทะเบียนทราบก่อนก็ได้ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าการใช้จ่ายเงินรายการใดไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบ

คณะกรรมการจะกำหนดให้พรรคการเมืองใช้เงินที่ได้รับจัดสรรตามวรรคหนึ่งแต่ละด้านตามสัดส่วนที่กำหนดก็ได้

พรรคการเมืองจะใช้จ่ายเงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่งไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมืองหรือเพื่อจ้างบุคลากรของพรรคการเมืองหรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการกำหนดมิได้ เว้นแต่เป็นเงินที่ได้รับตามมาตรา ๘๓ (๔) แต่การใช้จ่ายเงินนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองเท่านั้น

ให้สำนักงานจัดให้มีการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๘๔ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแจ้งให้พรรคการเมืองแก้ไขการใช้จ่ายในเรื่องนั้นของปีถัดไป และในการนี้ คณะกรรมการอาจเรียกเงินคืน หรือลดการจัดสรรเงินอุดหนุนตามมาตรา ๘๓ ในปีถัดไปด้วยก็ได้

ถ้านายทะเบียนตรวจสอบรายงานตามมาตรา ๘๔ แล้วปรากฏว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จทั้งหมดหรือบางส่วน หรือไม่รายงานภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเรียกเงินคืนจากหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และให้งดการจัดสรรเงินอุดหนุนในปีถัด ๆ ไป จนกว่าจะชำระคืนครบถ้วน

มาตรา ๘๖ ให้คณะกรรมการจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๓ หรือเพื่อแสดงผลงานของพรรคการเมือง

อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๗

การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

มาตรา ๘๗ เงินและทรัพย์สินของพรรคการเมืองต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองและสมาชิก และค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง

พรรคการเมืองต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไม่ว่าในรูปแบบใด ให้สมาชิกและประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่พรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือบุคคลใดให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่าจะให้เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว ถ้าการให้หรือรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้พรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือบุคคลนั้น แล้วแต่กรณี แจ้งให้นายทะเบียนทราบถึงการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด และให้ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย

ห้ามมิให้สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย เว้นแต่เงินที่ได้มีการแจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๘๙ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่จะต้องตรวจสอบและควบคุมมิให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นใดนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘

หมวด ๘

การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

- (๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑
- (๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒

(๓) มีการควบรวบพรรคการเมืองตามหมวด ๙ การควบรวบพรรคการเมือง

มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองเมื่อ

(๑) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๗
วรรคสาม หรือไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๓๓ (๑) หรือ (๒) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนด
ในมาตรา ๓๓ (๑) ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน

(๓) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๓๓ (๒) มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึง
ภาคละหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมือง
เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(๕) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้ง
ติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๖) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(๗) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่ง
ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ
ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น
ให้คณะกรรมการประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีเช่นนี้
ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับ
การประกาศของคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพ
ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการ
อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้
ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔

(๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มีกฎหมายกำหนด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๙๓ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๙๒ คณะกรรมการจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำร้องขอของคณะกรรมการ นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี ก็ได้

มาตรา ๙๔ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยแจ้งให้คณะกรรมการทราบ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ แต่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพหรือยุบมิได้

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองหรือจำหน่ายทรัพย์สินของพรรคการเมืองเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นไม่มีเงินหรือทรัพย์สินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ให้คณะกรรมการสั่งจ่ายเงินจากกองทุนตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ทราบ

ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับ ถ้าในข้อบังคับไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดมาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีของพรรคการเมืองด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๙

การควบรวมพรรคการเมือง

มาตรา ๙๖ ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

มาตรา ๙๗ การควบรวมพรรคการเมืองให้กระทำได้เฉพาะเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่

มาตรา ๙๘ ในการควบรวมพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๗ ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนพรรคการเมืองละสิบคน ประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินการร่างข้อบังคับของพรรคการเมืองที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกของทุกพรรคการเมืองที่จะรวมกัน เพื่อประชุมตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ และดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ การเรียกประชุมตั้งพรรคการเมืองต้องแจ้งให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่จะรวมกันทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้ดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙๙ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ แล้ว ให้คณะกรรมการมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเดิมที่รวมเข้ากันเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง การสิ้นสุด และการรวบรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๐
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดแจ้งหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยรู้ว่าเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นพรรคการเมือง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง และให้คณะกรรมการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดไม่มาให้คำชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานแก่นายทะเบียนตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดยื่นเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา ๑๓ อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๔ หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองผู้ใดรู้ว่ามี การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสองหรือวรรคสี่ และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบ หรือหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ วรรคหก หรือมาตรา ๔๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ หัวหน้าพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก หรือเหรัญญิกพรรคการเมือง ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือวรรคสี่ มาตรา ๓๘ วรรคสองหรือวรรคสาม มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๖๑

มาตรา ๖๔ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๐๗ นายทะเบียนสมาชิกจัดทำทะเบียนสมาชิกอันเป็นเท็จ หรือพรรคการเมืองใด แอบอ้างว่าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกของตนตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำให้ลงหรือขอลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมือง หรือผู้ใดดำเนินการไม่ว่าด้วยวิธีใดให้เข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดรู้ว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด แต่ยินยอมรับการแต่งตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรรคการเมืองใดแต่งตั้งบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งโดยรู้ว่าผู้นั้นไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๑๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดบริจาคให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิก เพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๕ ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๑๗ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสมาชิกของพรรคการเมืองทุกคนเป็นผู้เสียหาย

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

มาตรา ๑๑๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย

ในกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคการเมือง บรรดาที่รู้เห็นกับการกระทำนั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒๐ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดออกหนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๕๖ อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๑ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๗๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละหนึ่งหมื่นบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ วรรคสองหรือวรรคสาม มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๒๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคล ซึ่งสั่งการหรือรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๕ พรรคการเมืองใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดมีมูลค่าเกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนดห้าปี และให้เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ส่วนที่เกินมูลค่าที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๖ ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๑๒๖ ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๘ สมาชิกผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ หรือผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๕ หรือมาตรา ๗๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๑๒๙ พรรคการเมืองใดไม่รายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๓๐ พรรคการเมืองใดจัดทำรายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๑๓๑ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๔ วรรคสามหรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษปรับห้าเท่าของจำนวนเงินที่จ่ายไปโดยไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๓๒ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมืองผู้ใดนำหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่น หรือนำไปใช้เพื่อการอื่นใด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๓ พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง หรือเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองมีกำหนดห้าปี และในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม

มาตรา ๘๗ วรรคสอง และละเลยไม่ดำเนินการตามหน้าที่ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นมีกำหนดห้าปีด้วย

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดจ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

มาตรา ๑๓๕ สมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓๖ กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการกระทำความผิดของพรรคการเมืองนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๓๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีด้วย โดยความผิดนั้นไม่มีกรณีที่ทำให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดดังกล่าวได้

เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๓๙ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสืบพยาน และอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๔๐ ให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑

โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๔๑ พรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งการเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๐ ให้นายทะเบียนทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๒) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับยังมีสมาชิกไม่ถึงห้าร้อยคน ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

(๓) จัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่พรรคการเมืองมีเงินหรือทรัพย์สินอยู่แล้วจะกันเงินหรือทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบพร้อมด้วยหลักฐานการกันเงินภายในระยะเวลาดังกล่าว

(๔) จัดให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้พรรคการเมืองแจ้งให้คณะกรรมการทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับภายในสิบห้าวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองดังกล่าว สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองดังกล่าว หากยังค้างค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีก่อน ๆ อยู่เป็นจำนวนเท่าไร ให้เป็นอันพับไป

(๕) จัดให้สมาชิกชำระเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เมื่อพ้นระยะเวลาสี่ปีดังกล่าวแล้ว ให้สมาชิกภาพของสมาชิกที่มีได้ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นอันสิ้นสุดลง และให้นายทะเบียนสมาชิกแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตามรายการและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด

(๖) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง เภรัณยิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ การประชุมใหญ่นี้ดังกล่าว นอกจากต้องดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ต้องมีหัวหน้า

สาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าสี่สาขา และมีสมาชิกของพรรคการเมืองซึ่งรวมกันแล้วมีจำนวนไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนนเสียงในการแก้ไขข้อบังคับและเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคด้วย

(๗) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และให้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แล้วให้แจ้งเป็นหนังสือยืนยันให้นายทะเบียนทราบภายในระยะเวลาดังกล่าวด้วย

ระยะเวลาที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคหนึ่ง พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่จำเป็นก็ได้ แต่เมื่อรวมแล้วต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันสิ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือครบระยะเวลาที่ได้รับการขยายแล้ว พรรคการเมืองโดยยังมิได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพไป ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาที่พรรคการเมืองยังปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๗) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งสาขาพรรคการเมือง ไม่ครบถ้วน จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้

การยื่นขอขยายระยะเวลาตามวรรคสองให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนก่อนสิ้นสุดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติ และให้นายทะเบียนมีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาได้ แต่ในกรณีที่จะไม่อนุญาตให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ตามมาตรานี้ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๔๒ ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดยังดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๗) ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๑๔๓ ในวาระเริ่มแรก การจัดสรรเงินให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๘๓ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔๔ ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับพรรคการเมืองที่ขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๙ ของพรรคการเมือง

ดังกล่าว ประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนสี่คน และหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเลือกกันเองจนครบจำนวนเจ็ดคน ในกรณีที่พรรคการเมืองใด มีหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดรวมกันไม่ถึงเจ็ดคน ให้พรรคการเมืองจัดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนสมาชิกเพื่อให้ได้จำนวนที่ยังขาดอยู่จนครบจำนวนเจ็ดคน ทั้งนี้ การเลือกกันเองของหัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือการเลือกตั้งตัวแทนสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับ

มาตรา ๑๔๕ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทน พรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น

มาตรา ๑๔๖ ในการเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีแรกที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับตามมาตรา ๑๔๑ (๔) พรรคการเมืองจะเรียกเก็บต่ำกว่าอัตราที่กำหนด ตามมาตรา ๑๕ (๑๕) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท

ในการเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๑ (๔) พรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับ กำหนดให้เรียกเก็บเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง หรือกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราต่ำกว่าที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๔๗ ให้โอนบรรดากิจการ เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ภาระผูกพัน และงบประมาณ ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับไปเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๔๘ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าคณะกรรมการ จะแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔๙ ให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง และกำหนดวิธีการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการ เพื่อยุบพรรคการเมืองหรือการดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นการผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล มีอำนาจดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

มาตรา ๑๕๑ บรรดาผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับและยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น

ผู้ใดถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ถือว่าผู้นั้นถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๑๕๒ ให้คณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ระยะเวลาดังกล่าว มิให้นับรวมระยะเวลาที่มีกรรมการการเลือกตั้งไม่ถึงห้าคนเข้าด้วย

ในระหว่างดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของนายทะเบียน ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. เสนอโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชุดที่มีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานกรรมการ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยบันทึกเสนอประธานเพื่อพิจารณาบรรจุระเบียบวาระ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และบรรจุเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมฯ ได้รับหลักการในวันเดียวกัน จากนั้นตั้งคณะกรรมการการวิสามัญจำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณารายมาตรา

ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการการ โดยการดำเนินการตามมาตรา ๒๖๗ ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาตาม มาตรา ๒๖๗ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอความเห็นต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามมาตรา ๒๖๗ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ บรรจุเรื่องตั้งคณะกรรมการการวิสามัญ เข้าระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยที่ประชุมมีมติตั้งคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๗ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน ๑๑ คน

บรรจุเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ด้วยคะแนนเสียงไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบตามร่างที่คณะกรรมการการวิสามัญเสนอ จากนั้นส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐๕ ก วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง

รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๐ หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๕๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ (มาตรา ๓)

๒. กำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “สมาชิก” “นายทะเบียนสมาชิก” “ข้อบังคับ” “บริจาคน” “ประโยชน์อื่นใด” “กองทุน” “คณะกรรมการ” “นายทะเบียน” “สำนักงาน” “จังหวัด” และ “เขตเลือกตั้ง” (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๖)

๔. กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา ๗)

๕. กำหนดวิธีการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และกำหนดวิธีการประกาศหรือเผยแพร่หนังสือหรือเอกสารตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ประชาชนทราบ และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๘)

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

๖. กำหนดคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมือง และกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละสามแสนบาท (มาตรา ๙)

๗. กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองต้องปฏิบัติก่อนการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง (มาตรา ๑๐)

๘. กำหนดให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง (มาตรา ๑๑)

๙. กำหนดให้คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๑๒)

๑๐. กำหนดให้เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๑๓)

๑๑. กำหนดให้ข้อบังคับพรรคการเมืองต้องไม่มีลักษณะตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๑๔)

๑๒. กำหนดให้ข้อบังคับพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ และห้ามกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำกิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม นอกจากนี้ ยังกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถกำหนดอัตราค่าบำรุงพรรคการเมืองเพื่อเรียกเก็บจากสมาชิกพรรคการเมืองแบบตลอดชีพได้ แต่อัตราดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท (มาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตลอดจนวาระการดำรงตำแหน่งของหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง (มาตรา ๑๖)

๑๔. กำหนดให้ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสาร และหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

อย่างไรก็ดี หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง หรือเอกสาร หรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

ทั้งนี้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไข หรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติ

ในการนี้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ทั้งนี้ ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๗)

๑๕. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมือง และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตลอดจนกำหนดลักษณะต้องห้ามของชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง (มาตรา ๑๘)

๑๖. กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ต่อผู้ยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมือง และกำหนดระยะเวลาเพื่อให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด ทั้งนี้ หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน คำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นเป็นอันสิ้นผล (มาตรา ๑๙)

หมวด ๒ การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

๑๗. กำหนดให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว เป็นนิติบุคคล และต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน (มาตรา ๒๐)

๑๘. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ตลอดจนกำหนดองค์ประกอบและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๒๑)

๑๙. กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกำหนดผลที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะได้รับเมื่อไม่กระทำการตามหน้าที่ดังกล่าว (มาตรา ๒๒)

๒๐. กำหนดให้ในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ และให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าวส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนเมษายนของทุกปี เพื่อที่นายทะเบียนจะได้นำไปเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ (มาตรา ๒๓)

๒๑. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (มาตรา ๒๔)

๒๒. กำหนดให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง พร้อมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบ และกำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ (มาตรา ๒๕)

๒๓. กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของสมาชิกของทุกพรรคการเมือง ซึ่งหากพบว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลายพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบ และลบชื่อผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (มาตรา ๒๖)

๒๔. กำหนดเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุด (มาตรา ๒๗)

๒๕. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองยินยอมหรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่น ซึ่งมีใช้สมาชิกกระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ ชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม (มาตรา ๒๘)

๒๖. กำหนดห้ามมิให้ผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำกิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม (มาตรา ๒๙)

๒๗. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง (มาตรา ๓๐)

๒๘. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง (มาตรา ๓๑)

๒๙. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่พรรคการเมืองใช้ชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมาย ของพรรคการเมือง หรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมืองหรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” (มาตรา ๓๒)

๓๐. กำหนดให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าว (มาตรา ๓๓)

๓๑. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสาขาพรรคการเมือง (มาตรา ๓๔)

๓๒. กำหนดให้ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้นและให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้พรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๓๕)

๓๓. กำหนดห้ามมิให้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๓๖)

๓๔. กำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่น้อยปีละหนึ่งครั้ง (มาตรา ๓๗)

๓๕. กำหนดให้การดำเนินกิจกรรมตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง (มาตรา ๓๘)

๓๖. กำหนดองค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง (มาตรา ๓๙)

๓๗. กำหนดให้การลงมติในที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองต้องกระทำโดยเปิดเผยแต่การลงมติเลือกบุคคลตามมาตรา ๓๘ (๓) และ (๔) ให้กระทำโดยการลงคะแนนลับ (มาตรา ๔๐)

๓๘. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกำรในกำรยื่นคำร้องขอให้พรรคการเมืองจัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง ตลอดจนกำหนดผลที่หัวหน้าพรรคการเมืองจะได้รับหากไม่จัดการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคการเมือง (มาตรา ๔๑)

๓๙. กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนมีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ หากมตินั้นขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมาย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนมติดังกล่าวได้ (มาตรา ๔๒)

๔๐. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา และเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี ยกเว้นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนยังไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับถึงวันสิ้นปีปฏิทินไม่ต้องจัดทำรายงานดังกล่าวสำหรับรายงานนั้นให้ส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ (มาตรา ๔๓)

๔๑. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน (มาตรา ๔๔)

๔๒. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการหรือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (มาตรา ๔๕)

๔๓. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อให้ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นได้รับแต่งตั้ง หรือสัญญาว่าจะให้ได้รับแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน

หรือในหน่วยงานของรัฐ และห้ามผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง สมาชิก หรือผู้ใด เพื่อจูงใจให้ตนหรือบุคคลอื่นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใด ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๔๖)

หมวด ๓ การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๔๔. กำหนดให้พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องรับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (มาตรา ๔๗)

๔๕. กำหนดให้พรรคการเมืองพิจารณาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง (มาตรา ๔๘)

๔๖. กำหนดหน้าที่และอำนาจและองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ตลอดจนกำหนดวิธีดำเนินการเมื่อคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับการเลือกตั้งและคณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองมีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับการเลือกตั้งเสนอชื่อ ให้ลงสมัครรับการเลือกตั้ง (มาตรา ๔๙)

๔๗. กำหนดวิธีการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (มาตรา ๕๐)

๔๘. กำหนดวิธีการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (มาตรา ๕๑)

๔๙. กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่จะต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๒)

๕๐. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้สมาชิกลงคะแนนให้แก่ตนหรือผู้อื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้ใดในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๓)

๕๑. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้สมาชิกผู้ใดลงสมัครหรือไม่ลงสมัครรับเลือก หรือเพื่อให้เสนอชื่อสมาชิก ผู้ใดเข้ารับการเลือกในการสรรหาตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๔)

๕๒. กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม หรือออกเสียงลงคะแนนในการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๕)

๕๓. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองออกหนังสือรับรองการส่งผู้ได้รับการสรรหา เพื่อลงสมัครรับ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อในการเลือกตั้งทั่วไป ว่าเป็นผู้สมัคร รับเลือกตั้งเพื่อประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา ๕๖)

๕๔. กำหนดให้นโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการประกาศโฆษณา ต้องให้สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นด้วย และหากนโยบายใดจะต้องใช้จ่ายเงิน การประกาศโฆษณานโยบายนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๕๗)

หมวด ๔ การเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง

๕๕. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่บริหารการเงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใด ของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีให้ถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากนี้

ยังกำหนดให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ต้องจัดให้มีบัญชีรับและจ่ายเงินของสาขาพรรคการเมืองหรือที่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับหรือจ่ายเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมืองด้วย ทั้งนี้ การจัดทำบัญชีดังกล่าวต้องแสดงรายชื่อพร้อมที่อยู่ของสมาชิกที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของสาขาพรรคการเมืองหรือในเขตจังหวัดด้วย (มาตรา ๕๘)

๕๖. กำหนดให้บัญชีของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยรายการบัญชีตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๕๙)

๕๗. กำหนดระยะเวลา รายการและรายละเอียดที่ต้องแสดงเมื่อมีการปิดบัญชีของพรรคการเมือง และกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีเพื่อรับรองการสอบบัญชีดังกล่าว (มาตรา ๖๐)

๕๘. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องเสนองบการเงินที่ผู้สอบบัญชี รับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้วต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่ออนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปีและเมื่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรัญญิกพรรคการเมือง และส่งให้แก่นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติ พร้อมทั้งบัญชีทั้งนี้เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับงบการเงินแล้ว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (มาตรา ๖๑)

หมวด ๕ รายได้ของพรรคการเมือง

๕๙. กำหนดที่มาของรายได้ของพรรคการเมือง (มาตรา ๖๒)

๖๐. กำหนดให้รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร (มาตรา ๖๓)

๖๑. กำหนดให้การหารายได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองต้องกระทำโดยเปิดเผย และแสดงวัตถุประสงค์ว่าเป็นการระดมทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และหัวหน้าพรรคการเมืองต้องประกาศจำนวนและที่มาของเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาจากกิจกรรมดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และมีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กิจกรรมดังกล่าวสิ้นสุดลง ทั้งนี้ประกาศและหนังสือแจ้งดังกล่าวต้องระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าหนึ่งแสนบาทขึ้นไปด้วย (มาตรา ๖๔)

๖๒. กำหนดให้พรรคการเมืองต้องประกาศรายชื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแต่ไม่น้อยกว่าห้าพันบาทให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการบริจาค และให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบทุกเดือน (มาตรา ๖๕)

๖๓. ห้ามบุคคลบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อปีให้แก่พรรคการเมือง และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อปี (มาตรา ๖๖)

๖๔. กำหนดให้เมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองกรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกพรรคการเมืองได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง และให้พรรคการเมืองออกใบเสร็จรับเงินที่ระบุเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของพรรคการเมือง หรือหลักฐานการรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเป็นหนังสือให้แก่ผู้บริจาคไว้เป็นหลักฐานด้วย (มาตรา ๖๗)

๖๕. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันที่พ้นระยะหกสิบวันนับแต่ วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง (มาตรา ๖๘)

๖๖. กำหนดให้ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาประจำปีให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนพรรคการเมืองที่ตนระบุได้ปีละห้าร้อยบาท ทั้งนี้ ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับการระบุในข้างต้น พร้อมจำนวนเงินที่แต่ละพรรคการเมือง จะได้รับการอุดหนุนจากการแสดงเจตนาทั้งหมดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองและโอนเงินดังกล่าวให้กองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุน (มาตรา ๖๙)

๖๗. กำหนดให้ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อน หรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนที่บริจาค แต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท สำหรับบุคคลธรรมดา และไม่เกินห้าหมื่นบาทสำหรับนิติบุคคล ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อน ให้ถือว่าการสนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา ๕๘ (รายได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุน ของพรรคการเมือง) เป็นเงินบริจาคด้วย (มาตรา ๗๐)

๖๘. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมือง เปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชี เงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ เปิดบัญชีดังกล่าว (มาตรา ๗๑)

๖๙. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๗๒)

๗๐. กำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไหรหรือชักชวนให้มีการบริจาค ให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่รวมถึงการที่ข้าราชการการเมืองผู้นั้น เข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๕๗ โดยมีได้กระทำหรือมีส่วนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามดังกล่าว (มาตรา ๗๓)

๗๑. กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองรับบริจาคเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนด ยกเว้นกรณี ที่สมาชิกพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวที่มีใช้เพื่อใช้ในการกิจกรรมทางการเมือง สามารถกระทำได้ (มาตรา ๗๔)

๗๒. กำหนดห้ามมิให้บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๘ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ให้แก่พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง (มาตรา ๗๕)

๗๓. ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ วัด หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศาสนา และองค์กรทางศาสนา ไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามมาตรา ๕๘ (มาตรา ๗๖)

๗๔. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดมาตรการ และวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมือง ปฏิบัติเพื่อให้การรับบริจาคของพรรคการเมืองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดเผยและตรวจสอบได้และให้มี หน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของการบริจาคแก่พรรคการเมือง รวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งตามที่เห็นสมควร เพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้อง (มาตรา ๗๗)

หมวด ๖ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

๗๕. กำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานกองทุน และกำหนดให้กองทุนดังกล่าวต้องประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๗๘)

๗๖. กำหนดให้ทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีและห้ามผู้ใดโดยกายอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ (มาตรา ๗๙)

๗๗. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และกำหนดที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง (มาตรา ๘๐)

๗๘. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่พรรคการเมืองให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ทั้งนี้ เงินอุดหนุนดังกล่าวประกอบไปด้วยเงินที่ได้รับมาจากที่ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๘๑)

๗๙. กำหนดให้เงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่จะนำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงาน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บต้องมีลักษณะตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๘๒)

๘๐. กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการดำเนินการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๕ ให้แก่พรรคการเมือง (มาตรา ๘๓)

๘๑. กำหนดให้เงินที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๘๓ ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๓ การพัฒนาพรรคการเมืองและสมาชิกให้มีคุณภาพและคุณธรรมอันดีงาม การส่งเสริมความรู้ในทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชน และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเมื่อใช้ไปเพื่อการใดแล้วให้จัดทำรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทุกสามเดือนนับแต่วันที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแต่นำไปใช้จ่ายตามมาตรา ๘๘ ไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานดังกล่าวพรรคการเมืองจะส่งรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบก่อนก็ได้และในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่าการใช้จ่ายเงินรายการใดไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ดังกล่าวให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบ

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้พรรคการเมืองใช้เงินที่ได้รับจัดสรรดังกล่าวแต่ละด้านตามสัดส่วนที่กำหนดก็ได้ อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองจะใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรดังกล่าวไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง หรือเพื่อจ้างบุคลากรของพรรคการเมือง หรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมิได้ (มาตรา ๘๔)

๘๒. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเมื่อเห็นว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๘๔ หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง (มาตรา ๘๕)

๘๓. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๓ หรือเพื่อแสดงผลงานของพรรคการเมืองอย่างน้อย

ปีละหนึ่งครั้งโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งนี้ ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดด้วย (มาตรา ๘๖)

หมวด ๗ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง

๘๔. กำหนดให้พรรคการเมืองต้องใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง หรือเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมือง หรือเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง ทั้งนี้ เมื่อมีการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว พรรคการเมืองต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไม่ว่าในรูปแบบใด ให้สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทราบ (มาตรา ๘๗)

๘๕. กำหนดให้พรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือบุคคลที่ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด แก่สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่าจะให้เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว ถ้าการให้หรือรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นไม่เป็นความผิดตาม มาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้พรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือบุคคลนั้น แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบถึงการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดนั้น และประกาศให้ประชาชนทราบด้วย นอกจากนี้ยังห้ามสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย เว้นแต่เงินที่ได้มีการแจ้งแล้ว ในข้างต้น (มาตรา ๘๘)

๘๖. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ตรวจสอบ และควบคุมมิให้มีการนำเงิน หรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ และ มาตรา ๘๘ (มาตรา ๘๙)

หมวด ๘ การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

๘๗. กำหนดเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองสิ้นสุดการเป็นพรรคการเมือง (มาตรา ๙๐)

๘๘. กำหนดสาเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองและกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับการสิ้นสภาพของพรรคการเมือง ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการของพรรคการเมือง เมื่อไม่เห็นด้วยกับประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ (มาตรา ๙๑)

๘๙. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองได้ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ (มาตรา ๙๒)

๙๐. กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน พร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการกระทำของพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒

ทั้งนี้ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนได้หรือจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าคดีจะเสร็จก็ได้นอกจากนี้คณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมือง หรืออัยการสูงสุด ยังสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมือง ระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวได้อีกด้วย (มาตรา ๙๓)

๙๑. กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบแล้ว และห้ามผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมือง

ที่ถูกยุบไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ทั้งนี้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ (มาตรา ๙๔)

๙๒. กำหนดหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ต้องกระทำภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง (มาตรา ๙๕)

หมวด ๙ การควบรวมพรรคการเมือง

๙๓. ห้ามควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าด้วยกันในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๙๖)

๙๔. กำหนดให้มีการควบรวมพรรคการเมืองได้เฉพาะเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ (มาตรา ๙๗)

๙๕. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบรวมพรรคการเมือง (มาตรา ๙๘)

๙๖. กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิม ทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิและความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ทั้งนี้ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศคำสั่งการสิ้นสุดและการควบรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๙๙)

หมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ

๙๗. กำหนดให้คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่มีกำหนดระยะเวลา หรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง มีผลทันทีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง หรือคำพิพากษา ทั้งนี้ เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น (มาตรา ๑๐๐)

๙๘. กำหนดให้ผู้ชี้แจงหรือกล่าวหาพรรคการเมืองหรือบุคคลใดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยรู้ว่าเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ชี้แจง

อย่างไรก็ดี หากผู้ชี้แจงหรือกล่าวหาดังกล่าวเป็นพรรคการเมือง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย (มาตรา ๑๐๑)

๙๙. กำหนดให้ผู้ที่ไม่มาให้คำชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๒)

๑๐๐. กำหนดให้ผู้ยื่นเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา ๑๓ เป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นเวลาห้าปี (มาตรา ๑๐๓)

๑๐๑. กำหนดให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองที่รู้ว่ามี การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง หรือวรรคสี่ และไม่รายงานเป็นหนังสือให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบ หรือหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี (มาตรา ๑๐๔)

๑๐๒. กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ วรรคหก หรือมาตรา ๙๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐๕)

๑๐๓. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก หรือเหรัญญิกพรรคการเมือง ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือวรรคสี่ มาตรา ๓๘

วรรคสองหรือวรรคสาม มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๔ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๐๖)

๑๐๔. กำหนดให้นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่จัดทำทะเบียนสมาชิกเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย (มาตรา ๑๐๗)

๑๐๕. กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๐๘)

๑๐๖. กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย อย่างไรก็ตามหากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ลงหรือขอลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๐๙)

๑๐๗. กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๐)

๑๐๘. กำหนดให้ผู้สมคบกันดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมือง หรือดำเนินการไม่ว่าด้วยวิธีใดให้เข้าใจว่าเป็นพรรคการเมือง โดยมีได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย (มาตรา ๑๑๑)

๑๐๙. กำหนดให้ผู้รู้ว่าตนไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด แต่ยินยอมรับการแต่งตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ หากพรรคการเมืองใดแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวโดยรู้ว่าผู้นั้นไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทด้วย (มาตรา ๑๑๒)

๑๑๐. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๑๓)

๑๑๑. กำหนดให้ผู้ที่บริจาคให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๑๔)

๑๑๒. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๑๕)

๑๑๓. กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๑๖)

๑๑๔. กำหนดโทษหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุก

ไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี และให้ถือว่าสมาชิกของพรรคการเมืองทุกคนเป็นผู้เสียหาย (มาตรา ๑๑๗)

๑๑๕. กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๑๘)

๑๑๖. กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๑๙)

๑๑๗. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่ออกหนังสือรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๕๖ เป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย (มาตรา ๑๒๐)

๑๑๘. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง หรือมาตรา ๗๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกวันละห้าหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๒๑)

๑๑๙. กำหนดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ วรรคสองหรือวรรคสาม มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๒๒)

๑๒๐. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา ๑๒๓)

๑๒๑. กำหนดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นนิติบุคคล และการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลซึ่งสั่งการหรือรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นด้วย (มาตรา ๑๑๕)

๑๒๒. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย ทั้งนี้ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่เกินมูลค่าที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๖ ตกเป็นของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง (มาตรา ๑๒๕)

๑๒๓. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๒๖)

๑๒๔. กำหนดให้ผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย (มาตรา ๑๒๗)

๑๒๕. กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗๔ หรือผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗๕ หรือมาตรา ๗๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นนิติบุคคลและการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งรับผิดชอบ

ในการดำเนินงานของนิติบุคคล ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นด้วย (มาตรา ๑๒๘)

๑๒๖. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่รายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท (มาตรา ๑๒๙)

๑๒๗. กำหนดให้พรรคการเมืองที่จัดทำรายงานตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท (มาตรา ๑๓๐)

๑๒๘. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๔ วรรคสามหรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษปรับห้าเท่าของจำนวนเงินที่จ่ายไปโดยไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย (มาตรา ๑๓๑)

๑๒๙. กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมือง ที่นำหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนำเงินหรือทรัพย์สินของพรรคการเมืองไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่น หรือนำไปใช้เพื่อการอื่นได้อนเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๓๒)

๑๓๐. กำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง หรือเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย นอกจากนี้ หากกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง และละเลยไม่ดำเนินการตามหน้าที่ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีด้วย (มาตรา ๑๓๓)

๑๓๑. กำหนดให้ผู้จ่ายเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย (มาตรา ๑๓๔)

๑๓๒. กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๑๓๕)

๑๓๓. กำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๓๖)

๑๓๔. กำหนดให้ในกรณีที่พรรคการเมืองเป็นผู้กระทำความผิด ถ้าการกระทำความผิดของพรรคการเมืองนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้พรรคการเมืองนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๑๓๗)

๑๓๕. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและความผิดนั้นไม่มีกรณีที่ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ทั้งนี้เมื่อผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ดำเนินคดีต่อไป (มาตรา ๑๓๘)

๑๓๖. กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสืบพยาน และอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่ยังจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (มาตรา ๑๓๙)

บทเฉพาะกาล

๑๓๗. กำหนดให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๑๔๐)

๑๓๘. กำหนดให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงความเป็นพรรคการเมืองอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับต้องกระทำการในเรื่องต่าง ๆ และภายในระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด (มาตรา ๑๔๑)

๑๓๙. กำหนดให้ในระหว่างที่พรรคการเมืองยังดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) และ (๗) ไม่ครบถ้วน ห้ามมิให้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองนั้น (มาตรา ๑๔๒)

๑๔๐. กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกการจัดสรรเงินให้พรรคการเมืองตามมาตรา ๘๓ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๔๓)

๑๔๑. กำหนดให้ในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับพรรคการเมืองที่ขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๙ ของพรรคการเมืองดังกล่าวประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองจำนวนสี่คน และหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเลือกกันเองจนครบจำนวนเจ็ดคน ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดรวมกันไม่ถึงเจ็ดคน ให้พรรคการเมืองจัดให้มีการเลือกตัวแทนสมาชิกเพื่อให้ได้จำนวนที่ยังขาดอยู่จนครบจำนวนเจ็ดคน ทั้งนี้ การเลือกกันเองของหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดหรือการเลือกตัวแทนสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับ (มาตรา ๑๔๔)

๑๔๒. กำหนดให้ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกที่มีขึ้นภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพรรคการเมืองใดได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไว้แล้วในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น และในการเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองสำหรับปีแรกที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับตามมาตรา ๑๔๑ (๔) พรรคการเมืองจะเรียกเก็บต่ำกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ (๑๕) ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าสิบบาท และในการเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๑ (๔) พรรคการเมืองใดมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้เรียกเก็บเงินค่าบำรุงพรรคการเมือง หรือกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราต่ำกว่าที่กำหนดในวรรคหนึ่งให้ถือว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นกำหนดให้เรียกเก็บในอัตราตามมาตรา ๑๔๖ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖)

๑๔๓. กำหนดให้โอนกิจการ เงิน ทรัพย์สิน สิทธิหนี้สิน ภาระผูกพัน และงบประมาณของกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับไปเป็น ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๑๔๓)

๑๔๔. กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ (มาตรา ๑๔๔)

๑๔๕. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากรออกหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง และกำหนดวิธีการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ (มาตรา ๑๔๕)

๑๔๖. กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการทางปกครอง หรือดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่ทั้งนี้ ถ้าการกระทำใดเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลมีอำนาจดำเนินการต่อไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับอยู่ (มาตรา ๑๔๖)

๑๔๗. กำหนดให้ผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ใช้บังคับและยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดตามระยะเวลา ดังกล่าว นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้ที่ถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ถูกห้ามมิให้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยให้นับระยะเวลาที่ถูกห้ามดำรงตำแหน่ง ต่อเนื่องไปจนกว่าจะครบกำหนดตามระยะเวลาดังกล่าว (มาตรา ๑๔๗)

๑๔๘. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ให้มีับรวมระยะเวลาที่มีกรรมการการเลือกตั้งไม่ถึงห้าคน

อย่างไรก็ดีในระหว่างที่คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการดังกล่าวให้บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ออกตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๑๔๘)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อกำหนดวิธีพิจารณาพิพากษาและการอุทธรณ์ คำพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และรวดเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงไว้เป็นอย่างอื่น

“ศาล” หมายความว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“กรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า ประธานหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“คณะผู้ไต่สวนอิสระ” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งประธานศาลฎีกาแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ไต่สวนหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในกรณีที่มีการกล่าวหากรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๕ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ห้ามมิให้ศาลอื่นนอกจากศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้พิจารณาพิพากษา

มาตรา ๖ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้แม้ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่ความในการโต้แย้งคัดค้านพยานหลักฐานนั้นแล้ว เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น ทั้งนี้ ตามแนวทางและวิธีการตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ทั้งนี้ โดยนำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือของคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี เป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายในการให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลที่ใช้การพิจารณาหรือพิพากษาคดีได้

มาตรา ๗ ศาลมีอำนาจออกหมายอาญาและหมายใด ๆ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติ

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และมีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดอื่นเกี่ยวกับการดำเนินคดีเพื่อใช้แก่การปฏิบัติงานของศาลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งเมื่อได้รับความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กระบวนพิจารณาในศาลให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๙ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนตามที่เห็นสมควร เป็นผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาเพื่อปฏิบัติงานที่จำเป็นในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษามาตรา ๑๑ สำหรับคดีใดคดีหนึ่ง

มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๒) คดีที่คณะผู้ไต่สวนอิสระเห็นว่ากรรมการ ป.ป.ช. มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๓) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาบุคคลอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๑) และ (๒) เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดทางอาญาตาม (๑) หรือ (๒) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้หรือรับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิง การกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๔) คดีที่บุคคลตาม (๑) หรือกรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน

มาตรา ๑๑ เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยเร็ว เพื่อเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโส ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนเก้าคน เป็นองค์คณะผู้พิพากษา โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ในกรณีมีเหตุสมควร ผู้พิพากษาคณโตอาจขอลอนตัวจากการได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาได้ โดยให้แถลงต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก่อนการลงคะแนน และให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาลงมติว่าจะให้มีการลอนตัวหรือไม่ มติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

การเลือกองค์คณะผู้พิพากษาแต่ละคดีให้ใช้วิธีการลงคะแนนลับ ให้ผู้พิพากษาซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด เรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนเก้าคนเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาคดีนั้น ถ้ามีผู้ได้รับคะแนน เท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินจำนวนดังกล่าว ให้ประธานศาลฎีกาจับสลากว่าผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือก

ผู้พิพากษาซึ่งได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษามีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี จนกว่าจะสิ้นสุดหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และระหว่างการพิจารณา พิพากษาคดีนั้น ห้ามมิให้มีคำสั่งให้ผู้พิพากษานั้นไปทำงานที่อื่นนอกศาลฎีกา

ในกรณีที่ผู้พิพากษาคณโตในองค์คณะผู้พิพากษาพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษานั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ดำเนินการเลือก ผู้พิพากษาเข้ามาแทนที่ให้ครบจำนวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่ง โดยผู้พิพากษา ซึ่งได้รับเลือกนั้น ให้มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาอื่นในองค์คณะผู้พิพากษาที่ตนเข้าแทนที่ และมีอำนาจตรวจสำนวน ทำความเห็นในการวินิจฉัยคดี และลงลายมือชื่อในคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือคำพิพากษาได้

ในกรณีมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษาคณโต ในองค์คณะผู้พิพากษาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในวันนัดเป็นการชั่วคราว และผู้พิพากษา

ในองค์คณะผู้พิพากษาคงเหลือไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ถือว่าผู้พิพากษาเท่าที่มีอยู่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษา

การเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกเป็นองค์คณะผู้พิพากษาไปเป็นผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา ไม่กระทบกระเทือนถึงการที่ผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาต่อไป

ผู้พิพากษาซึ่งร่วมประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง องค์คณะผู้พิพากษาซึ่งได้รับเลือกในการประชุมดังกล่าว ตลอดจนบุคคลซึ่งองค์คณะผู้พิพากษามอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม หรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๑๒ ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาย่อมพ้นหน้าที่ในคดีเมื่อ

(๑) พ้นจากการเป็นข้าราชการตุลาการ

(๒) ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ไปดำรงตำแหน่งที่ศาลอื่น

(๓) ถอนตัวเนื่องจากการคัดค้านผู้พิพากษา และองค์คณะผู้พิพากษามีคำสั่งยอมรับตามคำคัดค้านในมาตรา ๑๓

(๔) มีเหตุสมควรและได้รับอนุญาตจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้ถอนตัวได้

มาตรา ๑๓ หากคู่ความฝ่ายใดประสงค์จะคัดค้านผู้พิพากษาคนใดซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษา เนื่องจากมีเหตุอันจะคัดค้านผู้พิพากษาได้ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลก่อนเริ่มการไต่สวนพยานหลักฐาน ในการนี้ ให้องค์คณะผู้พิพากษาไต่สวนตามที่เห็นสมควรแล้วมีคำสั่งยอมรับหรือยกคำคัดค้าน คำสั่งนี้เป็นที่สุด และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษามาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การคัดค้านผู้พิพากษาจะกระทำมิได้ หากได้เริ่มการไต่สวนพยานหลักฐานไปแล้ว เว้นแต่ผู้คัดค้านสามารถแสดงต่อศาลได้ว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้ไม่สามารถคัดค้านได้ก่อนนั้น

มาตรา ๑๔ ให้องค์คณะผู้พิพากษาเลือกผู้พิพากษาคนหนึ่งในจำนวนเก้าคนเป็นผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน

ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนมีอำนาจดำเนินการตามมติขององค์คณะผู้พิพากษาและเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาอีกสองคน มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ที่มีได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้

มาตรา ๑๕ ให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้

มาตรา ๑๖ ถ้าอัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีเกรงว่าพยานหลักฐานที่อาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาไต่สวนในภายหลัง บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีได้

ในกรณีที่มีการยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งก่อนอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องให้ผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาตามมาตรา ๙ เป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนพยานหลักฐานดังกล่าวให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๑๗ เมื่อศาลประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๑) กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามหมวด ๖ อุทธรณ์ หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือวันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๑๘ ในระหว่างพิจารณา ศาลมีอำนาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคดี
- (๒) ดำเนินการและจัดทำรายงานเกี่ยวกับคดีตามที่ศาลมีคำสั่ง
- (๓) ช่วยเหลือศาลในการบันทึกคำพยาน
- (๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๑๙ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้นำมาใช้บังคับ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องทางวิธีพิจารณาเกิดขึ้น ศาลอาจสั่งให้คู่ความซึ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๒๐ การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดหรือการพิพากษาคดี ให้ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาทุกคนทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือโดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติโดยให้ถือมติตามเสียงข้างมาก ในการนี้ องค์คณะผู้พิพากษาอาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาคณะใดคนหนึ่งหรือองค์คณะผู้พิพากษาเป็นผู้จัดทำคำสั่งหรือคำพิพากษตามมตินั้นก็ไว้

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

คำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล ให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นในการวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาทุกคน ให้เปิดเผยตามวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๒๑ คำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ชื่อคู่ความทุกฝ่าย
- (๒) เรื่องที่ถูกล่าวหา
- (๓) ข้อกล่าวหาและคำให้การ
- (๔) ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา
- (๕) เหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๖) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๗) คำวินิจฉัยคดี รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ถ้ามี

มาตรา ๒๒ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องจับกุมหรือคุมขังผู้ถูกล่าวหาหรือจำเลยเนื่องจากมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะผู้ไต่สวนอิสระ หรืออัยการสูงสุดอาจร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายจับหรือหมายขังผู้นั้นได้

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีแล้ว ไม่ว่าจะมีการคุมขังจำเลยมาก่อนหรือไม่ ให้องค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาถึงเหตุอันควรคุมขังจำเลยและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรหรือปล่อยชั่วคราวจำเลยนั้นได้

หมวด ๒

การดำเนินคดีอาญา

มาตรา ๒๓ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้แก่

- (๑) อัยการสูงสุด
- (๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำความผิดอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลรับพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย

ในกรณีที่พบว่าศาลอื่นรับฟ้องคดีในข้อหาความผิดอาญาบทอื่นจากการกระทำความผิดกรรมเดียวกับการกระทำความผิดตามที่มีการยื่นฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้องค์คณะผู้พิพากษาแจ้งไปยังศาลอื่นที่รับฟ้องดังกล่าวเพื่อให้โอนคดีดังกล่าวมายังศาลต่อไป หรือศาลอื่นจะขอโอน

คดีดังกล่าวมายังศาลเองก็ได้ และให้ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในศาลอื่นก่อนมีคำพิพากษาไม่เสียไป เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๒๕ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดลง

ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

มาตรา ๒๖ ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีข้อความที่เป็นการกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ากระทำความผิด พร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๗ ในวันยื่นฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล และให้โจทก์ส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลเพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาและรวมไว้ในสำนวน ทั้งนี้ ศาลอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

กรณีที่ศาลเห็นว่าฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง

การฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๒๗ ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ให้ยื่นการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาศาลในวันฟ้องคดี ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลและยื่นการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่ยังไม่ได้ตัวมา หรือเหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลเกิดจากการประวิงคดี หรือไม่มาศาลตามนัดโดยไม่มีเหตุแก้ตัวอันควร ให้ศาลประทับรับฟ้องไว้พิจารณาได้ แม้จะไม่ปรากฏผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาล

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ศาลประทับรับฟ้องไว้ตามมาตรา ๒๗ และศาลได้ส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบโดยชอบแล้วแต่จำเลยไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับจำเลยและให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลการติดตามจับกุมเป็นระยะตามที่ศาลกำหนด

ในกรณีที่ได้ออกหมายจับจำเลยและได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่ไม่สามารถจับจำเลยได้ภายในสามเดือนนับแต่ออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย แต่ไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะตั้งทนายความมาดำเนินการแทนตนได้

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่เป็นการตัดสิทธิจำเลยที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปแล้วต้องเสียไป

มาตรา ๒๙ ในคดีที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาตามมาตรา ๒๘ และมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด ถ้าภายหลังจำเลยมีพยานหลักฐานใหม่ที่อาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ จำเลยจะมาแสดงตนต่อศาลและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา และให้ศาลมีอำนาจสั่งรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลในกรณีเช่นนี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ศาลสั่งรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ แต่ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาต้องไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน

การรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปแล้วต้องเสียไป

การดำเนินการในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๓๐ เมื่อศาลประทับรับฟ้องแล้ว ห้ามมิให้ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง เว้นแต่จะได้รับความว่าหากไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม

มาตรา ๓๑ การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้

เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการไต่สวนพยานหลักฐานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้

(๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้

(๔) ในระหว่างพิจารณาหรือไต่สวน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

(๕) จำเลยทราบวันนัดแล้วไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใดในนัดนั้นโดยไม่เลื่อนคดี

กรณีตาม (๓) ในกรณีที่ต้องมีการส่งหนังสือ คำสั่ง หรือหมายอาญาของศาลให้ส่งไปยังทนายความของจำเลยแทน

มาตรา ๓๒ ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดี ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๘ เมื่อศาลประทับรับฟ้องแล้ว ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลย และนัดคู่ความมาศาลในวันพิจารณาครั้งแรก

นับแต่วันที่จำเลยได้รับสำเนาฟ้อง ให้จำเลยมีสิทธิขอตรวจและขอคัดสำเนาเอกสารในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในวันพิจารณาครั้งแรก เมื่อจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้บันทึกไว้ ถ้าจำเลยไม่ให้การก็ให้บันทึกไว้ และถ้าจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ก็ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานโดยให้โจทก์จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน ในกรณีที่จำเลยมิได้มาศาลในวันพิจารณาครั้งแรกไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ

ในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แม้ข้อหาที่จำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานที่เบากว่านั้น ศาลอาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนต่อไปเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้

มาตรา ๓๔ ให้โจทก์จำเลยยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอ ก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

การยื่นบัญชีระบุพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี

มาตรา ๓๕ ในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้โจทก์จำเลยส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น หลังจากนั้นให้โจทก์จำเลยแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา

เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริง แม้จำเลยจะมีได้ยื่นบัญชีระบุพยานตามมาตรา ๓๔ หรือมิได้ส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลตามวรรคหนึ่ง เพราะเหตุที่จำเลยไม่มาศาลและไม่มีทนายความ หรือแม้โจทก์จำเลยจะมีได้มีการโต้แย้งพยานหลักฐานไว้ หรือมีการโต้แย้งพยานหลักฐานภายหลังวันตรวจพยานหลักฐาน องค์คณะผู้พิพากษาจะไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ต้องมีการไต่สวน ให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนดวันเริ่มไต่สวน โดยแจ้งให้โจทก์จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๓๗ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม

การถามพยานตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๓๘ บุคคลดังต่อไปนี้มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

(๑) พยานบุคคลที่ศาลเรียกมาเองตามมาตรา ๓๗

(๒) บุคคลซึ่งมาให้อัยการและบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๖ วรรคสาม และวรรคสี่

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรา ๓๙

มาตรา ๓๙ ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้อีกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

มาตรา ๔๐ เมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น โจทก์จำเลยมีสิทธิแถลงปิดคดีของตนภายในเวลาที่ศาลกำหนด แล้วให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษาและให้อ่านคำพิพากษาในศาล โดยเปิดเผยภายในสามสิบวันนับแต่วันเสร็จการพิจารณา

ในกรณีที่ศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง แต่จำเลยที่ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งลับหลังจำเลยได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

ในการพิจารณาคดีตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ปิดประกาศแจ้งการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลย หรือวิธีการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ถือว่าจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้ว

มาตรา ๔๑ ให้ถือว่าพยานบุคคลในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นพยานที่อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

มาตรา ๔๒ การรับทรัพย์สินในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม นอกจากศาลจะมีอำนาจรับทรัพย์สินตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิดหรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

ในการที่ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินตาม (๑) ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าวิธีการอื่นที่จะทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม (๑) ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการรับทรัพย์สิน

หากการดำเนินการตามวรรคสามไม่เป็นผล ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินนั้นในภายหลังก็ได้

มาตรา ๔๓ การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม บรรดาทรัพย์สินดังต่อไปนี้ให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือตามกฎหมายอื่น

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

(๔) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

(๕) ดอกผลหรือประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

มาตรา ๔๔ ในการพิพาทคดีหรือภายหลังจากนั้น ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่า สิ่งที่ศาลจะสั่งรับหรือได้สั่งรับ โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่ายจ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และสั่งให้ผู้มีหน้าที่ต้องส่งสิ่งที่ศาลสั่งรับชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นหรือในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งที่ศาลสั่งรับในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้น แล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้บุคคลชำระเงินตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียว หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี และถ้าผู้นั้นไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่ศาลกำหนด และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้บังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลนั้นได้ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังค้างชำระ

หมวด ๓

การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๕ ในการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะเหตุร่ำรวยผิดปกติ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา เว้นแต่มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ เฉพาะบทบัญญัติที่กำหนดให้ในวันยื่นฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ วรรคสาม และวรรคสี่ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ คำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน นอกจากจะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติแล้ว จะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่ขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ชื่อและที่อยู่ของผู้ครอบครองหรือมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในขณะยื่นคำร้องด้วย

มาตรา ๔๗ เมื่อได้รับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ศาลประกาศคำร้องดังกล่าวในที่เปิดเผยตามวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

บุคคลภายนอกอาจร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้ แต่ต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษา

มาตรา ๔๘ ผู้ใดกล่าวอ้างโต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ต่อศาล

ถ้าผู้มีภาระการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน มิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีผู้ที่ถูกกล่าวอ้างโต้แย้งเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดก ให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ ของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นว่าเป็นธรรม

หมวด ๔

การดำเนินคดีต่อกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่มีการกล่าวหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ว่ากรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง และประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาและเสนอเรื่องมายัง ประธานศาลฎีกา ให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระตามมาตรา ๕๐ เพื่อดำเนินการ ไต่สวนหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกล่าวหาดังกล่าว

มาตรา ๕๐ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ประกอบด้วยบุคคลจำนวน ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ที่คัดเลือกจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการอัยการที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการ หรืออัยการอาวุโสที่เคยดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีอย่างน้อยหนึ่งคน สำหรับจำนวนที่เหลือให้คัดเลือก จากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๕๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๒ ตามความเหมาะสม แห่งคดี

มาตรา ๕๑ ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีในวันแต่งตั้ง และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษาหรืออธิบดีอัยการ มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการ ที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(๕) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพโดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(๖) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสิบปี

(๗) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๖) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๕๒ ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๕) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือ หรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๒) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๓) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรรูป หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๑๔) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๑๕) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๖) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการแต่งตั้ง

มาตรา ๕๓ ในการดำเนินการของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยอนุโลม

มาตรา ๕๔ ผู้ไต่สวนอิสระมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๕๕ คณะผู้ไต่สวนอิสระมีอำนาจสั่งให้กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกกล่าวหา แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเพื่อประกอบการไต่สวนตามรายการ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะผู้ไต่สวนอิสระกำหนด โดยจะเรียกรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้เคยยื่นไว้จากผู้ซึ่งเก็บรักษาเพื่อนำมาเทียบเคียงดูด้วยก็ได้

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน แต่ไม่เกินหกสิบวัน

มาตรา ๕๖ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด

(๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

(๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดพฤติการณ์ตามที่ผู้ถูกกล่าวหา และมีใช้เป็นกรณีตาม (๒) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล

ในการไต่สวนและดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นให้ยื่นคำขอต่อประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาขยายระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีอาญาตามความเห็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ไม้อาจฟ้องคดีได้ก่อนพ้นระยะเวลาตามวรรคสาม ให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อประธานศาลฎีกาเพื่อขออนุญาตขยายระยะเวลาฟ้องคดีออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องฟ้องภายในอายุความ

ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา และหมวด ๓ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มาใช้บังคับในการดำเนินคดีตามหมวดนี้โดยอนุโลม

หมวด ๕

การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการที่บุคคลตามมาตรา ๑๐ (๑) ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้ถูกกล่าวหา อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

มาตรา ๕๘ คำร้องตามมาตรา ๕๗ ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้นั้น บุคคลซึ่งผู้นั้นมีหน้าที่รับผิดชอบต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ระยะเวลาที่ต้องยื่น รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยชัดแจ้งพร้อมทั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผลการตรวจสอบและรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งมติและรายงานการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่กรณีที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๕๗ วรรคสองโดยอนุโลม

มาตรา ๕๙ การพิจารณาพิพากษาคดีตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีมีข้อขัดข้องในการดำเนินคดีส่วนอาญาที่อาจทำให้การวินิจฉัยคดีล่าช้าออกไป องค์คณะผู้พิพากษาอาจมีคำสั่งให้แยกการดำเนินคดีในส่วนอาญาออกเป็นอีกคดีหนึ่ง แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีต่อไปได้

หมวด ๖

อุทธรณ์

มาตรา ๖๐ คำพิพากษาของศาลให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์

มาตรา ๖๒ คดีที่ไม่มีอุทธรณ์คำพิพากษา ให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ศาลได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษา แต่ถ้าเป็นคดีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ศาลมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีดังกล่าวต่อไปให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๖๓

มาตรา ๖๓ การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวนเก้าคน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน โดยให้เลือกเป็นรายคดี คำวินิจฉัยอุทธรณ์ขององค์คณะให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับแก่การดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์ โดยอนุโลม

มาตรา ๖๔ ในการพิจารณาอุทธรณ์ หากมีปัญหาข้อกฎหมายสำคัญ ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในองค์คณะของศาลฎีกานั้น หรือประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา จะเสนอประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยปัญหานั้นโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ได้

เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยในเรื่องหรือประเด็นใดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้องค์คณะของศาลฎีกาวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาในเรื่องหรือประเด็นนั้นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

หมวด ๗

การบังคับคดี

มาตรา ๖๕ การบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

คำพิพากษาและคำสั่งในการบังคับคดีตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖๖ การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งริบหรือสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ให้กระทำได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาลงถึงที่สุด และให้พนักงานอัยการหรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ที่มีหน้าที่

และอำนาจในการดำเนินการบังคับคดี โดยให้ร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีมีหน้าที่และอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการหรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี

การบังคับคดีตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้แม้ว่าบุคคลซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งริบถึงแก่ความตายไปแล้ว หากปรากฏว่าคำพิพากษาถึงที่สุดก่อนผู้นั้นถึงแก่ความตาย

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของที่แท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ คำร้องของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินตามมาตรา ๔๔ หากปรากฏโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดว่าผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นตามสภาพที่เป็นอยู่ หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินแทนตามราคาประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี คำร้องของเจ้าของที่แท้จริงเช่นว่านี้จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๘ ในระหว่างที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากรณีมีมูลที่จะดำเนินคดีตามมาตรา ๑๐ (๑) หรือ (๓) และยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับกับการดำเนินการดังกล่าวโดยอนุโลมจนกว่าจะมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใช้บังคับ

มาตรา ๖๙ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่กระทบต่อการดำเนินการใด ในคดีที่ยื่นฟ้องไว้และได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๐ บรรดาพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดี หรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ออกตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีผล ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ หรือข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาและการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๐ (๙) และ มาตรา ๑๙๕ ได้บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และรายละเอียดเกี่ยวกับ วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ร้ายวณผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องดำเนินการจัดตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาและการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

โดยเกิดผลดีต่อประเทศอันเนื่องจากการทำให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีตาม ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี อันเป็นมาตรฐานสากลไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption, UNCAC) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR) ข้อ ๑๔ สิทธิเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ทั้งนี้ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๙ ก วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาและ การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๗ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงไว้เป็นอย่างอื่น

“ศาล” หมายความว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“ประธาน ป.ป.ช.” หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“กรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า ประธานหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“คณะผู้ไต่สวนอิสระ” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่ไต่สวนหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในกรณีที่มีการกล่าวหากรรมการ ป.ป.ช. (มาตรา ๔)

๒. กำหนดให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ห้ามศาลอื่นรับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาพิพากษา (มาตรา ๕)

๓. กำหนดให้การพิจารณาคดีต้องใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหา ความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท และศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลที่ใช้การพิจารณาหรือพิพากษาคดีได้ (มาตรา ๖)

๔. กำหนดให้ศาลมีอำนาจออกหมายอาญาและหมายใด ๆ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ (มาตรา ๗)

หมวด ๑ บททั่วไป

๕. กำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา และให้ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกาจำนวนตามที่เห็นสมควร เป็นผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาเพื่อปฏิบัติงานที่จำเป็นในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษามาตรา ๑๑ สำหรับคดีใดคดีหนึ่ง (มาตรา ๘)

๖. กำหนดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๑๐)

๗. กำหนดกรณีที่มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยเร็ว เพื่อเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนเก้าคนเป็นองค์คณะผู้พิพากษา โดยให้เลือกเป็นรายคดี (มาตรา ๑๑)

๘. กำหนดการพ้นจากหน้าที่ของผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษา (มาตรา ๑๒)

๙. กำหนดให้คู่ความสามารถคัดค้านผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกเป็นผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาได้ (มาตรา ๑๓)

๑๐. กำหนดให้ผู้พิพากษาที่ได้รับคะแนนสูงสุดในการลงคะแนนตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม เป็นผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน มีอำนาจดำเนินการตามมติขององค์คณะผู้พิพากษาและเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาอีกสองคน มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ที่มีได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ (มาตรา ๑๔)

๑๑. กำหนดให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานต่อเนื่องติดต่อกันไปจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ (มาตรา ๑๕)

๑๒. กำหนดให้อัยการสูงสุด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานไว้ทันทีได้ หากเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาไต่สวนในภายหลัง (มาตรา ๑๖)

๑๓. กำหนดให้เมื่อศาลประทับฟ้อง ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (มาตรา ๑๗)

๑๔. กำหนดให้ในระหว่างพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจมอบหมายให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๑๘)

๑๕. กำหนดให้ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หากศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ (มาตรา ๑๙)

๑๖. กำหนดให้การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดหรือการพิพากษาคดี ให้ที่ประชุมองค์คณะผู้พิพากษาปรึกษาหารือร่วมกันก่อน แล้วจึงลงมติโดยให้ถือมติตามเสียงข้างมาก โดยก่อนการลงมติดังกล่าวให้ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาทุกคนทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือโดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม (มาตรา ๑๙)

๑๗. กำหนดองค์ประกอบของคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล (มาตรา ๒๑)

๑๘. กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะผู้ไต่สวนอิสระหรืออัยการสูงสุดอาจร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับหรือหมายขัง หากมีความจำเป็นจะต้องจับกุมหรือคุมขังผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลย เนื่องจากมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลดังกล่าวน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น (มาตรา ๒๒)

หมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา

๑๙. กำหนดให้อัยการสูงสุด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (มาตรา ๒๓)

๒๐. กำหนดให้ความผิดอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท หากบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาล ให้ศาลรับพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย (มาตรา ๒๔)

๒๑. กำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง เมื่อในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว (มาตรา ๒๕)

๒๑. กำหนดให้การฟ้องต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีข้อความที่เป็นการกล่าวหาตามที่กฎหมายกำหนด ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหา พร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจน รวมทั้ง ในวันยื่นฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล และโจทก์ต้องส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระแล้วแต่กรณี เว้นแต่ อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวมา (มาตรา ๒๖)

๒๒. กำหนดให้ในการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ให้อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหามาศาลในวันฟ้องคดี หากผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาล แต่อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่ยังไม่ได้ตัวมา ให้ศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ แม้จะไม่ปรากฏตัวผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาลก็ตาม และเมื่อศาลรับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้ว หรือในกรณีที่จำเลยหลบหนีในระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นำอายุความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีดังกล่าว (มาตรา ๒๗)

๒๓. กำหนดในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยยังมีตัวผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๖ หากเมื่อศาลได้ประทับรับฟ้องแล้ว และเป็นกรณีที่ศาลยังมิได้ออกหมายจับจำเลย ให้ศาลสามารถออกหมายจับและพิจารณาคดีต่อไปได้ โดยให้ถือว่าจำเลยไม่ติดใจที่จะให้มีการพิจารณาต่อหน้าจำเลย (มาตรา ๒๘)

๒๔. กำหนดให้จำเลยสามารถมาแสดงตนต่อศาลและยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ หากภายหลังจำเลยมีพยานหลักฐานใหม่ที่อาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญสำหรับในคดีที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่มีตัวจำเลย ตามมาตรา ๒๗ และมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิด ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (มาตรา ๒๙)

๒๕. กำหนดห้ามศาลอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง เว้นแต่จะได้รับความว่าหากไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม (มาตรา ๒๙)

๒๖. กำหนดให้การพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ และกำหนดกรณีที่ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้ (มาตรา ๓๐)

๒๗. กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องได้รับโทษและถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา ๓๑)

๒๘. กำหนดกระบวนการภายหลังเมื่อศาลได้มีคำสั่งประทับรับฟ้อง โดยให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยและนัดคู่ความมาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก (มาตรา ๓๒)

๒๙. กำหนดให้โจทก์และจำเลยยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณานัดตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่มีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีจึงขออนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษาขอยื่นบัญชีระบุพยานล่วงหน้าระยะเวลาดังกล่าว (มาตรา ๓๓)

๓๐. กำหนดให้โจทก์จำเลยส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบในวันตรวจพยานหลักฐาน เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงให้องค์คณะผู้พิพากษาสามารถไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แม้จำเลยจะมีได้ยื่นบัญชีระบุพยาน หรือมิได้ส่งพยานเอกสาร และพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายตรวจสอบ เพราะเหตุที่จำเลยไม่มาศาลและไม่มีทนายความ หรือแม้โจทก์จำเลยจะมีได้มีการไต่แย้งพยานหลักฐานไว้หรือมีการไต่แย้งพยานหลักฐานภายหลังวันตรวจพยานหลักฐาน (มาตรา ๓๔)

๓๑. กำหนดกรณีที่ต้องมีการไต่สวนหาข้อเท็จจริง ให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนดวันเริ่มไต่สวนโดยแจ้งให้โจทก์จำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (ร่างมาตรา ๓๕)

๓๒. กำหนดให้มีการถามพยานบุคคลเองขององค์คณะผู้พิพากษาในการไต่สวนพยานบุคคล แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม (มาตรา ๓๖)

๓๓. กำหนดการจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ให้แก่บุคคลต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด (มาตรา ๓๗)

๓๔. กำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี ทั้งของศาลและของคู่ความ (มาตรา ๓๘)

๓๕. กำหนดเมื่อการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น ให้โจทก์และจำเลยมีสิทธิแถลงปิดคดีของตน ภายในเวลาที่ศาลกำหนด และให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษา และให้อ่านคำพิพากษา (มาตรา ๓๙)

๓๖. กำหนดให้พยานบุคคลได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา (มาตรา ๔๐)

๓๗. กำหนดให้ศาลมีอำนาจรับทรัพย์ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม นอกจากที่ศาลจะมีอำนาจรับทรัพย์สินตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๔๑)

๓๘. กำหนดทรัพย์สินที่ศาลริบเสียทั้งสิ้นในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๔๒)

๓๙. กำหนดให้ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลจะสั่งรับหรือได้สั่งรับ โดยคำนึงถึงราคาท้องตลาด ในวันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยสั่งให้ผู้มีหน้าที่ต้องส่งสิ่งที่ศาลสั่งรับชำระเป็นเงินแทนตามมูลค่าดังกล่าว ภายในเวลาที่ศาลกำหนด หากปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่าสิ่งที่ศาลจะสั่งรับ หรือได้สั่งรับ โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำไม่ได้ โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุสมควรประการอื่น (มาตรา ๔๓)

หมวด ๓ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

๔๐. กำหนดให้นำบทบัญญัติบางมาตราในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการพิจารณาพิพากษาคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุร้ายรวยผิดปกติ (มาตรา ๔๔)

๔๑. กำหนดองค์ประกอบของคำร้องที่ขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๔๕)

๔๒. กำหนดให้เมื่อศาลได้รับคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะเหตุร้ายรวยผิดปกติ ให้ประกาศคำร้องดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผยตามวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และบุคคลภายนอกอาจร้องคัดค้านเข้ามาในคดีได้ แต่ต้องกระทำก่อนศาลมีคำพิพากษา (มาตรา ๔๖)

๔๓. กำหนดให้บุคคลที่กล่าวอ้างโต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน มิได้เกิดจากการร้ายรวยผิดปกติ ให้มีภาระการพิสูจน์ต่อศาล หากไม่อาจพิสูจน์ได้ ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน และให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจน์ทั้งของผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นคนวิกลจริต หรือผู้ที่กล่าวอ้างโต้แย้งว่าเป็นทนายทหรือผู้จัดการมรดก โดยให้ศาลพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม (มาตรา ๔๗)

หมวด ๔ การดำเนินคดีต่อกรรมการ ป.ป.ช.

๔๔. กำหนดกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. คนใดมีพฤติการณ์ร้ายรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงและประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความสมควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ ถูกกล่าวหา จึงเสนอเรื่องมายังประธานศาลฎีกา ในการนี้ ให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระ ตามมาตรา ๔๙ เพื่อดำเนินการไต่สวน หาข้อเท็จจริงและให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อกล่าวหาดังกล่าว (มาตรา ๔๘)

๔๕. กำหนดให้คณะผู้ไต่สวนอิสระที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ประกอบด้วยบุคคลจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ที่คัดเลือกจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการอัยการที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการ หรืออัยการอาวุโสที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีอย่างน้อยหนึ่งคน (มาตรา ๔๙)

๔๖. กำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระ (มาตรา ๕๐)

๔๗. กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะผู้ไต่สวนอิสระ (มาตรา ๕๑)

๔๘. กำหนดให้การดำเนินการของคณะผู้ไต่สวนอิสระมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (มาตรา ๕๒)

๔๙. กำหนดให้ผู้ไต่สวนอิสระมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๕๓)

๕๐. กำหนดอำนาจของคณะผู้ไต่สวนอิสระที่สั่งให้กรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อประกอบการไต่สวนได้ (มาตรา ๕๔)

๕๑. กำหนดในการให้ความเห็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ กรณีหากเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด กรณีเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย หรือกรณีเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดพฤติการณ์ตามที่ผู้ถูกกล่าวหา และมีใช่เป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ส่งสำนวน การไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป (มาตรา ๕๕)

หมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๕๒. กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการที่บุคคล ตามมาตรา ๑๐ (๔) คนใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน และกำหนดให้เป็นอำนาจของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. เป็นผู้ถูกกล่าวหา (มาตรา ๕๖)

๕๓. กำหนดองค์ประกอบของคำร้องในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อศาลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้ (มาตรา ๕๗)

๕๔. กำหนดให้การพิจารณาพิพากษาคดีตามหมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๕๘)

หมวด ๖ อุทธรณ์

๕๕. กำหนดให้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (มาตรา ๕๙)

๕๖. กำหนดกรณีที่ยื่นอุทธรณ์ซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ (มาตรา ๖๐)

๕๗. กำหนดให้คดีที่ไม่มีอุทธรณ์คำพิพากษาให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาของศาล (มาตรา ๖๑)

๕๘. กำหนดให้การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกา ซึ่งเลือกเป็นรายคดี (มาตรา ๖๒)

๕๙. กำหนดให้มีการวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในคดีเรื่องใดได้ หากมีปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน และในการนี้ให้องค์คณะพิจารณาคดีวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาในเรื่องหรือประเด็นดังกล่าว ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดังกล่าว (มาตรา ๖๓)

หมวด ๗ การบังคับคดี

๖๐. กำหนดให้การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และคำพิพากษาและคำสั่งในการบังคับคดีดังกล่าวให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖๔)

๖๑. กำหนดกระบวนการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคล ซึ่งต้องชำระเงินแทนมูลค่าสิ่งที่ศาลสั่งริบหรือสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๖๕)

๖๒. กำหนดกระบวนการคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของที่แท้จริงซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด สำหรับกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ และกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินตามมาตรา ๔๓ (มาตรา ๖๖)

บทเฉพาะกาล

๖๓. กำหนดรองรับให้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เว้นแต่หมวด ๖ อุทธรณ์ ไม่ใช้บังคับแก่บรรดาคดีที่ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ และให้ใช้กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ยื่นฟ้องนั้นบังคับแก่คดีดังกล่าวจนกว่าคดีจะถึงที่สุด (มาตรา ๖๗)

๖๔. กำหนดรองรับให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีหรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ หรือข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (มาตรา ๖๘)

ธิดารัตน์ อุณจันทร์ / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และคำว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ชูเชื้อ

ว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(๒) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามวรรคสอง หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น

(๒) ชูเชิญด้วยประการใด ๆ

(๓) ใช้กำลังประทุษร้าย

(๔) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่น มาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(๕) ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๒ ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านห้าแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปีหรือผู้มีความพิการ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท

มาตรา ๕๓ นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาท ถึงห้าล้านบาท

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาท ถึงหนึ่งล้านสองแสนบาท แต่ถ้าเป็นการกระทำแก่บุคคลตามมาตรา ๕๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๒ วรรคสาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตราดังกล่าว แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๕๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) รับอันตรายสาหัส หรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๖/๑ ในหมวด ๖ บทกำหนดโทษ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๕๖/๑ ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุกรุกให้ผู้สืบสันดานทำงานหรือให้บริการ เพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้ว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้”

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยแก้ไขบทนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และกำหนดฐานความผิดซึ่งได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปีให้ทำงานหรือให้บริการอันอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลนั้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

โดยที่ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ได้กำหนดนโยบายเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้แล้วเสร็จ ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่มีความรุนแรง ซับซ้อน จึงได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จนปัจจุบันประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว โดยสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้ง ๓ ฉบับ มีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๙ ก วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ หน้า ๒๘

วันใช้บังคับ เมื่อพ้นหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เหตุผลในการประกาศใช้

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ ยังมิได้กำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่มีได้จำกัดแต่เฉพาะหญิงและเด็กและกระทำด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การนำบุคคลเข้ามาค้าประเวณีในหรือส่งไปค้าบริการขออาณัติกร บังคับใช้แรงงานบริการหรือขูดรีด บังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบประการอื่น ซึ่งในปัจจุบันได้กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร จึงสมควรกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าวเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญาและพิธีสารจัดตั้งกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งปรับปรุงการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๖ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ (มาตรา ๓)

๒. หมวด ๑ บททั่วไป (มาตรา ๖ – มาตรา ๑๔)

๒.๑ ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ (๒) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

๒.๒ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

๒.๓ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๒.๔ ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหาร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น กรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดใดตามพระราชบัญญัตินี้เสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

๒.๕ ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. หมวด ๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (มาตรา ๑๕ – มาตรา ๒๖)

ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปคม.”

๔. หมวด ๓ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๗ – มาตรา ๓๒)

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน (๒) ตรวจตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ (๓) ตรวจค้นยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ อยู่ในยานพาหนะนั้น (๔) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ามนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และหากเน้นชักว่าจะเอาหมายค้นมาได้ พยานหลักฐานนั้นอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อน หรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น

๕. หมวด ๔ การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (มาตรา ๓๓ – มาตรา ๔๑)

๕.๑ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

๕.๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทน แทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจาก ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย การเรียกค่าสินไหมทดแทน ตามวรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญา หรือจะยื่นคำร้องในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีอาญากำลัง พิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้ คำพิพากษาในส่วนที่เรียกค่าสินไหมทดแทน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษา ในคดีอาญา และในกรณีที่ศาลสั่งให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และให้อธิบดีกรมบังคับคดีมีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในกรณีนี้ด้วย ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง และการบังคับคดีตามวรรคสามมิให้เรียกค่าธรรมเนียม และให้นำความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินี้

๕.๓ ในกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ในต่างประเทศ หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยจริงหรือไม่ หากบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่ชักช้า และให้คำนึงถึง ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น

๕.๔ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับ สถานการณ์ จำนวนคดี การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการดำเนินงานในอนาคต เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๕.๕ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ห้ามมิให้พนักงาน สอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามา ออกไป หรืออยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่ เกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตามหรือรับเฝ้าบุคคลเพื่อค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถาน การค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย การทำงานของคนต่างด้าว

๖. หมวด ๕ กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (มาตรา ๔๒ – มาตรา ๕๑)

๖.๑ ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรียกว่า “กองทุน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

๖.๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสามคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชนจำนวนสองคนซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านพัฒนาสังคม ด้านสังคมสงเคราะห์

ด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือด้านการเงิน เป็นกรรมการ และให้รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

๗. หมวด ๖ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๕๒ – มาตรา ๕๖)

๗.๑ ผู้ใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

๗.๒ นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

๗.๓ ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๗.๔ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติตามหน้าที่หรือกฎหมาย

๘. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๕๗)

ให้โอนเงินทุนสงเคราะห์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ว่าด้วยการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นทุนประเดิมแก่กองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

๒. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๓๔ ก วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ หน้า ๒๗

วันใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันที่มีความรุนแรง ซับซ้อน และเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ จึงเห็นควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยกำหนดให้มีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้พบเห็นเหตุการณ์ค้ามนุษย์แจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดมาตรการเพิ่มอำนาจทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๙ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งกระทำโดยสุจริตได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา (มาตรา ๓)

๒. ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความในพระราชบัญญัตินี้แทน เกี่ยวกับการปรับปรุงฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน โดยให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๔)

๓. เพิ่มความเป็น (๒/๑) ของมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ (มาตรา ๕)

๔. เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖/๑ มาตรา ๑๖/๒ และมาตรา ๑๖/๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ กำหนดให้คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง มีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบกิจการ หรือโรงงานชั่วคราว หรือการดำเนินมาตรการที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในเรื่องการแจ้งและการอุทธรณ์ คำสั่งของคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง (มาตรา ๖)

๕. ยกเลิกความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความในพระราชบัญญัตินี้แทน เกี่ยวกับการกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง เพื่อทำการตามมาตรา ๑๖/๒ ในการสั่งปิดสถานประกอบกิจการหรือโรงงานชั่วคราว การพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจหรือโรงงาน การห้ามใช้ยานพาหนะเป็นการชั่วคราว หรือการดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๗)

๖. เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖/๑) ของมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการกำหนดให้ค่าปรับตามที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้นำไปใช้ได้โดยไม่ต้องนำส่งคลังตกเป็นของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (มาตรา ๘)

๗. เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ วรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ (๑) รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนหกหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต (๒) ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบกิจการ โรงงาน หรือยานพาหนะ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๑๖/๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙)

๓. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๒ ก วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๙

วันใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยแก้ไขบทนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และกำหนดฐานความผิดซึ่งได้กระทำต่อเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปีให้ทำงานหรือให้บริการอันอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลนั้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” และคำว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๒. กำหนดให้ผู้ซึ่งเป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ยินยอมให้ผู้นั้นกระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล มีความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ (๑))

๓. กำหนดให้ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (มาตรา ๕ ยกเลิกมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่)

๔. กำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ถึง ๑๒ ปี และโทษปรับตั้งแต่ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หากเป็นการกระทำความผิดต่อบุคคลอายุเกิน ๑๕ ปี แต่ไม่ถึง ๑๘ ปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๑๕ ปี และโทษปรับตั้งแต่ ๖๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท และหากเป็นการกระทำความผิดต่อบุคคลอายุไม่เกิน ๑๕ ปี หรือผู้มีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ ปี ถึง ๒๐ ปี และโทษปรับตั้งแต่ ๘๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๒)

๕. กำหนดโทษปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เป็นนิติบุคคล ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๑๒ ปี และโทษปรับตั้งแต่ ๖๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๓)

๖. กำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ ปี ถึง ๒๐ ปี และโทษปรับตั้งแต่ ๘๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต สำหรับผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส หรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๓/๑ (๑))

๗. กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๔ ปี และโทษปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้ซึ่งเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย ใช้ จ้าง วาน หรือรับไว้ซึ่งเด็กที่มี อายุไม่เกิน ๑๕ ปี หรือผู้มีความพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบให้ทำงาน หรือให้บริการอันอาจเป็น อันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้หากการกระทำดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้บุพการีให้ผู้สืบสันดานทำงาน หรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปรานีอื่น (มาตรา ๘ เพิ่มเป็นมาตรา ๕๖/๑)

วรรณวนิช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ
ปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยปีโตรเลียม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก (๑๔) ของมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปีโตรเลียม
พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓ ปีโตรเลียมเป็นของรัฐ ผู้ใดสำรวจหรือผลิตปีโตรเลียมในที่ใด ไม่ว่าที่นั้นเป็นของตนเอง
หรือบุคคลอื่น ต้องได้รับสัมปทาน ได้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือได้รับสัญญาจ้างบริการ ทั้งนี้ การขอ
และการได้รับสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตให้เป็นไปตามหมวด ๓/๑ สัญญาแบ่งปันผลผลิต และ
การได้มาซึ่งผู้รับสัญญาจ้างบริการให้เป็นไปตามหมวด ๓/๒ สัญญาจ้างบริการ”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“การกำหนดให้ที่ใดสมควรที่จะดำเนินการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมตามวรรคหนึ่ง ในรูปแบบของสัมปทาน สัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือสัญญาจ้างบริการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๓/๑ สัญญาแบ่งปันผลผลิต มาตรา ๕๓/๑ มาตรา ๕๓/๒ มาตรา ๕๓/๓ มาตรา ๕๓/๔ มาตรา ๕๓/๕ มาตรา ๕๓/๖ มาตรา ๕๓/๗ และมาตรา ๕๓/๘ และหมวด ๓/๒ สัญญาจ้างบริการ มาตรา ๕๓/๙ มาตรา ๕๓/๑๐ มาตรา ๕๓/๑๑ มาตรา ๕๓/๑๒ มาตรา ๕๓/๑๓ มาตรา ๕๓/๑๔ มาตรา ๕๓/๑๕ มาตรา ๕๓/๑๖ มาตรา ๕๓/๑๗ และมาตรา ๕๓/๑๘ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“หมวด ๓/๑
สัญญาแบ่งปันผลผลิต

มาตรา ๕๓/๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการพิจารณากำหนดให้แปลงสำรวจใดสมควรที่จะดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในรูปแบบของสัญญาแบ่งปันผลผลิตตามความในหมวดนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในประกาศตามมาตรา ๒๓ วรรคสี่

การขอและการได้รับสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓/๒ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจลงนามในสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับผู้ได้รับสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตตามมาตรา ๕๓/๑ วรรคสอง

แบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓/๓ สัญญาแบ่งปันผลผลิตอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดและเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ให้บรรดาค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการประกอบกิจการปิโตรเลียมตกเป็นภาระของผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตและให้หักจากผลผลิตได้ตาม (๒)

(๒) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งปันผลผลิต ดังต่อไปนี้

(ก) ให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตหักค่าใช้จ่ายสำหรับการประกอบกิจการปิโตรเลียมในแต่ละปีได้เฉพาะรายจ่ายเท่าที่จ่ายจริงโดยเป็นไปตามวิธีการ หลักเกณฑ์ และการปฏิบัติทางบัญชีที่ใช้อยู่เป็นปกติในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและตามแผนงานและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีตามมาตรา ๕๓/๔ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินร้อยละห้าสิบของผลผลิตรวมของปิโตรเลียม

(ข) ค่าใช้จ่ายสำหรับการประกอบกิจการปิโตรเลียม หากเกินร้อยละห้าสิบของผลผลิตรวมของปิโตรเลียมในปีใด ให้สามารถนำส่วนที่เกินไปใช้หักในปีต่อ ๆ ไปได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราตาม (ก) และไม่เกินจำนวนอายุของสัญญา

(ค) ส่วนที่เหลือของผลผลิตรวมของปิโตรเลียมหลังจากหักค่าภาคหลวงและหักตาม (ก) แล้ว ให้แบ่งแก่ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตไม่เกินร้อยละห้าสิบ

(๓) จำนวนเงินขั้นต่ำที่ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตต้องใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการปิโตรเลียมตามสัญญาแบ่งปันผลผลิต

(๔) การกำหนดและการปฏิบัติตามข้อผูกพันทั้งในด้านปริมาณเงินและปริมาณงานสำหรับการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม การจ่ายเงินกรณีผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตยังปฏิบัติตามข้อผูกพันไม่ครบสำหรับการสำรวจในแปลงสำรวจ และหลักเกณฑ์และวิธีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมอื่นใดที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๕) ข้อตกลงเกี่ยวกับการขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมที่ผลิตได้ โดยกำหนดให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตมีสิทธิขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมในส่วนที่เป็นของผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต และรัฐมีสิทธิขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมในส่วนที่เป็นของรัฐ ในการนี้ รัฐจะมอบหมายให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตเป็นผู้ขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมในส่วนที่เป็นของรัฐแทนก็ได้

(๖) ข้อตกลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประกอบกิจการปิโตรเลียมของคู่สัญญา

(๗) เงื่อนไขหรือมาตรการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาแบ่งปันผลผลิต และการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาแบ่งปันผลผลิต

(๘) เหตุในการเลิกสัญญาแบ่งปันผลผลิต

มาตรา ๕๓/๔ เมื่อมีการลงนามในสัญญาแบ่งปันผลผลิตแล้ว ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตต้องเสนอแผนงานและงบประมาณสำหรับกิจการปิโตรเลียมในปีที่หนึ่งเพื่อให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติก่อนเริ่มกิจการปิโตรเลียม และเมื่อได้รับอนุมัติแล้วผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตต้องเริ่มกิจการปิโตรเลียมเกี่ยวกับการสำรวจภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติ

ภายในเดือนกันยายนของทุกปี ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตต้องเสนอแผนงานและงบประมาณสำหรับกิจการปิโตรเลียมในปีปฏิทินถัดไปให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติก่อนเริ่มกิจการปิโตรเลียมทุก ๆ ปี

ค่าใช้จ่ายตามแผนงานและงบประมาณสำหรับกิจการปิโตรเลียมในปีใด หากยังไม่ได้รับอนุมัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือได้รับอนุมัติแล้วแต่ไม่ได้นำไปใช้จ่ายจริง ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตจะนำมาใช้ในการหักค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕๓/๓ (๒) (ก) หรือ (ข) ไม่ได้

รายละเอียดของแผนงานและงบประมาณสำหรับกิจการปิโตรเลียมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หลักเกณฑ์และระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติ รวมทั้งการแก้ไขแผนงานและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้วในระหว่างปี ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๓/๕ บรรดาสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียมที่ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตมีกรรมสิทธิ์อันเกิดจากการใช้งบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีตามมาตรา ๕๓/๔ ให้ตกเป็นของรัฐ และผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตสามารถใช้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทน โดยผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษาต่อเติม ซ่อมแซม และเอาประกันภัย สิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียม

มาตรา ๕๓/๖ ให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตเป็นผู้นำส่งค่าภาคหลวงแก่รัฐ โดยให้หักจากผลผลิตรวมของปิโตรเลียมในอัตราร้อยละสิบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓/๗ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ซึ่งเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญาแบ่งปันผลผลิต ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้ดำเนินการระงับโดยวิธีการเช่นเดียวกันกับการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัมปทานตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง และให้นำความในมาตรา ๕๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๓/๘ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้ ดังต่อไปนี้

- (๑) บทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป เว้นแต่มาตรา ๖ มิให้นำมาใช้บังคับ
- (๒) บทบัญญัติในหมวด ๒ คณะกรรมการปิโตรเลียม
- (๓) บทบัญญัติในหมวด ๓ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม เว้นแต่มาตรา ๒๒ (๔) (๕) (๙) (๑๓) (๑๕) และ (๑๖) มาตรา ๓๐ วรรคสอง มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๒ ทวิ มิให้นำมาใช้บังคับ
- (๔) บทบัญญัติในหมวด ๔ การเก็บรักษาและขนส่งปิโตรเลียม
- (๕) บทบัญญัติในหมวด ๕ การขายและจำหน่ายปิโตรเลียม เว้นแต่มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๙ มิให้นำมาใช้บังคับ

- (๖) บทบัญญัติในหมวด ๖ ประโยชน์ สิทธิ และหน้าที่ของผู้รับสัมปทาน
 - (๗) บทบัญญัติในหมวด ๘ บทกำหนดโทษ เว้นแต่มาตรา ๑๐๙ ทวิ มิให้นำมาใช้บังคับ
- ที่ใดในบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งที่บัญญัติถึง “สัมปทาน” “ผู้รับสัมปทาน” “ผู้ขอสัมปทาน” “ให้สัมปทาน” “โอนสัมปทาน” และ “เพิกถอนสัมปทาน” ให้หมายถึง “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” “ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต” “ผู้ขอสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต” “ให้สิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต” “โอนสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต” และ “เพิกถอนสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต” ตามลำดับ

หมวด ๓/๒
สัญญาจ้างบริการ

มาตรา ๕๓/๙ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการพิจารณากำหนดให้แปลงสำรวจใดสมควรที่จะดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในรูปแบบของสัญญาจ้างบริการตามความในหมวดนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในประกาศตามมาตรา ๒๓ วรรคสี่

การได้มาซึ่งผู้รับสัญญาจ้างบริการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้การทำสัญญาจ้างบริการตามวรรคหนึ่งกระทำได้ในรูปแบบของสัญญาจ้างสำรวจและผลิตสัญญาจ้างสำรวจ และสัญญาจ้างผลิตซึ่งปิโตรเลียม

มาตรา ๕๓/๑๐ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจลงนามในสัญญาจ้างบริการกับผู้รับสัญญาจ้างบริการตามมาตรา ๕๓/๙ วรรคสอง

แบบสัญญาจ้างบริการในแต่ละรูปแบบให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓/๑๑ สัญญาจ้างสำรวจและผลิตอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดและเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ผลผลิตปิโตรเลียมทั้งหมดเป็นของรัฐ โดยรัฐมีสิทธิขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมดังกล่าว และรัฐอาจมอบให้ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตเป็นผู้ขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมแทนรัฐก็ได้

(๒) ให้บรรดาค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการประกอบกิจการปิโตรเลียมตกเป็นภาระของผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิต

(๓) รัฐเป็นผู้ให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม

(๔) ค่าจ้าง วิธีการคำนวณ และการจ่ายค่าจ้างสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ซึ่งจะจ่ายต่อเมื่อมีการผลิตปิโตรเลียมในเชิงพาณิชย์ได้ โดยจะจ่ายเป็นเงินหรือผลผลิตปิโตรเลียมก็ได้

(๕) ระยะเวลาของสัญญาจ้างสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบปี และเหตุที่สัญญาจะสิ้นสุดลงก่อนระยะเวลาดังกล่าว

(๖) หลักเกณฑ์และวิธีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจที่จะดำเนินการสำรวจและผลิตตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิต

(๗) เงื่อนไขหรือมาตรการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิต และการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิต

(๘) การรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม

(๙) เหตุในการเลิกสัญญาจ้างสำรวจและผลิต

มาตรา ๕๓/๑๒ สัญญาจ้างสำรวจอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดและเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ให้บรรดาค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการประกอบกิจการปิโตรเลียมตกเป็นภาระของผู้รับสัญญาจ้างสำรวจ
- (๒) รัฐเป็นผู้ให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณในการสำรวจ รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลการสำรวจปิโตรเลียม

- (๓) ค่าจ้าง วิธีการคำนวณ และการจ่ายค่าจ้างสำรวจตามระยะเวลาที่กำหนด
- (๔) ระยะเวลาของสัญญาจ้างสำรวจปิโตรเลียม และเหตุที่สัญญาจะสิ้นสุดลงก่อนระยะเวลาดังกล่าว

- (๕) หลักเกณฑ์และวิธีการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจที่จะดำเนินการสำรวจตามสัญญาจ้างสำรวจ
- (๖) เงื่อนไขหรือมาตรการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาจ้างสำรวจและการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างสำรวจ

(๗) การรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม

(๘) เหตุในการเลิกสัญญาจ้างสำรวจ

มาตรา ๕๓/๑๓ สัญญาจ้างผลิตอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดและเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ผลผลิตปิโตรเลียมทั้งหมดเป็นของรัฐ โดยรัฐมีสิทธิขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมดังกล่าว และรัฐอาจมอบให้ผู้รับสัญญาจ้างผลิตเป็นผู้ขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมแทนรัฐก็ได้

(๒) ให้บรรดาค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการประกอบกิจการปิโตรเลียมตกเป็นภาระของผู้รับสัญญาจ้างผลิต

- (๓) รัฐเป็นผู้ให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณในการผลิต รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลการผลิตปิโตรเลียม

(๔) ค่าจ้าง วิธีการคำนวณ และการจ่ายค่าจ้างผลิตปิโตรเลียม ซึ่งจะจ่ายต่อเมื่อมีการผลิตปิโตรเลียมในเชิงพาณิชย์ได้ โดยจะจ่ายเป็นเงินหรือผลผลิตปิโตรเลียมก็ได้

(๕) ระยะเวลาของสัญญาจ้างผลิตปิโตรเลียม และเหตุที่สัญญาจะสิ้นสุดลงก่อนระยะเวลาดังกล่าว

- (๖) หลักเกณฑ์และวิธีการผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจที่จะดำเนินการผลิตตามสัญญาจ้างผลิต
- (๗) เงื่อนไขหรือมาตรการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาจ้างผลิต และการกำหนดค่าปรับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างผลิต

(๘) การรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม

(๙) เหตุในการเลิกสัญญาจ้างผลิต

มาตรา ๕๓/๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๓/๑๖ เงินที่ส่วนราชการได้จากการขายหรือจำหน่ายผลผลิตปิโตรเลียมตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิตหรือสัญญาจ้างผลิตให้นำมาจ่ายเป็นค่าภาคหลวงก่อนส่วนที่เหลือให้นำมาจ่ายเป็นค่าจ้างตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิตหรือสัญญาจ้างผลิต และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ เมื่อได้จ่ายค่าภาคหลวง ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว หากมีเงินเหลือให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๕๓/๑๕ บรรดาสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียมที่ผู้รับสัญญาจ้างบริการมีกรรมสิทธิ์อันเกิดจากการใช้งบประมาณของผู้รับสัญญาจ้างบริการตามที่กำหนดในสัญญาจ้างบริการแต่ละรูปแบบตามมาตรา ๕๓/๑๑ (๓) มาตรา ๕๓/๑๒ (๒) และมาตรา ๕๓/๑๓ (๓) ให้ตกเป็นของรัฐ และผู้รับสัญญาจ้างบริการสามารถใช้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทน โดยผู้รับสัญญาจ้างบริการมีหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษา ต่อเติม ซ่อมแซม และเอาประกันภัยสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียม เว้นแต่ในกรณีสัญญาจ้างสำรวจและผลิตที่ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตไม่สามารถพบหลุมปิโตรเลียมที่มีสมรรถนะเชิงพาณิชย์และกำหนดพื้นที่ผลิตถูกต้องตามมาตรา ๔๒ จนเป็นเหตุให้สัญญาลิ้นสุดลง ให้บรรดาสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียมดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตเช่นเดิม

มาตรา ๕๓/๑๖ ให้ส่วนราชการเป็นผู้เสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ผลิตได้ตามสัญญาจ้างสำรวจและผลิตหรือสัญญาจ้างผลิตในอัตราร้อยละสิบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๓/๑๗ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ซึ่งเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญาจ้างบริการ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้ดำเนินการระงับโดยวิธีการเช่นเดียวกันกับการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสัมปทานตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง และให้นำความในมาตรา ๕๓ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๓/๑๘ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่ผู้รับสัญญาจ้างบริการได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้ ดังต่อไปนี้

- (๑) บทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป เว้นแต่มาตรา ๖ และมาตรา ๑๓ มิให้นำมาใช้บังคับ
- (๒) บทบัญญัติในหมวด ๒ คณะกรรมการปิโตรเลียม เว้นแต่มาตรา ๑๖ (๓) และ (๔) มิให้นำมาใช้บังคับ

(๓) บทบัญญัติในหมวด ๓ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียมให้นำมาใช้บังคับเฉพาะมาตรา ๒๒ (๑) (๘) และ (๑๒) มาตรา ๒๒/๑ (๒) (๓) (๔) และ (๕) มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๒ ทวิ และมาตรา ๔๔

(๔) บทบัญญัติในหมวด ๔ การเก็บรักษาและขนส่งปิโตรเลียม

(๕) บทบัญญัติในหมวด ๖ ประโยชน์ สิทธิ และหน้าที่ของผู้รับสัมปทาน เว้นแต่มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ มิให้นำมาใช้บังคับ

(๖) บทบัญญัติในหมวด ๘ บทกำหนดโทษ เว้นแต่มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๙ ทวิ และมาตรา ๑๑๐ มิให้นำมาใช้บังคับ

ที่ใดในบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งที่บัญญัติถึง “สัมปทาน” “ผู้รับสัมปทาน” “ผู้ขอสัมปทาน” และ “ให้สัมปทาน” ให้หมายถึง “สัญญาจ้างบริการ” “ผู้รับสัญญาจ้างบริการ” “ผู้ขอเป็นผู้รับสัญญาจ้างบริการ” และ “ให้เป็นผู้รับสัญญาจ้างบริการ” ตามลำดับ”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๙ อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ใช้ประโยชน์จากน้ำในหลุมเจาะใด ๆ ที่ผู้รับสัมปทานไม่ต้องการใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียม”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๒ ให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย แต่ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียม ดังต่อไปนี้

(๑) ก๊าซธรรมชาติที่ผลิตและใช้ไปในสภาพเดิมในราชอาณาจักรเพื่อการวิเคราะห์ ทดลอง ผลิต และอนุรักษ์ปิโตรเลียม

(๒) ปิโตรเลียมที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อการวิเคราะห์และทดลอง

(๓) ก๊าซธรรมชาติที่จำเป็นต้องเผาทิ้งระหว่างการผลิตปิโตรเลียม

กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกวรรคสามของมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติใดแห่งกฎหมายว่าด้วยการค้ำน้ำมันเชื้อเพลิงอ้างถึงผู้ได้รับสัมปทาน ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นอ้างถึงผู้ได้รับสัมปทาน ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต และผู้รับสัญญาจ้างบริการตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

บทบัญญัติใดแห่งกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐอ้างถึงการให้สัมปทาน ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นอ้างถึงการให้สัมปทาน การให้สิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต และการให้เป็นผู้รับสัญญาจ้างบริการตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

มาตรา ๑๑ การดำเนินการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามมาตรา ๒๓ วรรคสี่ มาตรา ๕๓/๑ มาตรา ๕๓/๒ มาตรา ๕๓/๔ มาตรา ๕๓/๖ มาตรา ๕๓/๙ มาตรา ๕๓/๑๐ และมาตรา ๕๓/๑๖ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงาน เหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปด้านพลังงานในการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงทางด้านพลังงาน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อกำหนดให้การให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมมีทางเลือกให้รัฐสามารถพิจารณานำระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตหรือระบบสัญญาจ้างบริการมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรปิโตรเลียม นอกเหนือไปจากการพิจารณาให้สัมปทานปิโตรเลียมภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับประโยชน์หรือสิทธิของผู้รับสัมปทานและบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าภาคหลวงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ เพื่อให้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยได้บันทึกเสนอประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาบรรจุระเบียบวาระ ในการประชุมสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยที่กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมในประเทศไทยได้ ในปัจจุบันได้ประกาศใช้แล้วจำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔
๒. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖
๓. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒
๔. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒
๕. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔
๖. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐
๗. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมฉบับแรกได้ตราขึ้นเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการสำรวจ และผลิตปิโตรเลียมภายใต้มาตรการควบคุมที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่รัฐผู้ประกอบการปิโตรเลียม และประชาชน แต่ขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการนี้โดยเฉพาะ ต่อมาเมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปด้านพลังงานในการ สร้างเสถียรภาพและความมั่นคงทางด้านพลังงาน เพื่อกำหนดให้การให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมมีทางเลือก ให้รัฐสามารถพิจารณานำระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตหรือระบบสัญญาจ้างบริการมาใช้ในการบริหารจัดการ ทรัพยากรปิโตรเลียม นอกเหนือไปจากการพิจารณาให้สัมปทานปิโตรเลียมภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับประโยชน์หรือสิทธิของผู้รับสัมปทานและบทบัญญัติเกี่ยวกับ ค่าภาคหลวงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยรายละเอียดและสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม แต่ละฉบับมี ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๔๓ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๑๔ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๔ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมภายใต้มาตรการควบคุม ที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่รัฐผู้ประกอบการปิโตรเลียมและประชาชน แต่ขณะนั้นยังไม่มีกฎหมาย ว่าด้วยการนี้โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๑๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๓)

หมวด ๑ บททั่วไป

๒. กำหนดบทนิยามคำว่า “กิจการปิโตรเลียม” “ปิโตรเลียม” “น้ำมันดิบ” “น้ำมันดิบที่ส่งออก” “ก๊าซธรรมชาติ” “ก๊าซธรรมชาติเหลว” “สารพลอยได้” “สำรวจ” “ผลิต” “เก็บรักษา” “ขนส่ง” “ขาย” “จำหน่าย” “ราคาตลาด” “ราคาประกาศ” “แปลงสำรวจ” “พื้นที่ผลิต” “ราชอาณาจักร” “บริษัท” “คณะกรรมการ” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การประกอบกิจการปิโตรเลียมทั่วราชอาณาจักร (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๖)

๕. กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ดัดแปลง เคลื่อนย้าย ถอน หรือทำให้หลุด ซึ่งเครื่องหมายกำหนดเขตแปลงสำรวจหรือพื้นที่ผลิต หรือเครื่องหมายหลักฐานการแผนที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นำมาติดตั้ง ปัก หรือฝังไว้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี (มาตรา ๗)

๖. กำหนดให้นำหนังสือหรือคำสั่งที่มีถึงบุคคลใดเพื่อปฏิบัติการ ให้นำไปส่งในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของผู้รับ หรือส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน (มาตรา ๘)

๗. กำหนดอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๙)

๘. กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๐)

๙. กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๑๑)

๑๐. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายและค่าใช้จ่ายในการบำบัด ปัดป้องความเสีย ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามสัมปทานหรือพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๒)

๑๑. กำหนดให้สิทธิในการถือสัมปทานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (มาตรา ๑๓)

๑๒. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง (มาตรา ๑๔)

หมวด ๒ คณะกรรมการปิโตรเลียม

๑๓. กำหนดให้คณะกรรมการปิโตรเลียม ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมสรรพากร ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม และบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน ๖ คน เป็นกรรมการ (มาตรา ๑๕)

๑๔. กำหนดให้คณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจและหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้แห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรี (มาตรา ๑๖)

๑๕. กำหนดให้กรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออกเป็นบุคคลไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก (มาตรา ๑๘)

๑๖. กำหนดให้การประชุมคณะกรรมการปิโตรเลียมต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๑๙)

๑๗. กำหนดให้การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก (มาตรา ๒๐)

๑๘. กำหนดให้คณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อให้ทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งหน้าที่ของคณะกรรมการปิโตรเลียม (มาตรา ๒๑)

หมวด ๓ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม

๑๙. กำหนดให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทานตามมาตรา ๒๓ ต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๕ ต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๖ อนุญาตให้ผู้รับสัมปทานรับบริษัทอื่นเข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมตามมาตรา ๔๓ และอนุญาตให้โอนสัมปทานตามมาตรา ๕๐ (มาตรา ๒๒)

๒๐. กำหนดให้ปิโตรเลียมเป็นของรัฐ ผู้ใดสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในที่ใดไม่ว่าที่นั้นเป็นของตนเองหรือของบุคคลอื่นต้องได้รับสัมปทาน (มาตรา ๒๓)

๒๑. กำหนดให้ผู้ขอสัมปทานต้องเป็นบริษัท และมีทุน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญเพียงพอที่จะสำรวจ ผลิต ขยาย และจำหน่ายปิโตรเลียม (มาตรา ๒๔)

๒๒. กำหนดให้ระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกิน ๘ ปีนับแต่วันให้สัมปทาน และขอต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมก่อนสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับการต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมภายใต้ข้อผูกพันในด้านปริมาณเงิน ปริมาณงาน ที่จะตกลงกันอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาไม่เกิน ๔ ปี (มาตรา ๒๕)

๒๓. กำหนดให้ระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันถัดจากวันสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม และผู้รับสัมปทานสามารถขอต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมก่อนสิ้นระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับการต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมภายใต้ข้อกำหนดข้อผูกพัน และเงื่อนไขเป็นเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี (มาตรา ๒๖)

๒๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่ประสงค์จะขอขยายอายุสัมปทาน ต้องแจ้งต่อกรมทรัพยากรธรณีภายใน ๗ วันนับแต่วันทราบถึงเหตุสุดวิสัยในกรณีที่มีการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมหรือการเก็บรักษาหรือขนส่งปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่กระทบกระเทือนต่อการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจต้องหยุดชะงักลงเป็นส่วนใหญ่ และให้รัฐมนตรีขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจแปลงนั้นออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานสามารถพิสูจน์ได้ว่าการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมต้องหยุดชะงักลงเพราะเหตุสุดวิสัย (มาตรา ๒๗)

๒๕. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจให้ผู้ขอสัมปทานได้รับสัมปทานไม่เกินรายละเอียด ๔ แปลงสำรวจ หรือรวมพื้นที่ของแปลงสำรวจทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินห้าหมื่นตารางกิโลเมตร (มาตรา ๒๘)

๒๖. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดกำหนดเขตหรือตรวจสอบเขตในการกำหนดแปลงสำรวจและพื้นที่ผลิตได้ (มาตรา ๒๙)

๒๗. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทั้งในด้านปริมาณเงิน และปริมาณงานสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมตามที่กำหนดในสัมปทาน (มาตรา ๓๐)

๒๘. กำหนดให้ข้อผูกพันทั้งในด้านปริมาณเงิน และปริมาณงานสำหรับการสำรวจปิโตรเลียม ให้แบ่งระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมออกเป็น ๓ ช่วง (มาตรา ๓๑)

๒๙. กำหนดให้เมื่อสิ้นช่วงข้อผูกพันช่วงหนึ่ง ๆ ถ้าผู้รับสัมปทานยังปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจใดไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในสัมปทาน ผู้รับสัมปทานต้องจ่ายเงินส่วนที่ยัง

มิได้ใช้จ่ายไปในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้นให้แก่กรมทรัพยากรธรณีภายใน ๓๐ วันนับแต่วันสิ้นช่วงข้อผูกพันหรือวันคืนพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น (มาตรา ๓๒)

๓๐. กำหนดให้การโอนข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงหนึ่งไปรวมกับข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจอีกแปลงหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรและได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๓๓)

๓๑. กำหนดให้ในการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงใดในช่วงข้อผูกพันช่วงใด ถ้าผู้รับสัมปทานได้ใช้จ่ายหรือได้กระทำไปเกิดข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้น ให้มีสิทธิหักปริมาณเงิน ปริมาณงาน หรือทั้งปริมาณเงิน และปริมาณงานส่วนที่เกินออกจากข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันช่วงต่อไปได้ (มาตรา ๓๔)

๓๒. กำหนดให้ในกรณีที่มีการเพิกถอนสัมปทานในช่วงข้อผูกพันช่วงที่หนึ่ง ถ้าผู้รับสัมปทานยังปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในสัมปทาน ผู้รับสัมปทานต้องจ่ายเงินส่วนที่ยังมิได้ใช้จ่ายไปในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้นให้แก่กรมทรัพยากรธรณีภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่คำสั่งเพิกถอนสัมปทานมีผลใช้บังคับ (มาตรา ๓๕)

๓๓. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องคืนพื้นที่แปลงสำรวจ เมื่อครบ ๕ ปีนับแต่วันเริ่มระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม ต้องคืนพื้นที่ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่แปลงสำรวจ หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม และระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมนั้นมิได้รับการต่อ ต้องคืนพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม และระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมนั้นได้รับการต่อ ต้องคืนพื้นที่อีกร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่แปลงสำรวจ หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมที่ได้รับการต่อ ต้องคืนพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด (มาตรา ๓๖)

๓๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจทั้งแปลงหรือบางส่วนในเวลาใด ๆ ก็ได้ (มาตรา ๓๗)

๓๕. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานซึ่งใช้สิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจทั้งแปลงหรือบางส่วนในช่วงข้อผูกพันช่วงที่หนึ่ง ไม่มีสิทธิได้รับการลดหย่อนในการปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันช่วงที่หนึ่ง และให้ผู้รับสัมปทานพ้นจากข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันช่วงหลังจากนั้น (มาตรา ๓๘)

๓๖. กำหนดให้ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานใช้สิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจในช่วงข้อผูกพันช่วงที่สองหรือช่วงที่สาม ถ้าเป็นการคืนพื้นที่ทั้งหมดที่เหลืออยู่ของแปลงสำรวจ ให้ผู้รับสัมปทานพ้นจากข้อผูกพันทั้งหมดสำหรับการสำรวจปิโตรเลียม (มาตรา ๓๙)

๓๗. กำหนดให้ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานใช้สิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจบางส่วนระหว่างเริ่มปีที่สี่ถึงสิ้นปีที่ห้า นับแต่วันเริ่มระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจ ถ้าพื้นที่ที่คืนไม่เกินพื้นที่ที่ต้องคืน ผู้รับสัมปทานไม่มีสิทธิได้รับการลดหย่อนในการปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจ แต่ถ้าพื้นที่ที่คืนเกินพื้นที่ที่ต้องคืน ให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับการลดหย่อนในการปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมที่ยังคงเหลืออยู่ในแปลงสำรวจ (มาตรา ๔๐)

๓๘. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานจะผลิตปิโตรเลียมในระหว่างระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมก็ได้ (มาตรา ๔๑)

๓๙. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องแสดงว่าได้พบหลุมปิโตรเลียมที่มีสมรรถนะเชิงพาณิชย์และได้กำหนดพื้นที่ผลิตถูกต้องแล้ว และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีโดยอนุมัติของรัฐมนตรีแล้ว จึงจะผลิตปิโตรเลียมจากพื้นที่ผลิตนั้นได้ (มาตรา ๔๒)

๔๐. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธินำค่าใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมไปคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้นได้ (มาตรา ๔๓)

๔๑. กำหนดให้ถ้าผู้รับสัมปทานไม่สามารถแสดงว่าได้พบหลุมปิโตรเลียมที่มีสมรรถนะเชิงพาณิชย์ในแปลงสำรวจ หรือมิให้กำหนดพื้นที่ผลิต ให้ถือว่าสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจสิ้นสุดระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม (มาตรา ๔๔)

๔๒. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิสงวนพื้นที่ในแปลงสำรวจไว้ได้ไม่เกินร้อยละสองครึ่งของพื้นที่เดิมของแปลงสำรวจ จนกว่าสิ้นระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมหรือจนกว่าผู้รับสัมปทานคืนพื้นที่ที่สงวนไว้ก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว และให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิสำรวจปิโตรเลียมในพื้นที่ที่สงวนไว้นั้นได้ และให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าสงวนพื้นที่ล่วงหน้าเป็นรายปี (มาตรา ๔๕)

๔๓. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่ชำระค่าสงวนพื้นที่สำหรับปีใด มีสิทธิได้รับค่าสงวนพื้นที่ในปีนั้นคืนเท่ากับจำนวนค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการสำรวจปิโตรเลียมในพื้นที่ที่สงวนไว้ในปีนั้นได้ (มาตรา ๔๖)

๔๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานอาจรับบริษัทอื่นเข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมตามสัมปทานได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี และผู้ร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมต้องชำระค่าภาคหลวง ภาษีเงินได้ และเงินอย่างอื่น และต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการปิโตรเลียมในส่วนที่เป็นของตน และผู้ร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมทุกรายต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันในการปฏิบัติตามสัมปทาน (มาตรา ๔๗)

๔๕. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิโอนสัมปทานทั้งหมดหรือเฉพาะที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจ พื้นที่ผลิตหรือพื้นที่ที่สงวนไว้ ให้แก่บริษัทอื่นโดยไม่ต้องขอรับอนุญาตได้ ในกรณีบริษัทผู้รับสัมปทานถือหุ้นในบริษัทผู้รับโอนสัมปทานนั้นเกินร้อยละ ๕๐ ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ หรือผู้รับโอนสัมปทานถือหุ้นในบริษัทผู้รับสัมปทานเกินร้อยละ ๕๐ ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ หรือมีบริษัทที่สามถือหุ้นเกินร้อยละ ๕๐ ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ทั้งในบริษัทผู้รับสัมปทานและบริษัทผู้รับโอนสัมปทาน และผู้รับสัมปทานต้องแจ้งเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีทราบ พร้อมทั้งแสดงหลักฐานว่าการโอนได้เป็นไปโดยถูกต้อง (มาตรา ๔๘)

๔๖. กำหนดให้ผู้รับโอนสัมปทานและผู้รับโอนสัมปทานต้องรับผิดชอบร่วมกันและแทนกันในการปฏิบัติตามสัมปทานและตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๙)

๔๗. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานอาจโอนสัมปทานทั้งหมด หรือเฉพาะที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจ พื้นที่ผลิตหรือพื้นที่ที่สงวนไว้ ให้แก่บริษัทอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี (มาตรา ๕๐)

๔๘. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนสัมปทาน เมื่อผู้รับสัมปทานไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียม ไม่ปฏิบัติตามวิธีการปฏิบัติงานปิโตรเลียมที่ดี ไม่ชำระค่าภาคหลวง ไม่ชำระภาษีเงินได้ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในสัมปทานว่าเป็นเหตุเพิกถอนสัมปทานได้ (มาตรา ๕๑)

๔๙. กำหนดให้รัฐมนตรีแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับสัมปทานทราบถึงเหตุที่จะเพิกถอนสัมปทาน และกำหนดให้ผู้รับสัมปทานแก้ไขภายในเวลาที่เห็นสมควร ถ้าผู้รับสัมปทานไม่แก้ไขภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่สามารถแก้ไขภายในเวลาที่ขยายออกไปได้ ให้รัฐมนตรีมีคำสั่งเพิกถอนสัมปทานโดยไม่ชักช้า คำสั่งเพิกถอนสัมปทานให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้น ๓๐ วันนับแต่วันที่ผู้รับสัมปทานได้รับคำสั่ง (มาตรา ๕๒)

๕๐. กำหนดให้ข้อพิพาทเกี่ยวกับการที่รัฐมนตรีสั่งให้ผู้รับสัมปทานแก้ไข เหตุที่จะสั่งเพิกถอนสัมปทาน และข้อพิพาทที่เกี่ยวปัญหาที่ว่าได้มีการปฏิบัติตามสัมปทานหรือไม่ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้ดำเนินการระงับโดยอนุญาโตตุลาการตามวิธีการที่กำหนดให้สัมปทาน ถ้าผู้รับสัมปทานไม่ยอมปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิหรือประโยชน์ทั้งหมดหรือบางส่วนหรือเพิกถอนสัมปทานได้ (มาตรา ๕๓)

หมวด ๔ การเก็บรักษาและขนส่งปิโตรเลียม

๕๑. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิเก็บรักษาและมีสิทธิขนส่งปิโตรเลียม (มาตรา ๕๔)

๕๒. กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้รับสัมปทานมีอำนาจผ่านหรือเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใดเพื่อตรวจ ซ่อมแซม หรือแก้ไขท่อส่งปิโตรเลียมในเวลาใด ๆ ได้ แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินหรือสถานที่นั้นทราบโดยเร็วที่สุด (มาตรา ๕๕)

หมวด ๕ การขายและจำหน่ายปิโตรเลียม

๕๓. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิขายและจำหน่ายปิโตรเลียมที่ผู้รับสัมปทานผลิตได้ (มาตรา ๕๖)

๕๔. กำหนดราคาในการขายน้ำมันดิบที่ผลิตได้เพื่อใช้ภายในราชอาณาจักรของผู้รับสัมปทาน (มาตรา ๕๗)

๕๕. กำหนดราคาในการขายก๊าซธรรมชาติที่ผลิตได้เพื่อใช้ภายในราชอาณาจักรของผู้รับสัมปทาน (มาตรา ๕๘)

๕๖. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องประกาศราคาเอฟ โอ บี จุดที่ส่งออก ตามชนิดความถ่วงจำเพาะ และคุณภาพ ก่อนส่งน้ำมันดิบออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ส่งออกเพื่อการวิเคราะห์หรือทดลอง (มาตรา ๕๙)

๕๗. กำหนดให้รัฐมนตรีสามารถสั่งให้ผู้รับสัมปทานจัดหาปิโตรเลียมที่มีคุณภาพเหมาะสมเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการใช้ภายในราชอาณาจักรตามราคาที่กำหนด โดยผู้รับสัมปทานต้องจัดหาปิโตรเลียมดังกล่าวตามอัตราส่วนของปิโตรเลียมที่ตนผลิตได้กับปิโตรเลียมที่ผลิตได้ทั่วราชอาณาจักรในรอบ ๖ เดือนที่แล้มา (มาตรา ๖๐)

๕๘. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศห้ามส่งปิโตรเลียมที่ผู้รับสัมปทานผลิตได้ทั้งหมดหรือบางส่วนออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามส่งไป ณ ที่ใดเป็นการชั่วคราวได้ (มาตรา ๖๑)

๕๙. กำหนดให้รัฐมนตรีจัดให้มีผู้ซื้อปิโตรเลียมที่ห้ามส่งออกเพื่อให้มีปิโตรเลียมเพียงพอกับความต้องการใช้ภายในราชอาณาจักรนั้นในราคาตามมาตรา ๕๗ หรือมาตรา ๕๘ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๖๒)

หมวด ๖ ประโยชน์ สิทธิ และหน้าที่ของผู้รับสัมปทาน

๖๐. กำหนดให้การให้สัมปทานตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ตัดสิทธิการให้สัมปทานหรือการอนุญาตตามกฎหมายอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอื่นใดเว้นแต่ปิโตรเลียม (มาตรา ๖๓)

๖๑. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานได้รับหลักประกันว่ารัฐจะไม่บังคับโอนทรัพย์สินและสิทธิในการประกอบกิจการปิโตรเลียมของผู้รับสัมปทานมาเป็นของรัฐ หรือรัฐจะไม่จำกัดการส่งปิโตรเลียมออกนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๖๔)

๖๒. กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุญาตให้ผู้รับสัมปทานถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เท่าที่จำเป็นการอนุญาตของคณะกรรมการให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับสัมปทานทราบ (มาตรา ๖๕)

๖๓. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่มีสิทธิประกอบกิจการปิโตรเลียมในแปลงสำรวจและพื้นที่ผลิตที่ได้รับสัมปทาน ต้องปฏิบัติดังนี้ ในกรณีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรมิได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ผู้รับสัมปทานมีสิทธิผ่านเข้าออกและใช้ในการก่อสร้างใด ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตและไม่ต้องเสียค่าทดแทนหรือในกรณีที่ดินที่ส่วนราชการใดเป็นเจ้าของ มีสิทธิครอบครองหรือมีหน้าที่ดูแลตามกฎหมาย ผู้รับสัมปทานต้องขออนุญาตต่อส่วนราชการนั้น หรือในกรณีที่ดินที่บุคคลใดเป็นเจ้าของ หรือมีสิทธิครอบครอง ผู้รับสัมปทานต้องทำความตกลงกับบุคคลนั้น (มาตรา ๖๖)

๖๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่มีความจำเป็นต้องเข้าไปในที่ดินที่บุคคลใดเป็นเจ้าของหรือสิทธิครอบครองเพื่อสำรวจปิโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานขออนุญาตเจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นก่อน ถ้าเจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินไม่อนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันว่าจะเข้าไปสำรวจปิโตรเลียมในที่ดินนั้นแล้ว ให้ผู้รับสัมปทานเข้าไป

สำรวจปิโตรเลียมในที่ดินนั้นในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ถ้าการเข้าไปในที่ดินเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย เจ้าของผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้รับสัมปทานได้ (มาตรา ๖๗)

๖๕. กำหนดให้ดำเนินการเวนคืนที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๖๘)

๖๖. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานและผู้รับจ้าง ซึ่งได้ทำสัญญาจ้างเหมาะสมโดยตรงกับผู้รับสัมปทานมีสิทธินำช่างฝีมือและผู้เชี่ยวชาญ รวมตลอดถึงคู่สมรสและบุตรที่อยู่ในอุปการะซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรตามความจำเป็นในการประกอบกิจการปิโตรเลียมได้ตามจำนวนและระยะเวลาที่คณะกรรมการมีคำสั่งที่เห็นสมควร (มาตรา ๖๙)

๖๗. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานและผู้รับจ้าง ซึ่งได้ทำสัญญาจ้างเหมาะสมโดยตรงกับผู้รับสัมปทานมีสิทธินำเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ โครงก่อสร้าง ยานพาหนะ ส่วนประกอบ อุปกรณ์ และวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียมเข้ามาในราชอาณาจักรได้ โดยให้ได้รับยกเว้นการเสียอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรและภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร แต่ของดังกล่าวต้องเป็นของที่คณะกรรมการมีคำสั่งเห็นชอบว่าจำเป็นในการประกอบกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๗๐)

๖๘. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานได้รับยกเว้นการเสียภาษีอากร และเงินที่ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บทุกชนิด เว้นแต่ภาษีเงินได้ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียม หรือค่าภาคหลวงไม้ ค่าบำรุงป่า และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ หรือค่าธรรมเนียมเพื่อตอบแทนบริการตามกฎหมายอื่น (มาตรา ๗๑)

๖๙. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ผู้รับสัมปทานหลายรายที่มีพื้นที่ผลิตคาบเกี่ยวกันในแหล่งสะสมปิโตรเลียมแหล่งเดียวกันร่วมกันผลิตปิโตรเลียมได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ปิโตรเลียมหรือการปฏิบัติงานปิโตรเลียมที่ดี (มาตรา ๗๒)

๗๐. กำหนดให้ในการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียม ถ้าผู้รับสัมปทานพบโบราณวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ผู้รับสัมปทานต้องรายงานให้กรมทรัพยากรธรณีทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันพบ (มาตรา ๗๓)

๗๑. กำหนดให้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียมในทะเล ผู้รับสัมปทานต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนโดยปราศจากเหตุอันสมควรต่อการเดินเรือ การเดินอากาศ การอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในทะเล หรือการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และต้องไม่ทำการอันเป็นการกีดขวางต่อการวางสายเคเบิลหรือท่อใต้น้ำ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่สายเคเบิลหรือท่อใต้น้ำ (มาตรา ๗๔)

๗๒. กำหนดให้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียม ผู้รับสัมปทานต้องป้องกันโดยมาตรการอันเหมาะสมตามวิธีการปฏิบัติงานปิโตรเลียมที่ดีเพื่อมิให้ที่ใดใดโสโครกด้วยน้ำมัน โคลน หรือสิ่งอื่นใด (มาตรา ๗๕)

๗๓. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียมต่อกรมทรัพยากรธรณีตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนด (มาตรา ๗๖)

๗๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการปิโตรเลียมต่อกรมทรัพยากรธรณีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนด (มาตรา ๗๗)

๗๕. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิเก็บรักษาเงินต่างประเทศและนำหรือส่งเงินออกนอกราชอาณาจักรเป็นเงินตราต่างประเทศได้ เมื่อเงินนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากการประกอบกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๗๘)

๗๖. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่นใช้ประโยชน์จากน้ำในหลุมเจาะใด ๆ ที่ผู้รับสัมปทานไม่ต้องการใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียมได้ (มาตรา ๗๙)

๗๗. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานปิโตรเลียมที่ดี สำหรับการประกอบกิจการปิโตรเลียมและการอนุรักษ์ทรัพยากรปิโตรเลียม (มาตรา ๘๐)

๗๘. กำหนดให้ผู้รับสัมปทาน ตัวแทน และลูกจ้างของผู้รับสัมปทานมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๑)

หมวด ๗ ค่าภาคหลวง

๗๙. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย แต่ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ส่งชำระเป็นค่าภาคหลวง หรือปิโตรเลียมที่ผลิตและใช้ไปในสภาพเดิมในราชอาณาจักรเพื่อการวิเคราะห์ ทดลอง สํารวจ ผลิต อนุรักษ์ เก็บรักษา และขนส่งปิโตรเลียม หรือปิโตรเลียมที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อการวิเคราะห์และทดลอง หรือก๊าซธรรมชาติที่โอนโดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่ผู้รับสัมปทานรายอื่น เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรปิโตรเลียมเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดี หรือก๊าซธรรมชาติที่จำเป็นต้องเผาทิ้งระหว่างการผลิตปิโตรเลียม (มาตรา ๘๒)

๘๐. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงเป็นตัวเงิน แต่รัฐมนตรีอาจสั่งให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงเป็นปิโตรเลียมแทนทั้งหมดหรือบางส่วนตามประเภทและชนิดของปิโตรเลียมที่ต้องเสียค่าภาคหลวงนั้นได้ (มาตรา ๘๓)

๘๑. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวง ในกรณีที่เสียเป็นตัวเงิน ให้เสียในอัตราร้อยละสิบสองครึ่งของมูลค่าปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย หรือในกรณีที่เสียเป็นปิโตรเลียม ให้เสียเป็นปริมาณที่มีมูลค่าเท่ากับหนึ่งในเจ็ดของมูลค่าปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย (มาตรา ๘๔)

๘๒. กำหนดให้การคำนวณมูลค่าปิโตรเลียมสำหรับเสียค่าภาคหลวงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๘๕ (มาตรา ๘๕)

๘๓. กำหนดให้การคำนวณมูลค่าปิโตรเลียมที่ต้องคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทย ให้คำนวณตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๘๖ (มาตรา ๘๖)

๘๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงเป็นตัวเงินให้ชำระเป็นรายรอบระยะเวลา ๓ เดือน ประดิทิน ซึ่งเริ่มต้นในเดือนมกราคม เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม (มาตรา ๘๗)

๘๕. กำหนดให้ผู้ดำเนินการกิจการโรงกลั่นน้ำมัน หากส่งผลิตภัณฑ์ที่กลั่นจากน้ำมันดิบที่ผลิตได้ในประเทศออกนอกราชอาณาจักร ให้เสียค่าภาคหลวงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๘๘ (มาตรา ๘๘)

๘๖. กำหนดให้การเก็บค่าภาคหลวงตามมาตรา ๘๘ มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๘๙ และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าภาคหลวงมาใช้บังคับ (มาตรา ๘๙)

๘๗. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่เสียค่าภาคหลวงเป็นปิโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานชำระเป็นรายรอบระยะเวลา ๓ เดือน และให้ชำระต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาและตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด พร้อมกับยื่นแบบแสดงรายการเสียค่าภาคหลวงตามที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๙๐)

๘๘. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจประเมินค่าภาคหลวงและเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙๑)

๘๙. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจัดทำรายการลงในแบบแสดงรายการเสียค่าภาคหลวงที่เห็นว่าถูกต้องหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบแสดงรายการเสียค่าภาคหลวงหรือในเอกสารที่ยื่นประกอบแบบแสดงรายการเสียค่าภาคหลวงเพื่อให้ถูกต้อง หรือกำหนดมูลค่าของปิโตรเลียมตามราคาตลาด หรือกำหนดจำนวนค่าภาคหลวงตามที่รู้เห็นหรือพิจารณาว่าถูกต้อง ทั้งเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๙๑ (มาตรา ๙๒)

๙๐. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้รับสัมปทานหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือออกคำสั่งให้ผู้รับสัมปทานหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องตอบคำถามเป็นหนังสือส่งบัญชี หลักฐาน รายงาน หรือเอกสารอื่นอันควรแก่กรณีมาตรวจสอบได้สวน (มาตรา ๙๓)

๙๒. กำหนดให้อธิบดีเมื่อได้ประเมินค่าภาคหลวงแล้ว ให้แจ้งผลการประเมินเป็นหนังสือไปยังผู้รับสัมปทานพร้อมกับกำหนดเวลาให้ผู้รับสัมปทานชำระค่าภาคหลวงตามที่ประเมินภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งผลการประเมิน (มาตรา ๙๔)

๙๓. กำหนดให้การประเมินของอธิบดีให้กระทำได้ภายในกำหนดเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๙๕

๙๔. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่มีได้ชำระค่าภาคหลวงภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๘๗ หรือชำระค่าภาคหลวงขาดจากจำนวนที่ควรต้องเสีย ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละสองต่อเดือน หรือเศษของเดือนของค่าภาคหลวงที่ต้องชำระหรือชำระขาด แล้วแต่กรณี (มาตรา ๙๖)

๙๕. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานที่มีได้ชำระค่าภาคหลวงเป็นปีโตรเลียมภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด หรือชำระค่าภาคหลวงเป็นปีโตรเลียมขาดจากจำนวนที่ต้องเสีย ผู้รับสัมปทานต้องชำระค่าภาคหลวงเป็นปีโตรเลียมจนครบจำนวนและให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละสองต่อเดือนหรือเศษของเดือนของมูลค่าปีโตรเลียมที่ต้องชำระเป็นค่าภาคหลวงหรือที่ชำระขาด แล้วแต่กรณี (มาตรา ๙๗)

๙๖. กำหนดให้เงินเพิ่มอาจงดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๙๘)

๙๗. กำหนดให้เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือภาวะการณ์ผลิตปีโตรเลียมค่าภาคหลวงตามพระราชบัญญัตินี้อาจลดลงเป็นการชั่วคราวได้ไม่เกินร้อยละ ๓๐ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๙๙)

๙๘. กำหนดให้ในการเก็บค่าภาคหลวงจากบุคคลตามมาตรา ๘๘ (๒) รัฐมนตรีจะมอบให้กรมสรรพาสามิตเก็บแทนกรมทรัพยากรธรณีก็ได้ (มาตรา ๑๐๐)

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

๑๐๑. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗ (มาตรา ๑๐๑)

๑๐๐. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงออกตามมาตรา ๑๔ (๑) (๒) หรือ (๓) (มาตรา ๑๐๒)

๑๐๑. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๐๓)

๑๐๒. กำหนดบทลงโทษผู้รับสัมปทานผู้ที่ผลิตปีโตรเลียมโดยมิได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๐๔)

๑๐๓. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๐๕)

๑๐๔. กำหนดบทลงโทษผู้รับสัมปทานผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๓ (มาตรา ๑๐๖)

๑๐๕. กำหนดบทลงโทษผู้รับสัมปทานผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๔ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๗ (มาตรา ๑๐๗)

๑๐๖. กำหนดบทลงโทษผู้รับสัมปทานผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๕ (มาตรา ๑๐๘)

๑๐๗. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่อำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๑ (มาตรา ๑๐๙)

๑๐๘. กำหนดบทลงโทษผู้ที่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง หรือกระทำการใด เพื่อหลีกเลียงหรือพยายามหลีกเลียงการเสียค่าภาคหลวง (มาตรา ๑๑๐)

๑๐๙. กำหนดให้บรรดาปีโตรเลียม เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้มาใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ที่ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๔ หรือมาตรา ๑๐๕ ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเจ้าของมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดนั้น (มาตรา ๑๑๑)

บทเฉพาะกาล

๑๑๐. กำหนดให้บทบัญญัติเกี่ยวกับการสำรวจปิโตรเลียมตามพระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่การสำรวจหาแหล่งน้ำมันแรดืบตามสัญญาที่กรมทรัพยากรธรณีทำไว้ก่อนวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ (มาตรา ๑๑๒)

๑๑๑. กำหนดให้ภายใน ๖ เดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจปิโตรเลียม และผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองปิโตรเลียมตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่ออกให้ตามสัญญาปิโตรเลียมที่ทำไว้ก่อนวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ดำเนินการขอสัมปทานให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๑๓)

๒. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๐ ตอนที่ ๑๕๗ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ หน้า ๕๗๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากรัฐบาลได้พิจารณาเห็นสมควรส่งเสริมให้มีการสำรวจปิโตรเลียมในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร แต่การสำรวจในบริเวณดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าการสำรวจบนบกหรือในทะเลที่มีน้ำลึกไม่เกินสองร้อยเมตรเป็นจำนวนมาก และในการนี้ผู้ขอสัมปทานจำเป็นจะต้องได้รับสัมปทานให้ดำเนินการในแปลงสำรวจที่มีพื้นที่กว้างใหญ่พอสมควรจึงจะคุ้มกับการเสี่ยงในการลงทุนสำรวจ แต่พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ มีบทบัญญัติจำกัดมิให้ผู้ขอสัมปทานได้รับสัมปทานเกินห้าแปลงสำรวจ หรือมีพื้นที่รวมกันเกินห้าหมื่นตารางกิโลเมตร ทำให้ผู้ซึ่งได้รับสัมปทานแล้วอาจหมดสิทธิที่จะเข้าประมูลแข่งขันกันเพื่อขอรับสัมปทานสำหรับแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรโดยปริยาย สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวโดยมิให้ใช้บทบัญญัติจำกัดเช่นนั้นแก่ผู้ขอสัมปทานสำหรับแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร และลดอัตราส่วนของพื้นที่แปลงสำรวจที่ต้องคืนเมื่อครบห้าปีแรกนับแต่วันได้รับสัมปทานให้น้อยลงเพื่อให้ผู้รับสัมปทานมีพื้นที่แปลงสำรวจเหลือมากขึ้นสำหรับสำรวจเพิ่มเติมในระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมช่วงต่อไป และลดค่าภาคหลวงให้อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันขอสัมปทานอย่างกว้างขวางและเป็นการจูงใจให้ผู้ขอสัมปทานดำเนินการสำรวจในบริเวณดังกล่าวมากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การให้สัมปทานสำหรับแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร ในกรณีดังกล่าวรัฐมนตรีมีอำนาจให้ผู้ขอสัมปทานได้รับสัมปทานตามจำนวนแปลงสำรวจและจำนวนพื้นที่ของแปลงสำรวจทั้งหมดที่รัฐมนตรีพิจารณาเห็นสมควร (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๒๘ วรรคสี่)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมการโอนข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจระหว่างแปลงหนึ่งกับอีกแปลงหนึ่งจะกระทำได้เมื่อมีเหตุอันสมควร และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่การโอนข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจระหว่างแปลงที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรกับแปลงที่มีไม่ใช่แปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรจะกระทำมิได้ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ ผู้รับสัมปทานต้องคืนพื้นที่แปลงสำรวจแปลงหนึ่ง ๆ ตามหลักเกณฑ์ คือ เมื่อครบห้าปีนับแต่วันเริ่มระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม ต้องคืนพื้นที่ร้อยละห้าสิบของพื้นที่

แปลงสำรวจแปลงนั้น แต่ถ้าเป็นแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร ให้คืนพื้นที่ร้อยละสามสิบห้าของพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม และระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมนั้นได้รับการต่อ ต้องคืนพื้นที่ทั้งหมดที่เหลือ หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม และระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมนั้นได้รับการต่อ ต้องคืนพื้นที่อีกร้อยละยี่สิบห้าของพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น แต่ถ้าเป็นแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร ให้คืนพื้นที่อีกร้อยละสี่สิบของพื้นที่แปลงสำรวจนั้น หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมที่ได้รับการต่อต้องคืนพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้รับสัมปทานอาจโอนสัมปทานทั้งหมดหรือเฉพาะที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจแปลงใดแปลงหนึ่ง พื้นที่ผลิต หรือพื้นที่ที่สงวนไว้เขตใดเขตหนึ่งให้แก่บริษัทอื่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและผู้รับโอนสัมปทานต้องมีลักษณะตามมาตรา ๒๔ และจำนวนพื้นที่แปลงสำรวจที่ผู้รับโอนสัมปทานมีอยู่แล้วและที่จะรับโอนต้องไม่เกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๘ (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๐)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมสำหรับปิโตรเลียมที่ผลิตได้จากพื้นที่ผลิตในแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร ในกรณีที่เสียเป็นต้นทุน ให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงในอัตราร้อยละแปดเศษสามส่วนสี่ของมูลค่าปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย หรือในกรณีที่เสียเป็นปิโตรเลียม ให้เสียเป็นปริมาณที่มีมูลค่าเท่ากับเจ็ดในเจ็ดสิบสามส่วนของมูลค่าปิโตรเลียมที่ขายหรือจำหน่าย แต่ถ้าเป็นกรณีน้ำมันดิบที่ส่งออกให้เสียเป็นปริมาณที่มีมูลค่าเท่ากับเจ็ดในเจ็ดสิบสามส่วนของปริมาณน้ำมันดิบที่ส่งออกคูณด้วยราคาประกาศและหารด้วยราคามาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (มาตรา ๗ เพิ่มมาตรา ๘๔ วรรคสอง)

๓. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๗๕ ฉบับพิเศษ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๒ หน้า ๑๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ในส่วนที่ว่าด้วยการต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม การต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียม การปฏิบัติตามข้อผูกพันในการสำรวจปิโตรเลียม และการเปิดเผยรายงานเกี่ยวกับการสำรวจปิโตรเลียมยังไม่รัดกุม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกินแปดปีนับแต่วันที่ให้สัมปทาน ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานประสงค์จะขอต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานยื่นคำขอต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมพร้อมกับเสนอข้อผูกพันในด้านปริมาณเงิน ปริมาณงาน หรือทั้งปริมาณเงินและปริมาณงานสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในช่วงข้อมูลผูกพันช่วงที่สามก่อนสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ถ้าผู้รับสัมปทานขอสำรวจปิโตรเลียมไม่เกินห้าปี ไม่มีสิทธิขอต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมอีก การต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมให้กระทำได้เมื่อผู้รับสัมปทานได้ปฏิบัติตามสัมปทานทุกประการ

และได้ตกลงในเรื่องข้อผูกพันช่วงที่สามสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมก่อนสิ้นช่วงข้อผูกพันช่วงที่สองไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน การต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวเป็นเวลาไม่เกินสิบปี (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกินสามสิบปีนับแต่วันถัดจากวันสิ้นระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม แม้จะมีการผลิตปีโตรเลียมในระหว่างระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมด้วยก็ตาม ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานประสงค์จะขอต่อระยะเวลาผลิตปีโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานยื่นคำขอต่อระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมก่อนสิ้นระยะเวลาปีโตรเลียมไม่น้อยกว่าหกเดือน การต่อระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมให้กระทำได้เมื่อผู้รับสัมปทานได้ปฏิบัติตามสัมปทานทุกประการและได้ตกลงในเรื่องข้อกำหนด ข้อผูกพัน และเงื่อนไขที่ใช้อยู่ทั่วไปในขณะนั้นก่อนสิ้นระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน การต่อระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวเป็นเวลาไม่เกินสิบปี (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมในช่วงข้อผูกพันช่วงใดจะแบ่งการปฏิบัติตามข้อผูกพันนั้นโดยกำหนดเป็นระยะเวลาไว้ในสัมปทานก็ได้ และในกรณีนี้ ผู้รับสัมปทานต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้นั้น (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๓๑ วรรคสาม)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อสิ้นช่วงข้อผูกพันช่วงหนึ่ง ๆ หรือสิ้นระยะเวลาหนึ่งในช่วงข้อผูกพันช่วงหนึ่ง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือในกรณีที่มีการคืนพื้นที่แปลงสำรวจทั้งแปลงในช่วงข้อผูกพันช่วงที่หนึ่ง ถ้าผู้รับสัมปทานยังปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงใดไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในสัมปทานผู้รับสัมปทานต้องจ่ายเงินส่วนที่ยังมิได้ใช้จ่ายไปในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้นหรือระยะเวลาะนั้นให้แก่กรมทรัพยากรธรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นช่วงข้อผูกพันหรือระยะเวลา หรือวันคืนพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น แล้วแต่กรณี (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมในการสำรวจปีโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงใดในช่วงข้อผูกพันช่วงใดหรือระยะเวลาระยะใดในช่วงข้อผูกพันช่วงใดตามที่กำหนดไว้ในสัมปทาน ถ้าผู้รับสัมปทานได้ใช้จ่ายหรือได้กระทำไปเกินข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันช่วงนั้นหรือระยะเวลานั้น ให้มีสิทธิหักปริมาณเงิน ปริมาณงาน หรือทั้งปริมาณเงินและปริมาณงาน ส่วนที่เกิดออกจากข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นในช่วงข้อผูกพันหรือระยะเวลาถัดไปได้ (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมรายงานตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นความลับและมีให้เปิดเผยจนกว่าพ้นสองปีนับแต่วันที่สัมปทานสิ้นอายุ หรือถูกเพิกถอน แล้วแต่กรณี แต่ถ้าเป็นรายงานเกี่ยวกับพื้นที่ที่ผู้รับสัมปทานคืนตามมาตรา ๓๖ ระยะเวลาสองปีให้นับแต่วันคืนพื้นที่ ทั้งนี้เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการแก่ส่วนราชการ หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการนำข้อสนเทศจากรายงานนั้นไปใช้ในการเรียบเรียงและเผยแพร่รายงานหรือบันทึกทางวิทยาศาสตร์ เทคนิค หรือสถิติ โดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว ทั้งนี้ต้องหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อสนเทศด้านพาณิชย์ให้มากที่สุด หรือได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้สัมปทานให้เปิดเผยได้ แต่การให้หรือไม่ให้ความยินยอมของผู้รับสัมปทานต้องกระทำโดยไม่ชักช้า (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖ วรรคสอง)

๗. กำหนดให้บทบัญญัติมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิตามสัมปทานสำรวจและผลิตปีโตรเลียมที่ได้ออกไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๙)

๔. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๖ ตอนที่ ๑๒๘ ฉบับพิเศษ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๒ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

เหตุผลในการประกาศใช้

ด้วยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันหลายประการ เนื่องจากในขณะที่ยตราพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับปิโตรเลียมในประเทศไทยไม่มากนัก แต่หลังจากนั้นได้มีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมมากขึ้นและได้ข้อมูลทางธรณีวิทยาของประเทศมากขึ้นจนอาจบ่งชี้ได้ว่า แหล่งปิโตรเลียมในประเทศไทยส่วนใหญ่น่าจะมีขนาดเล็ก (Marginal field) นอกจากนี้ สภาพการณ์เกี่ยวกับปิโตรเลียมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมากทั้งในด้านแหล่งปิโตรเลียมที่ค้นพบใหม่ในภูมิภาคเดียวกันกับประเทศไทย และในด้านราคาน้ำมันดิบที่ตกต่ำลง เป็นเหตุให้การลงทุนสำหรับการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมภายในประเทศไม่ขยายตัวเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อจูงใจให้การสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องอันจะช่วยให้การนำทรัพยากรปิโตรเลียมมาใช้ประโยชน์ได้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนเพื่อปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งปรับปรุงมาตรการในการเร่งรัดการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “น้ำมันดิบ” “น้ำมันดิบที่ส่งออก” “ผลิต” และ “จำหน่าย” (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการปิโตรเลียม ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน กรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมสรรพากร ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม และบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินหกคน เป็นกรรมการ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการให้สัมปทานตามมาตรา ๒๓ การต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๕ การต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๖ การขยายอายุสัมปทานตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๒ ทวิ การอนุญาตให้ผู้รับสัมปทานรับบริษัทอื่นเข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมตามมาตรา ๔๗ การอนุญาตให้โอนสัมปทานตามมาตรา ๕๐ การเพิกถอนสัมปทานตามมาตรา ๕๑ การสั่งให้ผู้รับสัมปทานจัดหาปิโตรเลียมเพื่อใช้ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖๐ การห้ามส่งปิโตรเลียมออกนอกราชอาณาจักรตามมาตรา ๖๑ การสั่งให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงเป็นปิโตรเลียมตามมาตรา ๘๓ การรับชำระค่าภาคหลวงเป็นเงินตราต่างประเทศตามมาตรา ๘๗ การลดหย่อนค่าภาคหลวงให้แก่ผู้รับสัมปทานตามมาตรา ๙๙ ทวิ และมาตรา ๙๙ ตริ และเรื่องอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๖)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องที่ดินที่รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทานตามมาตรา ๒๓ การต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๕ การต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๖ การอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงปริมาณงานตามมาตรา ๓๐ การอนุญาตให้ผู้รับสัมปทานรับบริษัทอื่นเข้าร่วมประกอบกิจการ

ปีโตรเลียมตามมาตรา ๔๗ การอนุญาตให้ออนสัมปทานตามมาตรา ๕๐ การแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบว่ารัฐบาลจะเข้าใช้สิทธิประกอบกิจการปีโตรเลียมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งด้วยความเสี่ยงภัยแต่ฝ่ายเดียวตามมาตรา ๕๒ ทวิ การลดหย่อนค่าภาคหลวงสำหรับปีโตรเลียมตามมาตรา ๙๙ ทวิ และมาตรา ๙๙ ตริ และการกำหนดค่าคงที่แสดงสภาพทางธรณีวิทยาของแปลงสำรวจตามมาตรา ๑๐๐ ฉ (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกินหกปีนับแต่วันให้สัมปทาน ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานประสงค์จะขอต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานยื่นคำขอต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม พร้อมกับเสนอข้อผูกพันในด้านปริมาณเงิน ปริมาณงาน หรือทั้งปริมาณเงินและปริมาณงานสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมในช่วงข้อผูกพันช่วงที่สามก่อนสิ้นระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ถ้าผู้รับสัมปทานขอสำรวจปีโตรเลียมไม่เกินสามปี ไม่มีสิทธิขอต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมอีก การต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมให้กระทำได้เมื่อผู้รับสัมปทานได้ปฏิบัติตามสัมปทานทุกประการและได้ตกลงในเรื่องข้อผูกพันช่วงที่สามสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมก่อนสิ้นช่วงข้อผูกพันช่วงที่สองไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และการต่อระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม ให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวเป็นเวลาไม่เกินสามปี (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องระยะเวลาผลิตปีโตรเลียมตามสัมปทานให้มีกำหนดไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันถัดจากวันสิ้นระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม แม้จะมีการผลิตปีโตรเลียมในระหว่างระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียมด้วยก็ตาม (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖)

๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในการให้สัมปทาน รัฐมนตรีมีอำนาจให้ผู้ขอสัมปทานได้รับสัมปทานไม่เกินรายละเอียดแปลงสำรวจ เว้นแต่ในกรณีที่รัฐมนตรีพิจารณาเห็นสมควร อาจให้ผู้ขอสัมปทานได้รับสัมปทานเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งแปลงสำรวจก็ได้ แต่เมื่อรวมพื้นที่ของแปลงสำรวจทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินสองหมื่นตารางกิโลเมตร (มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ปรากฏว่าปริมาณงานตามที่กำหนดไว้ในช่วงข้อผูกพันช่วงหนึ่ง ๆ ของสัมปทานไม่เหมาะสมกับสภาพทางธรณีวิทยาของพื้นที่สัมปทาน หรือในกรณีที่มิเทคโนโลยีการสำรวจปีโตรเลียมที่ทันสมัยขึ้น เมื่อผู้รับสัมปทานขอเปลี่ยนแปลงข้อผูกพันด้านปริมาณงานให้รัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงข้อผูกพันดังกล่าวได้ตามความเหมาะสม และถ้าการเปลี่ยนแปลงข้อผูกพันนั้นทำให้ผู้รับสัมปทานใช้จ่ายเงินน้อยกว่าจำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายตามข้อผูกพันเดิม ผู้รับสัมปทานต้องจ่ายเงินส่วนที่ลดลงให้แก่กรมทรัพยากรธรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีอนุมัติ (มาตรา ๑๐ เพิ่มมาตรา ๓๐ วรรคสอง)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเมื่อครบสี่ปีนับแต่วันเริ่มระยะเวลาสำรวจปีโตรเลียม ต้องคืนพื้นที่ร้อยละห้าสิบของพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น แต่ถ้าเป็นแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณี กำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรให้คืนพื้นที่ร้อยละสามสิบห้าของพื้นที่แปลงสำรวจแปลงนั้น (มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖ (๑))

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้รับสัมปทานใช้สิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจในช่วงข้อผูกพันช่วงที่สองหรือช่วงที่สาม ถ้าเป็นการคืนพื้นที่ทั้งหมดที่เหลืออยู่ของแปลงสำรวจแปลงใด ให้ผู้รับสัมปทานพ้นจากข้อผูกพันทั้งหมดสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมที่ผู้รับสัมปทานยังมิได้ปฏิบัติไปในแปลงสำรวจแปลงนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อผูกพันที่กำหนดไว้ในสัมปทานให้ผู้รับสัมปทานต้องปฏิบัติภายในระยะเวลาก่อนการคืนพื้นที่ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ผู้สัมปทานใช้สิทธิคืนพื้นที่แปลงสำรวจบางส่วนครั้งหนึ่งหรือหลายครั้งในช่วงข้อผูกพันช่วงที่สอง ให้ผู้รับสัมปทานได้รับการลดหย่อนในการปฏิบัติตามข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปีโตรเลียมที่ยังคงเหลืออยู่ในแปลงสำรวจแปลงนั้น (มาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐)

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเมื่อผู้รับสัมปทานได้รับความเห็นชอบของอธิบดี ให้ผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ผลิตตามมาตรา ๔๒ แล้ว ให้ผู้รับสัมปทานยื่นแผนการผลิตในรายละเอียดสำหรับพื้นที่ผลิตดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้รับสัมปทานต้องเริ่มทำการผลิตปิโตรเลียมตามแผนภายในสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี ถ้าผู้รับสัมปทานไม่เริ่มทำการผลิตปิโตรเลียมภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมสำหรับพื้นที่ที่ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ผลิตนั้นสิ้นสุดลง (มาตรา ๑๓ เพิ่มมาตรา ๔๒ ทวิ)

๑๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเมื่อสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงใด และผู้รับสัมปทานได้รับสิทธิผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้นแล้วผู้รับสัมปทานมีสิทธิสงวนพื้นที่ในแปลงสำรวจแปลงนั้นไว้ได้ไม่เกินร้อยละสิบสองครึ่งของพื้นที่เดิมของแปลงสำรวจแปลงนั้น ตามระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานกำหนด แต่ต้องกำหนดไม่เกินห้าปีนับแต่วันสิ้นระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงนั้น แต่ผู้รับสัมปทานจะคืนพื้นที่แปลงสำรวจที่ขอสงวนไว้นั้นก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ (มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๕)

๑๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผู้รับสัมปทานมีสิทธิโอนสัมปทานทั้งหมด หรือเฉพาะที่เกี่ยวกับแปลงสำรวจแปลงใดแปลงหนึ่ง พื้นที่ผลิต หรือพื้นที่ที่สงวนไว้เขตใดเขตหนึ่งให้แก่บริษัทอื่นโดยไม่ต้องขอรับอนุญาตในกรณีบริษัทผู้รับสัมปทานถือหุ้นในบริษัทผู้รับโอนสัมปทานนั้นเกินร้อยละห้าสิบของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ หรือบริษัทผู้รับโอนสัมปทานถือหุ้นในบริษัทผู้รับสัมปทานเกินร้อยละห้าสิบของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ หรือมีบริษัทที่สามถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ทั้งในบริษัทผู้รับสัมปทานและบริษัทผู้รับโอนสัมปทาน (มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๘)

๑๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องไม่ชำระค่าภาคหลวงหรือผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษ (มาตรา ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑ (ก))

๑๕. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่รัฐมีความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลอาจขอให้ผู้รับสัมปทานเร่งรัดการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ที่ผู้รับสัมปทานได้สงวนไว้ตามมาตรา ๔๕ ก็ได้ โดยเสนอแผนการผลิตในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่กำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะตามโครงสร้างของแหล่งปิโตรเลียม (มาตรา ๑๗ เพิ่มมาตรา ๕๒ ทวิ)

๑๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องก่อนส่งน้ำมันดิบออกนอกราชอาณาจักรเว้นแต่การส่งออกเพื่อการวิเคราะห์หรือการทดลอง ผู้รับสัมปทานต้องประกาศราคาเอฟ โอ บี ณ จุดที่ส่งออก ตามชนิด ความถ่วงจำเพาะและคุณภาพของน้ำมันดิบนั้น (มาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙)

๑๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องค่าภาคหลวง ผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษ และค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๑ (ก))

๑๘. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผู้รับสัมปทานต้องรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียมต่อกรมทรัพยากรธรณีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนด (มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖)

๑๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ผู้รับสัมปทานผลิตได้ในแต่ละแปลงสำรวจ (มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๔)

๒๐. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในการคำนวณมูลค่าปิโตรเลียมสำหรับเสียค่าภาคหลวง ปิโตรเลียมนอกจาก (ก) ถึง (ง) ให้ถือราคาซื้อขายได้จริง ในกรณีที่มีการขาย และให้ถือราคาตลาดในกรณีที่มีการจำหน่าย (มาตรา ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๕ (๒) (จ))

๒๑. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ให้เสียค่าภาคหลวงเป็นตัวเงิน ให้ผู้รับสัมปทานชำระเป็นรายเดือน ประดิทิน และในกรณีที่มีการส่งน้ำมันดิบหรือผลิตภัณฑ์ที่กลั่นจากน้ำมันดิบที่ผู้รับสัมปทานขายหรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ออกนอกราชอาณาจักรโดยผู้รับสัมปทานมิได้เสียค่าภาคหลวงสำหรับน้ำมันดิบที่ส่งออกตาม

ราคาประกาศที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕ (๒) (ก) ให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้ที่ทำการส่งออกเสียค่าภาคหลวงสำหรับน้ำมันดิบที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือสำหรับน้ำมันดิบส่วนที่กลั่นเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกนอกราชอาณาจักรเป็นจำนวนเท่ากับความแตกต่างระหว่างค่าภาคหลวงที่รัฐพึงได้รับจากผู้รับสัมปทาน ถ้าผู้รับสัมปทานเป็นผู้ส่งน้ำมันดิบดังกล่าวออกเอง ณ เวลาที่มีการส่งออก กับค่าภาคหลวงที่รัฐได้รับจากผู้รับสัมปทานเมื่อผู้รับสัมปทานขายหรือจำหน่ายน้ำมันดิบภายในราชอาณาจักร และการเก็บค่าภาคหลวงตามมาตรา ๘๘ มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดตามมาตรา ๘๙ (มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๗ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙)

๒๒. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ให้เสียค่าภาคหลวงเป็นปีโตรเลียม ให้ผู้รับสัมปทานชำระเป็นรายเดือนตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง และให้ชำระต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาและตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด ณ สถานที่ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง พร้อมกับยื่นแบบแสดงรายการเสียค่าภาคหลวงตามที่อธิบดีกำหนด โดยแสดงรายการครบถ้วนตามแบบนั้นและยื่นเอกสารประกอบตามที่อธิบดีกำหนดด้วย (มาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๐)

๒๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเมื่ออธิบดีได้ประเมินค่าภาคหลวงแล้ว ให้แจ้งผลการประเมินเป็นหนังสือไปยังผู้รับสัมปทาน พร้อมกับการกำหนดเวลาให้ผู้รับสัมปทานชำระค่าภาคหลวงตามที่ประเมินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินของอธิบดี ถ้าผู้รับสัมปทานไม่พอใจในผลการประเมินของอธิบดี ให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อให้กำหนดค่าภาคหลวงใหม่ได้ แต่ต้องร้องขอภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมิน และให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าภาคหลวงได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าผู้รับสัมปทานไม่ต้องขอต่อศาลภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าค่าภาคหลวงเป็นไปตามการประเมินของอธิบดี (มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๔)

๒๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ มีอำนาจลดหย่อนค่าภาคหลวงให้แก่ผู้รับสัมปทานโดยทำความตกลงกับผู้รับสัมปทานเพื่อให้ผู้รับสัมปทานทำการสำรวจและ/หรือพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ตามแผนซึ่งกรมทรัพยากรธรณีจะได้อนุญาตขึ้นตามที่จะได้ตกลงกัน และอาจให้สัมปทานสำหรับพื้นที่ที่สภาพทางธรณีวิทยาบ่งชี้ว่าการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่นั้นจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงมากโดยลดหย่อนค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่เริ่มผลิตขึ้นมาจากพื้นที่นั้นตามจำนวนปิโตรเลียมที่จะกำหนดไว้ในสัมปทานก็ได้ แต่พื้นที่ที่กำหนดให้สัมปทานดังกล่าวจะต้องมีขนาดไม่เกินสองร้อยตารางกิโลเมตรและค่าภาคหลวงที่จะลดหย่อนต้องไม่เกินกว่าร้อยละสามสิบของจำนวนค่าภาคหลวงที่จะพึงเสียโดยระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับลดหย่อนค่าภาคหลวงจะต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่อธิบดีได้ให้ความเห็นชอบในการกำหนดพื้นที่ผลิตตามมาตรา ๔๒ สำหรับพื้นที่ผลิตแต่ละแห่ง (มาตรา ๒๗ เพิ่มมาตรา ๙๙ ทวิ และมาตร ๙๙ ตริ)

๒๕. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในการเก็บค่าภาคหลวงจากบุคคลตามมาตรา ๘๘ จากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้รับสัมปทาน รัฐมนตรีจะมอบให้กรมสรรพสามิตเก็บแทนกรมทรัพยากรธรณีก็ได้ (มาตรา ๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐)

๒๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษ (มาตรา ๒๙ เพิ่มมาตรา ๑๐๐ ทวิ มาตรา ๑๐๐ ตริ มาตรา ๑๐๐ จัตวา มาตรา ๑๐๐ เบญจ มาตรา ๑๐๐ ฉ มาตรา ๑๐๐ สัตต และมาตรา ๑๐๐ อัฐ หมวด ๗ ทวิ)

๒๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องบทลงโทษผู้รับสัมปทานที่ไม่ยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๔๒ ทวิ วรรคหนึ่ง หรือไม่แจ้งผลการทบทวนแผนการผลิตปิโตรเลียมเป็นรายปีตามมาตรา ๔๒ ทวิ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละห้าพันบาท จนกว่าผู้รับสัมปทานจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๓๐ เพิ่มมาตรา ๑๐๔ ทวิ)

๒๘. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องบทลงโทษผู้ที่ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๐๐ อัฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา ๓๑ เพิ่มมาตรา ๑๐๙ ทวิ)

๒๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องบทลงโทษผู้ที่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียค่าภาคหลวงหรือผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท (มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๐)

๓๐. ให้ยกเลิกบัญญัติอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้บัญญัติอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๓๓)

๓๑. ให้เพิ่มบัญญัติอัตราค่าภาคหลวงท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นบัญญัติอัตราค่าภาคหลวงท้ายพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ (มาตรา ๓๔)

๓๒. เว้นแต่ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานได้รับความยินยอมจากรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๖ บรรดาบทบัญญัติทั้งหลายนอกจากบทบัญญัติว่าด้วยค่าธรรมเนียมอันเป็นค่ารังวัดและค่าหลักเขตบนพื้นดินแห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ผู้รับสัมปทานสำหรับสัมปทานที่ได้ออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับผู้รับสัมปทานดังกล่าว (มาตรา ๓๕)

๓๓. ผู้ที่ได้รับสัมปทานอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีสิทธิยื่นคำขอเพื่อให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่แปลงสำรวจที่ยังมิได้มีการผลิตและขายหรือจำหน่ายปิโตรเลียมก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับได้ การยื่นคำขอให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ และในการนี้ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ พร้อมทั้งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ มาใช้บังคับกับแปลงสำรวจนั้นทุกมาตร เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียม ขนาดพื้นที่แปลงสำรวจตามสัมปทานและการคืนพื้นที่ โดยให้ผู้รับสัมปทานยังคงมีสิทธิเช่นเดิม ตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๖)

๕. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๐๑ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ หน้า ๒๒๘

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ยกเลิกภาษีการค้า และนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทน สมควรแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อให้ผู้รับสัมปทานที่เคยได้รับยกเว้นภาษีการค้า ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแทน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๔ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ แก้ไขเพิ่มเติมผู้รับสัมปทานและผู้รับจ้างซึ่งได้ทำสัญญาจ้างเหมาโดยตรงกับผู้รับสัมปทาน มีสิทธินำเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ โครงก่อสร้าง ยานพาหนะ ส่วนประกอบ อุปกรณ์ และวัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการปิโตรเลียม เข้ามาในราชอาณาจักรได้ โดยให้ได้รับยกเว้นการเสียอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรและภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร แต่ของดังกล่าวต้องเป็นของที่คณะกรรมการ

มีคำสั่งเห็นชอบว่าจำเป็นในการประกอบกิจการปิโตรเลียม และผู้รับสัมปทานมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๐)

๖. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๖๙ ก วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสม โดยข้อเท็จจริงที่แหล่งปิโตรเลียมในประเทศส่วนใหญ่เป็นแหล่งขนาดเล็ก หรือมีสภาพทางธรณีวิทยาที่ซับซ้อน ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงมากและแหล่งปิโตรเลียมหลายแหล่งเริ่มมีกำลังการผลิตลดลง ทำให้ผู้ประกอบการปิโตรเลียมมีความเสี่ยงในการลงทุนสูง ไม่จูงใจผู้ประกอบการให้ทำการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมเพิ่มเติมจากแหล่งปิโตรเลียมในสัมปทาน ทำให้ประเทศเสียโอกาสทางเศรษฐกิจในการนำทรัพยากรปิโตรเลียมขึ้นมาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน อีกทั้งการพิจารณาอนุมัติและอนุญาตของรัฐเกี่ยวกับการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมมีกระบวนการหลายขั้นตอน ตลอดจนในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเดียวกันและใกล้เคียงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในประเทศของตน เพื่อดึงดูดนักลงทุนซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการปิโตรเลียมข้ามชาติกลุ่มเดียวกัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีความคล่องตัวในการดำเนินการ และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๒๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้คณะกรรมการปิโตรเลียม ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพลังงานเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมสรรพากร เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในสาขาธรณีวิทยา วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเงิน กฎหมาย หรือสาขาอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการปิโตรเลียม เป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการในส่วนราชการที่มีกรรมการโดยตำแหน่งสังกัดอยู่ และให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีจะแต่งตั้งข้าราชการในกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

คณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ หรือให้ความเห็นชอบแก่อธิบดีตามมาตรา ๒๒/๑ หรือทำความตกลงราคาขายก๊าซธรรมชาติในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๘ หรืออนุญาตให้ผู้รับสัมปทานถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามมาตรา ๖๕ หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖๙ หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์โดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๗๐ หรือดำเนินการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่รัฐมนตรี

มอบหมาย หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปิโตรเลียม (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ต้องมีสัญชาติไทย ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดย คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และไม่เป็นกรรมการ หรือผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือมีส่วนได้เสีย ในนิติบุคคลหรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินกิจการด้านปิโตรเลียม และไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใด ที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ (มาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๑๖/๑)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖/๑ (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจหน้าที่ให้สัมปทานตามมาตรา ๒๓ ต่อระยะเวลาสำรวจปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๕ ต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๖ อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงปริมาณงานตามมาตรา ๓๐ อนุมัติให้อนุญาตผูกพันระหว่างแปลงสำรวจตามมาตรา ๓๓ อนุญาตให้ผู้รับสัมปทานบริษัทอื่นเข้าร่วมประกอบกิจการปิโตรเลียมตามมาตรา ๔๗ อนุญาตให้อนุญาตสัมปทานตามมาตรา ๕๐ เพิกถอนสัมปทานตามมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ แจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบว่ารัฐบาลจะเข้าใช้สิทธิประกอบกิจการปิโตรเลียมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งด้วยความเสี่ยงภัยแต่ฝ่ายเดียวตามมาตรา ๕๒ ทวิ สั่งให้ผู้รับสัมปทานจัดหาปิโตรเลียมเพื่อใช้ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖๐ ประกาศห้ามส่งปิโตรเลียมออกนอกราชอาณาจักรตามมาตรา ๖๑ สั่งให้ผู้รับสัมปทานร่วมกันผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๗๒ สั่งให้ผู้รับสัมปทานเสียค่าภาคหลวงเป็นปิโตรเลียมตามมาตรา ๘๓ อนุมัติให้ชำระค่าภาคหลวงเป็นเงินตราสกุลต่างประเทศตามมาตรา ๘๗ ลดหย่อนค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมตามมาตรา ๘๙ ทวิ และมาตรา ๘๙ ตริ และกำหนดค่าคงที่แสดงสภาพทางธรณีวิทยาของแปลงสำรวจตามมาตรา ๑๐๐ ฉ การดำเนินการตาม (๑) (๓) (๗) หรือ (๑๕) ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจหน้าที่ขยายอายุสัมปทานตามมาตรา ๒๗ อนุมัติการกำหนดพื้นที่ผลิตตามมาตรา ๔๒ อนุญาตให้ขยายระยะเวลาเริ่มผลิตตามมาตรา ๔๒ ทวิ มอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าดำเนินการบำบัดปกป้องความโสโครกอันเนื่องจากการประกอบกิจการปิโตรเลียมแทนหรือร่วมกับผู้รับสัมปทานตามมาตรา ๗๕ และให้ความเห็นชอบแผนงานและประมาณค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าดำเนินการรื้อถอนแทน หรือร่วมกับผู้รับสัมปทานตามมาตรา ๘๐/๑ (มาตรา ๗ เพิ่มมาตรา ๒๒/๑)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในกรณีที่มีการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมหรือการเก็บรักษาหรือขนส่งปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่กระทบกระเทือนต่อการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจแปลงใดต้องหยุดชะงักลงเป็นส่วนใหญ่เพราะเหตุที่มีใช้ความผิดของผู้รับสัมปทาน ถ้าผู้รับสัมปทานประสงค์จะขอขยายอายุสัมปทานให้แจ้งต่ออธิบดีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ทราบถึงเหตุที่มีใช้ความผิดของผู้รับสัมปทานนั้น ในกรณีเช่นนี้ให้อธิบดีขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแปลงสำรวจแปลงนั้นออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานสามารถพิสูจน์ได้ว่าการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมต้องหยุดชะงักลงเพราะเหตุที่มีใช้ความผิดของผู้รับสัมปทาน (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๓)

๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในการให้สัมปทาน ให้กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติกำหนดเขตพื้นที่แปลงสำรวจ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เขตพื้นที่แปลงสำรวจที่มีอยู่ในทะเล ให้กำหนดพื้นที่ได้ไม่เกินแปลงละสี่พัน ตารางกิโลเมตร เขตพื้นที่แปลงสำรวจในทะเล ให้รวมถึงพื้นที่เกาะที่อยู่ในเขตแปลงสำรวจนั้นด้วย (มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการโอนข้อผูกพันสำหรับการสำรวจปิโตรเลียมในแปลงสำรวจระหว่างแปลงหนึ่ง กับอีกแปลงหนึ่งจะกระทำได้เมื่อมีเหตุอันสมควร และได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว (มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๓)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องก่อนผลิตปิโตรเลียมจากที่ใดที่หนึ่งในแปลงสำรวจ ผู้รับสัมปทานต้องแสดงว่า ได้พบหลุมปิโตรเลียมที่มีสมรรถนะเชิงพาณิชย์และได้กำหนดพื้นที่ผลิตถูกต้องแล้ว และเมื่อได้รับอนุมัติจาก อธิบดีแล้วจึงจะผลิตปิโตรเลียมจากพื้นที่ผลิตนั้นได้ (มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง)

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเมื่อผู้รับสัมปทานได้รับอนุมัติจากอธิบดีให้ผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ผลิตตาม มาตรา ๔๒ แล้ว ให้ผู้รับสัมปทานยื่นแผนการผลิตในรายละเอียดสำหรับพื้นที่ผลิตดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้รับสัมปทานต้องเริ่มทำการผลิตปิโตรเลียมตามแผน ภายในสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับการอนุมัติจากอธิบดีตามมาตรา ๔๒ ถ้าผู้รับสัมปทานไม่เริ่มทำการผลิตปิโตรเลียม ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมสำหรับพื้นที่ที่ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ผลิตนั้น สิ้นสุดลง (มาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒ ทวิ)

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผู้รับโอนสัมปทานตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะตามมาตรา ๒๔ (มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๐ วรรคสอง)

๑๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนสัมปทาน เมื่อผู้รับสัมปทานไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน สำหรับการสำรวจปิโตรเลียมตามที่กำหนดในสัมปทานตามมาตรา ๓๐ ไม่วางหลักประกันหรือวางหลักประกัน ไม่ครบจำนวนตามมาตรา ๘๐/๒ ไม่ชำระค่าภาคหลวงตามหมวด ๗ หรือผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษตาม หมวด ๗ ทวิ ไม่ชำระภาษีเงินได้ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเทคนิค และวิธีการปฏิบัติงานปิโตรเลียมที่ดี และฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในสัมปทานว่าเป็นเหตุ เพิกถอนสัมปทานได้ (มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

๑๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในกรณีที่ผู้รับสัมปทานไม่ดำเนินการหรือดำเนินการตามวรรคสองล่าช้า หรือหากไม่ดำเนินการทันทีอาจก่อให้เกิดความเสียหายมากขึ้น กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติหรือบุคคลอื่นที่อธิบดี มอบหมายอาจเข้าดำเนินการบำบัดปกป้องความโสโครกนั้นแทนหรือร่วมกับผู้รับสัมปทาน โดยผู้รับสัมปทาน เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวทั้งหมด (มาตรา ๑๕ เพิ่มมาตรา ๗๕ วรรคสาม)

๑๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผู้รับสัมปทานต้องรายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและ งบประมาณประจำปีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง)

๑๕. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องผู้รับสัมปทานต้องเสนองบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปี ในการ ประกอบกิจการปิโตรเลียมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗๗)

๑๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้รับสัมปทาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสำรวจ ผลิต เก็บรักษาหรือขนส่งปิโตรเลียม โดยให้ผู้รับสัมปทานยื่นแผนงานและประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน เพื่อขอรับความเห็นชอบจากอธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาดังกล่าวในกฎกระทรวง

และให้ผู้รับสัมปทานวางหลักประกันการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุอื่นใดตามมาตรา ๘๐/๑ ต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยหลักประกันจะเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย สัญญาค้ำประกันของธนาคารหรือหลักประกันอื่นใดก็ได้ (มาตรา ๑๘ เพิ่มมาตรา ๘๐/๑ และมาตรา ๘๐/๒)

๑๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมมีอำนาจลดหย่อน ค่าภาคหลวงให้แก่ผู้รับสัมปทานโดยทำความตกลงกับผู้รับสัมปทานเพื่อให้ผู้รับสัมปทานทำการสำรวจและพัฒนาพื้นที่ที่มีสภาพทางธรณีวิทยาไม่เอื้ออำนวยหรือที่มีพลัทธิผลผลิตของพื้นที่ลดลง และไม่อยู่ในแผนการสำรวจ หรือแผนการผลิตของผู้รับสัมปทาน (มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๙ ทวิ)

๑๘. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องในพื้นที่ที่สภาพทางธรณีวิทยาบ่งชี้ว่าการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่นั้น จำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงมากหรือการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่นั้นไม่อาจดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้ รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมอาจให้สัมปทานสำหรับพื้นที่ดังกล่าว โดยลดหย่อนค่าภาคหลวง สำหรับปิโตรเลียมที่เริ่มผลิตขึ้นมาจากพื้นที่นั้นตามจำนวนปิโตรเลียมที่จะกำหนดไว้ในสัมปทานก็ได้ แต่พื้นที่ ที่กำหนดให้สัมปทานดังกล่าวจะต้องมีขนาดไม่เกินสองร้อยตารางกิโลเมตร และค่าภาคหลวงที่จะลดหย่อน ต้องไม่เกินกว่าร้อยละเก้าสิบของจำนวนค่าภาคหลวงที่จะพึงเสีย โดยระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับ ลดหย่อนค่าภาคหลวงจะต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่เริ่มผลิตปิโตรเลียมจากพื้นที่ผลิตในการให้สัมปทานตาม มาตรานี้จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใด ๆ ก็ได้ (มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๙ ตริ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๑๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องบทลงโทษผู้รับสัมปทานผู้ผลิตปิโตรเลียมโดยมิได้รับอนุมัติจากอธิบดี ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท (มาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๔)

๒๐. ให้คณะกรรมการปิโตรเลียมตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ใน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปิโตรเลียมขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๒)

๒๑. ให้บรรดากฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง เงื่อนไข หรือข้อผูกพันที่ออกหรือกำหนดตาม พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง เงื่อนไข หรือข้อผูกพันที่ออกหรือกำหนดตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๓)

๗. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๓๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน

เหตุผลในการประกาศใช้

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปด้านพลังงานในการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงทางด้าน พลังงาน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อกำหนดให้การให้สิทธิสำรวจและ ผลิตปิโตรเลียมมีทางเลือกให้รัฐสามารถพิจารณาระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตหรือระบบสัญญาจ้างบริการมา ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรปิโตรเลียมนอกเหนือไปจากการพิจารณาให้สัมปทานปิโตรเลียมภายใต้

กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับประโยชน์หรือสิทธิของผู้รับสัมปทาน และบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าภาคหลวงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ยกเลิกอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมในการอนุมัติให้ผู้รับสัมปทานชำระค่าภาคหลวงเป็นเงินตราสกุลต่างประเทศ (มาตรา ๓ ยกเลิกมาตรา ๒๒ (๑๔))

๒. กำหนดให้ปิโตรเลียมเป็นของรัฐ ผู้ใดสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในที่ใด ไม่ว่าที่นั้น เป็นของตนเอง หรือบุคคลอื่น ต้องได้รับสัมปทาน ได้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือได้รับสัญญาจ้างสำรวจ และผลิต (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง)

๓. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการปิโตรเลียมประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดให้ที่ใดสมควรที่จะดำเนินการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมในรูปแบบของสัมปทาน สัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือสัญญาจ้างสำรวจและผลิต (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๒๓ วรรคสี่)

๔. กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมพิจารณากำหนดให้แปลงสำรวจใด สมควรที่จะดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในรูปแบบของสัญญาแบ่งปันผลผลิต และให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจลงนามในสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับผู้ได้รับสิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต กำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่จำเป็นต้องมีในสัญญาแบ่งปันผลผลิต และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอ แผนงานและงบประมาณสำหรับการปิโตรเลียมในปีที่หนึ่งเพื่อให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปิโตรเลียมพิจารณาอนุมัติก่อนเริ่มกิจการปิโตรเลียม

เมื่อมีการลงนามในสัญญาแบ่งปันผลผลิตแล้ว ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตกำหนดให้สิ่งปลูกสร้างวัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการปิโตรเลียมที่ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต มีกรรมสิทธิ์อันเกิดจากการใช้งบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีให้ตกเป็นของรัฐ และกำหนดให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษา ต่อเติม ซ่อมแซม และเอาประกันภัย และกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตเป็นผู้นำส่งค่าภาคหลวงแก่รัฐ โดยให้หักจากผลผลิตรวมของปิโตรเลียมในอัตราร้อยละ ๑๐ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

รวมทั้งให้นำวิธีการระบับข้อพิพาทของสัมปทานมาใช้บังคับในกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ซึ่งเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญาแบ่งปัน และให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในเรื่องสัมปทานบางมาตรา มาใช้บังคับกับกรณีสัญญาแบ่งปันผลผลิต กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการปิโตรเลียมพิจารณากำหนดให้แปลงสำรวจใดสมควรที่จะดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในรูปแบบของสัญญาจ้างสำรวจและผลิต และให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจลงนามในสัญญาจ้างสำรวจและผลิตกับผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิต

กำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่จำเป็นต้องมีในสัญญาจ้างสำรวจและผลิตและกำหนดหน้าที่ของ ส่วนราชการให้นำเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายผลผลิตปิโตรเลียมมาจ่ายเป็นค่าภาคหลวงก่อน ๓ ส่วนที่เหลือให้นำมาจ่ายเป็นค่าจ้างสำรวจและผลิตปิโตรเลียมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน กำหนดให้สิ่งปลูกสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการประกอบ กิจการปิโตรเลียม ที่ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตมีกรรมสิทธิ์อันเกิดจากการใช้งบประมาณของผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิต ให้ตกเป็นของรัฐ และกำหนดให้ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษา ต่อเติม

ซ่อมแซม และเอาประกันภัย และให้ส่วนราชการเป็นผู้เสียค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมที่ผลิตได้ตามสัญญา
จ้างสำรวจและผลิตในอัตราร้อยละ ๑๐

รวมทั้งให้นำวิธีการระงับข้อพิพาทของสัญญาสัมปทานมาใช้บังคับในกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือ
ข้อขัดแย้งใด ๆ ซึ่งเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญาจ้างสำรวจและผลิต และให้นำหลักเกณฑ์ในเรื่องสัญญา
สัมปทานบางมาตรามาใช้บังคับแก่ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิต (มาตรา ๖ เพิ่มหมวด ๓/๑ สัญญาแบ่งปัน
ผลผลิต มาตรา ๕๓/๑ มาตรา ๕๓/๒ มาตรา ๕๓/๓ มาตรา ๕๓/๔ มาตรา ๕๓/๕ มาตรา ๕๓/๖ มาตรา ๕๓/๗
และมาตรา ๕๓/๘ และหมวด ๓/๒ สัญญาจ้างบริการ มาตรา ๕๓/๙ มาตรา ๕๓/๑๐ มาตรา ๕๓/๑๑ มาตรา ๕๓/๑๒
มาตรา ๕๓/๑๓ มาตรา ๕๓/๑๔ มาตรา ๕๓/๑๕ และมาตรา ๕๓/๑๖ มาตรา ๕๓/๑๗ และมาตรา ๕๓/๑๘)

๕. กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น
หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ใช้ประโยชน์จากน้ำในหลุมเจาะใด ๆ ที่ผู้รับสัมปทานไม่ต้องการใช้ ในการประกอบกิจการ
ปิโตรเลียม (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๙)

๖. กำหนดให้ผู้รับสัมปทานไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง สำหรับก๊าซธรรมชาติที่ผลิตและใช้ไป ในสภาพเดิม
ในราชอาณาจักรเพื่อการวิเคราะห์ทดลอง ผลิต และอนุรักษ์ปิโตรเลียม ปิโตรเลียมที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
เพื่อการวิเคราะห์และทดลอง และก๊าซธรรมชาติที่จำเป็นต้องเผาทิ้งระหว่างการผลิตปิโตรเลียม (มาตรา ๘
แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๒)

๗. ยกเลิกการยื่นคำขอชำระค่าภาคหลวงเป็นเงินตราสกุลต่างประเทศ กรณีรัฐมนตรีพิจารณา
เห็นสมควรจะอนุมัติให้ผู้รับสัมปทานชำระค่าภาคหลวงเป็นรายเดือนเป็นเงินตราต่างประเทศ (มาตรา ๙
ยกเลิกมาตรา ๘๗ วรรคสาม)

๘. กำหนดให้บทบัญญัติใดแห่งกฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงอ้างถึงผู้ได้รับสัมปทานตาม
กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นอ้างถึงผู้ได้รับสัมปทาน ผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต และ
ผู้รับสัญญาจ้างสำรวจและผลิตตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม กำหนดให้บทบัญญัติใดแห่งกฎหมายว่าด้วย
การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ อ้างถึงการให้สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ให้ถือว่า
บทบัญญัตินั้นอ้างถึงการให้สัมปทาน การให้สิทธิเป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต และการให้เป็นผู้รับสัญญาจ้าง
สำรวจและผลิตตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม (มาตรา ๑๐)

๙. กำหนดให้การดำเนินการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามมาตรา ๒๓ วรรคสี่ มาตรา ๕๓/๑
มาตรา ๕๓/๒ มาตรา ๕๓/๔ มาตรา ๕๓/๖ มาตรา ๕๓/๙ มาตรา ๕๓/๑๐ และมาตรา ๕๓/๑๖ แห่ง
พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ
ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผล
ที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ (มาตรา ๑๑)

วรรณรัช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๑/๑) ของมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๔๖

“(๑๑/๑) การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยตามมาตรา ๑๕/๓”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒/๑) ของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๔๖

“(๒/๑) เงินบำรุงกองทุนที่ได้รับตามมาตรา ๑๕/๑”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕/๑ มาตรา ๑๕/๒ มาตรา ๑๕/๓ มาตรา ๑๕/๔ มาตรา ๑๕/๕ มาตรา ๑๕/๖ มาตรา ๑๕/๗ และมาตรา ๑๕/๘ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

“มาตรา ๑๕/๑ ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

ในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๑๕/๒ ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา ๑๕/๑ เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

เพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง เงินบำรุงกองทุนให้ถือเป็นภาษี แต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี

ในกรณีที่ปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ

มาตรา ๑๕/๓ ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา ๑๔ (๒/๑) และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนตามมาตรา ๑๔ (๓) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย

คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๕/๔ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๕/๕ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไป

แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย

ในการคำนวณระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๑๕/๖ ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนผู้ใดโดยเจตนาหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงไม่ส่งเงินบำรุงกองทุน หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของเงินบำรุงกองทุนที่จะต้องนำส่ง หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕/๗ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๕/๘ ความผิดตามมาตรา ๑๕/๖ และมาตรา ๑๕/๗ ถ้าอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบได้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น ประกาศหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงมีนโยบายและมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยโดยการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็น แต่เนื่องจากกองทุนผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว จึงสมควรเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย และบทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาของเงินกองทุนเพื่อให้รวมถึงเงินบำรุงกองทุนที่ได้รับจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต โดยให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุน และให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนเพื่อนำส่งเข้ากองทุน และในปิงบประมาณที่มีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดสรรเงินบำรุงกองทุน และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์ดังกล่าว กำหนดกรณีการได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุน และกรณีที่ต้องเสียเงินเพิ่ม รวมทั้งเพิ่มบทกำหนดโทษ และการเปรียบเทียบคดี และแก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

กฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้มีบังคับใช้มาแล้วทั้งสิ้น ๓ ฉบับ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ โดยฉบับแรกคือพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในขณะนั้นกำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สิทธิเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมจากรัฐ

ต่อมาสภาพสังคมประเทศไทยในปัจจุบันได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงมีนโยบายและมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยโดยการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็น โดยให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุน และให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนเพื่อนำส่งเข้ากองทุน และในปีงบประมาณที่มีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดสรรเงินบำรุงกองทุน และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงิน สงเคราะห์ดังกล่าว กำหนดกรณีการได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุน และกรณีที่ต้องเสียเงินเพิ่ม รวมทั้งเพิ่มบทกำหนดโทษ และการเปรียบเทียบคดี และแก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุแต่ละฉบับ มีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๑๓๐ ก วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและ

ประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๒๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” “กองทุน” “คณะกรรมการ” และ “รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ” (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กผส.” ประกอบด้วย

๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขาธิการสภาการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้าน การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินห้าคน

๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน

ให้ผู้ดำเนินการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ดำเนินการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้ดำเนินการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย หรือลาออก หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง หรือไม่สุจริต ต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ หรือได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก (มาตรา ๖)

๕. กำหนดให้การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก (มาตรา ๗)

๖. กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๘)

๗. กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ
- ๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (๑) ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว
- ๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ
- ๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๐ (๑)
- ๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒)
- ๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๐ (๓)
- ๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๑
- ๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- ๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ
- ๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- ๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๙)
๘. กำหนดให้สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบ ในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด (มาตรา ๑๐)
๙. กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - ๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ
 - ๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
 - ๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
 - ๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
 - ๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
 - ๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
 - ๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
 - ๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
 - ๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอขวด

๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

๑๑) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา ๑๑)

๑๐. กำหนดให้การเรียกร้องสิทธิหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น (มาตรา ๑๒)

๑๑. กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๓)

๑๒. กำหนดให้กองทุนประกอบด้วย เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินที่ได้รับจากงบประมาณ รายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น และดอกผลที่เกิด จากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน (มาตรา ๑๔)

๑๓. กำหนดให้เงินและดอกผลตามมาตรา ๑๔ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (มาตรา ๑๕)

๑๔. กำหนดให้ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในประมวลรัษฎากร (มาตรา ๑๖)

๑๕. กำหนดให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้นมีสิทธิ ได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร (มาตรา ๑๗)

๑๖. กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทน สำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคนในจำนวนนี้ ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการระดมทุนจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้ผู้ดำเนินการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา ๑๘)

๑๗. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๒) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด (มาตรา ๒๐)

๑๘. กำหนดให้การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๒๑)

๑๙. กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ (มาตรา ๒๒)

๒๐. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๓)

๒. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๓ กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สิทธิเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมจากรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒) (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ (๕))

๒. แก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในเรื่องการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑ (๑๑))

๓. แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ (๒))

๓. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๓๑ ก วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน้า ๓๖

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงมีนโยบายและมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยโดยการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการ

ที่จำเป็น แต่เนื่องจากกองทุนผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว จึงสมควรเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย และบทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาของเงินกองทุน เพื่อให้รวมถึงเงินบำรุงกองทุนที่ได้รับจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบ ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต โดยให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุน และให้กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนเพื่อนำส่งเข้ากองทุน และในปีงบประมาณที่มีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดสรรเงินบำรุงกองทุน และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์ดังกล่าว กำหนดกรณีการได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุน และกรณีที่ต้องเสียเงินเพิ่ม รวมทั้งเพิ่มบทกำหนดโทษ และการเปรียบเทียบคดี และแก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในเรื่องการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยตามมาตรา ๑๕/๓ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๑๑ (๑๑/๑))

๒. กำหนดให้กองทุนประกอบด้วยเงินบำรุงกองทุนที่ได้รับตามมาตรา ๑๕/๑ (มาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๑๔ (๒/๑))

๓. กำหนดให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๑)

กำหนดให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา ๑๕/๑ เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และถ้าในกรณีที่มีปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๒)

กำหนดให้คณะกรรมการจัดสรรเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา ๑๔ (๒/๑) และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนตามมาตรา ๑๔ (๓) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๓)

กำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๔)

กำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของ

จำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไป แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๕)

กำหนดโทษผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนผู้ใดโดยเจตนาหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงไม่ส่งเงินบำรุงกองทุน หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๖)

กำหนดในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๗)

กำหนดโทษความผิดตามมาตรา ๑๕/๖ และมาตรา ๑๕/๗ ถ้าอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิตเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบได้ (มาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๕/๘)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น ประกาศหรือระเบียบนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔)

วรรณวนิช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ
แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยุทธศาสตร์ชาติ” หมายความว่า ยุทธศาสตร์ชาติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ” หมายความว่า คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“คณะกรรมการปฏิรูป” หมายความว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับกรณีที่มีการแยกด้านออกเป็นเรื่องตามมาตรา ๘ วรรคสาม ด้วย

“กรรมการปฏิรูป” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการปฏิรูป

“ที่ประชุมร่วม” หมายความว่า การประชุมร่วมกันตามมาตรา ๑๗

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานที่เป็นของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารสูงสุดที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน หรือหัวหน้าหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐในรูปแบบอื่น สำหรับหน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือหัวหน้าหน่วยงาน สำหรับสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในกำกับของประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี

(๓) ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับองค์กรฝ่ายตุลาการ

(๔) คณะกรรมการหรือคณะบุคคลที่เป็นองค์กรอิสระและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำหรับองค์กรอิสระ

(๕) อัยการสูงสุด สำหรับองค์กรอัยการ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๕ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๖ ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้าน หรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ ต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้ การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วย ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้ความความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะ ต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๗ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะ ดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการ และตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(๓) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่อง ตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(๕) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(๖) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูป ประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูป ประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อม ทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) ด้านกฎหมาย

- (๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- (๕) ด้านการศึกษา
- (๖) ด้านเศรษฐกิจ
- (๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) ด้านสาธารณสุข
- (๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (๑๐) ด้านสังคม
- (๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่ประชุมร่วมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะแยกด้านตามวรรคหนึ่ง นอกจากด้านตาม (๕) ออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ก็ได้

ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยกจากกัน

ในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. (๔) และด้านการศึกษาตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

มาตรา ๙ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศด้านอื่นใดตามมาตรา ๘ (๑๑) ให้ส่งเรื่องให้ที่ประชุมร่วมกำหนดผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านดังกล่าว และดำเนินการตามมาตรา ๑๑ ต่อไป

มาตรา ๑๐ การปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตามมาตรา ๘
- (๒) ให้ที่ประชุมร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตาม (๑) แล้วเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในสิบห้าวัน และ
- (๓) ให้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามกระบวนการและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๑ การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการปฏิรูปจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในด้านที่รับผิดชอบให้แล้วเสร็จ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ (๒) แล้วเสนอที่ประชุมร่วมพิจารณา ให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวัน

(๒) เมื่อที่ประชุมร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว ให้เสนอ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท ซึ่งต้อง พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่าง

(๓) ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศที่ผ่านการพิจารณาแล้ว ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวัน และดำเนินการตามมาตรา ๖ วรรคสอง ต่อไป

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้คณะกรรมการปฏิรูปเชิญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูปประเทศในด้านนั้น เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการดำเนินการ รวมทั้ง จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะได้โดยสะดวกและทั่วถึง ทั้งนี้ ต้องมีการแสดงข้อมูลที่เพียงพอแก่การที่ประชาชน จะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ด้วย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปคณะใดภายหลังพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ (๒) การนับเวลาตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้น

ระยะเวลาการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปก็ได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๑๒ การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านการศึกษาตามมาตรา ๘ วรรคสี่ ให้คณะกรรมการตามมาตราดังกล่าวดำเนินการโดยอิสระตามแนวทางที่เห็นสมควร และให้ส่ง ข้อเสนอแนะหรือร่างกฎหมายในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) หรือ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อให้ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนความสอดคล้อง และบูรณาการ กับแผนการปฏิรูปประเทศด้านอื่น ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย และเมื่อ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะ ดังกล่าวโดยพลัน ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่มาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓ ในกรณีมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านใดเพราะมีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทหรือเพราะเหตุอื่นใด ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้คณะกรรมการปฏิรูปด้านนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านนั้นโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับผลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ

หมวด ๒

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๘ วรรคสามและวรรคสี่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ แต่ละด้านประกอบด้วยคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยแต่ละคณะให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการปฏิรูปคนหนึ่ง และกรรมการปฏิรูปจำนวนไม่เกินสิบสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป โดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้มีประสบการณ์ในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องประกอบกัน

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการปฏิรูปและเลขานุการคนหนึ่งตามข้อเสนอแนะของเลขาธิการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความเหมาะสม

กรรมการปฏิรูปต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีอายุไม่เกินเจ็ดสิบห้าปี

มาตรา ๑๕ กรรมการปฏิรูปมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี

ให้กรรมการปฏิรูปซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการปฏิรูปซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการปฏิรูปซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการปฏิรูปพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม

(๔) ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

(๕) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๗ ให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะ เพื่อพิจารณาแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านให้เกิดการบูรณาการและสอดคล้องกับแผนแม่บท และดำเนินการอื่น

ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้กรรมการยุทธศาสตร์ชาติซึ่งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมายเป็นประธานของที่ประชุมร่วม

ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความเหมาะสม ประธานกรรมการปฏิรูปตามวาระหนึ่งให้รวมถึงประธานคณะกรรมการตามมาตรา ๘ วรยศี่ มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ให้ที่ประชุมร่วมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ (๑)

(๓) กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอแนะต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

(๕) กำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศใช้ในการประเมินผล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการปฏิรูปมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยคณะกรรมการปฏิรูปในการดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปกำหนด

มาตรา ๒๐ การประชุมของที่ประชุมร่วม คณะกรรมการปฏิรูป และคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมร่วมกำหนด

มาตรา ๒๑ ให้ประธานของที่ประชุมร่วม ประธานกรรมการปฏิรูป กรรมการปฏิรูป และอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ ได้รับค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่คณะกรรมการปฏิรูปจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด จะขอให้สำนักงานจ้างบุคคล สถาบันการศึกษา หรือสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าและจัดทำรายงานเรื่องดังกล่าวก็ได้

วิธีการจ้าง ค่าตอบแทน และประโยชน์ตอบแทนอื่นของบุคคลหรือสถาบันตามวาระหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมร่วมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ
- (๒) ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ
- (๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) ดำเนินการให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง
- (๕) เผยแพร่แผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ
- (๖) รับผิดชอบในการดำเนินการให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำรายงานตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง
- (๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการปฏิรูปหรือที่ประชุมร่วมมอบหมาย

ในการดำเนินการตาม (๒) ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล

มาตรา ๒๔ ให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อเสนอแนะในการวางระเบียบตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ประสานและปรึกษากับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงานภายในเวลาและตามรายการที่สำนักงานกำหนด

ให้สำนักงานจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วมเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้สำนักงานเสนอรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง และรัฐสภาทราบภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานตามวรรคหนึ่ง

รายงานตามวรรคสองอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการปฏิรูปคณะใดว่าการดำเนินการใดของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร ให้คณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้น ประสานงานหรือปรึกษาหารือกับหน่วยงานของรัฐดังกล่าวหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือที่กำกับดูแล เพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น ในกรณีที่ไมอาจหาข้อยุติร่วมกันได้ ให้คณะกรรมการปฏิรูปแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณา และเมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีมติประการใดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(๒) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง ให้คณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้น ประสานงานหรือปรึกษาหารือกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง เพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น และให้ดำเนินการตามที่ตกลงร่วมกัน แล้วรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบ

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้ และเป็นเรื่องเร่งด่วน หรือในกรณีมีเหตุอื่นใดเป็นการเร่งด่วนเฉพาะเรื่อง ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง รายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา ให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง หรือรัฐสภาทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานเผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐและรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามมาตรา ๒๕ และรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้สำนักงานจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนซึ่งพบหรือเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหน่วยใดไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศ สามารถแจ้งเหตุดังกล่าวให้สำนักงานทราบได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๙ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตามมาตรา ๘ ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ ในวาระเริ่มแรก หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ และแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะรัฐมนตรีอาจมีมติให้กรรมการปฏิรูปผู้ใดพ้นจากตำแหน่งได้ โดยมีให้นำมาตรา ๑๖ (๕) มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของที่ประชุมร่วมตามมาตรา ๑๐ (๒) ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แล้ว แต่ยังไม่มีการประชุมร่วมตามกฤษฎีกาตามกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ให้ที่ประชุมร่วมตามมาตรา ๑๗ ประกอบด้วยประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง โดยให้ประธานกรรมการปฏิรูปเลือกกันเองให้ประธานกรรมการปฏิรูปคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

มาตรา ๓๑ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ การกำหนดระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน ตามมาตรา ๗ ต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปีด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

ในวาระเริ่มแรก การขยายระยะเวลาการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ วรรคสี่ ให้คำนึงถึงระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๒ ให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย และให้ถือว่าการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิรูปประเทศที่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐและประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง

มาตรา ๓๓ ในระหว่างระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีต้องแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานในการจัดทำรายงานดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีไม่ช้ากว่าสิบวันก่อนครบกำหนดสามเดือนดังกล่าว

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยที่มาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผล การดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน

โดยได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในการประชุมสภานิติบัญญัติ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ จากนั้นบรรจุเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ เมื่อคณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วเสนอรายงานวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยมีบันทึกเสนอประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่ ๒ แล้วลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และได้ส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ ทั้งนี้สาระสำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๗๙ ก วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๓

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่มาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผล การดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาเป็น ๓ หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

“ยุทธศาสตร์ชาติ” หมายความว่า ยุทธศาสตร์ชาติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ” หมายความว่า คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

“คณะกรรมการปฏิรูป” หมายความว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับกรณีที่มีการแยกด้านออกเป็นเรื่องตามมาตรา ๘ วรรคสาม ด้วย

“กรรมการปฏิรูป” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการปฏิรูป

“ที่ประชุมร่วม” หมายความว่า การประชุมร่วมกันตามมาตรา ๑๗

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานที่เป็นของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่จะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ (๑) หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการ หรือผู้บริหารสูงสุดที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน หรือหัวหน้า หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐในรูปแบบอื่น สำหรับหน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือหัวหน้าหน่วยงาน สำหรับสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในกำกับของประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี (๓) ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับองค์กรฝ่ายตุลาการ (๔) คณะกรรมการหรือคณะบุคคลที่เป็นองค์กรอิสระและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน สำหรับองค์กรอิสระ (๕) อัยการสูงสุด สำหรับองค์กรอัยการ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. หมวด ๑ การปฏิรูปประเทศ

๒.๑ กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา ๕)

๒.๒ กำหนดให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้าน โดยจะดำเนินการเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้าน หรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท ซึ่งหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๖)

๒.๓ กำหนดองค์ประกอบของแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการ และตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการ วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลา ๕ ปี และการเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๗)

๒.๔ กำหนดให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม และด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย (มาตรา ๘)

๒.๕ กำหนดให้ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศด้านอื่นใด ตามมาตรา ๘ (๑๑) ให้ส่งเรื่องให้ที่ประชุมร่วมกำหนดผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านดังกล่าว (มาตรา ๙)

๒.๖ กำหนดขั้นตอนการดำเนินการในการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน โดยให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน จากนั้นให้ที่ประชุมร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูป และให้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามกระบวนการและระยะเวลาที่กำหนดไว้ (มาตรา ๑๐)

๒.๗ กำหนดขั้นตอนการดำเนินการในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในด้านที่รับผิดชอบให้แล้วเสร็จ และเสนอให้ที่ประชุมร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วให้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท และให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศที่ผ่านการพิจารณาแล้วต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป (มาตรา ๑๑)

๒.๘ กำหนดให้การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านการศึกษา ตามมาตรา ๘ วรคดี ให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี ดำเนินการโดยอิสระตามแนวทางที่เห็นสมควร และให้ส่งข้อเสนอแนะหรือร่างกฎหมายในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) หรือ จ. ด้านการศึกษาของรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา ๑๒)

๒.๙ กำหนดให้ในกรณีมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านใด เพราะมีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทหรือเพราะเหตุอื่นใด ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้คณะกรรมการปฏิรูปด้านนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านนั้นโดยเร็ว ทั้งนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมแผนการพัฒนาประเทศต้องไม่ขัดหรือแย้งกับผลที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๓)

๓. หมวด ๒ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

๓.๑ กำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน กล่าวคือ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน ประกอบด้วย คณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยแต่ละคณะให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการปฏิรูปคนหนึ่ง และกรรมการปฏิรูปจำนวนไม่เกิน ๑๔ คน ทั้งนี้ ให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่งตั้งกรรมการปฏิรูป และเลขานุการคนหนึ่งและผู้ช่วยเลขานุการตามความเหมาะสม (มาตรา ๑๔)

๓.๒ กำหนดให้กรรมการปฏิรูปมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปี ซึ่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และกำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการปฏิรูปที่นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖)

๓.๓ กำหนดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะเพื่อพิจารณาแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านให้เกิดการบูรณาการและสอดคล้องกับแผนแม่บท และดำเนินการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้กรรมการยุทธศาสตร์ชาติซึ่งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมายเป็นประธานของที่ประชุมร่วม (มาตรา ๑๗)

๓.๔ กำหนดหน้าที่และอำนาจของที่ประชุมร่วม ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ การพิจารณา

ให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศ การกำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ การเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเสนอแนะต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น (มาตรา ๑๘)

๓.๕ กำหนดให้คณะกรรมการปฏิรูปมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยคณะกรรมการปฏิรูปในการดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปกำหนด (มาตรา ๑๙)

๓.๖ กำหนดให้การประชุมของที่ประชุมร่วมคณะกรรมการปฏิรูป และคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมร่วมกำหนด (มาตรา ๒๐)

๓.๗ กำหนดให้ประธานของที่ประชุมร่วม ประธานกรรมการปฏิรูป กรรมการปฏิรูป และอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ ได้รับค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๒๑)

๓.๘ กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการปฏิรูปจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือมีการศึกษาเรื่องใด จะขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจ้างบุคคลสถาบันการศึกษา หรือสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าและจัดทำรายงานเรื่องดังกล่าวก็ได้ (มาตรา ๒๒)

๓.๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป ได้แก่ รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการปฏิรูป และคณะอนุกรรมการ ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็น เพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เผยแพร่แผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น (มาตรา ๒๓)

๔. หมวด ๓ การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล

๔.๑ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีวางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการ การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (มาตรา ๒๔)

๔.๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภายในเวลาและตามรายการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕)

๔.๓ กำหนดมาตรการในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการปฏิรูปคณะใด ว่าการดำเนินการใดของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๖)

๔.๔ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง รายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง หรือรัฐสภาทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้และเป็นเรื่องเร่งด่วน หรือในกรณีมีเหตุอื่นใดเป็นการเร่งด่วนเฉพาะเรื่อง (มาตรา ๒๗)

๔.๕ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐและรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามมาตรา ๒๕ และรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มาตรา ๒๘)

๕. บทเฉพาะกาล

๕.๑ กำหนดบทบัญญัติรองรับการดำเนินการในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตามมาตรา ๘ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๒๙)

๕.๒ กำหนดบทบัญญัติรองรับการดำเนินการในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แล้ว แต่ยังไม่มีความคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้ที่ประชุมร่วมตามมาตรา ๑๗ ประกอบด้วย ประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง โดยให้ประธานกรรมการปฏิรูปเลือกกันเอง ให้ประธานกรรมการปฏิรูปคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของที่ประชุมร่วมตามมาตรา ๑๐ (๒) (มาตรา ๓๐)

๕.๓ กำหนดบทบัญญัติรองรับการกำหนดระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านตามมาตรา ๗ ต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลา ๕ ปีด้วย เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศของรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓๑)

๕.๔ กำหนดบทบัญญัติรองรับในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย (มาตรา ๓๒)

๕.๕ กำหนดบทบัญญัติรองรับให้ในระหว่างระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีต้องแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุก ๓ เดือนตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ไม่ช้ากว่า ๑๐ วันก่อนครบกำหนด ๓ เดือนดังกล่าว (มาตรา ๓๓)

วรรณรัช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน” ระหว่างบทนิยามคำว่า “บริษัท” และคำว่า “อธิบดี” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน” หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันตามมาตรา ๓๙ แห่งประมวลรัษฎากร”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“มาตรา ๑๘/๑ ให้บริษัทซึ่งมีหน้าที่ยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียม รายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และเสนอบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปี ตามมาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต้องส่งสำเนาแผนการผลิตปิโตรเลียม ผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และงบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปีดังกล่าวต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความใน (๘) ของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๘) รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๙/๑) และ (๙/๒) ของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“(๙/๑) ค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการคำนวณรายจ่ายดังกล่าวเป็นรายประเภทได้

(๙/๒) รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน ให้หักเป็นรายจ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๙ ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ให้บริษัทผู้รับโอนถือเอาผลขาดทุนประจำปีคงเหลือของบริษัทผู้โอนเพื่อประโยชน์ในการหักลดหย่อนตามมาตรา ๒๘ (๑) นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่มีการโอนเป็นต้นไปได้เสมือนหนึ่งว่ามิได้มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความใน (๗) ของมาตรา ๖๕ เอกุณวิสติ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๗) รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๗/๑) และ (๗/๒) ของมาตรา ๖๕ เอกวิสติ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑

“(๗/๑) ค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการคำนวณรายจ่ายดังกล่าวเป็นรายประเภทได้

(๗/๒) รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันให้หักเป็นรายจ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๗ จัดว่า บทบัญญัติเฉพาะสัญญาแบ่งปันผลผลิต มาตรา ๖๕ ทวารวิสติ มาตรา ๖๕ เตรีวิสติ มาตรา ๖๕ จตุวิสติ มาตรา ๖๕ ปัญจวิสติ และมาตรา ๖๕ ฉัพพัชวิสติ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“หมวด ๗ จัดว่า

บทบัญญัติเฉพาะสัญญาแบ่งปันผลผลิต

มาตรา ๖๕ ทวารวิสติ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๗ ตริ บทบัญญัติเฉพาะเขตพื้นที่พัฒนาร่วม แห่งพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่บริษัทตามมาตรา ๖๕ เตรีวิสติ เว้นแต่

(๑) บทนิยามคำว่า “ปิโตรเลียม” “บริษัท” และ “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” ในมาตรา ๖๕ ปณรสิ ให้นำบทนิยามของคำเหล่านั้นในมาตรา ๖๕ เตรีวิสติ มาใช้บังคับแทน

(๒) ความในมาตรา ๖๕ โสฬส มาตรา ๖๕ สัตตรส และมาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๑๔) ให้นำความ ในมาตรา ๖๕ จตุวิสติ มาตรา ๖๕ ปัญจวิสติ และมาตรา ๖๕ ฉัพพัชวิสติ มาใช้บังคับแทน ตามลำดับ

ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑ ถึงหมวด ๗ และหมวด ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บริษัท ตามมาตรา ๖๕ เตรีวิสติ ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้และที่ใดบัญญัติถึง “สัมปทาน” ให้หมายถึง “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” ตามหมวดนี้

มาตรา ๖๕ เตรีวิสติ ในหมวดนี้

“ปิโตรเลียม” หมายความว่า ปิโตรเลียมที่ผลิตในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

“บริษัท” หมายความว่า บริษัทตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่ง

(๑) เป็นผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิตหรือมีส่วนได้เสียร่วมกันในสัญญาแบ่งปันผลผลิต หรือ

(๒) ชื่อน้ำมันดิบที่บริษัทตาม (๑) เป็นผู้ผลิต ไม่ว่าจะเป็น้ำมันดิบส่วนที่เป็นของรัฐ หรือน้ำมันดิบ ส่วนใด ๆ ที่เป็นของผู้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต เพื่อส่งน้ำมันดิบนั้นทั้งหมดออกนอกราชอาณาจักร

“สัญญาแบ่งปันผลผลิต” หมายความว่า สัญญาแบ่งปันผลผลิตตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

มาตรา ๖๕ จตุรัสติ ให้บริษัทมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชีในอัตรา ร้อยละยี่สิบของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปีโตรเลียม

มาตรา ๖๕ ปัญจวิสติ ในกรณีที่มีการโอนกิจการปีโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้รับโอนจ่ายเงินได้ ที่เป็นเงินค่าสิทธิ เงินปี หรือเงินได้ประจำเนื่องจากการโอนนั้น โดยเงินดังกล่าวไม่อาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้น ได้แน่นอน ให้บุคคลซึ่งได้รับเงินได้นั้นมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละสิบของเงินได้หลังจากหักต้นทุน ตามมาตรา ๓๓ แล้ว

มาตรา ๖๕ ฉพพิสติ ในกรณีที่บริษัทเป็นผู้ได้รับสัมปทานหรือผู้ได้รับสัญญาแบ่งปันผลผลิต แล้วแต่กรณี สำหรับแปลงสำรวจหลายแปลง โดยแปลงสำรวจบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ ภาษีเงินได้ปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้บริษัทดังกล่าว คำนวณรายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิ สำหรับแปลงสำรวจที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินั้น ๆ และ แปลงสำรวจที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ เสมือนหนึ่งเป็นบริษัทแยกต่างหากจากกัน

การคำนวณรายได้และรายจ่ายสำหรับแปลงสำรวจตามวรรคหนึ่ง ถ้ารายได้และรายจ่ายรายการใด ไม่สามารถแยกกันได้อย่างชัดเจน ให้เฉลี่ยรายได้และรายจ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

“มาตรา ๗๒/๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับ ไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๑๒ บทบัญญัติมาตรา ๑๘/๑ มาตรา ๒๔ (๘) มาตรา ๒๖ (๙/๑) และ (๙/๒) มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗) มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗/๑) และ (๗/๒) และมาตรา ๗๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ นำมาใช้บังคับแก่บริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานและบริษัทที่ได้ทำสัญญา แบ่งปันผลผลิตกับองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย สำหรับสัมปทานและสัญญาแบ่งปันผลผลิตที่ได้ออกให้ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับบริษัทนั้น เว้นแต่สัมปทานนั้นได้รับการต่อระยะเวลาผลิตปีโตรเลียม

ตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติปีโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ หลังจากพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้นำบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ

มาตรา ๑๓ การดำเนินการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๖ (๙/๒) มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗/๒) และมาตรา ๖๕ ฉัพพิสติ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อเพิ่มระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตเป็นอีกระบบหนึ่งในการแสวงหาประโยชน์ในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม นอกเหนือจากระบบการให้สัมปทาน สมควรกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีเงินได้ปิโตรเลียมให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการของระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียม สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิและกำหนดให้มีการยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียม รายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และงบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปี สำหรับระบบสัมปทาน สัญญาแบ่งปันผลผลิตกับองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย และสัญญาแบ่งปันผลผลิต จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

กฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมในประเทศไทยได้ประกาศใช้มาแล้วทั้งสิ้น จำนวน ๗ ฉบับ รวมฉบับปัจจุบัน (พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐) โดยความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมฉบับแรกมีเหตุผลเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะเก็บภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการกิจการปิโตรเลียมตามอัตราและโดยวิธีการพิเศษต่างหากจากภาษีเงินได้ที่เก็บตามประมวลรัษฎากร ต่อมารัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการสำรวจปิโตรเลียมในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร สมควรกำหนดส่วนลดเพื่อคำนวณราคามาตรฐานให้แก่ผู้รับสัมปทานที่ผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร และกำหนดการนับระยะเวลาในกรณีที่มีการขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตปิโตรเลียมเสียใหม่ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม จึงตราพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖ ขึ้น และมีการแก้ไขเพิ่มเติมต่อมาอีก จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นฉบับปัจจุบัน โดยกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมในประเทศไทย แต่ละฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

๑. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๘ ตอนที่ ๔๓ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๑๔ หน้า ๖๓

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๔ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะเก็บภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการปิโตรเลียมตามอัตราและโดยวิธีการพิเศษต่างหากจากภาษีเงินได้ที่เก็บตามประมวลรัษฎากร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

หมวด ๑ ข้อความทั่วไป

๑. กำหนดบทนิยามคำว่า “ปิโตรเลียม” “น้ำมันดิบ” “น้ำมันดิบที่ส่งออก” “กิจการปิโตรเลียม” “เงินได้” “ราชอาณาจักร” “สัมปทาน” “ขาย” “จำหน่าย” “ราคามาตรฐาน” “ราคาตลาด” “ค่าภาคหลวง” “บริษัท” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” (มาตรา ๔)

๒. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากร โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งขยายหรือเลื่อนเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้ (มาตรา ๕)

๓. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของกิจการปิโตรเลียม หรือซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายดังกล่าว (มาตรา ๖)

๔. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บริษัทแสดงบัญชี หลักฐาน รายงาน หรือแจ้งข้อความใด ๆ ซึ่งเกี่ยวกับ หรือซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท (มาตรา ๗)

๕. กำหนดให้บรรดาบัญชี หลักฐาน และเอกสารประกอบการลงบัญชีซึ่งเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัทให้ทำเป็นภาษาไทยและต้องระบุเป็นเงินตราไทย เว้นแต่ในกรณีที่บริษัทร้องขออธิบดีกรมสรรพากรอาจอนุมัติให้บริษัททำเป็นภาษาต่างประเทศและระบุเป็นเงินตราต่างประเทศได้ (มาตรา ๘)

๖. กำหนดให้บรรดาบัญชี หลักฐาน รายงาน และเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของกิจการปิโตรเลียมที่ทำเป็นภาษาต่างประเทศ อธิบดีกรมสรรพากรหรือเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจสั่งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้จัดการแปลเป็นภาษาไทยให้เสร็จภายในเวลาอันสมควรได้ (มาตรา ๙)

๗. กำหนดให้หมายเรียก หนังสือแจ้งการประเมิน หรือหนังสืออื่นที่มีถึงบุคคลใดเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำไปส่งในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของผู้รับหรือส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน (มาตรา ๑๐)

๘. กำหนดห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้รู้เรื่องกิจการของผู้เสียภาษีนำเรื่องออกแจ้งแก่ผู้อื่นหรือทำให้เป็นที่ล่วงรู้แก่ผู้อื่นโดยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะมีอำนาจที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๑๑)

๙. กำหนดให้บริษัทจำกัดและนิติบุคคลที่มีสภาพเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับยกเว้นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และภาษีอากรตามกฎหมายอื่น เว้นแต่ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ เฉพาะภาษีอากรที่เก็บจากกำไรสุทธิหรือที่เก็บจากเงินได้ที่ต้องนำมารวมเพื่อคำนวณกำไรสุทธิ หรือเงินได้อันต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๒)

๑๐. กำหนดให้บริษัทจำกัดและนิติบุคคลที่มีสภาพเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศได้รับยกเว้นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และภาษีอากรตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ เฉพาะภาษีอากรที่เก็บจากเงินปันผลหรือส่วนแบ่งกำไรที่จ่ายจากกำไรสุทธิ หรือที่จ่ายจากเงินได้อันต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๓)

๑๑. กำหนดให้ภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่งตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อถึงกำหนดชำระหรือนำส่งแล้วมิได้ชำระหรือนำส่ง ให้ถือเป็นภาษีค้าง (มาตรา ๑๔)

๑๒. กำหนดให้ลดหรือยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัติแก่บุคคลตามสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ (มาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจกำหนดแบบแสดงรายการและแบบพิมพ์อื่น หรือแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานอื่น หรือกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับให้ผู้เสียภาษีหรือผู้ทำการแทนทำบัญชี หลักฐาน รายงาน หรือทำการใด ๆ ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการเสียภาษี (มาตรา ๑๖)

๑๔. กำหนดให้อธิบดีกรมสรรพากรอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง ในกรมสรรพากร หรือสรรพากรเขต เป็นผู้ทำการแทนอธิบดีได้ (มาตรา ๑๗)

๑๕. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดส่วนลดจากราคาประกาศตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมไม่เกินร้อยละ ๗ เป็นเวลาไม่เกิน ๙ ปีนับแต่วันที่บริษัทเริ่มผลิตปิโตรเลียม หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนลดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๘)

๑๖. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๙)

หมวด ๒ ภาษีเงินได้และการคำนวณกำไรสุทธิ

๑๗. กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชี ในอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๒๐)

๑๘. กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับเงินได้จากการโอนกิจการปิโตรเลียมมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของเงินได้หลังจากหักต้นทุนตามมาตรา ๓๓ แล้ว (มาตรา ๒๑)

๑๙. กำหนดให้นำเอายอดเงินได้จากการขายปิโตรเลียม มูลค่าของปิโตรเลียมที่จำหน่าย มูลค่าของปิโตรเลียมที่ส่งชำระเป็นค่าภาคหลวง ยอดเงินได้เนื่องจากการโอนทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ อันเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมซึ่งอาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้นได้แน่นอน และยอดเงินได้อื่นใดที่ได้รับเนื่องจากการประกอบกิจการปิโตรเลียม มารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ (มาตรา ๒๒)

๒๐. กำหนดให้รายได้ตามมาตรา ๒๒ ให้หักรายจ่ายตามปกติและจำเป็นได้ (มาตรา ๒๓)

๒๑. กำหนดให้รายจ่ายตามปกติและจำเป็นให้จำกัดอยู่เฉพาะแต่รายจ่ายที่บริษัทสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็นในจำนวนไม่เกินสมควร และได้จ่ายไปทั้งหมดเฉพาะในกิจการปิโตรเลียมไม่ว่าจะจ่ายในหรือนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๒๔)

๒๒. กำหนดรายการที่มีให้ถือเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็นให้รวมถึงรายจ่ายที่เป็นทุนหรือรายจ่ายในการต่อเติม เปลี่ยนแปลง ขยายออก หรือทำให้ดีขึ้นซึ่งทรัพย์สิน หรือรายจ่ายที่เป็นการส่วนตัวหรือการให้โดยเสนหา หรือรายจ่ายที่เป็นการบริจาคน หรือผลเสียหายอันอาจได้กลับคืนเนื่องจากการประกัน หรือสัญญาคุ้มกันใด ๆ หรือรายจ่ายเพื่อตอบแทนทุนหรือทรัพย์สินของบริษัท หรือเงินสำรวจหรือเงินสมทบกองทุนใด ๆ หรือภาษีเงินได้ เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มที่บริษัทต้องเสีย หรือรายจ่ายเพื่อกิจการหรือเพื่อประโยชน์ในการหาซึ่งเงินได้อันไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษี หรือรายจ่ายที่บริษัทพิสูจน์ไม่ได้ว่าใครเป็นผู้รับ หรือค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียม หรือดอกเบี้ย หรือค่าธรรมเนียมการสงวนพื้นที่และเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม หรือค่าปรับทางอาญา (มาตรา ๒๕)

๒๓. กำหนดการคำนวณรายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามมาตรานี้ (มาตรา ๒๖)

๒๔. กำหนดให้รายได้เมื่อได้หักรายจ่ายตามปกติและจำเป็นออกแล้ว ผลลัพธ์เป็นผลกำไรประจำปีหรือผลขาดทุนประจำปี แล้วแต่กรณี (มาตรา ๒๗)

๒๕. กำหนดให้ในกรณีที่ผลกำไรประจำปี ให้หักลดหย่อนได้ดังนี้ (๑) ผลขาดทุนประจำปี เมื่อได้นำไปหักลดหย่อนในรอบระยะเวลาบัญชีใดแล้ว หากยังมีผลขาดทุนประจำปีคงเหลือเป็นจำนวนเท่าใด ให้นำไปหักลดหย่อนในรอบระยะเวลาบัญชีต่อไปได้เพียงเท่าจำนวนที่เหลือนั้น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสิบรอบระยะเวลาบัญชี (๒) เงินบริจาครวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละ ๑ ของผลกำไรประจำปีหลังจากหักลดหย่อนตาม (๑) แล้ว (มาตรา ๒๘)

๒๖. กำหนดให้บริษัทผู้รับโอนกิจการปิโตรเลียมถือเอาผลขาดทุนประจำปีคงเหลือของบริษัทผู้โอนเพื่อประโยชน์ในการหักลดหย่อนตามมาตรา ๒๘ (๑) นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่มีการโอนเป็นต้นไปได้เสมือนหนึ่งว่าได้มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ในกรณีที่ค่าตอบแทนที่บริษัทผู้รับโอนจ่ายแก่บริษัทผู้โอนเนื่องในการโอนกิจการปิโตรเลียมต่ำกว่าผลบวกของมูลค่าทรัพย์สินหลังจากหักค่าชดเชยรายจ่ายที่เป็นทุนแล้วกับผลขาดทุนประจำปีคงเหลือของบริษัทผู้โอนแต่สูงกว่ามูลค่าทรัพย์สินดังกล่าว ผลขาดทุนประจำปีคงเหลือที่บริษัทผู้รับโอนจะถือเอา ให้จำกัดอยู่เพียงเท่าผลต่างระหว่างค่าตอบแทนดังกล่าวกับมูลค่าทรัพย์สินหลังจาก

หักค่าชดเชยแล้วเท่านั้น ถ้ามีผลขาดทุนประจำปีคงเหลือมาจากหลายรอบระยะเวลาบัญชีให้เฉลี่ยจำนวนส่วนแตกต่างตามส่วนของผลขาดทุนคงเหลือของแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี (มาตรา ๒๙)

๒๗. กำหนดให้ผลกำไรประจำปีเมื่อได้หักลดหย่อนตามมาตรา ๒๘ ออกแล้ว เหลือเท่าใด เป็นกำไรสุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา ๒๐ (มาตรา ๓๐)

๒๘. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทมีภาษีที่จะต้องเสียตามมาตรา ๒๐ ในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้นำค่าภาคหลวงตามมาตรา ๒๕ (๙) มาเป็นเครดิตหักออกจากภาษีนั่นได้ แต่จะเกินจำนวนภาษีไม่ได้ (มาตรา ๓๑)

๒๙. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทผู้ได้รับสัมปทานหรือมีส่วนได้เสียร่วมกันในสัมปทานขายน้ำมันดิบให้แก่บริษัทผู้ซื้อเพื่อส่งน้ำมันดิบนั้นทั้งหมดออกนอกราชอาณาจักร ถ้าบริษัทผู้ซื้อต้องเสียภาษีตามมาตรา ๒๐ เป็นจำนวนเท่าใด ให้บริษัทผู้ขายนำภาษีจำนวนนั้นมาเป็นเครดิตหักออกจากภาษีที่บริษัทผู้ขายต้องเสียในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกันได้ แต่ต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่บริษัทผู้ขายต้องเสีย (มาตรา ๓๒)

๓๐. กำหนดให้การหักต้นทุนจากเงินได้ตามมาตรา ๒๑ ให้หักได้เพียงเท่าผลขาดทุนประจำปีคงเหลือตามมาตรา ๒๘ (๑) ของบริษัทผู้โอนกิจการปิโตรเลียม ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๓๓)

หมวด ๓ การยื่นแบบแสดงรายการเงินได้

๓๑. กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ทุกรอบระยะเวลาบัญชี และบริษัทที่มีส่วนได้เสียร่วมกันในสัมปทานแต่ละบริษัทมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับรายได้ซึ่งเป็นส่วนของบริษัทเอง (มาตรา ๓๔)

๓๒. กำหนดให้การยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ ให้กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทมีหน้าที่ยื่นแทนบริษัท และในกรณีที่บริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศมีหน้าที่เสียภาษี ไม่มีกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทอยู่ในราชอาณาจักร ให้ผู้ทำกิจการแทนบริษัทที่อยู่ในราชอาณาจักรในส่วนที่เกี่ยวกับเงินได้อันต้องเสียภาษีมีหน้าที่ยื่นแทนบริษัท (มาตรา ๓๕)

๓๓. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทควบเข้ากัน ถ้าบริษัทเดิมยังมีได้ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ ให้บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่โดยการควบเข้ากันมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้แทนบริษัทเดิม (มาตรา ๓๖)

๓๔. กำหนดให้ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้โอนไม่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ภายในเวลาที่กำหนด และเจ้าพนักงานประเมินได้แจ้งการไม่ยื่นแบบแสดงรายการนั้นต่อบริษัทผู้รับโอนแล้ว ให้บริษัทผู้รับโอนยื่นแบบแสดงรายการเงินได้แทนบริษัทผู้โอน (มาตรา ๓๗)

๓๕. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทเลิกกิจการปิโตรเลียม ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการแทนตามมาตรา ๓๕ มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ ถ้ามีผู้ชำระบัญชี ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการแทนตามมาตรา ๓๕ กับผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ร่วมกันยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ (มาตรา ๓๘)

๓๖. กำหนดให้ใช้แบบแสดงรายการเงินได้ตามที่อธิบดีกำหนด และให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินกรอรายการในแบบนั้นโดยครบถ้วน และให้ยื่นเอกสารประกอบตามที่อธิบดีกำหนดไปพร้อมด้วย (มาตรา ๓๙)

๓๗. กำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ต่อเจ้าพนักงาน ณ สถานที่ที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๔๐)

๓๘. กำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ภายใน ๕ เดือน นับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี (มาตรา ๔๑)

หมวด ๔ การชำระภาษี

๓๙. กำหนดให้การชำระภาษีตามมาตรา ๒๐ ให้ชำระต่อเจ้าพนักงาน ณ สถานที่ที่อธิบดีกำหนด และบริษัทจะยื่นคำขอชำระเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลใดก็ได้ เมื่ออธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีพิจารณาเห็นสมควรจะอนุมัติให้ชำระเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลนั้นตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดก็ได้ (มาตรา ๔๒)

๔๐. กำหนดให้บริษัทที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ตามหมวด ๓ ชำระภาษีภายใน ๕ เดือน นับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชีพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ (มาตรา ๔๓)

๔๑. กำหนดให้ในกรณีที่เจ้าพนักงานประเมินได้ประเมินตามหมวด ๖ ให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีชำระภาษีนั้นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งการประเมิน เว้นแต่การประเมินตามมาตรา ๕๙ ให้ชำระภาษีภายในเวลาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนด (มาตรา ๔๔)

หมวด ๕ การหักภาษี ณ ที่จ่าย

๔๒. กำหนดให้บริษัทที่เป็นผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา ๒๑ มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายทุกคราวที่จ่ายเงินได้นั้นในอัตราตามมาตรา ๒๑ และยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย และนำส่งภาษีที่ต้องหักการหักภาษีให้คำนวณหักตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔๕)

๔๓. กำหนดให้การยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ให้กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท มีหน้าที่ยื่นแทนบริษัท และในกรณีที่บริษัทที่ขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ไม่มีกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทอยู่ในราชอาณาจักร ให้ผู้ทำกิจการแทนบริษัทที่อยู่ในราชอาณาจักรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินได้ที่จ่าย มีหน้าที่ยื่นแทนบริษัท (มาตรา ๔๖)

๔๔. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทควบเข้ากับ ถ้าบริษัทซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา ๒๑ ยังมีได้ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ให้บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่โดยการควบเข้ากัน มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายแทนบริษัทเดิม (มาตรา ๔๗)

๔๕. กำหนดให้ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้โอนไม่ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายภายในเวลาที่กำหนด และเจ้าพนักงานประเมินได้แจ้งการไม่ยื่นแบบแสดงรายการนั้นต่อบริษัทผู้รับโอนแล้ว ให้บริษัทผู้รับโอนยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายแทนบริษัทผู้โอน (มาตรา ๔๘)

๔๖. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทเลิกกิจการปิโตรเลียม ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการแทนตามมาตรา ๔๖ มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ถ้ามีผู้ชำระบัญชีให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการแทนตามมาตรา ๔๖ กับผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ร่วมกัน ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย (มาตรา ๔๙)

๔๗. กำหนดให้ใช้แบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามแบบที่อธิบดีกำหนด และให้ยื่นเอกสารประกอบตามที่อธิบดีกำหนดไปพร้อมด้วย (มาตรา ๕๐)

๔๘. กำหนดให้การยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ให้ยื่นภายใน ๗ วันนับแต่วันจ่ายเงินได้ตามมาตรา ๒๑ และการยื่นแบบแสดงรายการตามมาตรา ๔๘ ให้ยื่นภายในเวลาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งการไม่ยื่นแบบแสดงรายการของบริษัทผู้โอนกิจการปิโตรเลียม และการยื่นแบบแสดงรายการตามมาตรา ๕๙ ให้ยื่นภายในเวลาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนด (มาตรา ๕๑)

๔๙. กำหนดให้บริษัทที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายนำส่งภาษีภายใน ๗ วันนับแต่วันจ่ายเงินได้ตามมาตรา ๒๑ พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๒)

๕๐. กำหนดให้ในกรณีที่เจ้าพนักงานประเมินได้ประเมินตามหมวด ๖ ให้ผู้มีหน้าที่นำส่งภาษี นำส่งภาษีนั้นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งการประเมิน เว้นแต่การประเมินตามมาตรา ๕๙ ให้นำส่งภาษีภายในเวลาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนด (มาตรา ๕๓)

๕๑. กำหนดให้การยื่นแบบแสดงรายการและการนำส่งภาษี ให้ยื่นและนำส่งต่อเจ้าพนักงาน ณ สถานที่ที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๕๔)

๕๒. กำหนดให้ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งมีได้หักภาษีหรือหักภาษีโดยไม่ถูกต้อง ต้องรับผิดชอบกับบุคคลซึ่งได้รับเงินได้ตามมาตรา ๒๑ ในการชำระภาษีนั้น และในกรณีที่ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ได้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้ว ให้ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย รับผิดชอบในการชำระภาษีนั้นแต่ฝ่ายเดียว (มาตรา ๕๕)

หมวด ๖ อำนาจเจ้าพนักงานประเมิน

๕๓. กำหนดให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕๖)

๕๔. กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานประเมิน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๖ ให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจจัดทำรายการลงในแบบแสดงรายการเงินได้ตามหลักฐานที่เห็นว่าถูกต้อง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบแสดงรายการเงินได้หรือในเอกสารที่ยื่นประกอบแบบแสดงรายการเงินได้ เพื่อให้ถูกต้อง หรือปรับปรุงจำนวนรายได้และรายจ่ายของบริษัทเพื่อให้ได้จำนวนที่บริษัทควรได้รับและจ่าย หรือกำหนดราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สินหรือกิจการปิโตรเลียมตามราคาตลาดในวันโอน หรือกำหนดกำไรสุทธิ หรือเงินได้ตามที่รู้เห็นหรือพิจารณาว่าถูกต้อง (มาตรา ๕๗)

๕๕. กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานประเมิน ในการดำเนินการตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรา ๕๗ ให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้หรือแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย และออกหมายเรียกพยานมาให้ถ้อยคำ หรือออกคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้หรือแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย และออกคำสั่งให้พยานตอบคำถามเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีหลักฐานรายงานหรือเอกสารอื่นอันควรแก่กรณีมาตรวจสอบได้สวน (มาตรา ๕๘)

๕๖. กำหนดให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจสั่งให้ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้หรือแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย และมีอำนาจประเมินภาษี สั่งให้เสียภาษีหรือนำส่งภาษีก่อนกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕๙)

๕๗. กำหนดให้เจ้าพนักงานประเมินแจ้งการประเมินเป็นหนังสือไปยังบริษัทหรือผู้มีหน้าที่ชำระภาษีหรือนำส่งภาษี ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ เว้นแต่การประเมินตามมาตรา ๕๖ (๓) ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน (มาตรา ๖๐)

๕๘. กำหนดให้การประเมินของเจ้าพนักงานประเมินให้กระทำได้ภายในเวลาตามที่กำหนด (มาตรา ๖๑)

หมวด ๗ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

๕๙. กำหนดให้บริษัทเสียเบี้ยปรับในกรณีและตามอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๖๒ (มาตรา ๖๒)

๖๐. กำหนดให้บริษัทเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๑ ต่อเดือนหรือเศษของเดือนของภาษีที่ต้องชำระหรือชำระขาดหรือที่ต้องนำส่งหรือนำส่งขาด โดยไม่รวมเบี้ยปรับตามมาตรา ๖๒ การคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวมิให้คิดทบต้น (มาตรา ๖๓)

๖๑. กำหนดให้เบี้ยปรับและเงินเพิ่มอาจงดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๖๔)

๖๒. กำหนดให้ถือว่าเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามหมวดนี้เป็นภาษี (มาตรา ๖๕)

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

๖๓. กำหนดบทลงโทษผู้ที่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อหลอกลวงหรือพยายามหลอกลวงการเสียภาษี (มาตรา ๖๖)

๖๔. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ หรือแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย เพื่อหลอกลวงหรือพยายามหลอกลวงการเสียหรือการนำส่งภาษี (มาตรา ๖๗)

๖๕. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่อำนวยความสะดวกหรือขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ตามมาตรา ๖ (มาตรา ๖๘)

๖๖. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีตามมาตรา ๗ (มาตรา ๖๙)

๖๗. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีหรือเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา ๙ (มาตรา ๗๐)

๖๘. กำหนดบทลงโทษเจ้าพนักงานผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ (มาตรา ๗๑)

๖๙. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับตามมาตรา ๑๖ (๓) (มาตร ๗๒)

๗๐. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่หักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งตนมีหน้าที่หักตามมาตรา ๔๕ (มาตรา ๗๓)

๗๑. กำหนดบทลงโทษผู้ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย หักภาษีไว้แล้วละเลยไม่นำส่งตามหมวด ๕ (มาตรา ๗๔)

๗๒. กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมินที่ออกตามมาตรา ๕๘ หรือไม่ยอมตอบคำถามของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจไต่สวน โดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๗๕)

๗๓. กำหนดบทลงโทษในกรณีที่บริษัทใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้จัดการ กรรมการบริษัท หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษสำหรับความผิดที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา ๗๖)

๗๔. กำหนดบทลงโทษความผิดตามมาตรา ๖๗ ถึงมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๒ ถึงมาตรา ๗๖ ถ้าอธิบดีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรต้องรับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่อธิบดีกำหนดภายใน ๓๐ วัน คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป (มาตรา ๗๗)

๒. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๐ ตอนที่ ๑๕๗ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ หน้า ๕๗๗

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการสำรวจปิโตรเลียมในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร สมควรกำหนดส่วนลดเพื่อคำนวณราคามาตรฐานให้แก่ผู้รับสัมปทานที่ผลิตปิโตรเลียมในแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตร และกำหนดการนับระยะเวลาในกรณีที่มีการขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตปิโตรเลียมเสียใหม่ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดส่วนลดเพื่อประโยชน์ในการคำนวณราคามาตรฐานไม่เกินร้อยละ ๗ ของราคาประกาศตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมเป็นเวลาไม่เกิน ๙ ปีนับแต่วันที่บริษัทเริ่มผลิตปิโตรเลียมจากแปลงสำรวจแต่ละแปลงที่มีใช้แปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม และไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของราคาประกาศตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมเป็นเวลาไม่เกิน ๙ ปีนับแต่วันที่บริษัทเริ่มผลิตปิโตรเลียมจากแต่ละพื้นที่ผลิตในแปลงสำรวจที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดว่าเป็นแปลงสำรวจในทะเลที่มีน้ำลึกเกินสองร้อยเมตรตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนลดดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่มีการขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมเนื่องจากการผลิตปิโตรเลียมต้องหยุดชะงักลงเพราะเหตุสุดวิสัย มิให้นับระยะเวลาที่ได้รับการขยายอายุสัมปทานนั้นรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘)

๓. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๒๒๐ ฉบับพิเศษ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๒ หน้า ๘

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้กำหนดหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ไว้แตกต่างกับประมวลรัษฎากร ซึ่งทำให้บริษัทที่ได้ทำสัญญาปิโตรเลียมไว้ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และได้ทำสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติกับองค์การก๊าซธรรมชาติก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่อาจนำภาษีเงินได้ที่ได้ชำระในประเทศไทยตามกฎหมายดังกล่าวไปเป็นเครดิตหักออกจากภาษีเงินได้ที่ต้องชำระในต่างประเทศได้ และจำเป็นต้องเสียภาษีเงินได้ในต่างประเทศซ้อนอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้มีความอ่อนตัวและสามารถใช้บังคับในแต่ละกรณีได้อย่างเหมาะสม และเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

กำหนดให้เพิ่มความเป็นหมวด ๗ ทวิ บทบัญญัติเฉพาะกรณี มาตรา ๖๕ ทวิ มาตรา ๖๕ ตริ มาตรา ๖๕ จัตวา มาตรา ๖๕ เบญจ มาตรา ๖๕ ฉ มาตรา ๖๕ สัตต มาตรา ๖๕ อัฐ มาตรา ๖๕ นว มาตรา ๖๕ ทศ มาตรา ๖๕ เอกาทศ มาตรา ๖๕ ทวาทศ และมาตรา ๖๕ เตรส

๑. กำหนดให้บทบัญญัติในหมวดนี้ใช้บังคับแก่บริษัทซึ่งได้ทำสัญญาปิโตรเลียมก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และได้ทำสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติกับองค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๒ และบริษัทอื่นตามที่จะมีพระราชกฤษฎีกากำหนด และให้นำบทนิยามคำว่า “เงินได้” “จำหน่าย” และ “บริษัท” ในมาตรา ๖๕ ตริ มาใช้แทนบทนิยามเดิม และให้นำความในมาตรา ๖๕ จัตวา มาตรา ๖๕ เบญจ มาตรา ๖๕ ฉ มาตรา ๖๕ สัตต มาตรา ๖๕ อัฐ มาตรา ๖๕ นว มาตรา ๖๕ ทศ และมาตรา ๖๕ เอกาทศ มาใช้บังคับแทนความในมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๑ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ทวิ)

๒. กำหนดบทนิยามคำว่า “เงินได้” “จำหน่าย” และ “บริษัท” (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ตร.)

๓. กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชีในอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ แต่ไม่เกินร้อยละ ๔๘ ของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปิโตรเลียมและภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๒๓.๐๘ ของเงินกำไรที่เหลือจากการชำระภาษีเงินได้ตาม (๑) หรือเงินประเภทอื่นใดที่กั้นไว้จากกำไรดังกล่าว หรือที่ถือว่าเป็นเงินกำไรดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะจำนวนที่จำหน่ายออกนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ จัตวา)

๔. กำหนดให้ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้รับโอนจ่ายเงินได้ที่เป็นเงินค่าสิทธิเงินปี หรือเงินได้ประจำเนื่องจากการโอนนั้น โดยเงินดังกล่าวไม่อาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้นได้แน่นอน ให้บุคคลซึ่งได้รับเงินได้นั้นมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของเงินได้หลังจากหักต้นทุนตามมาตรา ๓๓ แล้ว (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ เบญจ)

๕. กำหนดรายจ่ายตามปกติและจำเป็นให้จำกัดอยู่เฉพาะแต่รายจ่ายที่บริษัทสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็นในจำนวนไม่เกินสมควร และได้จ่ายไปทั้งหมดเฉพาะในกิจการปิโตรเลียมไม่ว่าจะจ่ายในหรือนอกราชอาณาจักร และภายในข้อจำกัดดังกล่าวให้รวมถึงค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ค่าแรงงาน ค่าบริการ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง และรายจ่ายทำนองเดียวกันอย่างอื่นที่ใช้ในการเจาะเพื่อสำรวจหรือเพื่อผลิต ค่ารับรอง หนังสือที่จำหน่ายจากบัญชี เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ ค่าชดเชยรายจ่ายที่เป็นทุน ค่าภาคหลวง ไม่ว่าจะชำระเป็นตัวเงินและปิโตรเลียม รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท ราคาทุนของทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ที่หักค่าชดเชยรายจ่ายที่เป็นทุนแล้วสำหรับรายได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เฉพาะบริษัทพิสูจน์ได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้รับและได้หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยนั้นแล้วตามมาตรา ๔๕ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ฉ)

๖. กำหนดรายการที่มีให้ถือเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็น ให้รวมถึงรายจ่ายที่เป็นทุนหรือรายจ่ายในการต่อเติม เปลี่ยนแปลง ขยายออกหรือทำให้ดีขึ้นซึ่งทรัพย์สิน รายจ่ายที่เป็นการส่วนตัว หรือการให้โดยเสน่หาหรือรายจ่ายที่เป็นการบริจาค ผลเสียหายอันอาจได้กลับคืนเนื่องจากการประกันหรือสัญญาคุ้มกันใด ๆ รายจ่ายเพื่อตอบแทนทุนหรือทรัพย์สินของบริษัท รายจ่ายเพื่อตอบแทนทุนหรือทรัพย์สินของบริษัท เงินสำรองหรือเงินสมทบกองทุนใด ๆ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ ฉ (๕) ภาษีเงินได้ เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มที่บริษัทต้องเสียตามพระราชบัญญัตินี้ รายจ่ายเพื่อกิจการหรือเพื่อประโยชน์ในการหาซึ่งเงินได้อันไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษี รายจ่ายที่บริษัทพิสูจน์ไม่ได้ว่าใครเป็นผู้รับ ค่าธรรมเนียมการสงวนพื้นที่และเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ค่าปรับทางอาญา (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ สัตต)

๗. กำหนดการคำนวณรายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิตามหมวดนี้ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ อัฐ)

๘. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทมีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา ๖๕ จัตวา (๒) หรือมีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๔๕ สำหรับเงินได้ตามมาตรา ๖๕ เบญจ วรรคสาม ในรอบระยะเวลาบัญชีใด ให้บริษัทได้รับเครดิตเพื่อหักออกจากภาษีดังกล่าว สำหรับปิโตรเลียมที่ผลิตได้เพื่อใช้ในราชอาณาจักรเป็นจำนวนเงินตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ นว)

๙. กำหนดการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้สำหรับเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา ๖๕ จัตวา (๑) หรือมาตรา ๖๕ เบญจ ให้ยื่นภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี สำหรับเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา ๖๕ จัตวา (๒) ให้ยื่นภายในเจ็ดวันนับแต่วันจำหน่าย (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ทศ)

๑๐. กำหนดให้บริษัทที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ตามหมวด ๓ ข้าราชการภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ เว้นแต่ในกรณีการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้สำหรับภาษีที่ต้องเสียตามมาตรา ๖๕ จัตวา (๒) ให้ข้าราชการภายในเจ็ดวันนับแต่วันจำหน่ายพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ เอกาทศ)

๑๑. กำหนดให้บทบัญญัติมาตรา ๑๒ มิให้นำมาใช้บังคับแก่เงินได้ที่บริษัทได้จากกิจการอื่นนอกจากกิจการปิโตรเลียม หรือดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่บุคคลใดได้รับจากบริษัท (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ทวาทศ)

๑๒. กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทมีเงินได้จากกิจการอื่นนอกจากกิจการปิโตรเลียมให้บริษัทเสียภาษีสำหรับเงินได้นั้นตามประมวลรัษฎากร และให้บริษัทจัดทำบัญชี หลักฐาน รายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับเงินได้จากกิจการอื่นแยกต่างหากจากบัญชี หลักฐาน รายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับเงินจากกิจการจากปิโตรเลียม (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ เตรศ)

๔. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๖ ตอนที่ ๑๒๘ ฉบับพิเศษ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๒ หน้า ๔๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อมุ่งใจให้ผู้ประกอบกิจการปิโตรเลียมตัดสินใจลงทุนสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในประเทศไทย ประกอบกับในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากรให้ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ ทุกครั้งปีเพิ่มขึ้นด้วย สมควรปรับปรุงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๕ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ส่งน้ำมันดิบไปยังโรงกลั่นน้ำมันหรือสถานที่เก็บรักษาเพื่อการกลั่นน้ำมันของบริษัท ส่งก๊าซธรรมชาติไปยังโรงแยกก๊าซ โรงทำก๊าซให้เป็นของเหลว โรงอัดก๊าซ หรือสถานที่เก็บรักษาเพื่อกิจการดังกล่าวของบริษัทนำปิโตรเลียมที่ต้องเสียค่าภาคหลวงไปใช้ในกิจการใด ๆ ของบริษัทหรือของผู้อื่นโดยไม่มีการขาย หรือโอนปิโตรเลียมที่ต้องเสียค่าภาคหลวงโดยไม่มีค่าตอบแทน (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมให้บริษัทมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชี ในอัตราที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปิโตรเลียม (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรายจ่ายตามปกติและจำเป็นของบริษัท ให้รวมถึงค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียมไม่ว่าจะชำระเป็นตัวแทนหรือปิโตรเลียม (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ (๗))

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรายจ่ายตามปกติและจำเป็นของบริษัท ให้รวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมด้วย (มาตรา ๖ เพิ่มมาตรา ๒๔ (๑๐))

๕. ให้ยกเลิก (๙) ของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ (มาตรา ๗)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการคำนวณรายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิ ในกรณีที่บริษัทเป็นผู้ได้รับสัมปทานสำหรับแปลงสำรวจหลายแปลง โดยแปลงสำรวจบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ และบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ ให้บริษัทดังกล่าวคำนวณรายได้ รายจ่ายและกำไรสุทธิสำหรับแปลงสำรวจที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินั้น ๆ เหมือนหนึ่งเป็นบริษัทแยกต่างหากจากกัน และการคำนวณรายได้และรายจ่ายสำหรับแปลงสำรวจดังกล่าว ถ้ารายได้และรายจ่ายรายการใดไม่สามารถแยกกันได้อย่างชัดเจน ให้เฉลี่ยรายได้และรายจ่ายตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๘ เพิ่มมาตรา ๒๖ (๑๖))

๗. ให้ยกเลิกมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ (มาตรา ๙)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้บริษัทมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ทุกครั้งรอบระยะเวลาบัญชี หรือยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ทุกรอบระยะเวลาบัญชี และการยื่นแบบแสดงรายการการเงินดังกล่าว ให้บริษัทมีหน้าที่จัดทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิที่จะพึงมีสำหรับระยะเวลาบัญชีนั้น และมีให้ใช้บังคับแก่บริษัทซึ่งมีรอบระยะเวลาบัญชีแรกหรือรอบระยะเวลาบัญชีสุดท้ายน้อยกว่าสิบสองเดือน บริษัทที่มีส่วนได้เสียร่วมกันในสัมปทานแต่ละบริษัท มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับรายได้ซึ่งเป็นส่วนของบริษัทเอง และบริษัทที่เป็นผู้ได้รับสัมปทานสำหรับแปลงสำรวจหลายแปลงตามมาตรา ๒๖ (๑๖) มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้เสมือนหนึ่งเป็นบริษัทแยกต่างหากจากกัน (มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ (๑) ให้ยื่นภายในสองเดือนนับแต่วันสุดท้ายของวันครบกำหนดครั้งรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และการยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ (๒) ให้ยื่นภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี (มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง)

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ (๑) ถ้ามีภาษีต้องเสียให้บริษัทคำนวณและชำระภาษีจากจำนวนกึ่งหนึ่งของประมาณการกำไรสุทธิตามมาตรา ๓๔ วรรคสอง พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ ภาษีชำระให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามมาตรา ๔๓ (มาตรา ๑๒ เพิ่มมาตรา ๔๓ ทวิ)

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องให้บริษัทเสียเบี้ยปรับในกรณีถ้ามิได้ยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ (๑) ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ตามมาตรา ๓๔ (๑) ภายในกำหนดเวลา โดยแสดงประมาณการกำไรสุทธิตามมาตรา ๓๔ วรรคสอง ขาดไปเกินร้อยละ ๒๕ ของกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นโดยไม่มีเหตุอันควร ให้เสียเบี้ยปรับอีกร้อยละ ๒๐ ของภาษีที่ต้องชำระตามมาตรา ๔๓ ทวิ หรือของภาษีที่ชำระขาด แล้วแต่กรณี หรือถ้ามิได้ยื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๓๔ (๒) ที่ขยายหรือเลื่อนออกไปตามมาตร ๕ ให้เสียเบี้ยปรับอีกหนึ่งเท่าของภาษี หรือถ้ายื่นแบบแสดงรายการการเงินได้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียลดน้อยลง ให้เสียเบี้ยปรับอีกร้อยละ ๒๐ ของภาษีที่ประเมินเพิ่มเติม หรือถ้ามิได้หักภาษี ณ ที่จ่าย หรือมิได้ยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ภายในกำหนดเวลาตามหมวด ๕ หรือยื่นแบบแสดงรายการหักภาษี ณ ที่จ่าย ไม่ถูกต้อง ทำให้จำนวนภาษีที่นำส่งนั้นน้อยกว่าจำนวนที่ควรต้องนำส่ง ให้เสียเบี้ยปรับอีกร้อยละ ๒๐ ของภาษีที่มีได้หัก ณ ที่จ่าย หรือที่มีได้ยื่นแบบแสดงรายการหรือที่ยื่นแบบแสดงรายการขาดไป แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

๑๒. ให้บรรดาบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่บริษัทที่ได้รับสัมปทานสำหรับสัมปทานที่ได้ออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับบริษัทดังกล่าว ทั้งนี้ เว้นแต่บริษัทนั้นจะได้อื่นขอและได้รับความยินยอมจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมตามความในมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒ มาใช้บังคับแก่สัมปทานของตน (มาตรา ๑๔)

๕. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๐ ก วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๑ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๔ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้บัญญัติให้จัดตั้งองค์กรร่วมไทย-มาเลเซียขึ้นเพื่อดำเนินการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ใต้ทะเลรวมทั้งปิโตรเลียมด้วย จึงสมควรกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีเงินได้ปิโตรเลียมให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินกิจการขององค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย และเป็นไปตามความตกลงว่าด้วยธรรมนูญและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดตั้งองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

เพิ่มความเป็นหมวด ๗ ตี บทบัญญัติเฉพาะเขตพื้นที่ที่พัฒนาร่วม (มาตรา ๓ เพิ่มความเป็นหมวด ๗ ตี บทบัญญัติเฉพาะเขตพื้นที่ที่พัฒนาร่วม มาตรา ๖๕ จตุทศ มาตรา ๖๕ ปันรส มาตรา ๖๕ โสฬส มาตรา ๖๕ สัตตรส มาตรา ๖๕ อัญฐารส มาตรา ๖๕ เอกุณวิสติ มาตรา ๖๕ วิสติ และมาตรา ๖๕ เอกวิสติ)

๑. กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ใช้บังคับแก่บริษัทซึ่งได้ทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับองค์กรร่วม และให้นำบทนิยามคำว่า “ปิโตรเลียม” “กิจการปิโตรเลียม” “เงินได้” “จำหน่าย” “ค่าภาคหลวง” และ “บริษัท” ในมาตรา ๖๕ ปันรส มาใช้แทนบทนิยามในมาตรา ๔ และให้นำความในมาตรา ๖๕ โสฬส มาตรา ๖๕ สัตตรส มาตรา ๖๕ อัญฐารส มาตรา ๖๕ เอกุณวิสติ มาตรา ๖๕ วิสติ และมาตรา ๖๕ เอกวิสติ มาใช้บังคับแทนมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ จตุทศ)

๒. กำหนดบทนิยามคำว่า “องค์กรร่วม” “พื้นที่พัฒนาร่วม” “ปิโตรเลียม” “กิจการปิโตรเลียม” “เงินได้” “จำหน่าย” “ค่าภาคหลวง” “บริษัท” และ “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ ปันรส)

๓. กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชีแรกถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่แปด ร้อยละ ๐ และรอบระยะเวลาบัญชีที่เก้าถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่สิบห้า ร้อยละ ๑๐ และรอบระยะเวลาบัญชีที่สิบหก เป็นต้นไป ร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ โสฬส)

๔. กำหนดให้ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้รับโอนจ่ายเงินได้ที่เป็นเงินค่าสิทธิ เงินปี หรือเงินได้ประจำเนื่องจากการโอนนั้น โดยเงินดังกล่าวไม่อาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้นได้แน่นอน ให้บุคคลซึ่งได้รับเงินได้นั้นมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราดังต่อไปนี้ของเงินได้หลังจากหักต้นทุนตามมาตรา ๓๓ แล้ว ในกรณีที่มีการโอนในรอบระยะเวลาบัญชีแรกถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่แปด ร้อยละ ๐ และในกรณีที่มีการโอนในรอบระยะเวลา

บัญชีที่เกำถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่สิบห้า ร้อยละ ๑๐ และในกรณีที่มีการโอนในรอบระยะเวลาบัญชีที่สิบหก เป็นต้นไป ร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ สัตตรส)

๕. กำหนดให้การคำนวณกำไรสุทธิ ให้นำเอาจำนวนยอดเงินได้จากการขายปิโตรเลียม มูลค่าของปิโตรเลียมที่จำหน่าย ยอดเงินได้เนื่องจากการโอนทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ อันเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมซึ่งอาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้นได้แน่นอน ยอดเงินได้อื่นใดที่ได้รับเนื่องจากการประกอบกิจการปิโตรเลียม มารวมเป็นรายได้ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ อัฐรัส)

๖. กำหนดให้รายจ่ายตามปกติและจำเป็นให้จำกัดอยู่เฉพาะแต่รายจ่ายที่บริษัทสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็นในจำนวนไม่เกินสมควร และได้จ่ายไปทั้งหมดเฉพาะในกิจการปิโตรเลียม ไม่ว่าจะจ่ายในหรือนอกราชอาณาจักรและภายในข้อจำกัดดังกล่าวให้รวมถึงค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ค่าแรงงาน ค่าบริการ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง และรายจ่ายทำนองเดียวกันอย่างอื่นที่ใช้ในการเจาะเพื่อสำรวจหรือเพื่อผลิต ค่ารับรอง หนี้สูญที่จำหน่ายจากบัญชี เงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ ค่าชดเชยรายจ่ายที่เป็นทุน รายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท ราคาทุนของทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ที่หักค่าชดเชยรายจ่ายที่เป็นทุนแล้ว สำหรับรายได้ตามมาตรา ๖๕ อัฐรัส (๓)

๗. กำหนดรายการที่มีให้ถือเป็นรายจ่ายตามปกติและจำเป็น ได้แก่ รายจ่ายที่เป็นทุนหรือรายจ่ายในการต่อเติม เปลี่ยนแปลง ขยายออก หรือทำให้ดีขึ้นซึ่งทรัพย์สิน รายจ่ายที่เป็นการส่วนตัว หรือการให้โดยเสนหา หรือรายจ่ายที่เป็นการบริจาค ผลเสียหายอันอาจได้กลับคืนเนื่องจากการประกัน หรือสัญญาคุ้มกันใด ๆ รายจ่ายเพื่อตอบแทนทุนหรือทรัพย์สินของบริษัท เงินสำรวจหรือเงินสมทบกองทุนใด ๆ ภาษีเงินได้ เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มที่บริษัทต้องเสียตามพระราชบัญญัตินี้ รายจ่ายเพื่อกิจการหรือเพื่อประโยชน์ในการหาซึ่งเงินได้อันไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษี รายจ่ายที่บริษัทพิสูจน์ไม่ได้ว่าใครเป็นผู้รับ ดอกเบี้ย ค่าปรับทางอาญา ค่าภาคหลวงสำหรับปิโตรเลียม ไม่ว่าจะชำระเป็นตัวเงินหรือปิโตรเลียม (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ วิสติ)

๘. กำหนดการคำนวณรายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิตามหมวดนี้ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๖๕ เอกวิสติ)

๖. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๖๙ ก วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมโดยกำหนดให้ผู้รับสัมปทานขอยายอายุสัมปทานได้เพราะเหตุซึ่งมิใช่ความผิดของผู้รับสัมปทาน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมในเรื่องการกำหนดส่วนลดเพื่อประโยชน์ในการคำนวณราคามาตรฐานให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการขยายอายุสัมปทานในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม เนื่องจากการผลิตปิโตรเลียมต้องหยุดชะงักลงเพราะเหตุที่มีใช้ความผิดของผู้รับสัมปทาน

มิให้นับระยะเวลาที่ได้รับการขยายอายุสัมปทานนั้นรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘ วรรคสาม)

๗. พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๔๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อเพิ่มระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตเป็นอีกระบบหนึ่งในการแสวงหาประโยชน์ในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมนอกเหนือจากระบบการให้สัมปทาน สมควรกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีเงินได้ปิโตรเลียมให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการของระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียม สมควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิและกำหนดให้มีการยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียม รายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และงบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปี สำหรับระบบสัมปทาน สัญญาแบ่งปันผลผลิตกับองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย และสัญญาแบ่งปันผลผลิต จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน” หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันตามมาตรา ๓๙ แห่งประมวลรัษฎากร (มาตรา ๓)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมให้บริษัทซึ่งมีหน้าที่ยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียม รายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และเสนองบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปีตามมาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ต้องส่งสำเนาแผนการผลิตปิโตรเลียม ผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และงบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปีดังกล่าวต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๑๘/๑)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ (๘))

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการคำนวณรายจ่ายดังกล่าวเป็นรายประเภทได้ และรายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน ให้หักเป็นรายจ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๖ เพิ่มมาตรา ๒๖ (๙/๑) และ (๙/๒))

๕. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ให้บริษัทผู้รับโอนถือเอาผลขาดทุนประจำปี คงเหลือของบริษัทผู้โอนเพื่อประโยชน์ในการหักลดหย่อนตามมาตรา ๒๘ (๑) นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่มีการโอนเป็นต้นไปได้เสมือนหนึ่งว่าได้มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๙)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องรายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัทและรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗))

๗. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องค่าเช่าหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในการเช่าทรัพย์สิน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการคำนวณรายจ่ายดังกล่าวเป็นรายประเภทได้ และรายจ่ายของสำนักงานใหญ่เท่าที่จัดสรรได้โดยสมควรว่าเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมของบริษัท และรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการปิโตรเลียมที่เรียกเก็บโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันให้หักเป็นรายจ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗/๑) และ (๗/๒))

๘. เพิ่มความเป็นหมวด ๗ จัตวา บทบัญญัติเฉพาะสัญญาแบ่งปันผลผลิต (มาตรา ๑๐ เพิ่มความเป็นหมวด ๗ จัตวา บทบัญญัติเฉพาะสัญญาแบ่งปันผลผลิต มาตรา ๖๕ ทววิสติมาตรา ๖๕ เดวิสติมาตรา ๖๕ จตุวิสติมาตรา ๖๕ ปัญวิสติและมาตรา ๖๕ ฉพพิสติ))

๑) กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวด ๗ ตริบทบัญญัติเฉพาะเขตพื้นที่พัฒนาร่วมแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บริษัทตามมาตรา ๖๕ เดวิสติ เว้นแต่บทนิยาม คำว่า “ปิโตรเลียม” “บริษัท” และ “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” และบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตรา ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม รวมทั้งหลักการเสียภาษีแยกกันกรณีของสัญญาแบ่งปันผลผลิต ที่ได้มีการกำหนดขึ้นใหม่ในหมวด ๗ จัตวา นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑ ถึงหมวด ๗ และหมวด ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บริษัทตามมาตรา ๖๕ เดวิสติได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้และที่ใดบัญญัติถึง “สัมปทาน” ให้หมายถึง “สัญญาแบ่งปันผลผลิต” (มาตรา ๑๐ เพิ่มความเป็นมาตรา ๖๕ ทววิสติ)

๒) กำหนดบทนิยามคำว่า “ปิโตรเลียม” “บริษัท” และ “สัญญาแบ่งปัน ผลผลิต” เพื่อใช้ในหมวด ๗ จัตวา (มาตรา ๑๐ เพิ่มความเป็นมาตรา ๖๕ เดวิสติ)

๓) กำหนดหน้าที่ให้บริษัทตามหมวด ๗ จัตวา มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ เป็นรายรอบระยะเวลาบัญชี ในอัตราร้อยละ ๒๐ ของกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการปิโตรเลียม รวมทั้ง กำหนดให้ในกรณีที่มีการโอนกิจการปิโตรเลียม ถ้าบริษัทผู้รับโอนจ่ายเงินได้ที่เป็นเงินค่าสิทธิเงินปี หรือเงินได้ประจำเนื่องจากการโอนนั้น โดยเงินดังกล่าวไม่อาจกำหนดจำนวนทั้งสิ้นได้แน่นอน ให้บุคคลซึ่งได้รับเงินได้นั้นมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๒๐ ของเงินได้หลังจากหักต้นทุน ตามมาตรา ๓๓ แล้ว (มาตรา ๑๐ เพิ่มความเป็นมาตรา ๖๕ จตุวิสติและมาตรา ๖๕ ปัญวิสติ)

๔) กำหนดให้ในกรณีที่บริษัทเป็นผู้ได้รับสัมปทานหรือผู้ได้รับสัญญา แบ่งปันผลผลิต แล้วแต่กรณี สำหรับแปลงสำรวจหลายแปลง โดยแปลงสำรวจบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือบางแปลงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้บริษัทดังกล่าวคำนวณรายได้รายจ่าย และกำไรสุทธิสำหรับแปลงสำรวจที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินั้น ๆ และแปลงสำรวจที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐ เสมือนหนึ่งเป็นบริษัทแยกต่างหากจากกัน ๒ (มาตรา ๑๐ เพิ่มความเป็นมาตรา ๖๕ ฉพพิสติ)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑ เพิ่มมาตรา ๗๒/๑)

๑๐. บทบัญญัติมาตรา ๑๘/๑ มาตรา ๒๔ (๘) มาตรา ๒๖ (๙/๑) และ (๙/๒) มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗) มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗/๑) และ (๗/๒) และมาตรา ๗๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้นำมาใช้บังคับแก่บริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานและบริษัทที่ได้ทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย สำหรับสัมปทานและสัญญาแบ่งปันผลผลิตที่ได้ออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้บทบัญญัติดังกล่าวก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับบริษัทนั้น เว้นแต่สัมปทานนั้นได้รับการต่อระยะเวลาผลิตปิโตรเลียมตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ หลังจากพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้นำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ (มาตรา ๑๒)

๑๑. การดำเนินการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๖ (๙/๒) มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๕ เอกวิสติ (๗/๒) และมาตรา ๖๕ ฉพพิสติ แห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ (มาตรา ๑๓)

วรรณวิช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ภาษีสรรพสามิต

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๒) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๓) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

(๔) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔

(๕) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

(๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๗) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๘) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
พ.ศ. ๒๕๒๗

(๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๙

(๑๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๓

(๑๑) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑๒) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๑๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑๕) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๑๖) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๒๗

(๑๗) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓

(๑๘) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๙) พระราชกำหนดสุรา พ.ศ. ๒๕๐๑

(๒๐) พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสุรา พ.ศ. ๒๕๐๑ พ.ศ. ๒๕๐๑

(๒๑) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๐

(๒๒) พระราชกำหนดสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๓

(๒๓) พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๓ พ.ศ. ๒๕๑๓

(๒๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๗๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๒๕) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๗) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๘) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕

(๓๑) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๘

(๓๒) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๓๓) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๔

(๓๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๖

- (๓๕) พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙
- (๓๖) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑
- (๓๗) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๒
- (๓๘) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๑
- (๓๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ พ.ศ. ๒๕๒๓
- (๔๐) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓
- (๔๑) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔
- (๔๒) พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๔
- (๔๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒
- (๔๔) พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖
- (๔๕) พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๕
- (๔๖) พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ภาษี” หมายความว่า ภาษีสรรพสามิตที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการตามพระราชบัญญัตินี้

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งซึ่งผลิตหรือนำเข้าและระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้

“บริการ” หมายความว่า การให้บริการในทางธุรกิจในฐานะบริการตามที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้

“ราคาขายปลีกแนะนำ” หมายความว่า ราคาขายปลีกแนะนำที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าประสงค์ให้เป็นราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไป

“รายรับ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่อาจคำนวณได้เป็นเงินที่ได้รับหรือพึงได้รับเนื่องจากการให้บริการ

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ประกอบ ปรับปรุง แปรรูป หรือแปรสภาพสินค้าหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้าไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แต่มิให้หมายความรวมถึง

(๑) การประดิษฐ์ค้นคว้าที่มีได้ทำขึ้นเพื่อขาย

(๒) การผลิตยาสูบจำนวนไม่เกินห้าร้อยกรัมหรือยาสูบประเภทยาเส้นจำนวนไม่เกินหนึ่งกิโลกรัมเพื่อบริโภคเอง

(๓) การเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำน้ำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุดิบใดเจือปนลงในสุราเพื่อบริโภคเอง หรือในกรณีที่ผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงเพื่อดื่มในขณะนั้น

(๔) การดัดแปลงโดยผู้ดัดแปลงที่มีได้ประกอบกิจการเป็นธุรกิจ

“นำเข้า” หมายความว่า นำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรซึ่งสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้

“ดัดแปลง” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อรถยนต์กระบะหรือสิ่งใด ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เป็นรถยนต์นั่งหรือเป็นรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน โดยผู้กระทำมิใช่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรถยนต์

“โรงอุตสาหกรรม” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการผลิตสินค้า รวมตลอดทั้งบริเวณแห่งสถานที่นั้น

“สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ และให้หมายความรวมถึงสำนักงานใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นในการประกอบกิจการในกรณีที่ไม่อาจกำหนดสถานที่ให้บริการได้แน่นอน

“สถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย” หมายความว่า สถานที่ใช้สำหรับแสดงรถยนต์เพื่อขายของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

“คลังสินค้าทัณฑ์บน” หมายความว่า สถานที่นอกโรงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้เป็นที่พักสินค้าได้โดยยังไม่ต้องเสียภาษี

“ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม” หมายความว่า เจ้าของโรงอุตสาหกรรม และให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงอุตสาหกรรมด้วย

“ผู้ประกอบการสถานบริการ” หมายความว่า เจ้าของสถานบริการ และให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานบริการด้วย

“ผู้นำเข้า” หมายความว่า ผู้นำของเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

“ผู้ดัดแปลง” ให้หมายความรวมถึงผู้ที่จ้างหรือจัดให้ผู้อื่นทำการดัดแปลงด้วย

“เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน” ให้หมายความรวมถึงผู้จัดการหรือบุคคลอื่นซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคลังสินค้าทัณฑ์บนด้วย

“เขตปลอดอากร” หมายความว่า เขตปลอดอากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

“เขตประกอบการเสรี” หมายความว่า เขตประกอบการเสรีตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

“แสดมภ์สรรพสามิต” หมายความว่า แสดมภ์ที่รัฐบาลทำหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้แสดงการเสียภาษีแทนแสดมภ์สรรพสามิต

“เจ้าพนักงานสรรพสามิต” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมสรรพสามิต

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพสามิต

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือยกเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ให้อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) วิธีการคำนวณปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าเพื่อเสียภาษี

(๒) การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมายบนภาชนะ และการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ

(๓) การเก็บและการขนย้ายสินค้า

(๔) การเก็บ การขนย้าย และการใช้วัตถุดิบ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า

(๕) การประกอบกิจการสถานบริการ

มาตรา ๗ ให้อธิบดีมีอำนาจตีความประเภทสินค้าและบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การตีความตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และมีให้มีผลย้อนหลัง

มาตรา ๘ กำหนดเวลาการยื่นแบบรายการภาษี การเสียภาษี การอุทธรณ์ หรือการแจ้งต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาดังกล่าวมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้ อธิบดีจะอนุญาตให้เลื่อนกำหนดเวลาออกไปอีกตามความจำเป็นแก่กรณีก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเป็นการทั่วไปที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อาจปฏิบัติภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัตินี้ได้ อธิบดีจะประกาศขยายกำหนดเวลาออกไปตามสมควรจนกว่าเหตุดังกล่าวจะหมดสิ้นไปได้ และเมื่อได้ขยายกำหนดเวลาออกไปแล้ว ให้ถือว่ากำหนดเวลาที่ขยายออกไปนั้นเป็นกำหนดเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเลื่อนหรือขยายกำหนดเวลาของอธิบดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ บรรดาบัญชี เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกี่ยวกับการเสียภาษี หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าทำเป็นภาษาต่างประเทศ อธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจัดการแปลเป็นภาษาไทยให้เสร็จและส่งภายในกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ต้องคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการจัดเก็บอากรศุลกากร

มาตรา ๑๑ หนังสือเรียก หนังสือแจ้งให้เสียภาษี หรือหนังสืออื่นที่มีถึงบุคคลใด เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของบุคคลนั้นในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่พบผู้รับ ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของผู้รับจะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว และอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของผู้รับนั้นก็ได้

ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีการในวรรคหนึ่งได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือนั้นในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สำนักงาน โรงอุตสาหกรรม ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ของผู้รับนั้น หรือโฆษณาข้อความย่อในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายเป็นปกติในท้องที่นั้น หรือโดยวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้

เมื่อได้ปฏิบัติตามวิธีการในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าผู้รับได้รับหนังสือนั้นแล้ว

มาตรา ๑๒ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ให้อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปในสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวกับหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับภาษีที่จะต้องเสียได้ทั่วราชอาณาจักร

การเข้าไปเพื่อทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการนั้น เว้นแต่การตรวจค้น ยึด หรืออายัดในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่บุคคลใดประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการหรือนอกสถานที่ทำการโดยปกติ ไม่ว่าในหรือนอกเวลาราชการ จะต้องเสียค่าทำการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง และจ่ายค่าพาหนะเดินทางให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตอยู่ประจำโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนอำนวยความสะดวกตามสมควรแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตในการปฏิบัติการตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ แจ้งวันเวลาทำการตามปกติ และวันเวลาหยุดทำการของโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ให้อธิบดีทราบเป็นหนังสือก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า วันเริ่มนำเข้าสินค้า หรือวันเริ่มให้บริการ และถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดวันเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวันก่อนวันที่จะมีการเปลี่ยนแปลง

ถ้าโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการตามวรรคหนึ่งต้องเพิ่มเวลาทำการ โดยเร่งด่วนหรือต้องหยุดงานเพราะเหตุจำเป็น ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งให้อธิบดีทราบโดยมิชักช้า

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ ไม่สามารถแจ้งได้ภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติได้

ส่วนที่ ๒

การเสียภาษีสรรพสามิต

มาตรา ๑๖ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ หรือผู้อื่นที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้า หรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชี พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในเวลาที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๐ ในกรณีการเสียภาษีตามมูลค่านั้น ให้ถือมูลค่าดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้า ให้ถือตามราคาขายปลีกแนะนำ โดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ราคาขายปลีกแนะนำให้พิจารณาจากต้นทุนการผลิต ค่าบริหารจัดการ และกำไรมาตรฐาน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขายต่อผู้บริโภคทั่วไปรายสุดท้ายในตลาดปกติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ราคาขายปลีกแนะนำไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่ปฏิบัติตามกลไกตลาด หรือไม่สามรถกำหนดราคาตามวรรคสองได้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศราคาขายปลีกแนะนำเพื่อถือเป็นเกณฑ์ ในการคำนวณภาษี โดยกำหนดจากราคาขายหรือราคานำเข้า ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ในกรณีบริการ ให้ถือตามรายรับของสถานบริการ

เพื่อประโยชน์ในการคำนวณรายรับของสถานบริการให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดรายรับขั้นต่ำ ของสถานบริการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณภาษีตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำที่แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติตามความในมาตรานี้ได้ ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามาหรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าที่ใช้ในการคำนวณภาษีตามมาตรา ๑๗ (๒) ให้ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งราคาค่าบริการที่เรียกเก็บในการประกอบกิจการต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาที่แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการแจ้งเปลี่ยนแปลงราคาต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สินค้าที่ต้องเสียภาษีตามปริมาณนั้น ให้ถือตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิหรือตามปริมาณสุทธิของสินค้านั้น เว้นแต่

(๑) ในกรณีสินค้าประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงด้วย เพื่อประโยชน์ในการถนอมอาหาร น้ำหนักที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณภาษี ให้ถือเอาน้ำหนักแห้งสินค้า รวมทั้งของเหลวที่บรรจุในภาชนะนั้น

(๒) ในกรณีสินค้าที่บรรจุในหีบห่อหรือภาชนะใดเพื่อจำหน่ายทั้งหีบห่อหรือภาชนะและมีเครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณแห้งสินค้าติดไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะนั้น เพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษี อธิบดีจะถือว่าหีบห่อหรือภาชนะนั้นบรรจุสินค้าตามปริมาณที่แสดงไว้ก็ได้

มาตรา ๒๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาตรา ๒๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๔ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี มีดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร

(ก) ถ้าสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรม ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม เว้นแต่เป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี และถ้าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้ภายในโรงอุตสาหกรรมก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม

(ข) ถ้าสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีนั้น เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี อีกแห่งหนึ่ง และถ้าบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

(๒) ในกรณีสินค้าที่นำเข้า ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียอากรศุลกากรสำหรับของที่นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เว้นแต่ในกรณีสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อนำเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่นำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีนั้น และถ้าผู้นำเข้าหรือบุคคลใดนำสินค้าดังกล่าวไปใช้ภายในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ก็ให้ถือว่าเป็นการนำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ

ในกรณีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

มาตรา ๒๒ ในกรณีสินค้าซึ่งในเวลานำเข้าได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เองโดยบุคคลที่มีสิทธิเช่นนั้น หรือเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ถ้าสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีหรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่มีการโอน ให้เป็นความรับผิดร่วมกันของผู้โอนและผู้รับโอน
- (๒) ในกรณีที่มีการนำไปใช้ในการอื่น ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษี
- (๓) ในกรณีที่สิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลง ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษี

(๔) ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิยกเว้นหรือลดอัตราภาษีถึงแก่ความตายในขณะที่เป็นเจ้าของ ให้เป็นความรับผิดของผู้จัดการมรดกหรือทายาทผู้ได้รับมรดกสินค้านั้น แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ประกาศตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร กำหนดให้สินค้าบางประเภทหรือบางชนิดตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องเสียอากรขาเข้าเมื่อสินค้านั้นได้ออมนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากร หรือนำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ก็ให้สินค้าประเภทและชนิดนั้นได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๒๓ ในกรณีสินค้าซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีตามมาตรา ๑๐๗ (๓) ถ้าสินค้านั้นได้ออมนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ของผู้ได้รับเอกสิทธิ์นั้นสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีโดยถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอน หรือวันที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่มีการโอน ให้เป็นความรับผิดร่วมกันของผู้โอนและผู้รับโอน
- (๒) ในกรณีที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลง ให้เป็นความรับผิดของผู้ที่ได้รับเอกสิทธิ์

ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าบางประเภทหรือบางชนิดซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่งได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรานี้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๒๔ ในกรณีเป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพหรือตรวจวิเคราะห์สินค้าตามมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร เว้นแต่ในกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเป็นไปตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลา que สินค้าหรือวัตถุดิบนั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีดังกล่าว และให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้ผู้ใดนำสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องและครบถ้วนออกไปจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี เว้นแต่

(๑) เป็นการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) เป็นการนำสินค้าจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี กลับคืนไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๓) เป็นการนำสินค้าออกไปจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ หรือตรวจวิเคราะห์ในระหว่างขั้นตอนการผลิตหรือขั้นตอนการจำหน่าย ทั้งนี้ ตามประเภทสินค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๔) เป็นสินค้าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๘

(๕) เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษี

(๖) เป็นการนำสินค้าออกไปโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๗ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมใดมีสินค้าอยู่ในโรงอุตสาหกรรมในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้านั้น ให้ยื่นแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณของสินค้านั้นตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ตามมาตรา ๕๙ ก่อนหรือพร้อมกับการยื่นแบบรายการภาษีครั้งแรกตามมาตรา ๕๔

มาตรา ๒๘ ในกรณีสินค้าที่นำเข้า รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีเพื่อกรมสรรพสามิตก็ได้ และให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้ชำระภาษีหรือวางเงินหรือหลักประกันอย่างอื่นหรือจัดให้มีผู้ค้ำประกันเป็นประกันภาษีก่อนที่จะปล่อยสินค้าพ้นไปจากอารักขาของกรมศุลกากร

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้มีการเชื่อมโยงประเภทสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้กับพิกัดอัตราศุลกากร

มาตรา ๒๙ ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ดัดแปลง ให้เกิดขึ้นเมื่อการดัดแปลงสิ้นสุดลง

ให้ผู้ดัดแปลงเสียภาษีตามมูลค่าจากการดัดแปลงตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือราคาค่าจ้างแรงงานดัดแปลงบวกด้วยค่าวัสดุอุปกรณ์หรือค่าจ้างทำของซึ่งรวมค่าวัสดุอุปกรณ์อยู่ด้วย แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าใช้จ่ายในการดัดแปลงและค่าวัสดุอุปกรณ์ตามที่อธิบดีกำหนด

การชำระภาษีสำหรับรถยนต์ดัดแปลง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๐ ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ให้เกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๔ ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร

ให้ถือว่าสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเป็นคลังสินค้าทัณฑ์บนตามมาตรา ๑ ส่วนที่ ๔ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ให้อธิบดีมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) อนุญาตให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย เพื่อประโยชน์ในการทดลองเป็นการชั่วคราวสำหรับการจำหน่าย

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการชำระภาษีรถยนต์ที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๓๐

ส่วนที่ ๓

การจดทะเบียนสรรพสามิต

มาตรา ๓๒ การจดทะเบียนสรรพสามิต ให้กระทำในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีการประกอบอุตสาหกรรม นำเข้า หรือประกอบกิจการสถานบริการอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น และยังไม่ได้จดทะเบียนสรรพสามิต ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการดังกล่าวยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้น

(๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการเริ่มประกอบอุตสาหกรรม เริ่มนำเข้า หรือเริ่มประกอบกิจการสถานบริการ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่สินค้าหรือบริการนั้นแล้ว ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการดังกล่าวยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสามสิบวันก่อนวันเริ่มผลิต หรือเริ่มนำเข้าสินค้าหรือเริ่มให้บริการ

ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่ง ให้แยกยื่นคำขอเป็นรายโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการจดทะเบียนตามมาตรา ๓๓ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๓๓ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี

การขอจดทะเบียนสรรพสามิตและการออกใบทะเบียนสรรพสามิตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๔ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการต้องแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ เว้นแต่อยู่ในระหว่างการขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๕ หรือนำส่งคืนใบทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ใบทะเบียนสรรพสามิตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงการชำรุดในสาระสำคัญหรือการสูญหาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตให้ถือเป็นใบทะเบียนสรรพสามิต

มาตรา ๓๖ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่ประสงค์จะย้ายโรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ให้แจ้งย้าย ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันย้ายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่

มาตรา ๓๗ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่ประสงค์จะเลิกหรือโอนกิจการ ให้แจ้งการเลิกหรือโอนกิจการตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันเลิกหรือโอนกิจการไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้คืนใบทะเบียนสรรพสามิตแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ได้แจ้งเลิกหรือโอนกิจการนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่หยุดประกอบการ

ให้ผู้รับโอนกิจการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการ และให้ประกอบการต่อเนื่องได้ในระหว่างรอรับใบทะเบียนสรรพสามิต ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามมาตรา ๓๓ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการถึงแก่ความตาย

ในกรณีที่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกไม่ประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้แจ้งยกเลิกใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการถึงแก่ความตาย

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ใบทะเบียนสรรพสามิตเดิมยังคงใช้ได้ต่อไป

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสถานบริการไม่ยื่นงบเดือนหรือผู้นำเข้าไม่ยื่นบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรติดต่อกันเป็นเวลาหกเดือนขึ้นไป อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตได้

ส่วนที่ ๔

คลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๔๐ ผู้ใดประสงค์จะตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๒ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องแสดงใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ คลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนต่ออธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่คลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นตั้งอยู่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย

ใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้ถือเป็นใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๔๔ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี หรือค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องใช้คลังสินค้าทัณฑ์บนเป็นที่เก็บสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้ประกอบการเท่านั้น

การรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้า และการทำบัญชีคุมสินค้าตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๖ ผู้ใดประสงค์จะเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

มาตรา ๔๗ ผู้ที่จะเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเท่านั้น และเข้าไปต่อหน้าเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่มีสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า ให้ถือว่าความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียหายเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้านั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า และให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเสียหายสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะโอนใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่น ให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนและผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะเลิกกิจการ ให้ขออนุญาตต่ออธิบดี พร้อมกับแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบ

เมื่อผู้ประกอบอุตสาหกรรมได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) ชำระภาษีสำหรับสินค้านั้นภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด

อธิบดีจะอนุญาตให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเลิกกิจการได้ต่อเมื่อผู้ประกอบอุตสาหกรรมได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ และการฝ่าฝืนดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ แต่ต้องแจ้งการเพิกถอนนั้นเป็นหนังสือให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสิบห้าวัน

เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และให้มีสิทธิดำเนินการไปพลางก่อนได้ จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี

ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยเจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่อาจติดต่อได้ หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง โดยอนุโลม

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนประสงค์จะเลิกกิจการ ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บน และผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งเก็บสินค้าไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำสินค้าที่ตกค้างอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นออกขายทอดตลาดได้

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีแล้ว ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ให้แจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมนั้นมารับคืน ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ส่วนที่ ๕

การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี

มาตรา ๕๔ การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีก่อนความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑ (๑) วรรคสอง ก็ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยื่นแบบรายการภาษีดังกล่าวพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นหรือก่อนการนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน แล้วแต่กรณีใดจะเกิดขึ้นก่อน

(๒) ในกรณีสินค้านำเข้า ให้ผู้นำเข้ายื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ออกใบขนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๓) ในกรณีบริการ ให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

(๔) ในกรณีอื่น ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีให้ถือว่าไม่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีสำหรับสินค้าหรือบริการที่ได้รับการยกเว้นภาษีนั้น

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอันเป็นเหตุให้การชำระภาษีตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ขาดหรือเกินไปจากที่ได้ชำระไว้แล้ว ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีเพิ่มให้ครบถ้วนตามอัตราที่เปลี่ยนแปลงนั้น หรือขอคืนเงินภาษีที่ได้ชำระไว้เกิน ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีดังกล่าว

มาตรา ๕๕ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ ยื่นแบบรายการภาษี และชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ที่มีหน้าที่เสียภาษีอยู่ในเขตท้องที่นั้น

แบบรายการภาษี ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินภาษีเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ได้ทำการประเมินก่อนที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น ให้ชำระภาษี ก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

(๒) ในกรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่มีการอุทธรณ์การประเมินภาษี เมื่อได้มีคำวินิจฉัยให้เสียภาษีเพิ่มขึ้น จากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้วตามมาตรา ๙๙ ให้ผู้ยื่นอุทธรณ์ชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๕๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการอาจขอชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้า ทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้

การขอชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับการชำระภาษีนั้นและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๙ ให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสถานบริการยื่นแบบรายการภาษี และชำระภาษีต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพสามิต พื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่

ในกรณีที่ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสถานบริการมีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ หลายแห่งอาจยื่นคำร้องต่ออธิบดีขอยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีรวม ณ สำนักงานสรรพสามิตแห่งใด แห่งหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการชำระภาษีตามมาตรา ๕๙ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้ยื่น แบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่อื่น หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๖๐ ให้ผู้นำเข้ายื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาถึงแก่ความตาย เป็นคนไร้ ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้นุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีแทน

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการควบเข้ากัน หรือโอนกิจการให้แก่กัน ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการอันได้ตั้งขึ้นใหม่ โดยการควบเข้ากัน หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการที่รับโอนกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการเดิมมีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี ของกิจการเดิมที่ควบเข้ากันหรือกิจการที่โอนนั้น แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการซึ่งเป็น นิติบุคคลเล็กกิจการโดยมีการชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชีและกรรมการผู้อำนวยการหรือผู้จัดการ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันเลิกกิจการ มีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

ในกรณีที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการกิจการสถานบริการซึ่งเป็นนิติบุคคลเล็กกิจการ โดยไม่มีการชำระบัญชี ให้บุคคลผู้มีอำนาจจัดการมีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี

ส่วนที่ ๖

แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

มาตรา ๖๔ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่เสียภาษีโดยการใช้ แสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

การใช้แสดมภ์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีเพื่อให้ปรากฏว่าได้เสียภาษีแล้ว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๕ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีมี่ ๒ ประเภท คือ

(๑) เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น

(๒) เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้า ได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง

ให้ถือว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเป็นแสดมภ์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการภาษีอากร ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๖๖ แสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ให้มีชนิด และลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเว้นแต่กรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสดมภ์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ

มาตรา ๖๘ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี สำหรับสินค้าของตนเอง ให้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้มีชนิดและลักษณะตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ขอจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง มีลักษณะถูกต้องตามที่กำหนดในประกาศและมีลักษณะเฉพาะของตน ก็ให้รับจดทะเบียนไว้ และให้อธิบดี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งลักษณะเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้น

มาตรา ๖๙ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะเลิกใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ และให้อธิบดีประกาศยกเลิกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗๐ ผู้ใดประสงค์จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๑ ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา ๗๐ มีอายุสามปีนับแต่วันออกใบอนุญาต ถ้าผู้ได้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอ ดังกล่าวแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา ๗๐ หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๗๑ ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี

มาตรา ๗๓ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตโดยเสียค่าธรรมเนียมการควบคุมล่วงหน้าเป็นรายเดือนตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๒) แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเวลาทำการหรือการเปลี่ยนแปลงเวลาทำการของโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

(๓) แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบจำนวนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่จะผลิตเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน

(๔) ทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้แล้วไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี โดยอธิบดีจะกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขไว้ในหนังสืออนุญาตด้วยก็ได้

มาตรา ๗๕ ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี โดยอธิบดีจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ในหนังสืออนุญาตด้วยก็ได้

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เว้นแต่ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการนำออกเพื่อส่งให้แก่กรมสรรพสามิต หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนจะนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั่นไว้

มาตรา ๗๗ ผู้ใดประสงค์จะนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักรต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๘ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าซื้อหรือรับไว้ด้วยวิธีใดซึ่งแสตมป์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลซึ่งมิใช่กรมสรรพสามิต หรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมาย

มาตรา ๗๙ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้เฉพาะจากผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือให้นำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น

การซื้อหรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน ให้ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๘๐ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงอุตสาหกรรมของตนโดยไม่มีใบอนุญาตแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดกำกับไปด้วย

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตามวรรคหนึ่ง ต้องเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไว้ ณ สถานที่เก็บที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีและอยู่ในโรงอุตสาหกรรมนั้น และต้องทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๘๑ ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ เว้นแต่เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

มาตรา ๘๒ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้ โดยรู้ว่าเป็นแสตมป์สรรพสามิตปลอมหรือแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เว้นแต่เป็นการครอบครองแสตมป์สรรพสามิตที่ใช้แล้วเพื่อขายหรือจำหน่าย สำหรับการสะสม

มาตรา ๘๓ ห้ามมิให้ผู้ใดนำแสตมป์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้ซ้ำเพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้ว

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามเดือน

มาตรา ๘๕ อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

(๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(๒) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ส่วนที่ ๗

การประเมินและการวางประกันค่าภาษี

มาตรา ๘๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อ

(๑) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

(๒) ผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป

(๓) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่อันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาษีโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานเพื่อการคำนวณภาษี

(๔) สินค้าขาดจากบัญชีหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดจากบัญชีตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๔๘

มาตรา ๘๗ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำรายการลงในแบบรายการภาษีตามหลักฐานที่เห็นว่าถูกต้องเมื่อมิได้มีการยื่นแบบรายการภาษี

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบรายการภาษีหรือในเอกสารอื่นที่ยื่นประกอบแบบรายการภาษี เพื่อให้ถูกต้อง

(๓) ประเมินภาษีตามหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอยู่หรือตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาว่าถูกต้อง เมื่อมีกรณีตามมาตรา ๘๖ (๓) โดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม (๑) หรือ (๒) ก็ได้

มาตรา ๘๘ เมื่อประเมินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการประเมินเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี

มาตรา ๘๙ ในกรณีที่การประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๖ ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไป พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะแก้ไขจำนวนเงินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วและแจ้งจำนวนเงินภาษีที่ถูกต้องไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษี

การแก้ไขจำนวนเงินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นการประเมินตามมาตรา ๘๖

มาตรา ๙๐ การประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้กระทำได้ภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) สองปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี หรือวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาที่อธิบดีเลื่อนหรือขยายออกไป แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการยื่นแบบรายการภาษีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

(๒) สองปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการยื่นแบบรายการภาษีภายหลังวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาดังกล่าวใน (๑) แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี

(๓) สิบปีนับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบรายการภาษี ในกรณีที่ไม่มีมีการยื่นแบบรายการภาษี หรือมีการยื่นแบบรายการภาษีโดยแสดงมูลค่าของสินค้าหรือบริการขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษียื่นแบบรายการภาษีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สมบูรณ์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีประเมินภาษีได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่กำหนดเวลาตาม (๑) หรือภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันยื่นแบบรายการภาษีตาม (๒) แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙๑ ในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระ ถ้าผู้ประกอบการประสงค์จะนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าประสงค์จะนำสินค้าออกไปจากอารักขาของกรมศุลกากรก่อนการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าชำระภาษีตามจำนวนที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี พร้อมกับวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกัน

จนครบจำนวนภาษีที่อาจจะต้องเสียสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะขอให้ อธิบดีรับการค้ำประกันของธนาคารแทนการวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้

เพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำสินค้า ไปเป็นตัวอย่างได้พอสมควร

มาตรา ๙๒ ในกรณีที่มีการวางเงินหรือรับการค้ำประกันของธนาคารแทนการวางเงินประกัน ค่าภาษีตามมาตรา ๙๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากจำนวนภาษีที่ได้ชำระไว้ และแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าทราบแล้ว ให้เก็บภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเงินประกันดังกล่าว หรือแจ้งให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระเงินตามสัญญาค้ำประกัน ถ้าเงินประกันไม่คุ้มค่าภาษีก็เรียกให้ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าชำระเพิ่มจนครบ แต่ถ้าได้เงินเกินค่าภาษี ให้คืนเงินส่วนที่เกิน โดยมิชักช้า

ส่วนที่ ๘

การอุทธรณ์การประเมินภาษี

มาตรา ๙๓ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๙๔ ได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๙๔ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ประกอบด้วยอธิบดีหรือผู้แทน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิตเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่มีความจำเป็นและรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรอาจกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เพิ่มเติมอีกคณะหนึ่ง หรือหลายคณะก็ได้ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวมีองค์ประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๙๕ การประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการพิจารณาจะเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียงลงคะแนน ในเรื่องดังกล่าวมิได้

มาตรา ๙๖ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง

บุคคลที่มาให้ถ้อยคำเป็นพยานตามหนังสือเรียก ให้ได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๙๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมาย แล้วรายงานต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๕ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๙๘ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ ให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๙๙ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์และมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์นั้นครบถ้วน ระยะเวลาดังกล่าวจะขยายออกไปอีกก็ได้แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้โดยไม่ต้องรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ แต่ต้องยื่นฟ้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ยุติการพิจารณาอุทธรณ์

การขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนสิ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจสั่งไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ เพิกถอนการประเมินหรือแก้การประเมินให้ผู้ยื่นอุทธรณ์เสียภาษีเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ในกรณีที่สั่งไม่รับอุทธรณ์ ให้ถือว่าได้วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

ผู้อุทธรณ์ผู้ใดไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ให้มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

มาตรา ๑๐๐ การอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือการฟ้องคดีต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่ออธิบดี ขอให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อน ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นสมควรจะสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ และจะสั่งให้หาประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่อธิบดีได้สั่งให้ทุเลาการชำระภาษีตามมาตรา ๑๐๐ ไว้แล้ว ถ้าต่อมา มีพฤติการณ์ปรากฏว่าได้มีการกระทำเพื่อประวิงการชำระภาษี หรือได้มีการกระทำหรือตั้งใจจะกระทำ

การโอน ขาย จำหน่ายหรือยกย้ายทรัพย์สินเพื่อให้พ้นอำนาจการยึดหรืออายัด อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีนั้นได้

ส่วนที่ ๙

การยกเว้น การลดหย่อน การลดอัตรา และการคืนภาษี

มาตรา ๑๐๒ สินค้านำเข้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคที่ว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย โดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้สินค้าใดตามวรรคหนึ่ง เป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐๓ สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากร ให้ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตราภาษี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

สินค้าตามวรรคหนึ่ง ถ้านำกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอดอากรโดยมิใช่เพื่อการส่งออก ให้เสียภาษีตามอัตราที่ใช้อยู่ในเวลาที่นำสินค้ากลับเข้ามาหรือในเวลาที่นำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร แต่ถ้าเป็นกรณีลดอัตราภาษี ให้นำค่าภาษีที่ชำระไว้แล้วมาหักออกได้ เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับเข้ามาหรือนำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร เพื่อส่งกลับคืนโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอื่น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐๔ สินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี หรือสินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับยกเว้นอากรตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐๕ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ โดยนำจำนวนเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียสำหรับสินค้านั้น

ในกรณีที่จำนวนเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้วสำหรับวัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตสินค้าที่ได้รับการลดหย่อนตามวรรคหนึ่งเกินกว่าจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสีย ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิได้รับคืนเงินภาษีนั้น

การยื่นคำร้องขอลดหย่อนภาษีตามวรรคหนึ่งและการคืนเงินภาษีตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

คำวินิจฉัยของอธิบดีเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่ขอลดหย่อนให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๖ อธิบดีมีอำนาจยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าประเภทหรือชนิดเดิม หรืออีกประเภทหรืออีกชนิดหนึ่งซึ่งต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สำหรับสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก การยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐๗ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือนำเข้ามีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคแก่ประชาชนเป็นการสาธารณกุศลโดยผ่านส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือโดยผ่านองค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) สินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์แก่ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๓) สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ต่อองค์การสหประชาชาติ หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสัญญากับนานาประเทศหรือทางการทูตตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

(๔) น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เติมในอากาศยานหรือเรือที่มีขนาดเกินกว่าห้าร้อยตันกรอสส์ ซึ่งพนักงานศุลกากรได้ปล่อยให้ไปต่างประเทศแล้ว

การขอรับคืนหรือการยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐๘ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การบริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาครายได้ให้แก่ประชาชนเป็นการสาธารณกุศล โดยผ่านส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือโดยผ่านองค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) การบริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่บริจาครายได้เป็นสาธารณประโยชน์แก่ส่วนราชการในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือแก่องค์การสาธารณกุศลที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การขอรับคืนหรือการยกเว้นภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐๙ รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศลดอัตราหรือยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศหรือเพื่อความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๑๐ ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิขอคืนภาษีที่ได้เสียไปแล้วสำหรับสินค้าที่พิสูจน์ได้ว่าเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพจนใช้การไม่ได้

สินค้าที่มีสิทธิขอคืนภาษีและการพิสูจน์ลักษณะความเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพของสินค้าจนใช้การไม่ได้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การขอคืนภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๑ สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้วหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีให้แก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราส่วนเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

มาตรา ๑๑๒ กรณีสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และมีการนำสินค้านั้นไปผลิตเป็นสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร ให้คืนภาษีสำหรับสินค้านำเข้านั้นให้แก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดเสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย หรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย และการเสียภาษีนั้นไม่ใช่เป็นการเสียภาษีตามการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน

การขอรับเงินคืนให้ยื่นคำร้องต่ออธิบดีภายในสามปีนับแต่วันชำระภาษี ในการนี้ ให้ผู้ยื่นคำร้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือคำชี้แจงใด ๆ ประกอบคำร้องด้วย เมื่ออธิบดีเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืนให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ

ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาเห็นสมควร จะสั่งคืนเงินให้แก่ผู้เสียภาษีตามวรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องมีคำร้องก็ได้ แต่ต้องสั่งคืนภายในเวลาสามปีนับแต่วันชำระภาษี

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีตามมาตรา ๘๖ แล้ว ปรากฏว่าภาษีที่ชำระแล้วได้ชำระโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่มิคว่ำวินิจฉัยอุทธรณ์ถึงที่สุดให้คืนภาษี ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคว่ำวินิจฉัยอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีตามมาตรา ๘๖ แล้ว ปรากฏว่าต้องมีการคืนเงินภาษีตามมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๕ แล้วแต่กรณี ให้ผู้ได้รับคืนเงินภาษีมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีโดยไม่คิดทบต้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดอกเบี้ยตามวรรคหนึ่ง มิให้เกินกว่าจำนวนเงินที่ได้รับคืนและให้จ่ายจากเงินภาษีที่จัดเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑๗ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดซึ่งบุคคลที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีนำเข้ามาเพื่อใช้เองให้ได้รับยกเว้นจากบทบัญญัติตามมาตรา ๒๒

ส่วนที่ ๑๐

บัญชีหลักฐานและการปฏิบัติ

มาตรา ๑๑๘ ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการทำบัญชีประจำวันและงบเดือน ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้ผู้นำเข้าทำบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด บัญชีประจำวันให้ทำให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันที่มีเหตุที่จะต้องลงรายการนั้นเกิดขึ้น งบเดือนและบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดไป

บัญชีประจำวัน เอกสารการลงบัญชี สำเนางบเดือน และบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ให้เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปีที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ สถานบริการ หรือสถานที่อื่นใด ซึ่งเจ้าพนักงานสรรพสามิตสามารถเรียกมาตรวจสอบได้

การทำบัญชีประจำวัน งบเดือน และบัญชีรับจ่ายสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและการยื่นงบเดือน ตามมาตรานี้ อธิบดีจะอนุญาตให้กระทำโดยใช้วิธีการอื่นใด และจะอนุญาตให้ยื่นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติตามความในมาตรานี้ได้ ในกรณีที่ผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๑๑๙ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการใดประสงค์จะใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินออกหลักฐานการรับเงินให้ขออนุมัติต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ

ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีหน้าที่ดูแลรักษาอุปกรณ์หรือเครื่องมือตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยตลอดเวลา โดยใช้ความระมัดระวังและฝีมือดั่งเช่นที่พึงปฏิบัติในการประกอบกิจการของตน

ในกรณีที่อุปกรณ์หรือเครื่องมือตามวรรคหนึ่ง ตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าว สูญหาย บุปสลาย หรือชำรุด ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการแจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ทราบโดยมิชักช้า และหากการสูญหาย บุปสลาย หรือชำรุดได้เกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมิได้ใช้ความระมัดระวังและฝีมือดั่งเช่นที่พึงปฏิบัติในการประกอบกิจการของตนแล้ว ให้อธิบดีดำเนินการให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือกระทำความด้วยประการใด ๆ ให้อุปกรณ์เครื่องมือ トラ หรือสิ่งที่ยึดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำไว้ ตามมาตรา ๑๒๐ บุปสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่มีการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรม หรือสถานบริการตามมาตรา ๑๒๐ พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้ปริมาณสินค้าหรือปริมาณรายรับที่คำนวณได้จากอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีก็ได้

ส่วนที่ ๑๑ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน สถานประกอบการ หรือสถานบริการ ในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีแล้ว จะค้นในเวลาใดก็ได้

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งนั้น

(๔) นำสินค้าในโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ในปริมาณพอสมควร ไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ

มาตรา ๑๒๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเสียภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า เพื่อตรวจสอบสินค้าในขณะที่นำออกจากหรือเตรียมการจะนำออกจากโรงอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออารักขาของกรมศุลกากร และจะนำสินค้าในปริมาณพอสมควรออกจากหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้านั้นไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์ก็ได้

การส่งคืนและการทำลายสินค้าที่นำมาตรวจสอบหรือวิเคราะห์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒๕ ในการค้นหรือเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า

มาตรา ๑๒๖ ในการค้ำสถานที่หรือยานพาหนะตามมาตรา ๑๒๓ (๒) ก่อนลงมือค้ำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้ำแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และให้ค้ำต่อหน้าผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ แล้วแต่กรณี ถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ค้ำต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอมาเป็นพยาน

มาตรา ๑๒๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้ำบันทึกรายละเอียดแห่งการค้ำและทำบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่ค้ำ ยึด หรืออายัดไว้

บันทึกรายละเอียดแห่งการค้ำและบัญชีดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้อ่านให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น ผู้ครอบครองยานพาหนะ หรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี และให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ ถ้าไม่ยอมลงลายมือชื่อรับรอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้ำบันทึกไว้

มาตรา ๑๒๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดสินค้า บัญชี เอกสาร ยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีจนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าในขณะที่ยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันยึด ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่อายัดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นโดยมิชักช้า

มาตรา ๑๒๙ เพื่อประโยชน์ในการบังคับชำระภาษี สินค้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๑๒๘ ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ และปรากฏว่าสินค้านั้นยังไม่ได้เสียภาษี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดต่อไปจนกว่าจะได้รับชำระภาษีครบถ้วน

มาตรา ๑๓๐ ทรัพย์สินที่ยึดไว้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บรักษาตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นของเสียได้ง่าย หรือถ้าเก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของทรัพย์สิน อธิบดีจะจัดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดตามมาตรา ๑๒๘ ก็ได้ และได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

การขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๓๑ ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีคืนทรัพย์สินดังกล่าว หรือเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง ให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมา หรือถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาและการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๐ วรรคสอง ก่อนคืนเงินให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมาด้วย

ในการคืนทรัพย์สินที่ยึดตามวรรคหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าผู้ครอบครองได้ทรัพย์สินนั้นมาจากเจ้าของ โดยการกระทำความผิดทางอาญา ก็ให้คืนแก่เจ้าของนั้น

มาตรา ๑๓๒ ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมสรรพสามิตตามมาตรา ๑๒๘ หรือที่ศาลพิพากษาให้รับเป็นของกรมสรรพสามิต ให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๓๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง และให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓๔ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓๕ เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนที่ ๑๒

การเปรียบเทียบคดี

มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่ต้องมีการเปรียบเทียบคดี ให้ใช้ราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) ในการกำหนดค่าปรับ แต่ในกรณีที่ไม่มีราคาขายปลีกแนะนำตามมาตรา ๑๗ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินมูลค่าของสินค้าเพื่อกำหนดค่าปรับ โดยให้ถือมูลค่าของสินค้าชนิดเดียวกันซึ่งได้เสียภาษีโดยถูกต้องแล้วในเวลาหรือใกล้เคียงเวลาที่กระทำความผิดนั้น ถ้าไม่มีสินค้าชนิดเดียวกัน ให้ถือมูลค่าของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันตามที่ซื้อขายกันในเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ไม่มีอาจหามูลค่าของสินค้าตามวรรคหนึ่งได้หรือสินค้านั้นมีหลายราคา ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศมูลค่าของสินค้าเพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าปรับ

มาตรา ๑๓๗ ถ้าอธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้มีอำนาจเปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ให้เป็นอำนาจของอธิบดี

(๒) สำหรับความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

(ก) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมสรรพสามิต และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

(ข) ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่รับผิดชอบ และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๓๘ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหาในความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นความผิดที่มีอัตราโทษปรับอย่างสูงไม่เกิน ห้าหมื่นบาท ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ให้ผู้จับกุมควบคุมผู้ต้องหาไปยังที่ทำการของผู้ที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบคดี ทั้งนี้ ต้องเปรียบเทียบคดีให้เสร็จสิ้นภายในสิบสองชั่วโมง นับแต่ผู้ต้องหาถึงที่ทำการของผู้ที่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดี

ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ อธิบดีจะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๓๙ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๑๓

เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

มาตรา ๑๔๐ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียเบี้ยปรับในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มิได้ยื่นแบบรายการภาษีและไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาตามส่วนที่ ๕ ให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี

(๒) ในกรณีที่มิได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป ให้เสียเบี้ยปรับหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น แต่ในกรณีที่ยื่นแบบรายการภาษีไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไปเกินกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนภาษี ให้เสียเบี้ยปรับสองเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น

(๓) ในกรณีที่มีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๔๘ ให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี

เบี้ยปรับอาจลดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔๑ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาหรือชำระขาดจากจำนวนภาษีที่ต้องเสีย ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับ และการคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวมิให้คิดทบต้น

เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๔๑ นี้ มิให้เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับและอาจลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔๒ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ให้ถือเป็นเงินภาษี

ส่วนที่ ๑๔ การบังคับชำระภาษีค้าง

มาตรา ๑๔๓ เพื่อให้ได้รับชำระภาษีค้าง ให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้โดยมิต้องขออำนาจศาล

การยึดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อีกเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีที่ค้างภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

การขายทอดตลาดทรัพย์สินจะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๙๓ หรือระยะเวลาที่ให้นั้นฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๙๙ และตลอดระยะเวลาที่ทำการพิจารณาอุทธรณ์หรือพิจารณาคดีของศาล เว้นแต่เป็นของสดของเสียได้ให้อธิบดีมีอำนาจที่จะขายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร และได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

ผู้ค้างชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

มาตรา ๑๔๔ ในกรณีที่ผู้ค้างชำระภาษีมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสืออายัดสิทธิเรียกร้องนั้นได้ โดยสั่งให้ผู้ค้างชำระภาษีงดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องและห้ามบุคคลภายนอกนั้นชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซึ่งค้างชำระภาษี แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

ในกรณีที่บุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดนั้นปฏิเสธหรือโต้แย้งหนี้ที่เรียกร้องเอาแก่ตนให้กรมสรรพสามิตฟ้องคดีต่อศาล แต่ทั้งนี้คำสั่งห้ามชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ยังคงมีผลอยู่จนกว่าศาลจะพิพากษาเป็นอย่างอื่น

อธิบดีมีอำนาจนำทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับตามวรรคหนึ่งออกขายทอดตลาดได้โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๓ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ค้างชำระภาษีตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

มาตรา ๑๔๕ การยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อให้ได้รับชำระภาษีที่ค้างให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ให้อธิบดีมีอำนาจระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๔๖ เมื่อได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๔ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัดดังกล่าว

มาตรา ๑๔๗ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด อายัด และขายทอดตลาด เหลือเท่าใดให้ชำระเป็นค่าภาษี ถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีกให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๑๔๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๔ ให้อธิบดีมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกหนังสือเรียกผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีนั้นที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีค้างมาให้อัยคำ

(๒) สั่งบุคคลใน (๑) ให้นำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างมาตรวจสอบ

(๓) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าวใน (๑)

การดำเนินการตาม (๑) และ (๒) ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง และการปฏิบัติตาม (๓) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๔๙ เมื่อได้มีการยึดทรัพย์สินไว้แล้ว ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึดและค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ให้อธิบดีสั่งถอนคำสั่งยึดนั้น

เมื่อได้มีการอายัดสิทธิเรียกร้องไว้แล้ว ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการอายัด และค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับชำระเงินจากบุคคลภายนอก หรือก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้อธิบดีสั่งถอนคำสั่งอายัดนั้น

ส่วนที่ ๑๕

การจัดเก็บเงินภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๕๐ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่เสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับสินค้าหรือบริการ ตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่เกินร้อยละสิบของภาษีที่จะต้องเสียเพิ่มขึ้นตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๑๕๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ส่งมอบเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๑๕๐ ให้แก่กระทรวงมหาดไทย โดยหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละห้าของเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นได้

หมวด ๒

ใบอนุญาตสำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ

ส่วนที่ ๑

สุรา

มาตรา ๑๕๒ ในส่วนนี้

“สุรา” หมายความว่า ความรวมถึงวัตถุดิบทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น และให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครอง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา này ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดประสงค์จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำสุราเข้ามาตามวรรคหนึ่งเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดประสงค์จะขายสุรา ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายสุรา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การขายทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

(๒) การขายในการบังคับคดี

(๓) การขายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๔) กรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕๖ ใบอนุญาตขายสุรามี ๒ ประเภท คือ

(๑) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

มาตรา ๑๕๗ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น

มาตรา ๑๕๘ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๒

ยาสูบ

มาตรา ๑๕๙ ในส่วนนี้

“ต้นยาสูบ” หมายความว่า พืชนิโคติเยนาทาแบกุ่ม (NICOTIANATABACUM)

“ใบยา” หมายความว่า ใบยาสดหรือใบยาแห้งของต้นยาสูบ

“ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“บุหรี่ซิการ์เรต” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมีใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่ซิการ์” หมายความว่า ใบยาแห้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่อื่น” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลิบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและที่มีใช้ใบยาแห้งหรือยาอัด

“ยาเส้น” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว

“ยาเส้นปรุง” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ

“ยาเคี้ยว” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของใบยาแห้ง ซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่่อมหรือเคี้ยว

“ยาอัด” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ปั่นหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ

“ผู้บ่มใบยา” หมายความว่า ผู้ทำการบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้ง

“ซอง” ให้หมายความรวมถึงห่อ กระป๋อง กล่อง ขวด หรือสิ่งบรรจุอื่นซึ่งใช้บรรจุหรือผูกมัดยาสูบ มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดประสงค์จะทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตราี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดประสงค์จะซื้อใบยาแห้ง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ตลอดทั้งการทำบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตราี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๖๒ เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบชนิดและปริมาณของเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี แจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตราี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๖๔ การผลิตบุหรี่ยิกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ

มาตรา ๑๖๕ ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำเข้าในหรือส่งออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบตามวรรคหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๖๗ ผู้ใดประสงค์จะขายยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการขายยาสูบด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖๘ ใบอนุญาตขายยาสูบมี ๓ ประเภท คือ

(๑) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๑ สำหรับการขายส่งยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนหนึ่งพันมวนขึ้นไป ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนสองกิโลกรัมขึ้นไป ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนสองร้อยกรัมขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ สำหรับการขายปลีกยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าหนึ่งพันมวน ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองกิโลกรัม ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองร้อยกรัม

(๓) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๓ สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น

มาตรา ๑๖๙ การขายยาสูบต้องขายตามขนาดซองที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย

ส่วนที่ ๓

ไฟ

มาตรา ๑๗๐ ในส่วนนี้

“ไฟ” หมายความว่า สิ่งที่สามารถใช้เล่นการพนันมีลักษณะเป็นแผ่นบาง ๆ มีเครื่องหมายแสดงแต้มต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยกระดาษ พลาสติก หนังหรือวัตถุเทียมหนัง หรือวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดประสงค์จะผลิตไฟ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๗๒ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗๓ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไฟที่ยังมิได้เสียภาษีไว้ในครอบครองเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบใบ เว้นแต่ไฟนั้นเป็นไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น หรือเป็นไฟที่มีเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของกรมสรรพสามิต

มาตรา ๑๗๔ ห้ามมิให้ผู้ใดดัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น เพื่อขายอย่างไฟ

ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กระทำขึ้นโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดประสงค์จะนำไฟเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำไฟเข้ามาตามวรรคหนึ่งเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดประสงค์จะขายไฟ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ใบอนุญาตที่ออกตามมาตรานี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการขายไฟด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗๗ ใบอนุญาตขายไฟมี ๒ ประเภท คือ

(๑) ใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๑ สำหรับการขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สี่สิบห้าขึ้นไป

(๒) ใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๒ สำหรับการขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสี่สิบห้า

ส่วนที่ ๔

การแสดงใบอนุญาต การเปลี่ยนแปลงสถานที่ และการโอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๗๘ ใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ ให้ใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ

ใบแทนใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้ถือเป็นใบอนุญาต

มาตรา ๑๗๙ การเปลี่ยนแปลงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘๐ การโอนใบอนุญาตตามหมวดนี้จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

การขอและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๕

การפקใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๘๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตตามหมวดนี้ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกเดือน

มาตรา ๑๘๒ ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามหมวดนี้

(๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(๒) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๘๒ แล้ว จะขออนุญาตใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๘๔ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(๑) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสาม

(๒) ไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง หรือวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๗๙ วรรคสอง

(๓) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีออกตามมาตรา ๖ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

(๔) ไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๓

มาตรา ๑๘๕ ผู้ใดขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๒๓ (๑) (๒) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๖ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผ่าฝืนมาตรา ๒๖

(๒) นำเข้าซึ่งสินค้าที่มีได้เสียภาษี

มาตรา ๑๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ หรือมาตรา ๘๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๘๘ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ผ่าฝืนมาตรา ๔๖

(๒) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า

(๓) ไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหนังสือเรียกของอธิบดี คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๓ (๓) มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๑๘๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ หรือมาตรา ๑๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท

มาตรา ๑๙๑ ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๙๒ ผู้ใดซื้อหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าสุรานั้นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๔ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราหรือยาสูบผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๙๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๖๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๙ หรือมาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๑๙๗ ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา ๑๕๕ ใบอนุญาตขายยาสูบตามมาตรา ๑๖๗ หรือใบอนุญาตขายไฟ้ตามมาตรา ๑๗๖ ทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๙๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

มาตรา ๑๙๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับตามจำนวนไฟ้ของกลางเป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟ้ที่กรมสรรพสามิตขายในประเภทเดียวกัน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดโดยเจตนาไม่ยื่นแบบรายการภาษีที่ต้องยื่นตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๑ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ซึ่งได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงหรือยื่นบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านสองแสนบาท

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสี่ร้อยบาท

(๑) มีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการครอบครองยาสูบหรือไฟโดยชอบตามมาตรา ๑๖๕ หรือมาตรา ๑๗๓

(๒) มีไว้ในครอบครองโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่

(ก) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ

(ข) ในกรณีที่ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟ มีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กรมสรรพสามิตผลิตขึ้น

(๒) ขายหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙

มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ กระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

(๑) ใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(๒) ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย

(๓) ไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๒๐๔ (๑) หรือ (๒) นอกจากจะได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้แล้ว ให้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับสินค้านั้นให้ครบถ้วนอีกด้วย ถ้าผู้นั้นไม่ยอมชำระภาษีภายในเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำสินค้านั้นออกขายทอดตลาดได้

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีตามลำดับแล้ว ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ให้แจ้งให้เจ้าของสินค้านั้นมารับคืน ถ้าไม่มารับคืน ภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

สินค้าด้อยคุณภาพ สินค้าปลอม หรือสินค้าที่ไม่เหมาะสมในการบริโภค หรือสินค้าที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต ทั้งนี้ ให้ทำลายสินค้านั้นหรือจัดการกับสินค้านั้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐๗ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ สินค้าหรือวัตถุอื่นใดซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำความผิด

สำหรับของกลางต่อไปนี้ ให้ศาลสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

- (๑) ยาเส้น และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๓
- (๒) สินค้าในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ และมาตรา ๑๗๔
- (๓) สินค้าในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๖
- (๔) แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๙ ตลอดจนภาชนะที่บรรจุสิ่งของดังกล่าว
- (๕) ภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๓
- (๖) ยาสูบ บุหรี่ซิการ์แรตในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๒๐๓ (๑) และ (๒) และมาตรา ๒๐๔ (๑) และ (๒) รวมทั้งหีบห่อ

- (๗) แม่พิมพ์ไฟ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๘

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐๖ สินค้าที่มีไว้เป็นความผิด และผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดีอันเป็นเหตุให้คดีอาญาเล็กน้อย ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต และให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๒ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๐๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๐๙ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ และกฎหมายว่าด้วยไฟที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าการดำเนินการจัดเก็บภาษีนั้นจะเสร็จสิ้นไป

สินค้าที่ได้เสียภาษีไปแล้วตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้วนั้นเป็นเงินภาษีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑๐ การยื่นคำคัดค้านการประเมินภาษีและการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ให้ถือเป็น การยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

กรณีที่มีการประเมินภาษีแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นคำคัดค้าน หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัย คำคัดค้านแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้ว และอยู่ในระหว่างระยะเวลาฟ้องคดีต่อศาลตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินหรือผู้ได้รับคำวินิจฉัยคำคัดค้านยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือให้ผู้ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัย คำคัดค้านฟ้องคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

ให้ถือว่าการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ตามพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ และพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้าง และการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้

การบังคับชำระภาษีค้างตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑๑ บรรดากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใด อ้างถึงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมาย ว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา ให้ถือว่าบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือ มติคณะรัฐมนตรีนั้นอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑๒ ใบทะเบียนสรรพสามิตที่ออกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการ สถานบริการตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ได้ออกก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๓๓

มาตรา ๒๑๓ ใบอนุญาตที่ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาต แต่ในกรณีใบอนุญาตตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๑๔๔ ฉ (๑) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้คงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ที่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ภายในหกเดือน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นขอใบอนุญาตนั้น ๆ

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑)	ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน	ฉบับละ	๑๕๐,๐๐๐ บาท
(๒)	ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี	ปีละ	๑๕,๐๐๐ บาท
(๓)	การจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี	ลักษณะจำเพาะละ	๗,๕๐๐ บาท
(๔)	ใบอนุญาตผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี จดทะเบียน	ฉบับละ	๑๕๐,๐๐๐ บาท
(๕)	การต่ออายุใบอนุญาตผลิตเครื่องหมาย แสดงการเสียภาษีจดทะเบียน	ฉบับละ	๑๕๐,๐๐๐ บาท
(๖)	ใบอนุญาตนำเข้าซึ่งเครื่องหมาย แสดงการเสียภาษีจดทะเบียน	ครั้งละ	๕,๐๐๐ บาท
(๗)	การควบคุมการผลิตเครื่องหมาย แสดงการเสียภาษีจดทะเบียน	เดือนละ	๗๕,๐๐๐ บาท
(๘)	ใบอนุญาตผลิตสุรา	ฉบับละ	๓๐๐,๐๐๐ บาท
(๙)	ใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร	ครั้งละ	๒๕,๐๐๐ บาท
(๑๐)	ใบอนุญาตขายสุรา		
	ประเภทที่ ๑	ปีละ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
	ประเภทที่ ๒	ปีละ	๕๐,๐๐๐ บาท
(๑๑)	ใบอนุญาตผลิตยาสูบ	ฉบับละ	๓๐๐,๐๐๐ บาท
(๑๒)	ใบอนุญาตขายยาสูบ		
	ประเภทที่ ๑	ปีละ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
	ประเภทที่ ๒	ปีละ	๕๐,๐๐๐ บาท
	ประเภทที่ ๓	ปีละ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
(๑๓)	ใบอนุญาตซื้อใบยาแห้ง	ฉบับละ	๓๐,๐๐๐ บาท
(๑๔)	ใบอนุญาตนำใบยา ยาอัด หรือยาสูบ เข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร	ครั้งละ	๒๕,๐๐๐ บาท
(๑๕)	ใบอนุญาตผลิตไฟ	ฉบับละ	๓๐๐,๐๐๐ บาท
(๑๖)	ใบอนุญาตขายไฟ		
	ประเภทที่ ๑	ปีละ	๑๐๐,๐๐๐ บาท
	ประเภทที่ ๒	ปีละ	๕๐,๐๐๐ บาท
(๑๗)	ใบอนุญาตนำไฟเข้ามาในราชอาณาจักร	ครั้งละ	๒๕,๐๐๐ บาท
(๑๘)	ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๑๙)	การโอนใบอนุญาต	ครั้งละ	กึ่งหนึ่งของ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ประเภทนั้น ๆ
(๒๐)	การเปลี่ยนแปลงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต	ครั้งละ	หนึ่งในสี่ของ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ประเภทนั้น ๆ

บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
	ตอนที่ ๑ สินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน “น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปิโตรเลียม ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเชื้อเพลิงหนัก น้ำมันเตา และน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกับน้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้ว น้ำมันหล่อลื่น ปิโตรเลียมปิตุเมน (แอสฟัลต์) ปิโตรเลียมโค้ก ก๊าซปิโตรเลียมชนิดต่าง ๆ ก๊าซธรรมชาติเหลว ก๊าซธรรมชาติ สารละลายหรือโซลเว้นท์ชนิดต่าง ๆ สารพลอยได้ และกากอื่น ๆ ที่ได้จากปิโตรเลียม และให้หมายความรวมถึง น้ำมันอื่นหรือผลิตภัณฑ์อื่นที่ได้ผลิตจากปิโตรเลียม ซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง หรือใช้ผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง หรือใช้แทนน้ำมันหรือผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้ออกชื่อมาแล้วข้างต้น			
๐๑.๐๑	น้ำมันเบนซิน และน้ำมันที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐
๐๑.๐๒	แนพทา รีฟอร์มเมท ไพโรลายลิสก๊าซโซลีน และของเหลวที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐
๐๑.๐๓	น้ำมันก๊าดและน้ำมันที่จุดให้แสงสว่างที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐
๐๑.๐๔	น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐
๐๑.๐๕	น้ำมันดีเซล และน้ำมันอื่น ๆ ที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐
๐๑.๐๖	ก๊าซธรรมชาติเหลว (เอ็น.จี.แอล.) และก๊าซเหลวที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตร เศษของลิตร ให้นับเป็นหนึ่งลิตร	๒๐

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๐๑.๐๗	ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (แอล.พี.จี.) ก๊าซโพรเพนเหลว และก๊าซที่คล้ายกัน	๕๐	กิโลกรัม เศษของ กิโลกรัมให้นับเป็น หนึ่งกิโลกรัม	๒๐
๐๑.๐๘	ก๊าซมีเทนเหลว ก๊าซอีเทนเหลว ก๊าซบิวเทนเหลว ไอโซเมอร์ของบิวเทนในสภาพเหลว และก๊าซหรือของเหลวที่คล้ายกัน	๕๐	กิโลกรัม เศษของ กิโลกรัมให้นับเป็น หนึ่งกิโลกรัม	๒๐
๐๑.๐๙	เอทิลีนเหลว โพรพิลีนเหลว บิวทิลีนเหลว ไอโซเมอร์ของบิวทิลีนในสภาพเหลว บิวทาไดอินเหลว และของเหลวที่คล้ายกัน	๕๐	กิโลกรัม เศษของ กิโลกรัมให้นับเป็น หนึ่งกิโลกรัม	๒๐
๐๑.๑๐	ก๊าซมีเทน ก๊าซอีเทน ก๊าซโพรเพน ก๊าซบิวเทน ไอโซเมอร์ของบิวเทนในสภาพเป็นก๊าซ และก๊าซที่คล้ายกัน	๕๐	กิโลกรัม เศษของ กิโลกรัมให้นับเป็น หนึ่งกิโลกรัม	๒๐
๐๑.๑๑	เอทิลีน โพรพิลีน บิวทิลีน ไอโซเมอร์ของบิวทิลีน บิวทาไดอินในสภาพเป็นก๊าซ และก๊าซที่คล้ายกัน	๕๐	กิโลกรัม เศษของ กิโลกรัมให้นับเป็น หนึ่งกิโลกรัม	๒๐
๐๑.๑๒	น้ำมันเตาและน้ำมันที่คล้ายกัน	๕๐	ลิตรหรือกิโลกรัม ตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด	๒๐
๐๑.๑๓	ผลิตภัณฑ์ที่เป็นของผสมปิโตรเมเนียมซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง	๕๐	ลิตรหรือกิโลกรัม ตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด	๒๐
๐๑.๑๔	สารละลายประเภทไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon Solvent) ทั้งนี้ เฉพาะที่มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีประกาศกำหนด	๕๐	ลิตรหรือกิโลกรัม ตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด	๒๐
๐๑.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๕๐	ลิตรหรือกิโลกรัม ตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด	๒๐

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
	ตอนที่ ๒ สินค้าเครื่องดื่ม “เครื่องดื่ม” หมายความว่า (๑) สิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้ โดยไม่ต้องเจือปน ซึ่งไม่มีแอลกอฮอล์หรือมี แอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ ๐.๕ อันบรรจุในภาชนะและผนึกไว้ แต่ไม่รวมถึง (ก) น้ำหรือน้ำแร่ตามธรรมชาติ (ข) น้ำกลั่นหรือน้ำกรองสำหรับดื่ม โดยไม่ปรุงแต่ง (ค) เครื่องดื่มซึ่งผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขาย ปลีกเองโดยเฉพาะ อันมิได้มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อยู่ด้วย ทั้งมิได้ส่งวนคุณภาพด้วยเครื่องเคมี (ง) นํ้ามัจฉิต นํ้ามอื่น ๆ ไม่ว่าจะปรุงแต่ง หรือไม่ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยอาหาร (จ) เครื่องดื่มซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดน้ำแข็ง (ฉ) เครื่องดื่มตามที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด (๒) หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิต เครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก (๓) อาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด			
๐๒.๐๑	น้ำแร่เทียม น้ำโซดาและน้ำอัดลม ที่ไม่เติมน้ำตาล หรือสารที่ทำให้หวานอื่น ๆ และไม่ปรุงกลิ่นรส	๓๐	ลิตร	๒๐
๐๒.๐๒	น้ำแร่ และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารที่ ทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรสและเครื่องดื่ม อื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผัก ตามประเภทที่ ๐๒.๐๓	๓๐	ลิตร	๒๐
๐๒.๐๓	น้ำผลไม้ (รวมถึงเกรปฟรุต) และน้ำพืชผักที่ไม่ได้ หมัก และไม่เติมน้ำสุรา ไม่ว่าจะเติมน้ำตาลหรือสาร ทำให้หวานอื่น ๆ หรือไม่ก็ตาม	๓๐	ลิตร	๒๐

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๐๒.๐๔	หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีก	๓๐	ลิตร	๑๐๐
๐๒.๐๕	อาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	๓๐	ลิตร	๒๐
๐๒.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐	ลิตร	๒๐
ตอนที่ ๓ สินค้าเครื่องไฟฟ้า “เครื่องไฟฟ้า” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้า และให้รวมถึงสิ่งที่ใช้ประกอบกับไฟฟ้าหรือเกี่ยวกับไฟฟ้าด้วย				
๐๓.๐๑	โคมไฟฟ้าและโคมระย้า สำหรับติดเพดานหรือผนัง แต่ไม่รวมถึงที่ใช้สำหรับให้แสงสว่างกลางแจ้งหรือถนนหลวง	๓๐		
๐๓.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
ตอนที่ ๔ สินค้าแบตเตอรี่ “แบตเตอรี่” หมายความว่า เซลล์หรือหมู่เซลล์ไฟฟ้าซึ่งต่อกันอยู่อย่างอนุกรมหรืออย่างขนานหรือทั้ง ๒ อย่าง และสามารถเก็บพลังงานและให้พลังงานไฟฟ้าได้				
๐๔.๐๑	แบตเตอรี่	๓๐		
ตอนที่ ๕ สินค้าแก้วและเครื่องแก้ว “แก้วและเครื่องแก้ว” หมายความว่า สิ่งของและเครื่องใช้ที่ทำด้วยแก้ว ได้แก่ แก้ว เลตคริสตัล และแก้วคริสตัลอื่น ๆ				

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๐๕.๐๑	แก้วเลดคริสตัล และแก้วคริสตัลอื่น ๆ	๓๐		
๐๕.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๖ สินค้ารถยนต์ “รถยนต์” หมายความว่า รถที่มีล้อตั้งแต่สามล้อและเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้าหรือพลังงานอื่น แต่ไม่รวมรถที่เดินบนราง รถจักรยานยนต์มีพ่วงข้างไม่เกินหนึ่งล้อ รถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และรถยนต์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด “รถยนต์นั่ง” หมายความว่า รถเก๋งหรือรถยนต์ที่ออกแบบสำหรับเพื่อใช้สำหรับนั่งเป็นปกติวิสัย และให้หมายความรวมถึงรถยนต์ในลักษณะทำนองเดียวกัน เช่น รถยนต์ที่มีหลังคาติดต่อเป็นเนื้อเดียวกันในลักษณะถาวร ด้านข้างและหรือด้านหลังคนขับมีประตูหรือหน้าต่างและมีที่นั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีที่นั่งเท่าใด “รถยนต์โดยสาร” หมายความว่า รถตู้หรือรถยนต์ที่ออกแบบเพื่อใช้ขนส่งคนโดยสารจำนวนมาก รวมทั้งรถยนต์ในลักษณะทำนองเดียวกัน “รถยนต์กระบะ” หมายความว่า รถยนต์ที่มีตอนหลังเป็นกระบะบรรทุกซึ่งเปิดโล่งจนถึงท้ายรถโดยไม่มีหลังคา			
๐๖.๐๑	รถยนต์นั่ง	๘๐		
๐๖.๐๒	รถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน ๑๐ คน	๘๐		
๐๖.๐๓	รถยนต์กระบะที่ออกแบบสำหรับให้น้ำหนักบรรทุกน้ำหนักบรรทุกทุกไม่เกิน ๔,๐๐๐ กิโลกรัม	๔๐		
๐๖.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๘๐		

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๐๗.๐๑	ตอนที่ ๗ สินค้ารถจักรยานยนต์ “รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่มีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์หรือกำลังไฟฟ้า และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถจักรยานยนต์	๓๐		
	ตอนที่ ๘ สินค้าเรือ “เรือ” หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด เรือยอชต์ และยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความสำราญ			
	๐๘.๐๑ ๐๘.๙๐ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง		๕๐	๓๐
	ตอนที่ ๙ สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง “ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม” หมายความว่า น้ำหอม หัวน้ำหอม น้ำมันหอม และสิ่งที่ทำให้มีกลิ่นหอมต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึง (๑) หัวน้ำหอมที่ใช้ได้เฉพาะในการผลิตสินค้าและ (๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด “เครื่องสำอาง” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สิ่งปรุงแต่งเพื่อใช้บนผิวหนัง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ สำหรับทำความสะอาด ป้องกัน แต่งเสริมให้เกิดความงาม หรือเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะ โดยถู ทา พ่น หรือโรย เป็นต้น แต่ไม่รวมถึง (๑) เกสซ์ผลิตภัณฑ์ และ (๒) สินค้าตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด			

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๐๙.๐๑	น้ำหอม หัวน้ำหอม และน้ำมันหอม	๒๐		
๐๙.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๒๐		
	ตอนที่ ๑๐ สินค้าพรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ “พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ” หมายความว่า เครื่องลาดที่ทำจากวัสดุต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นผืนที่มีวัตถุทอตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป เพื่อประโยชน์ในการใช้งานดังเช่นเครื่องปูลาด และสิ่งทอปูพื้นทั่วไป และให้หมายความรวมถึงของที่มัลักษณะเป็นพรมและสิ่งทอปูพื้น แต่มีเจตนาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น			
๑๐.๐๑	พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ	๓๐		
	ตอนที่ ๑๑ สินค้าหินอ่อนและหินแกรนิต “หินอ่อน” หมายความว่า หินซึ่งแปรสภาพจากหินปูน ที่มีแคลเซียมคาร์บอเนตเป็นองค์ประกอบหลัก ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหรือลักษณะใด ซึ่งสามารถนำไปขึ้นรูป ตัด หรือแกะสลักเป็นรูปร่างหรือลวดลายได้ “หินแกรนิต” หมายความว่า หินอัคนีชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยแร่ควอร์ตซ์และเฟลด์สปาร์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบและลักษณะใด ซึ่งกรดไม่กัด แข็งและทนทาน สามารถนำไปใช้งานก่อสร้างและประดับตกแต่ง			
๑๑.๐๑	หินอ่อนและหินแกรนิต	๓๐		
	ตอนที่ ๑๒ สินค้าสารทำลายชั้นบรรยากาศ “สารทำลายชั้นบรรยากาศ” หมายความว่า สารเคมีสังเคราะห์ประเภทไฮโดรคาร์บอนที่มีคลอรีน ฟลูออรีน หรือโบรมีนเป็นองค์ประกอบ หรือฮาโลเจนเตตไฮโดรคาร์บอน เมื่อมีการสะสมในชั้นบรรยากาศจะทำให้โมเลกุลของโอโซนถูกทำลาย			

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๑๒.๐๑	สารทำลายชั้นบรรยากาศประเภทอนุพันธ์ ฮาโลเจนเต็ดไฮโดรคาร์บอน	๓๐		
๑๒.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๑๓ สินค้าสุรา			
๑๓.๐๑	(๑) สุราแช่			
	(ก) ชนิดเบียร์	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๓,๐๐๐
	(ข) ชนิดไวน์และสปาร์กลิ้งไวน์ที่ทำจากองุ่น	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๓,๐๐๐
	(ค) ชนิดสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสมขององุ่นหรือ ไวน์องุ่น	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๓,๐๐๐

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๑๓.๐๒	(ง) ชนิดอื่น ๆ นอกจาก (ก) (ข) และ (ค)	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๑,๐๐๐
	(๒) สุรากลั่น (ก) ชนิดสุราขาว	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๑,๐๐๐
	(ข) ชนิดอื่น ๆ นอกจาก (ก)	๓๐	ต่อปริมาณหนึ่งลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสูตร ด้วยเครื่องวัดของ กรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิต รับรอง	๑,๐๐๐
ตอนที่ ๑๔ สินค้ายาสูบ				
๑๔.๐๑	ยาสูบ	๙๐	ต่อปริมาณหนึ่งชิ้น หนึ่งอัน หรือหนึ่ง กรัม เศษของหนึ่ง กรัมให้นับเป็นหนึ่ง กรัม และหรือต่อ ปริมาณหนึ่งมวน	๕

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
	ตอนที่ ๑๕ สินค้าไฟ			
๑๕.๐๑	ไฟ	๖๐	หนึ่งร้อยใบ	๕๐๐
	ตอนที่ ๑๖ สินค้าอื่น ๆ			
๑๖.๙๐	สินค้าอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑ ถึงตอนที่ ๑๕ ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา	๕๐	ตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิ หรือตามปริมาณสุทธิ	๑,๐๐๐
	ตอนที่ ๑๗ กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ “กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ” หมายความว่า การประกอบกิจการในด้านบันเทิงหรือหย่อนใจต่าง ๆ ในสถานบริการเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สถานมหรสพ สถานที่ฉายภาพยนตร์ ไนต์คลับ คาบาร์เรต ดิสโกเธค คาราโอเกะ ค็อกเทลเลาจน์ สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด เป็นต้น			
๑๗.๐๑	ไนต์คลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ ค็อกเทลเลาจน์ โดยให้หมายรวมถึงสถานที่ที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา	๓๐	ตารางเมตร	๓,๐๐๐
๑๗.๐๒	สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด	๓๐	รอบ	๑,๐๐๐
๑๗.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๑๘ กิจการเสี่ยงโชค “กิจการเสี่ยงโชค” หมายความว่า การประกอบกิจการในด้านการจัดให้มีการเสี่ยงโชคหรือแสวงโชคโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ได้รับเงิน รางวัลหรือประโยชน์อย่างอื่น			
๑๘.๐๑	สนามแข่งม้า	๓๐		

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี		
		ตามมูลค่า ร้อยละ	ตามปริมาณ	
			หน่วย	หน่วยละบาท
๑๘.๐๒	การออกสลากกินแบ่ง	๓๐		
๑๘.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๑๙ กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม “กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า การประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สนามกอล์ฟ เป็นต้น			
๑๙.๐๑	สนามกอล์ฟ	๕๐		
๑๙.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๒๐ กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ “กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ” หมายความว่า การประกอบกิจการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป โดยได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐให้ดำเนินกิจการได้			
๒๐.๐๑	กิจการโทรคมนาคม	๓๐		
๒๐.๙๐	อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๐		
	ตอนที่ ๒๑ บริการอื่น ๆ			
๒๑.๙๐	บริการอื่น ๆ นอกจากตอนที่ ๑๗ ถึงตอนที่ ๒๐ ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา	๓๐		

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วย พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วย การจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานแล้ว บทบัญญัติในบางส่วนจึงไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การกำหนด บทบัญญัติเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ทั้งแก่ประชาชน ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายและส่วนราชการผู้ปฏิบัติงาน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตทั้งระบบ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีหลักการเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย ภาษีสรรพสามิต เนื่องจากกฎหมายที่ใช้ในการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ไม่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ และรูปแบบการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน อีกทั้งกฎหมายที่ในปัจจุบันมีอยู่ มากมายหลายฉบับ ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อน และเป็นอุปสรรคในการศึกษาทำความเข้าใจของผู้มีหน้าที่ เสียภาษี และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ซึ่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ใช้ในการ จัดเก็บภาษีสรรพสามิตอย่างบูรณาการ โดยยกเลิกกฎหมายที่ใช้ในการบริหารจัดการเก็บภาษีทั้ง ๗ ฉบับ และจัดร่างประมวลกฎหมายภาษีสรรพสามิตภายใต้หลักการพื้นฐานกฎหมายภาษีอากรที่ดี ๖ ประการ คือ สดวกและความชัดเจน (Simplicity) ความยุติธรรม (Equity/Fairness) ความโปร่งใส (Transparency) การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต (Effectiveness/Efficiency) การป้องกันการ หลีกเลี่ยงภาษี (Anti-Tax Avoidance) และการก้าวสู่ความเป็นสากล (Internationalization) ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจน เป็นธรรม โปร่งใส ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี และเพิ่มประสิทธิภาพในการ จัดเก็บภาษี โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๒ ก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่กฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วย การจัดสรรเงินภาษีสุรา ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานานแล้ว บทบัญญัติในบางส่วนจึงไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ทั้งแก่ประชาชนผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายและส่วนราชการผู้ปฏิบัติงาน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตทั้งระบบ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๒๑๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา (มาตรา ๓)

๒. กำหนดบทนิยามศัพท์ “ภาษี” “สินค้า” “บริการ” “ราคาขายปลีกแนะนำ” “รายรับ” “ผลิต” “นำเข้า” “ดัดแปลง” “โรงงานอุตสาหกรรม” “สถานบริการ” “สถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย” “คลังสินค้าทัณฑ์บน” “ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม” “ผู้ประกอบการกิจการสถานบริการ” “ผู้นำเข้า” “ผู้ดัดแปลง” “เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน” “เขตปลอดอากร” “เขตประกอบการเสรี” “แสดมภ์สรรพสามิต” “เครื่องหมายแสดงการเสียภาษี” “เจ้าพนักงานสรรพสามิต” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “อธิบดี” “รัฐมนตรี” (มาตรา ๔)

๓. หมวด ๑ การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

๓.๑ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

๑) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจในการออกระเบียบเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ วิธีการคำนวณปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าเพื่อเสียภาษี การบรรจุภาชนะ ชนิด และลักษณะของภาชนะ การระบุข้อความหรือเครื่องหมายบนภาชนะและการแสดงปริมาณสินค้าที่บรรจุในภาชนะ การเก็บและการขนย้ายสินค้า การเก็บการขนย้ายและการใช้วัตถุดิบ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้า และการประกอบกิจการสถานบริการ (มาตรา ๖)

๒) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจในการตีความประเภทสินค้าและบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๗)

๓) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้เลื่อนกำหนดเวลาในการยื่นแบบรายการภาษี การอุทธรณ์หรือการแจ้งต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ออกไปตามควรแก่ความจำเป็นถ้าผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ มีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาได้หรือกรณีมีเหตุจำเป็นเป็นการทั่วไปที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อาจปฏิบัติภายในกำหนดเวลาได้ อธิบดีจะประกาศขยายกำหนดเวลาออกไปตามสมควรจนกว่าเหตุดังกล่าวจะหมดสิ้นไปก็ได้ (มาตรา ๘)

๔) กำหนดให้อธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจัดการแปลงบรรดาบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกี่ยวกับการเสียภาษีหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ที่เป็นภาษาต่างประเทศให้เป็นภาษาไทยให้เสร็จและส่งภายในกำหนดเวลาที่เห็นสมควร (มาตรา ๙)

๕) กำหนดให้การคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการจัดเก็บอากรศุลกากร (มาตรา ๑๐)

๖) กำหนดให้การจัดส่งหนังสือเรียก หนังสือแจ้งให้เสียภาษี หรือหนังสืออื่นที่มีถึงบุคคลใดเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของบุคคลนั้นในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของบุคคลนั้น ถ้าไม่สามารถส่งหนังสือตามวิธีการดังกล่าวได้ จะกระทำโดยวิธีปิดหนังสือนั้นในที่ซึ่งเห็นได้โดยง่าย ณ สำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ของผู้รับนั้น หรือโฆษณาข้อความย่อในหนังสือพิมพ์หรือวิธีการอื่นใดตามที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๑)

๗) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ทั่วราชอาณาจักร โดยต้องกระทำในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง

พระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการนั้น เว้นแต่การตรวจค้น ยึด หรืออายัดในเวลาดังกล่าว ยังไม่แล้วสิ้นก็จะกระทำต่อไปก็ได้ (มาตรา ๑๒)

๘) กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ปฏิบัติงานในวันหยุดราชการหรือนอกเวลาราชการหรือนอกสถานที่ที่ทำการโดยปกติไม่ว่าในหรือนอกเวลาราชการ ต้องเสียค่าทำการตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงและจ่ายค่าพาหนะเดินทางให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง (มาตรา ๑๓)

๙) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจัดให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตอยู่ประจำโรงอุตสาหกรรมหรือ คลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ประกอบโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้ผู้ประกอบโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนอำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิต (มาตรา ๑๔)

๑๐) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการแจ้ง วันเวลาทำการปกติและวันเวลาหยุดทำการให้อธิบดีทราบเป็นหนังสือก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า วันเริ่มนำเข้าสินค้า หรือวันเริ่มให้บริการและหากมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาดังกล่าวให้มีหนังสือแจ้งให้อธิบดีทราบล่วงหน้า อย่างน้อยสามวันทำการก่อนวันที่จะมีการเปลี่ยนแปลงและในกรณีที่ต้องเพิ่มเวลาทำการโดยเร่งด่วนหรือ ต้องหยุดงานเพราะเหตุจำเป็นต้องแจ้งให้อธิบดีทราบโดยไม่ชักช้า หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการไม่สามารถแจ้งได้ภายในระยะเวลาที่กล่าวมาให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการปฏิบัติได้ (มาตรา ๑๕)

๓.๒ ส่วนที่ ๒ การเสียภาษีสรรพสามิต

๑) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการหรือผู้อื่น ที่พระราชบัญญัตินี้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีหน้าที่เสียภาษีตามอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัตินี้ที่ใช้อยู่ในเวลาที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น (มาตรา ๑๖)

๒) กำหนดให้การคำนวณการเสียภาษีตามมูลค่าของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ กรณีเป็นสินค้าและกรณีเป็นบริการ (มาตรา ๑๗)

๓) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้า แจ้งราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้าง ราคาขายปลีกแนะนำรวมถึงหากมีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีกแนะนำและโครงสร้างราคาขายปลีกแนะนำ ต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด และกำหนดให้อธิบดีมีอำนาจ ผ่อนผันการปฏิบัติดังกล่าว หากเป็นกรณีที่ผู้นำเข้าสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้าได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยการอนุมัติรัฐมนตรี (มาตรา ๑๘)

๔) กำหนดให้ผู้ประกอบสถานบริการแจ้งราคาค่าบริการที่เรียกเก็บในการประกอบกิจการ รวมถึงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงราคาที่แจ้งไว้ต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ กำหนด (มาตรา ๑๙)

๕) กำหนดให้สินค้าที่ต้องเสียภาษีตามปริมาณให้ถือตามหน่วย ตามน้ำหนักสุทธิหรือปริมาณสุทธิ ของสินค้านั้น เว้นแต่สินค้าประเภทอาหารที่บรรจุภาชนะโดยมีของเหลวหล่อเลี้ยงเพื่อประโยชน์ในการถนอมอาหาร ให้ใช้น้ำหนักแห้งสินค้า รวมทั้งของเหลวที่บรรจุในภาชนะนั้นเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี หรือกรณีสินค้า ที่บรรจุหีบหรือภาชนะใดเพื่อจำหน่ายทั้งหีบหรือภาชนะและมีเครื่องหมายหรือป้ายแสดงปริมาณแห้งสินค้า ติดไว้ที่หีบหรือภาชนะ กรณีนี้อธิบดีจะถือว่าหีบหรือภาชนะนั้นบรรจุสินค้าตามปริมาณที่แสดงไว้ก็ได้ (มาตรา ๒๐)

๖) กำหนดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร ถ้าเป็นสินค้าที่ผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม ถ้าเป็นสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตประกอบการเสรี ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรหรือเขตประกอบการเสรี ทั้งนี้ ให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม กำหนดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าให้ถือว่าความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียอากรศุลกากรสำหรับของที่นำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เว้นแต่ในกรณีสินค้าที่นำมาเพื่อนำเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดภาษี หรือเขตประกอบการเสรี ความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาที่น่าสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดภาษี หรือเขตประกอบการเสรี กำหนดความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับการบริการเกิดขึ้น เมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ ทั้งนี้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีทั้งหมดเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (มาตรา ๒๑)

๗) กำหนดให้สิทธิในการได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเป็นอันสิ้นสุดลง เมื่อสินค้านั้นได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษี หรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนด หรือสิทธิที่ได้รับการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสิ้นสุดลงโดยจะต้องเสียภาษีถือตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๒)

๘) กำหนดให้สินค้าซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้รับคืนหรือได้รับยกเว้นภาษีตาม มาตรา ๑๐๗ (๓) ถ้าสินค้าได้ออนไปเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่มีเอกสิทธิ์ หรือเอกสิทธิ์ของผู้ได้รับเอกสิทธิ์นั้นสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นนอกจากความตาย สินค้านั้นจะต้องเสียภาษีโดยถือเอาตามมูลค่าและปริมาณและอัตราภาษีที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือวันที่เอกสิทธิ์สิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๓)

๙) กำหนดให้การนำสินค้าออกไปจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อทดสอบสภาพหรือตรวจวิเคราะห์สินค้าตามมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เว้นแต่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (๓) ให้ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเป็นไปตามมาตรา ๒๑ แทน (มาตรา ๒๔)

๑๐) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเสียภาษีสำหรับสินค้าพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม กรณีสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าโดยความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นในเวลาทีสินค้าหรือวัตถุดิบนั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชี เว้นแต่เพราะเหตุสุดวิสัย หรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้า อันไม่ได้เกิดขึ้นโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม (มาตรา ๒๕)

๑๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำสินค้าที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องและครบถ้วนออกไปจากโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ (มาตรา ๒๖)

๑๒) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่มีสินค้าอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมในวันทีกฎหมายนี้ใช้บังคับแก่สินค้านั้น มีหน้าที่ยื่นแบบรายการแสดงชนิดและปริมาณของสินค้าตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ณ สถานที่ตามมาตรา ๕๙ ก่อนหรือพร้อมกับการยื่นแบบรายการภาษีครั้งแรก ตามมาตรา ๕๔ (มาตรา ๒๗)

๑๓) กำหนดให้รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีเพื่อกรมสรรพสามิตกรณีเป็นสินค้านำเข้าก็ได้ และมีอำนาจประกาศกำหนดให้ชำระภาษีหรือวางเงินหรือหลักประกันอย่างอื่นหรือจัดให้มีผู้ค้ำประกันเป็นประกันภาษีก่อนที่จะปล่อยสินค้าพ้นไปจากอารักขาของกรมศุลกากร (มาตรา ๒๘)

๑๔) กำหนดให้ผู้ดัดแปลงรถยนต์มีความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเมื่อการดัดแปลงสิ้นสุดลงโดยให้ถือราคาค่าจ้างแรงงานดัดแปลงบวกด้วยค่าวัสดุอุปกรณ์หรือค่าจ้างทำของซึ่งรวมค่าวัสดุอุปกรณ์อยู่ด้วย แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าใช้จ่ายในการดัดแปลง และค่าวัสดุอุปกรณ์ตามที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๙)

๑๕) กำหนดความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีสำหรับรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (มาตรา ๓๐)

๑๖) กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีรถยนต์ที่แสดงหรือเก็บไว้ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขาย ให้อธิบดีมีอำนาจ ดังนี้ อนุญาตให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำรถยนต์ที่อยู่ในสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายออกไปจากสถานแสดงรถยนต์เพื่อขายและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการชำระภาษีรถยนต์ที่ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๓๐ (มาตรา ๓๑)

๓.๓ ส่วนที่ ๓ การจดทะเบียนสรรพสามิต

๑) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีการประกอบอุตสาหกรรม นำเข้า หรือประกอบกิจการสถานบริการอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังไม่ได้จดทะเบียนสรรพสามิต ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และหากเป็นกรณีเริ่มประกอบอุตสาหกรรม เริ่มนำเข้า หรือเริ่มประกอบกิจการสถานบริการ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสิบห้าวันก่อนวันเริ่มผลิต หรือเริ่มนำเข้าสินค้า หรือเริ่มให้บริการกรณีมีโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานบริการหลายแห่งต้องแยกยื่นคำขอเป็นรายโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ หรือสถานบริการหลายแห่งต้องแยกยื่นคำขอเป็นรายโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานบริการ และกำหนดให้อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันการจดทะเบียนได้ เมื่อผู้นำเข้านำสินค้าติดตัวเข้ามา หรือนำสินค้าเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือนำสินค้าเข้ามาโดยมิใช่เพื่อการค้า (มาตรา ๓๒)

๒) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ให้สามารถยื่นได้ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๓๓)

๓) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการต้องมีการแสดงใบทะเบียนสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ โรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการ (มาตรา ๓๔)

๔) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการยื่นคำขอรับใบแทนใบทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ได้เมื่อใบทะเบียนสรรพสามิตชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหาย ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงการชำรุด (มาตรา ๓๕)

๕) กำหนดให้กรณีย้ายโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการแล้วแต่กรณี สามารถแจ้งย้ายได้ ณ สถานที่ที่ได้

จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันย้ายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตออกใบทะเบียนสรรพสามิตให้ใหม่ (มาตรา ๓๖)

๖) กำหนดให้กรณีเลิกหรือโอนกิจการผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการสถานบริการสามารถแจ้งการเลิกหรือโอนกิจการตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สถานที่ที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตไว้ก่อนวันเลิกหรือโอนกิจการไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่หยุดประกอบการกิจการ และกรณีโอนกิจการกำหนดให้ผู้รับโอนกิจการยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับโอนกิจการ และให้ประกอบการกิจการต่อเนื่องได้ในระหว่างรอรับใบทะเบียนสรรพสามิต (มาตรา ๓๗)

๗) กำหนดให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการสถานบริการซึ่งถึงแก่ความตายสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตายและในระยะเวลาระหว่างนั้นใบทะเบียนสรรพสามิตเดิมยังคงใช้ได้ แต่กรณีที่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกไม่ประสงค์จะประกอบการกิจการต่อไป ให้แจ้งยกเลิกใบทะเบียนสรรพสามิตได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๘)

๘) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสรรพสามิตเป็นหนังสือเมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการกระทำความผิดบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๙)

๓.๔ ส่วนที่ ๔ คลังสินค้าทัณฑ์บน

๑) กำหนดให้ผู้ใดที่ประสงค์ตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน สามารถยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔๐)

๒) กำหนดให้ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี เมื่ออธิบดีไม่ออกใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต โดยรัฐมนตรีต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์และคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา ๔๑)

๓) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องแสดงใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ คลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา ๔๒)

๔) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเมื่อใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายโดยยื่นต่ออธิบดีหรือสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่คลังสินค้าทัณฑ์บนตั้งอยู่ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายและให้ถือว่าใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเป็นใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา ๔๓)

๕) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตคลังสินค้าทัณฑ์บน ค่าธรรมเนียมคลังสินค้าทัณฑ์บนรายปี หรือค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๔)

๖) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ใช้คลังสินค้าทัณฑ์บนเป็นที่เก็บสินค้าที่ยังไม่ได้เสียภาษีของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเท่านั้น ทั้งนี้ การรับ การจ่าย การเก็บรักษาสินค้า และการทำบัญชีคุมสินค้าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๔๕)

๗) กำหนดให้ผู้ใดที่ประสงค์จะเปิดคลังสินค้าทัณฑ์บน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี (มาตรา ๔๖)

๘) กำหนดให้ผู้ที่จะเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บนจะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและเข้าไปต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอยู่ประจำคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี (มาตรา ๔๗)

๙) กำหนดให้ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีของสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าเกิดขึ้นในเวลาที่สินค้านั้นขาดหรือพบว่าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้า และให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเสียภาษีสำหรับสินค้าที่ขาดไปพร้อมกับเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นสูญหายเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเป็นเหตุผิดพลาดในการตรวจนับปริมาณสินค้าอันไม่ได้เกิดขึ้นด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา ๔๘)

๑๐) กำหนดให้คลังสินค้าทัณฑ์บนโอนใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่นให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนและผู้ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตขออนุญาตต่ออธิบดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔๙)

๑๑) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนที่จะเลิกกิจการให้ขออนุญาตต่ออธิบดีและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนนั้นทราบและกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเมื่อทราบแล้วให้นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงงานอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดและต้องชำระภาษีสำหรับสินค้านั้น ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้ อธิบดีจะอนุญาตให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนเลิกกิจการได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบอุตสาหกรรมได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วเท่านั้น (มาตรา ๕๐)

๑๒) กำหนดให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ โดยแจ้งการเพิกถอนเป็นหนังสือให้เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสิบห้าวัน เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนสามารถอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และให้มีสิทธิดำเนินการไปพลางก่อนได้ จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ โดยคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (มาตรา ๕๑)

๑๓) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งนำสินค้าไปเก็บไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บน นำสินค้าไปเก็บไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนอื่นและชำระภาษีสำหรับสินค้านั้นตามมาตรา ๕๐ วรรคสองได้ หากปรากฏว่าเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยเจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่อาจติดต่อได้ หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๒)

๑๔) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตนำสินค้าที่ตกค้างอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนออกขายทอดตลาดได้ เมื่อเจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ประสงค์จะเลิกกิจการถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือละทิ้งคลังสินค้าทัณฑ์บน และผู้ประกอบอุตสาหกรรมซึ่งเก็บสินค้าไว้ในคลังสินค้าทัณฑ์บนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง ภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดหักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษีแล้วยังมีเงินเหลืออยู่ให้แจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมนั้นมารับคืน แต่ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๕๓)

๓.๕ ส่วนที่ ๕ การยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษี

๑) กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการยื่นแบบรายการภาษีและการชำระภาษีในกรณีสินค้าที่ผลิตขึ้นในราชอาณาจักร ในกรณีสินค้านำเข้า ในกรณีบริการ และกรณีอื่น ๆ (มาตรา ๕๔)

๒) กำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น (มาตรา ๕๕)

๓) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งได้รับแจ้งการประเมินภาษีเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องชำระภาษีภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้ (มาตรา ๕๖)

๔) กำหนดให้ผู้ยื่นอุทธรณ์ต้องชำระภาษีเมื่อได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากที่ได้ชำระไว้หรือที่ได้ประเมินแล้วตามมาตรา ๙๙ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น (มาตรา ๕๗)

๕) กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาจขอชำระภาษีภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้ ทั้งนี้ ให้ผู้ประกอบการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับการชำระภาษีนั้น และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๕๘)

๖) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการสามารถยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา หรือสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ กรณีมีโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการหลายแห่งอาจยื่นคำร้องต่ออธิบดีขอยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีรวม ณ สำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่อื่น หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (มาตรา ๕๙)

๗) กำหนดให้ผู้นำเข้ายื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๖๐)

๘) กำหนดให้ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีแทนกรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีถึงแก่ความตายเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๖๑)

๙) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการควบเข้ากันหรือโอนกิจการให้แก่กัน ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการ อันได้ตั้งขึ้นใหม่โดยการควบเข้ากัน หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการที่รับโอนกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการเดิมมีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีของกิจการเดิมที่ควบเข้ากันหรือกิจการที่โอนนั้น แล้วแต่กรณี (มาตรา ๖๒)

๑๐) กำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการ เมื่อเลิกกิจการโดยมีการชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชีและกรรมการผู้ำนวยการหรือผู้จัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันเลิกกิจการ มีหน้าที่ร่วมกันในการยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษีและในกรณีให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการสถานบริการซึ่งเป็นนิติบุคคลเลิกกิจการ โดยไม่มีการชำระบัญชีให้ผู้มีอำนาจจัดการมีหน้าที่ยื่นแบบรายการภาษีและชำระภาษี (มาตรา ๖๓)

๓.๖ ส่วนที่ ๖ แสตมป์สรรพสามิต และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี

๑) กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดที่ต้องเสียภาษีโดยใช้แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี การใช้แสตมป์สรรพสามิตและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๖๔)

๒) กำหนดให้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีมี ๒ ประเภท คือ เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำหรือจัดให้มีขึ้น และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน

ซึ่งผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เครื่องหมายดังกล่าวแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง (มาตรา ๖๕)

๓) กำหนดให้ชนิดและลักษณะแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๖๖)

๔) กำหนดมิให้ผู้ใดทำหรือจัดให้มีขึ้นซึ่งแสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการเว้นแต่กรมสรรพสามิต (มาตรา ๖๗)

๕) กำหนดให้ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าที่ประสงค์จะใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีสำหรับสินค้าของตนเอง ให้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖๘)

๖) กำหนดให้ผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้าแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเมื่อประสงค์จะเลิกใช้เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว และให้อธิบดีประกาศยกเลิกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๖๙)

๗) กำหนดให้ผู้ที่จะผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี การขออนุญาตและการอนุญาตดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗๐)

๘) กำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุสามปีนับแต่วันออกใบอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตสามารถยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้ จนกว่าอธิบดีจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗๑)

๙) กำหนดให้ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาต สามารถอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีได้ กรณีที่อธิบดีไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต และรัฐมนตรีต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สิ้นสุด แต่ก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่อใบอนุญาต สามารถประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรี (มาตรา ๗๒)

๑๐) กำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนต้องผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิตและเสียค่าธรรมเนียมการควบคุมล่วงหน้าเป็นรายเดือน และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงเวลาทำการหรือการเปลี่ยนแปลงเวลาทำการของโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนและจำนวนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่จะผลิตเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน และทำบัญชีประจำวันแสดงรายการเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๗๓)

๑๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือใช้โรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี (มาตรา ๗๔)

๑๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนทำหรือรับจ้างทำสิ่งใดซึ่งมิใช่เครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนในโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี (มาตรา ๗๕)

๑๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการ หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายการเสียภาษี เว้นแต่ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผลิต

นำออกเพื่อส่งให้แก่กรมสรรพสามิตหรือนำออกเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีนั่นไว้ (มาตรา ๗๖)

๑๔) กำหนดให้ผู้ใดประสงค์นำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๗๗)

๑๕) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าจะซื้อหรือรับไว้ซึ่งแสดมภ์สรรพสามิต หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีของทางราชการจากบุคคลอื่นนอกจากกรมสรรพสามิตหรือผู้ที่กรมสรรพสามิตมอบหมายไม่ได้ (มาตรา ๗๘)

๑๖) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมซื้อ หรือสั่งซื้อเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนได้เฉพาะจากผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือให้นำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเท่านั้น (มาตรา ๗๙)

๑๗) กำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะจำเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนออกจากโรงงานผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีไปเก็บรักษาไว้ในโรงงานอุตสาหกรรมของตนโดยไม่มีใบอนุญาตตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดกำกับไปด้วย (มาตรา ๘๐)

๑๘) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดขายหรือจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่าย ซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ใช้ เว้นแต่บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียน (มาตรา ๘๑)

๑๙) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งแสดมภ์สรรพสามิตปลอมหรือแสดมภ์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว เพื่อขายหรือจำหน่าย หรือเพื่อนำออกใช้โดยรู้ว่าเป็นแสดมภ์สรรพสามิตปลอมหรือแสดมภ์สรรพสามิตที่ใช้แล้ว (มาตรา ๘๒)

๒๐) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำแสดมภ์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีที่ใช้ในการเสียภาษีแล้วมาใช้อีกเพื่อแสดงว่าได้เสียภาษีแล้ว (มาตรา ๘๓)

๒๑) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนเมื่อปรากฏว่าผู้นั้นไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ทั้งนี้ มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามเดือน (มาตรา ๘๔)

๒๒) กำหนดให้อธิบดีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก หรือปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตให้ผลิตเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๕)

๓.๗ ส่วนที่ ๗ การประเมินและการวางประกันค่าภาษี

๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินภาษี เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มและการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๗)

๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ประเมินแล้วแจ้งการประเมินเป็นหนังสือต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี (มาตรา ๘๘)

๓) กำหนดกรณีที่มีการประเมินไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดทำให้จำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษีคลาดเคลื่อนไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแก้ไขจำนวนเงินภาษีที่ได้ประเมินไปแล้วและแจ้งจำนวนเงินภาษี

ที่ถูกต้องไปยังผู้มีหน้าที่เสียภาษีเมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ถือเป็นการประเมินที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๙)

๔) กำหนดระยะเวลาในการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๙๐)

๕) กำหนดให้กรณีและผู้ประกอบอุตสาหกรรมประสงค์จะนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าประสงค์จะนำสินค้าออกไปจากอากรขาของกรมศุลกากรก่อนการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องชำระภาษีตามจำนวนที่แสดงไว้ในแบบรายการภาษี พร้อมกับวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันจนครบจำนวนภาษีที่อาจจะต้องเสียสำหรับสินค้านั้น โดยผู้ประกอบอุตสาหกรรมจะขอให้อธิบดีรับการค้าประกันของธนาคารแทนการวางเงินเพิ่มเติมเป็นประกันก็ได้ (มาตรา ๙๑)

๖) กำหนดให้กรณีที่มีการวางเงินหรือการค้าประกันของธนาคารแทนการวางเงินประกันค่าภาษี เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประเมินให้เสียภาษีเพิ่มขึ้นจากจำนวนภาษีที่ได้ชำระไว้ให้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าทราบแล้ว ภาษีส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเงินประกันดังกล่าว หรือแจ้งให้ธนาคารผู้ค้าประกันชำระเงินตามสัญญาการค้าประกัน ถ้าเงินประกันไม่คุ้มค่าภาษีก็เรียกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้าชำระเพิ่มจนครบ แต่ถ้าได้เงินเกินค่าภาษี ให้คืนเงินส่วนที่เกินโดยมิชักช้า (มาตรา ๙๒)

๓.๘ ส่วนที่ ๘ การอุทธรณ์การประเมินภาษี

๑) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๙๓)

๒) กำหนดให้การพิจารณาอุทธรณ์ที่มีวงเงินของการประเมินมีจำนวนตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไปให้ยื่นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมสรรพสามิต ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวนสองคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และกำหนดให้การพิจารณาอุทธรณ์ที่มีวงเงินของการประเมินจำนวนต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท ให้ยื่นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ซึ่งประกอบด้วย อธิบดีกรมสรรพสามิต เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวนหนึ่งคนซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้ง เป็นกรรมการ เว้นแต่มีประเด็นข้อกฎหมายที่สำคัญ หรืออาจกระทบต่อการบริหารการจัดเก็บภาษี หรือเหตุพิเศษอื่นใดโดยความเห็นชอบของปลัดกระทรวงการคลัง ให้ส่งอุทธรณ์นั้นไปให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ชุดที่มีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการก็ได้ ทั้งนี้ ให้ข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิตเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการโดยการแต่งตั้งของอธิบดี (มาตรา ๙๔)

๓) กำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด กำหนดการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเพื่อชี้ขาดและห้ามมิให้กรรมการที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการพิจารณาเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียงลงคะแนนในเรื่องดังกล่าว (มาตรา ๙๕)

๔) กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้อุทธรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง และกำหนดให้บุคคลที่มาให้ถ้อยคำเป็นพยานตามหนังสือเรียกได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๙๖)

๕) กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ (มาตรา ๙๗)

๖) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ ให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์และอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๙๘)

๗) กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และสามารถขยายได้ไม่เกินเก้าสิบวัน เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ยุติการพิจารณาอุทธรณ์ ในการพิจารณาอุทธรณ์นั้นคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจสั่งไม่รับอุทธรณ์ ยกอุทธรณ์ เพิกถอนการประเมิน หรือแก้การประเมินให้ผู้ยื่นอุทธรณ์เสียหายเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ให้แจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ม่คำวินิจฉัย กรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีสิทธิฟ้องต่อศาลได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัย (มาตรา ๙๙)

๘) กำหนดให้การอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือการฟ้องคดีต่อศาลตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการชำระภาษี เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่ออธิบดีขอให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อน ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นสมควรจะสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีไว้ก่อนทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ และจะสั่งให้หาประกันตามที่เห็นสมควรก็ได้ (มาตรา ๑๐๐)

๙) กำหนดให้กรณีที่อยู่คดีได้สั่งให้ทุเลาการชำระภาษีไว้แล้ว ถ้าต่อมามีพฤติการณ์ปรากฏว่าได้มีการประวิงการชำระภาษี หรือได้มีการกระทำหรือตั้งใจจะกระทำการโอน ขาย จำหน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สินเพื่อให้พ้นอำนาจการยึดหรืออายัด ให้อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งให้ทุเลาการชำระภาษีนั้นได้ (มาตรา ๑๐๑)

๓.๙ ส่วนที่ ๙ การยกเว้น การลดหย่อน การลดอัตรา และการคืนภาษี

๑) กำหนดให้สินค้านำเข้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคที่ห้าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย และกำหนดให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ได้ (มาตรา ๑๐๒)

๒) กำหนดให้สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากร ได้รับยกเว้นหรือคืนภาษีหรือลดอัตราภาษี ถ้านำกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำออกจากเขตปลอดอากรโดยมิใช่เพื่อการส่งออก ให้เสียภาษีตามอัตราที่ใช้อยู่ในเวลาที่นำสินค้ากลับเข้ามาหรือในเวลาที่นำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร แต่ถ้าเป็นกรณีลดอัตราภาษีให้นำค่าภาษีที่ชำระไว้แล้วมาหักออกได้ เว้นแต่เป็นการนำสินค้ากลับเข้ามาหรือนำสินค้าออกจากเขตปลอดอากร เพื่อส่งกลับคืนโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอื่น (มาตรา ๑๐๓)

๓) กำหนดให้สินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรี หรือสินค้าที่นำออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีแห่งหนึ่งเข้าไปในคลังสินค้าทัณฑ์บน คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือเขตปลอดอากร หรือเขตประกอบการเสรีอีกแห่งหนึ่งซึ่งได้รับยกเว้นอากรตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ได้รับยกเว้นภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย (มาตรา ๑๐๔)

๔) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ โดยการยื่นคำร้องขอลดหย่อนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด คำวินิจฉัยของอธิบดีเกี่ยวกับจำนวนเงินภาษีที่ขอลดหย่อนให้เป็นที่สุด (มาตรา ๑๐๕)

๕) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้เมื่อสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าประเภทหรือชนิดเดิมหรืออีกประเภทหรืออีกชนิดหนึ่งซึ่งต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเมื่อสินค้าที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๐๖)

๖) กำหนดสิทธิให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี (มาตรา ๑๐๗)

๗) กำหนดสิทธิให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีสิทธิได้รับคืนหรือยกเว้นภาษี (มาตรา ๑๐๘)

๘) กำหนดให้รัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศลดอัตราหรือยกเว้นภาษีตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ได้ (มาตรา ๑๐๙)

๙) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิขอคืนภาษีที่ได้เสียไปแล้วถ้าพิสูจน์ได้ว่าสินค้าได้เสียหายหรือเสื่อมคุณภาพจนใช้การไม่ได้ (มาตรา ๑๑๐)

๑๐) กำหนดให้สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้วหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีให้แก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและในอัตราส่วนเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร (มาตรา ๑๑๑)

๑๑) กำหนดให้สินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และมีการนำสินค้านั้นไปผลิตเป็นสินค้าส่งออกนอกราชอาณาจักร ให้คืนภาษีสำหรับสินค้านำเข้านั้นให้แก่ผู้นำเข้า (มาตรา ๑๑๒)

๑๒) กำหนดให้ผู้ที่เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย หรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสียและการเสียภาษีนั้นไม่ใช่เป็นการเสียภาษีตามการประเมินของพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิได้รับเงินคืนโดยยื่นคำร้องต่ออธิบดีภายในสามปีนับแต่วันชำระภาษีและเมื่ออธิบดีเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิได้รับเงินคืน ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ แต่หากอธิบดีพิจารณาเห็นสมควร จะสั่งคืนเงินให้แก่ผู้เสียภาษี โดยไม่ต้องมีคำร้องก็ได้ แต่ต้องสั่งคืนภายในเวลาสามปีนับแต่วันชำระภาษี (มาตรา ๑๑๓)

๑๓) กำหนดให้ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีตามมาตรา ๘๖ แล้วปรากฏว่าภาษีที่ชำระแล้วได้ชำระโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียภาษีเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบแล้วเสร็จ (มาตรา ๑๑๔)

๑๔) กำหนดให้เมื่อคำวินิจฉัยอุทธรณ์ถึงที่สุดให้คืนภาษี ให้คืนเงินภาษีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คำวินิจฉัยอุทธรณ์ (มาตรา ๑๑๕)

๑๕) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินภาษีแล้ว ปรากฏว่าต้องมีการคืนเงินภาษีให้ผู้ได้รับคืนเงินภาษีมียกเว้นสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีโดยไม่คิดทบต้นและต้องไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ได้รับคืนและให้จ่ายจากเงินภาษีที่จัดเก็บได้ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๑๖)

๑๖) กำหนดให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสินค้าใดซึ่งบุคคลได้รับสิทธิยกเว้นภาษีนำเข้ามาเพื่อใช้ให้ได้รับยกเว้นการเสียภาษี (มาตรา ๑๑๗)

๓.๑๐ ส่วนที่ ๑๐ บัญชีหลักฐานและการปฏิบัติ

๑) กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการทำบัญชีประจำวันและจัดทำงบเดือนตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด กำหนดให้ผู้นำเข้าทำบัญชี รับจ่ายสินค้าที่นำเข้าในราชอาณาจักรตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๑๘)

๒) กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการสถานบริการที่ประสงค์จะใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินออกหลักฐานการรับเงินให้ขออนุมัติต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๑๙)

๓) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือใด ๆ ในโรงอุตสาหกรรมหรือสถานบริการและกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมีหน้าที่ดูแลรักษาอุปกรณ์หรือเครื่องมือรวมทั้งตราหรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าว หากเกิดการสูญหาย บุกสลาย หรือชำรุดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการแจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ทราบโดยมิชักช้า แต่หากการสูญหาย บุกสลาย หรือชำรุดได้เกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการมิได้ใช้ความระมัดระวังและฝีมือดังเช่นที่พึงปฏิบัติในการประกอบกิจการของตนให้อธิบดีดำเนินการให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๒๐)

๔) กำหนดห้ามมิให้มีการเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้อุปกรณ์เครื่องมือ ตรา หรือสิ่งที่ติดอยู่กับอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำไว้บุกสลาย ชำรุด หรือใช้การไม่ได้ (มาตรา ๑๒๑)

๕) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้ปริมาณสินค้าหรือปริมาณรายรับซึ่งคำนวณได้จากอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีการติดตั้งในโรงอุตสาหกรรม หรือสถานบริการเป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีก็ได้ (มาตรา ๑๒๒)

๓.๑๑ ส่วนที่ ๑๑ พนักงานเจ้าหน้าที่

๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนสถานประกอบการ หรือสถานบริการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดหรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาและนำสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานประกอบการ ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ (มาตรา ๑๒๓)

๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือผู้นำเข้าเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า เพื่อตรวจสอบสินค้าในขณะที่นำออกจากหรือเตรียมการจะนำออกจากโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าทัณฑ์บน หรืออารักขาของกรมศุลกากร หรือจะนำสินค้าในปริมาณพอสมควรออกจากหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้านั้นเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์การเสียภาษีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๒๔)

๓) กำหนดให้การค้นหรือเปิดหีบห่อหรือภาชนะบรรจุสินค้า พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า (มาตรา ๑๒๕)

๔) กำหนดการค้นสถานที่หรือยานพาหนะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นต้องแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนและให้ค้นต่อหน้าผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ ถ้าหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอมาเป็นพยาน (มาตรา ๑๒๖)

๕) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและทำบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่ค้น ยึด หรืออายัดและต้องอ่านให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้นำเข้า ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้น ผู้ครอบครองยานพาหนะ

หรือพยานฟังและให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อรับรองไว้ ถ้าไม่ยอมลงลายมือชื่อรับรองให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นบันทึกไว้ (มาตรา ๑๒๗)

๖) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดสินค้า บัญชี เอกสารยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ เป็นหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดี จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต หรือกรณีที่ยังยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันยึดให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถอนการอายัดทรัพย์สินโดยมิชักช้าเมื่อพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ (มาตรา ๑๒๘)

๗) กำหนดให้สินค้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้แล้ว หากพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับแต่สินค้านั้นยังไม่ได้เสียภาษีพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดต่อไปจนกว่าจะได้รับชำระภาษีครบถ้วน (มาตรา ๑๒๙)

๘) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งถ้าเป็นของเสียได้ง่ายหรือถ้าเก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของทรัพย์สิน อธิบดีจะจัดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นก่อนที่พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีหรือก่อนศาลพิพากษาก็ได้ กรณีนี้ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๓๐)

๙) กำหนดให้ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวน สอบสวน และการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติอธิบดีคืนทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินแก่ผู้ครอบครองหรือถอนการอายัดทรัพย์สินก่อนที่พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีหรือก่อนศาลพิพากษา ทั้งนี้ ให้หักค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาและการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินก่อนคืนเงินให้แก่ผู้ครอบครองซึ่งถูกยึดทรัพย์สินนั้นมาด้วยแต่ถ้าปรากฏว่าผู้ครอบครองได้ทรัพย์สินนั้นมาจากเจ้าของโดยการกระทำความผิดทางอาญา ก็ให้คืนแก่เจ้าของนั้น (มาตรา ๑๓๑)

๑๐) กำหนดให้จัดการทรัพย์สินที่ตกเป็นของกรมสรรพสามิตเพราะไม่มีผู้เป็นเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๓๒)

๑๑) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องและให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา ๑๓๓)

๑๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๑๓๔)

๑๓) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๓๕)

๓.๑๒ ส่วนที่ ๑๒ การเปรียบเทียบคดี

๑) กำหนดให้เมื่อมีการเปรียบเทียบคดีให้ใช้ราคาขายปลีกแนะนำกำหนดค่าปรับ แต่หากไม่มีราคาขายปลีกแนะนำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินมูลค่าของสินค้าเพื่อกำหนดค่าปรับแทน ถ้าไม่มีสินค้าชนิดเดียวกัน ให้ถือมูลค่าของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันตามที่ซื้อขายกัน (มาตรา ๑๓๖)

๒) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเปรียบเทียบสำหรับความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน โดยผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินคดีต่อไป (มาตรา ๑๓๗)

๓) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหาในความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบให้ผู้จับกุมควบคุมผู้ต้องหาไปยังที่ทำการของผู้ที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบคดี ทั้งนี้ ต้องเปรียบเทียบคดีให้เสร็จสิ้นภายในสิบสองชั่วโมงนับแต่ผู้ต้องหาถึงที่ทำการของผู้มีอำนาจทำการเปรียบเทียบคดี (มาตรา ๑๓๘)

๔) กำหนดให้ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้อธิบดีหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ (มาตรา ๑๓๙)

๓.๑๓ ส่วนที่ ๑๓ เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม

๑) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมิได้ยื่นแบบรายการภาษีและไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาต้องเสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ได้ยื่นแบบรายการภาษีไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไป ให้เสียเบี้ยปรับหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น แต่ในกรณีนี้ถ้าจำนวนภาษีที่ต้องเสียขาดไปเกินกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนภาษีให้เสียเบี้ยปรับสองเท่าของเงินภาษีที่เสียขาดไปนั้น และกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียเบี้ยปรับสินค้าหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นสาระสำคัญของการผลิตสินค้าขาดไปจากบัญชีคุมสินค้าในอัตราสองเท่าของเงินภาษี ทั้งนี้ เบี้ยปรับอาจลดหรือลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๔๐)

๒) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลาหรือชำระขาดจากจำนวนภาษีที่ต้องเสีย ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระ โดยไม่รวมเบี้ยปรับและการคำนวณเงินเพิ่มดังกล่าวมิให้คิดทบต้น แต่เงินเพิ่มในกรณีนี้ต้องไม่เกินกว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่รวมเบี้ยปรับและอาจจะลดลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๔๑)

๓) กำหนดให้เบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติให้ถือเป็นเงินภาษี (มาตรา ๑๔๒)

๓.๑๔ ส่วนที่ ๑๔ การบังคับชำระภาษีค้าง

๑) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีได้โดยมิต้องขออำนาจศาล สามารถยึดทรัพย์ได้เมื่อมีการส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีชำระภาษีที่ค้างภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือนั้นแต่จะขายทอดตลาดทรัพย์สินในระหว่างระยะเวลาอุทธรณ์หรือระยะเวลาที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลและระยะเวลาที่ทำการพิจารณาอุทธรณ์หรือพิจารณาคดีของศาลไม่ได้ เว้นแต่เป็นของสดของเสียได้ให้อธิบดีกำหนดที่จะขายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควรเมื่อได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น (มาตรา ๑๔๓)

๒) กำหนดให้กรณีนี้ที่ผู้ค้างชำระภาษีมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน อธิบดีให้มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสืออายัดสิทธิเรียกร้องนั้นได้ โดยสั่งให้ผู้ค้างชำระภาษีงดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องและห้ามบุคคลภายนอกชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซึ่งค้างชำระภาษี แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งแทนได้ เมื่อบุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดแล้วปฏิเสธหรือโต้แย้งหนี้ที่เรียกร้องเอาแก่ตน กรณีนี้ให้กรมสรรพสามิตฟ้องคดีต่อศาล แต่คำสั่งห้ามชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินที่ได้สั่งไว้แล้วยังคงมีผลอยู่จนกว่าศาลจะพิพากษาเป็นอย่างอื่น (มาตรา ๑๔๔)

๓) กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการยึดอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อให้ได้รับชำระภาษีที่ค้างชำระ ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๔๕)

๔) กำหนดให้เมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ถูกยึดหรืออายัด (มาตรา ๑๔๖)

๕) กำหนดให้หักเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการยึด อายัด และขายทอดตลาดได้ เหลือเท่าใดให้ชำระเป็นค่าภาษี ถ้ายังมีเงินเหลืออยู่ก็ให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น (มาตรา ๑๔๗)

๖) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษีนั้นที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีค้างมาให้อภัยค่าให้นำบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีค้างมาตรวจสอบหรือมีคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นของผู้ค้างชำระภาษีและบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างชำระภาษี การดำเนินการต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเรียกหรือคำสั่ง แต่การสั่งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๑๔๘)

๗) กำหนดให้การยึดทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึดและค่าภาษีที่ค้างชำระ โดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาดให้อธิบดีส่งถอนคำสั่งยึดนั้น และกำหนดให้การอายัดสิทธิเรียกร้องนั้น เมื่อได้ชำระเงินค่าใช้จ่ายในการอายัด และค่าภาษีที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้รับชำระเงินจากบุคคลภายนอก หรือก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้อธิบดีส่งถอนคำสั่งอายัดนั้น (มาตรา ๑๔๙)

๓.๑๕ ส่วนที่ ๑๕ การจัดเก็บเงินภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่น

๑) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่เสียภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับสินค้าหรือบริการ ตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่เกินร้อยละสิบของภาษีถ้ามีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง (มาตรา ๑๕๐)

๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่สรรพสามิต ส่งมอบเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นเพื่อราชการส่วนท้องถิ่นให้แก่กระทรวงมหาดไทย โดยหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละห้าของเงินภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นได้ (มาตรา ๑๕๑)

๔. หมวด ๒ ใบอนุญาตสำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ

๔.๑ ส่วนที่ ๑ สุรา

๑) กำหนดบทนิยามของคำว่า “สุรา” “สุราแช่” และ “สุรากลั่น” (มาตรา ๑๕๒)

๒) กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๕๓)

๓) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ถ้าเป็นกรณีนำเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้เข้ามาโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามจำนวนและทางด้านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนดได้ เว้นผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริตหรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามที่เห็นสมควรได้ (มาตรา ๑๕๔)

๔) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะขายสุราต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นกรณีที่ขายสุราทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต เมื่อผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต การขายสุราในการบังคับคดี การขายสุราโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากร ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรหรือกรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่รับอนุญาต (มาตรา ๑๕๕)

๕) กำหนดให้ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๑ สามารถขายสุราได้ทุกชนิดครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป และกำหนดให้ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ สามารถขายสุราได้ทุกชนิดครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร (มาตรา ๑๕๖)

๖) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนภาชนะบรรจุสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น (มาตรา ๑๕๗)

๗) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุรา โดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำหรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๒ เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๕๘)

๔.๒ ส่วนที่ ๒ ยาสูบ

๑) กำหนดบทนิยามของคำว่า “ต้นยาสูบ” “ใบยา” “ยาสูบ” “บุหรี่ยิก้าเรต” “บุหรี่ยิก้าร์” “บุหรี่อื่น” “ยาเส้น” “ยาเส้นปรุง” “ยาเคี้ยว” “ยาอัด” “ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ” “ผู้บ่มใบยา” และ “ซอง” (มาตรา ๑๕๙)

๒) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูกต้นยาสูบต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่รับอนุญาต (มาตรา ๑๖๐)

๓) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะซื้อใบยาแห้งต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่รับอนุญาต (มาตรา ๑๖๑)

๔) กำหนดให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบชนิดและปริมาณของเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ (มาตรา ๑๖๒)

๕) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะผลิตยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ใบอนุญาตให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่รับอนุญาต (มาตรา ๑๖๓)

๖) กำหนดให้การผลิตบุหรี่ซิการ์เป็นกิจการผูกขาดของรัฐ (มาตรา ๑๖๔)

๗) กำหนดให้ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีเกินกว่าห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีเกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมีไว้ในโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา ๑๖๕)

๘) กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ถ้าเป็นการนำเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า กรณีนี้ อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนดก็ได้ เว้นแต่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๖๖)

๙) กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะขายยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๑๖๗)

๑๐) กำหนดให้ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๑ สามารถขายส่งยาสูบครั้งหนึ่งจำนวน ๑,๐๐๐ มวนขึ้นไป ขายส่งยาสูบประเภทเส้นครั้งหนึ่งจำนวน ๒ กิโลกรัมขึ้นไป และขายส่งยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่งจำนวน ๒๐๐ กรัมขึ้นไป กำหนดให้ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๒ สำหรับการขายปลีกยาสูบครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๑,๐๐๐ มวน ถ้าเป็นการขายปลีกยาสูบประเภทยาเส้น ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๒ กิโลกรัม และการขายปลีกยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยวครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๒๐๐ กรัม และกำหนดให้ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ ๓ สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น (มาตรา ๑๖๘)

๑๑) กำหนดให้การขายยาสูบต้องขายตามขนาดของที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย (มาตรา ๑๖๙)

๔.๓ ส่วนที่ ๓ ไฟ

๑) กำหนดบทนิยามของคำว่า “ไฟ” (มาตรา ๑๗๐)

๒) กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะผลิตไฟ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ใบอนุญาตมีอายุสามปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๑๗๑)

๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครอง ซึ่งแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ไฟ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๗๒)

๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดมีไฟที่ยังมิได้เสียภาษีไว้ในครอบครองเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบใบ เว้นแต่เป็นไฟซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้น หรือเป็นไฟที่มีตราซึ่งกรมสรรพสามิตได้กำหนดขึ้นประทับอยู่ (มาตรา ๑๗๓)

๕) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดดัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไฟ ซึ่งกรมสรรพสามิตทำขึ้นเพื่อขายอย่างไฟ และกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่ได้ทำการดัดแปลงแก้ไขหรือกระทำด้วยประการอื่นใด (มาตรา ๑๗๔)

๖) กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะนำไฟเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง กรณีเป็นการนำไฟเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด่านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนด เว้นแต่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่ง

โดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อผ่านแดนหรือถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าตามมาตรานี้ได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๗๕)

๗) กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะขายไฟต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๑๗๖)

๘) กำหนดให้ใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๑ สามารถขายไฟ ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่ ๔๐ สำหรับขึ้นไป และใบอนุญาตขายไฟประเภทที่ ๒ สามารถขายไฟครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่า ๔๐ สำหรับ (มาตรา ๑๗๗)

๔.๔ ส่วนที่ ๔ การแสดงใบอนุญาต การเปลี่ยนแปลงสถานที่ และการโอนใบอนุญาต

๑) กำหนดให้ใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟสามารถใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย เมื่อใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ กรณีนี้ใบแทนใบอนุญาตถือเป็นใบอนุญาต (มาตรา ๑๗๘)

๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ และไฟ เปลี่ยนแปลงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๗๙)

๓) กำหนดการโอนใบอนุญาตจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๑๘๐)

๔.๕ ส่วนที่ ๕ การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

๑) กำหนดผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต ให้ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกเดือน (มาตรา ๑๘๑)

๒) กำหนดให้ผู้ออกใบอนุญาตสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ เมื่อผู้รับใบอนุญาตถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป และมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งใช้ใบอนุญาตอีก หรือไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามข้อกำหนดในใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง (มาตรา ๑๘๒)

๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต จะขออนุญาตใหม่อีกไม่ได้ จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง (มาตรา ๑๘๓)

๕. หมวด ๓ บทกำหนดโทษ

๕.๑ กำหนดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท กำหนดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง หรือวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๗๙ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีออกตามมาตรา ๖ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) และผู้ที่ไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (มาตรา ๑๘๔)

๕.๒ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ขัดขวางเจ้าพนักงานสรรพสามิตหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๒๓ (๑) (๒) หรือ (๔) (มาตรา ๑๘๕)

๕.๓ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ได้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ หรือนำเข้าซึ่งสินค้าที่มีได้เสียภาษี (มาตรา ๑๘๖)

๕.๔ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ หรือมาตรา ๘๐ วรรคสอง (มาตรา ๑๘๗)

๕.๕ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือไม่ยอมตอบคำถามอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหนังสือเรียกของอธิบดี คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙ มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๓ (๓) มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๑๘๘)

๕.๖ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ หรือมาตรา ๑๒๑ (มาตรา ๑๘๙)

๕.๗ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาทสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๖ (มาตรา ๑๙๐)

๕.๘ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทสำหรับผู้ขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๑)

๕.๙ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทสำหรับผู้ซื้อหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง และกำหนดให้ระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาทสำหรับการมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่มีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร (มาตรา ๑๙๒)

๕.๑๐ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๑ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๓)

๕.๑๑ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทสำหรับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราหรือยาสูบ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๔)

๕.๑๒ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๕)

๕.๑๓ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๖๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๒ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖๙ หรือมาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๖)

๕.๑๔ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท สำหรับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราตามมาตรา ๑๕๕ ใบอนุญาตขายยาสูบตามมาตรา ๑๖๗ หรือใบอนุญาตขายไฟฟ้าตามมาตรา ๑๗๖ ทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต (มาตรา ๑๙๗)

๕.๑๕ กำหนดระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๑๙๘)

๕.๑๖ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับตามจำนวนไฟของกลาง เป็นเงินสี่เท่าของราคาไฟที่กรมสรรพสามิตขายในประเภทเดียวกันแต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน มาตรา ๑๗๔ (มาตรา ๑๙๙)

๕.๑๗ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่มีเจตนาไม่ยื่นแบบรายการภาษีที่ต้องยื่นตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี (มาตรา ๒๐๐)

๕.๑๘ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้มีหน้าที่เสียภาษี อันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผยซึ่งมาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี (มาตรา ๒๐๑)

๕.๑๙ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านสองแสนบาทสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องความอันเป็นเท็จ ตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ นำพยานหลักฐานเท็จมาแสดงหรือยื่นบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี (มาตรา ๒๐๒)

๕.๒๐ กำหนดระวางโทษปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสี่ร้อยบาท สำหรับการมีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่เป็นผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือกรณีประกอบอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟมีไว้ในโรงอุตสาหกรรม หรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการครอบครองยาสูบหรือไฟโดยชอบตามมาตรา ๑๖๕ หรือมาตรา ๑๗๓ และกำหนดให้ระวางโทษปรับตั้งแต่สองเท่าถึงสิบเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสีย หรือที่เสียไม่ครบถ้วนสำหรับการมีไว้ในครอบครองโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙ (มาตรา ๒๐๓)

๕.๒๑ กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับผู้ที่ย้ายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งสินค้าที่เป็นสินค้าที่ได้เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน เว้นแต่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บนหรือผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนสรรพสามิตและได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ยาสูบ และไฟมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือในกรณีที่เป็นการขายหรือมีไว้เพื่อขายซึ่งไฟที่กรมสรรพสามิตผลิตขึ้น และกำหนดให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงสิบห้าเท่าของค่าภาษีที่จะต้องเสียหรือที่เสียไม่ครบถ้วน แต่ต้องไม่ต่ำกว่าแปดร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับผู้ที่ย้ายหรือมีไว้เพื่อขายโดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นหรือได้รับคืนภาษีแล้วตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๙ (มาตรา ๒๐๔)

๕.๒๒ กำหนดระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทสำหรับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายสุรา ยาสูบ หรือไฟซึ่งออกตามมาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๖๓ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๑๗๖ ได้ใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย หรือไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ (มาตรา ๒๐๕)

๕.๒๓ กำหนดให้ผู้ที่ได้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐๓ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๒๐๔ (๑) หรือ (๒) นอกจากจะได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้แล้ว ให้มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับสินค้าให้ครบถ้วนอีกด้วย แต่หาก

ไม่ยอมชำระภาษีภายในเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ให้อธิบดีสั่งให้นำสินค้านั้นออกขายทอดตลาด ได้เงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ให้หักใช้ค่าเก็บรักษา ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด และค่าภาษี ยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ให้แจ้งให้เจ้าของสินค้านั้นมารับคืน แต่ถ้าไม่มารับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันแจ้ง ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดินและกำหนดให้สินค้าด้วยคุณภาพ สินค้าปลอม หรือสินค้าที่ไม่เหมาะสมในการบริโภค หรือสินค้าที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต ทั้งนี้ ให้ทำลายสินค้านั้น หรือจัดการกับสินค้านั้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๐๖)

๕.๒๔ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งริบบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะสินค้าหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นด้วยในการกระทำความผิด กำหนดให้ของกลางที่เป็นยาเส้น และเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๓ สินค้าในคดีกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๓ และมาตรา ๑๗๔ แสตมป์สรรพสามิตหรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๙ ตลอดจนภาชนะที่บรรจุสิ่งของดังกล่าว ภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๙๓ ยาสูบ บุหรี่ ซิกาเรต ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๒๐๓ (๑) และ (๒) และมาตรา ๒๐๔ (๑) และ (๒) รวมทั้งหีบห่อ หรือแม่พิมพ์ไฟ ในการกระทำความผิดที่มีโทษตามมาตรา ๑๘๘ เหล่านี้ศาลอาจสั่งริบเป็นของกรมสรรพสามิตได้ ไม่ว่าจะมิได้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ และกำหนดให้สินค้าที่มีไว้เป็นความผิดหากผู้ต้องหายินยอมให้ทำการเปรียบเทียบคดีอันเป็นเหตุให้คดีอาญาเลิกกัน ให้สินค้านั้นตกเป็นของกรมสรรพสามิต และให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๒ โดยอนุโลม (มาตรา ๒๐๗)

๕.๒๕ กำหนดให้การกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๒๐๘)

๖. บทเฉพาะกาล

๖.๑ กำหนดให้บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ และกฎหมายว่าด้วยไฟ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไป จนกว่าการดำเนินการจัดเก็บภาษีนั้นจะเสร็จสิ้นไป และกำหนดให้สินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว ตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้วนั้น เป็นเงินภาษีตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๐๙)

๖.๒ การยื่นคำคัดค้านการประเมินภาษีและการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัย คำคัดค้านที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ถือเป็นกรณียื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

กรณีที่มีการประเมินภาษีแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นคำคัดค้าน หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ หรือกรณีที่มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านแล้วและอยู่ในระหว่างระยะเวลาฟ้องคดีต่อศาลตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินหรือผู้ได้รับคำวินิจฉัยคำคัดค้านยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือให้ผู้ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยคำคัดค้านฟ้องคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

ให้ถือว่าการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้ำ และการยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ และพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการดำเนินการบังคับชำระภาษีค้ำ และการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้

การบังคับชำระภาษีค้ำตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๑๐)

๖.๓ บรรดากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีได้อ้างถึงกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา ให้ถือว่าบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้นอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๑๑)

๖.๔ กำหนดให้ใบทะเบียนสรรพสามิตที่ออกให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมและผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ได้ออกก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและกำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิตต่อสรรพสามิตพื้นที่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือสถานบริการนั้นตั้งอยู่ แล้วแต่กรณี ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๓๓ (มาตรา ๒๑๒)

๖.๕ กำหนดให้ใบอนุญาตที่ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. ๒๕๐๙ และ พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช ๒๔๘๖ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาต กำหนดให้ใบอนุญาตตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๑๔๔ ฉ (๑) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ยังคงใช้ได้ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ กำหนดให้ผู้ที่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ภายในหกเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการยื่นขอใบอนุญาตนั้น (มาตรา ๒๑๓)

ธิดารัตน์ อุณจันทร์ / จัดทำ

พระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยแม่โจ้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้

“วิทยาเขต” หมายความว่า เขตการศึกษาที่ประกอบด้วยส่วนงานของมหาวิทยาลัยตั้งแต่
สองส่วนงานขึ้นไป โดยหนึ่งส่วนงานต้องเป็นคณะ วิทยาลัย หรือส่วนงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือ
วิทยาลัย ที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

“สภามหาวิทยาลัย” หมายความว่า สภามหาวิทยาลัยแม่โจ้

“สภาวิชาการ” หมายความว่า สภาวิชาการมหาวิทยาลัยแม่โจ้

“สภาพนักงาน” หมายความว่า สภาพนักงานมหาวิทยาลัยแม่โจ้

“พนักงานมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัยแม่โจ้

“ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นนิติบุคคล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายอื่น

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ ทำการสอน วิจัย บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม ทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างองค์ความรู้อันจะนำไปใช้พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยมีปณิธานมุ่งสู่ความเป็นเลิศในวิทยาการหลากหลายสาขาโดยมีศาสตร์ทางการเกษตรเป็นรากฐาน พัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้อดทนด้วยปัญญา เป็นนักปฏิบัติที่เชี่ยวชาญ มีคุณธรรมและจริยธรรมรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้มหาวิทยาลัยคำนึงถึง

(๑) ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(๒) ความมีเสรีภาพทางวิชาการ โดยมีมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการอันเป็นที่ยอมรับ ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม

(๓) การนำความรู้สู่สังคม

(๔) ความโปร่งใส ความถูกต้อง การตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบต่อรัฐและสังคม

(๕) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ

(๖) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย

มาตรา ๙ มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

(๒) สำนักงานมหาวิทยาลัย

(๓) สำนักงานวิทยาเขต

- (๔) คณะ
- (๕) วิทยาลัย
- (๖) สถาบัน
- (๗) สำนัก

มหาวิทยาลัยอาจให้มีส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ วิทยาลัย สถาบัน หรือ สำนัก เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๗ เป็นส่วนงานในมหาวิทยาลัยอีกได้

มาตรา ๑๐ การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนงานตามมาตรา ๙ ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีการจัดตั้งและการรวมส่วนงาน ให้กำหนดฐานะ และภาระหน้าที่ของส่วนงานนั้นด้วย

การแบ่งหน่วยงานภายในของส่วนงานตามมาตรา ๙ ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ต้องคำนึงถึงคุณภาพทางวิชาการ ความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ การลดความซ้ำซ้อน และการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๑ ภายใต้วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ มหาวิทยาลัยอาจรับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยได้ และมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่ง ขึ้นใดแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันสมทบนั้นได้

การรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบซึ่งสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การควบคุมสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นที่เข้าสมทบในมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๒ ภายใต้วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ มหาวิทยาลัยอาจจัดการศึกษาหรือดำเนินการวิจัยร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูง สถาบัน หรือสถาบันวิจัยอื่นในประเทศหรือต่างประเทศหรือขององค์การระหว่างประเทศได้ โดยในการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งขึ้นใดร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูง สถาบัน หรือสถาบันวิจัยอื่นนั้นแก่ผู้สำเร็จการศึกษาได้

การจัดการศึกษาหรือการยกเลิกการจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๓ กิจการของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ แต่พนักงานมหาวิทยาลัยต้องได้รับการคุ้มครองและประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

มาตรา ๑๔ มหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรา ๗ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ซื้อ ขาย จ้าง รับจ้าง สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ จำหน่าย และแลกเปลี่ยน หรือทำนิติกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย ตลอดจนถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ ในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และจำหน่ายทรัพย์สินทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้

การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามมาตรา ๑๗ ที่มีวัตถุประสงค์ให้จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนได้

(๒) ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม หรือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการให้การศึกษาและบริการทางวิชาการ

(๓) รับค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนวยการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการนั้น

(๔) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน หรือกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗

(๕) กู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน ถือหุ้น เข้าเป็นหุ้นส่วน และลงทุนหรือร่วมลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย

การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การถือหุ้น การเข้าเป็นหุ้นส่วน การลงทุน หรือการร่วมลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อน

(๖) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุนโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๗) กำหนดค่าตอบแทนหรือค่าตอบแทนพิเศษ รวมทั้งสวัสดิการ สิทธิประโยชน์และประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๘) จัดให้มีกองทุนเพื่อกิจการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย โดยการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๙) จัดให้มีการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

(๑๐) ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา จัดการ ใช้ และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ

(๑๑) จัดตั้งหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคล รวมตลอดถึงลงทุนหรือร่วมลงทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลใด เพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของมหาวิทยาลัย หรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมลงทุนกับนิติบุคคลที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าของโลก เพื่อนำเทคโนโลยีดังกล่าวไปใช้พัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

มาตรา ๑๕ รายได้ของมหาวิทยาลัย มีดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี

(๒) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัย

(๓) เงินกองทุนที่รัฐบาลหรือมหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น และรายได้หรือผลประโยชน์จากกองทุนดังกล่าว

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๕) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการลงทุนหรือการร่วมลงทุน และจากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการใช้ที่ราชพัสดุหรือจัดหาประโยชน์ในที่ราชพัสดุที่มหาวิทยาลัยปกครอง ดูแล ใช้ หรือจัดหาประโยชน์

(๗) รายได้หรือผลประโยชน์อย่างอื่น

เงินอุดหนุนทั่วไปตาม (๑) นั้น รัฐบาลพึงจัดสรรให้แก่มหาวิทยาลัยโดยตรงเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยและการพัฒนามหาวิทยาลัย

รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ในกรณีที่รายได้ตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยและค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม และมหาวิทยาลัยไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐบาลพึงจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มเติมให้แก่มหาวิทยาลัยตามความจำเป็นของมหาวิทยาลัย

ในกรณีที่รัฐบาลได้ปรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทน หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดให้แก่ข้าราชการ ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มเติมให้แก่มหาวิทยาลัยในสัดส่วนเดียวกันเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่พนักงานมหาวิทยาลัยด้วย

มาตรา ๑๖ มหาวิทยาลัยต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้ซึ่งมหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงให้มีโอกาสเรียนจนสำเร็จปริญญาตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาว่าผู้ใดขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๗ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่มหาวิทยาลัยได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย หรือได้มาโดยวิธีอื่น ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๘ ทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยที่ใช้เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพ และการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมโดยตรงไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีทั้งปวง รวมทั้งการบังคับทางปกครอง

บุคคลใดจะยกอายุความหรือระยะเวลาในการครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับมหาวิทยาลัยในเรื่องทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยมิได้

มาตรา ๑๙ บรรดารายได้และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยต้องจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๗

เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัยต้องจัดการตามเงื่อนไขที่ผู้อุทิศกำหนดไว้ แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้อุทิศหรือทายาท หากไม่มีทายาทหรือทายาทไม่ปรากฏต้องได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย

หมวด ๒

การดำเนินการ

มาตรา ๒๐ ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

- (๑) นายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
- (๒) กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย
- (๓) อธิการบดี
- (๔) ประธานสภาพนักงาน ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย และนายกสมาคมศิษย์เก่าแม่โจ้

(๕) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีจำนวนหนึ่งคนจากผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีจำนวนสองคน และจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนักหรือผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนักจำนวนหนึ่งคน

(๖) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำจำนวนสามคน และจากผู้บริหารงานในมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ประจำจำนวนหนึ่งคน

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๒) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ต้องสรรหากรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจากรายชื่อที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอจำนวนหนึ่งคน

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ให้สภามหาวิทยาลัยเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัย และให้อุปนายกสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัยเมื่อนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย และในกรณีที่อุปนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอุปนายกสภามหาวิทยาลัย

ให้สภามหาวิทยาลัยเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภามหาวิทยาลัยและจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้

มาตรา ๒๑ นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐ (๒) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกได้

กรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๒๐ (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับเลือกใหม่อีกได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๒๐ (๒) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยในประเภทนั้น
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๖) สภามหาวิทยาลัยมีมติให้ถอดถอนด้วยคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด
- (๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในกรณีที่ตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดและยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยแทนตำแหน่งที่ว่างให้สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๒๐ (๒) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหรือได้มีการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยพ้นจากตำแหน่งตามวาระแต่ยังมิได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือยังมิได้เลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยอื่นขึ้นใหม่ ให้นายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยอื่นซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือได้มีการเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยอื่นขึ้นใหม่แล้ว

มาตรา ๒๒ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย
อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) กำหนดทิศทาง เป้าหมายของมหาวิทยาลัย และวางนโยบาย รวมทั้งอนุมัติแผนพัฒนา
ของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์

(๒) ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
ของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้มหาวิทยาลัยหรือส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกข้อบังคับ
ระเบียบ และประกาศสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไปได้

(๓) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย

(๔) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหาร การเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๕) อนุมัติการจัดตั้งและการยุบเลิกวิทยาเขต

(๖) อนุมัติการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนงานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการแบ่ง
หน่วยงานภายในของส่วนงานดังกล่าว

(๗) อนุมัติการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคล ตลอดจนกำหนดนโยบายขององค์กรดังกล่าว

(๘) กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการจัดหารายได้ จัดหาแหล่งทุนและ
ทรัพยากรอื่น

(๙) อนุมัติการกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การถือหุ้น การเข้าเป็นหุ้นส่วน การลงทุน หรือ
การร่วมลงทุน

(๑๐) อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

(๑๑) อนุมัติหลักสูตรการศึกษาและการเปิดสอน รวมทั้งการปรับปรุง การยุบรวม หรือ
การยกเลิกหลักสูตรการศึกษา

(๑๒) อนุมัติการรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบกับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่น

(๑๓) อนุมัติการจัดการศึกษาร่วมหรือการยกเลิกการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูง
สถาบัน หรือสถาบันวิจัยอื่น

(๑๔) อนุมัติการให้ปริญญา อนุปริญญา และประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใด รวมทั้งอนุมัติ
การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

(๑๕) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนนายก
สภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

(๑๖) แต่งตั้งและถอดถอนประธานและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย และประธาน
สภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย

(๑๗) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก
และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก

(๑๘) แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(๑๙) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก

(๒๐) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งมอบอำนาจให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลดังกล่าวทำการแทน แล้วรายงานให้สภามหาวิทยาลัยทราบ

(๒๑) รับรองรายงานประจำปีของมหาวิทยาลัยและเสนอรายงานนั้นต่อรัฐมนตรีเพื่อทราบ

(๒๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของส่วนงานใด หรือของผู้ใดโดยเฉพาะ

มาตรา ๒๓ การประชุมและวิธีดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๔ ให้มีสภาวิชาการ ประกอบด้วยประธานสภาวิชาการและกรรมการ สภาวิชาการจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคนแต่ไม่เกินยี่สิบคนซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ ประธานสภาวิชาการและกรรมการสภาวิชาการ ตลอดจนการประชุมและวิธีดำเนินงานของสภาวิชาการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๕ สภาวิชาการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยต่ออธิการบดี

(๒) กำหนดและกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๓) พิจารณาให้ความเห็นแก่สภามหาวิทยาลัยในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการของมหาวิทยาลัย

(๔) กลั่นกรองและเสนอแนะต่อสภามหาวิทยาลัยในการอนุมัติหลักสูตรการศึกษาและการเปิดสอน รวมทั้งการปรับปรุง การยุบรวม และการยกเลิกหลักสูตรการศึกษา

(๕) เสนอแนะการรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบกับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่น และการจัดการศึกษาร่วมหรือการยกเลิกการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูง สถาบัน หรือสถาบันวิจัยอื่นต่อสภามหาวิทยาลัย

(๖) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นต่อสภามหาวิทยาลัย

(๗) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกคณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ วิทยาลัย สถาบัน หรือสำนัก รวมทั้งเสนอ การแบ่งหน่วยงานภายในของส่วนงานดังกล่าวต่อสภามหาวิทยาลัย

(๘) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อกะทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

มาตรา ๒๖ ให้มีสภาพนักงาน ประกอบด้วยประธานสภาพนักงานและกรรมการสภาพนักงานซึ่งเลือกจากผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย

จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของประธานสภาพนักงานและกรรมการสภาพนักงาน ตลอดจนการประชุมและวิธีดำเนินงานของสภาพนักงาน ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๗ สภาพนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่สภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีในการบริหารกิจการทั้งปวงของมหาวิทยาลัย

(๒) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและระหว่างผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยด้วยกัน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย

มาตรา ๒๘ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย

คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่มหาวิทยาลัยในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัย และสนับสนุนการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย

จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของประธานกรรมการและกรรมการ ตลอดจนการประชุมและวิธีดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๙ ให้มีคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

(๑) อธิการบดี เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หรือผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก และประธานสภาพนักงาน

ให้อธิการบดีแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยและจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๓๐ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแผนพัฒนามหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย

(๒) พิจารณาและกลั่นกรองข้อบังคับและระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย

(๓) เสนอการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนงาน และการแบ่งหน่วยงานภายในของ ส่วนงานต่อสภามหาวิทยาลัย

(๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยตามที่สภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี มอบหมาย

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย

การประชุมและวิธีดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๑ ให้มีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัย คณะกรรมการการเงินและ ทรัพย์สินมหาวิทยาลัย คณะกรรมการยุทธศาสตร์และร้องทุกข์ประจำมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการ จรรยาบรรณประจำมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจาก ตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนการประชุมและวิธีดำเนินงาน ของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๒ ให้มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของ มหาวิทยาลัย และอาจมีรองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดี หรือจะมีทั้งรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดี ตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๓ อธิการบดีนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของ สภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๖

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาอธิการบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

รองอธิการบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากผู้มีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๗

ผู้ช่วยอธิการบดีนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๔ อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก จะแต่งตั้งจากพนักงานมหาวิทยาลัยหรือผู้ซึ่งมิใช่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยก็ได้

มาตรา ๓๕ อธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๖
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๖) สภามหาวิทยาลัยมีมติให้ถอดถอนด้วยคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

(๗) สภามหาวิทยาลัยมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากไม่ผ่านการประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดตามมาตรา ๕๑

(๘) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๓๖ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๗ รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่นและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๘ อธิการบดีเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั้งปวง และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

(๒) บริหารงานบุคคล บริหารการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัย

(๓) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน และดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างของมหาวิทยาลัย ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๔) กำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานของคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก

(๕) แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก และอาจารย์พิเศษ

(๖) จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยและปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๗) จัดหารายได้และทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

(๘) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย

(๙) จัดทำงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัยหรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่อธิการบดีไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองอธิการบดีเป็นผู้รักษาการแทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดีซึ่งอธิการบดีมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ถ้าอธิการบดีมิได้มอบหมาย ให้รองอธิการบดีซึ่งมีอาวุโสสูงสุดตามหลักเกณฑ์ที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดเป็นผู้รักษาการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี หรือไม่มีผู้รักษาการแทนอธิการบดีตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๖ เป็นผู้รักษาการแทน

มาตรา ๔๐ ในวิทยาเขตหนึ่ง ให้มีสำนักงานวิทยาเขต โดยมีรองอธิการบดีคนหนึ่งซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดี เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของวิทยาเขต ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของมหาวิทยาลัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิการบดีมอบหมาย

มาตรา ๔๑ ในวิทยาเขต ให้มีคณะกรรมการประจำวิทยาเขตคณะหนึ่ง

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการประจำวิทยาเขต รวมทั้งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนการประชุมและวิธีดำเนินงานของคณะกรรมการประจำวิทยาเขต ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๒ ในคณะ วิทยาลัย หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือวิทยาลัย ให้มีคณบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของส่วนงานนั้น และจะให้มีรองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดี หรือจะมีทั้งรองคณบดีและผู้ช่วยคณบดีตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีมอบหมายก็ได้

คณบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

คณบดีนั้น ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

รองคณบดีนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณบดีจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๓ วรรคสองและวรรคสาม

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณบดี รองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

เมื่อคณบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองคณบดีและผู้ช่วยคณบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๔๓ คณบดีต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

รองคณบดี ต้องแต่งตั้งจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาชั้นหนึ่งชั้นใดหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และมีประสบการณ์ด้านการบริหารตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง คนบตีและรองคนบตีต้องมีคุณสมบัติอื่น และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๔ ในสถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบัน หรือสำนัก ให้มีผู้อำนวยการคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของส่วนงานนั้น และจะให้มีรองผู้อำนวยการตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดเพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้

ผู้อำนวยการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้แต่จะดำรงตำแหน่ง เกินสองวาระติดต่อกันมิได้

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และการพ้นจากตำแหน่งของผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

เมื่อผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง ให้รองผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๔๕ ในคณะ วิทยาลัย หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือ วิทยาลัย ให้มีคณะกรรมการประจำส่วนงานนั้น

ในสถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก สภามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีคณะกรรมการประจำส่วนงานนั้นได้

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนการประชุมและ วิธีดำเนินงานของคณะกรรมการประจำส่วนงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของ มหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๖ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คนบตี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก ต้องปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา และจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวเกินหนึ่งตำแหน่งในขณะเดียวกันมิได้

ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งอยู่หนึ่งตำแหน่งแล้ว ให้รักษาการแทนตำแหน่งอื่นได้อีกเพียง หนึ่งตำแหน่ง แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๗ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ การรักษาการแทน การมอบอำนาจ ให้ปฏิบัติการแทน ตลอดจนการมอบอำนาจช่วงให้ปฏิบัติการแทนของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ในกรณีที่มิกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งหรือกำหนด ให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือมีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาการแทน หรือ ผู้ปฏิบัติการแทนทำหน้าที่กรรมการ อนุกรรมการ หรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ในระหว่างที่รักษาการแทนหรือปฏิบัติการแทนด้วย แล้วแต่กรณี เว้นแต่ผู้มอบอำนาจจะกำหนดไว้ เป็นอย่างอื่นในคำสั่งมอบอำนาจ

หมวด ๓

การประกันคุณภาพและการประเมิน

มาตรา ๔๘ ให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๙ ให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประเมินส่วนงานของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินส่วนงานของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๐ ให้สภามหาวิทยาลัยจัดให้มีการประเมินหลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอน และการวัดผลตามหลักสูตรนั้นเพื่อเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

มาตรา ๕๑ ให้สภามหาวิทยาลัยจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๒ ให้อธิการบดีจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

หมวด ๔

การบัญชีและการตรวจสอบ

มาตรา ๕๓ ให้มหาวิทยาลัยวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีอันถูกต้อง แยกตามส่วนงานของมหาวิทยาลัย เป็นไปตามหลักการควบคุมภายในที่ดี มีสมุดบัญชีลงรายการแยกตามประเภทของสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ

การบันทึกรายการในสมุดบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

มาตรา ๕๔ ให้มหาวิทยาลัยจัดทำงบการเงิน และบัญชีรายรับและรายจ่ายส่งผู้สอบบัญชีของมหาวิทยาลัยภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

วันเริ่มและวันสิ้นปีบัญชีของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกซึ่งสภามหาวิทยาลัย แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของมหาวิทยาลัย และให้ ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของมหาวิทยาลัยในรอบปีบัญชี

มาตรา ๕๖ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามอธิการบดีและผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และเรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย เป็นการเพิ่มเติมได้ ตามความจำเป็น

มาตรา ๕๗ ให้ผู้สอบบัญชีจัดทำรายงานผลการสอบบัญชีและการเงินเสนอต่อ สภามหาวิทยาลัยภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้สภามหาวิทยาลัยเสนอต่อรัฐมนตรี

ให้มหาวิทยาลัยเผยแพร่รายงานประจำปีของปีที่สิ้นไปนั้น แสดงบัญชีงบดุล บัญชีทำการ และ บัญชีรายรับและรายจ่ายที่ผู้สอบบัญชีรับรองแล้ว พร้อมทั้งแสดงผลงานของมหาวิทยาลัยในปีที่ล่วงมาและ แผนงานที่จะจัดทำในปีต่อไปภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๕๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หมวด ๕

การกำกับและดูแล

มาตรา ๕๙ รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในมาตรา ๗ และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่มีปัญหาข้อขัดแย้งในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยซึ่งอาจเกิดความเสียหาย ต่อส่วนรวม ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๖๐ บรรดาเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยจะต้องเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

หมวด ๖

ตำแหน่งทางวิชาการ

มาตรา ๖๑ คณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์

(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

(๔) อาจารย์

ศาสตราจารย์นั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย
สภามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ โดยทำเป็นประกาศ
ของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ให้เป็นไป
ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๒ ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษและพ้นจาก
ตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณในสาขาวิชาที่
ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศได้

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์เกียรติคุณ ให้เป็นไป
ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๓ ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งมิได้
เป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ ให้เป็นไป
ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๔ สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีได้เป็นผู้ปฏิบัติงาน
ในมหาวิทยาลัยเป็นรองศาสตราจารย์พิเศษหรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษได้ โดยคำแนะนำของ
สภามหาวิทยาลัย

อธิการบดีอาจแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย
เป็นอาจารย์พิเศษได้ โดยคำแนะนำของคณบดี

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ
และอาจารย์พิเศษ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๖๕ บุคคลซึ่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์
ศาสตราจารย์พิเศษ หรือได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์
รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ตามพระราชบัญญัตินี้
ให้มีสิทธิใช้ตำแหน่งทางวิชาการดังกล่าวเป็นคำนำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้ตลอดไป

การใช้คำนำหน้านามตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้อักษรย่อต่อไปนี้

(๑) ศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ	ศ.
(๒) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ	ใช้อักษรย่อ	ศ. (เกียรติคุณ)
(๓) ศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ	ศ. (พิเศษ)

(๔) รองศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ	รศ.
(๕) รองศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ	รศ. (พิเศษ)
(๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ใช้อักษรย่อ	ผศ.
(๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ	ใช้อักษรย่อ	ผศ. (พิเศษ)

การใช้คำนำหน้านามและการใช้อักษรย่อคำนำหน้านามสำหรับตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่อ
 อย่างอื่น ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

หมวด ๗

ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

มาตรา ๖๖ ปริญญามีสามชั้น คือ

ปริญญาเอก	เรียกว่า ดุษฎีบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ด.
ปริญญาโท	เรียกว่า มหาบัณฑิต	ใช้อักษรย่อ ม.
ปริญญาตรี	เรียกว่า บัณฑิต	ใช้อักษรย่อ บ.

มาตรา ๖๗ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใด
 ในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย และให้หรือร่วมให้ปริญญา อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร
 ชั้นหนึ่งชั้นใดในสาขาวิชาที่มีการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูง สถาบัน หรือสถาบันวิจัยอื่น
 ในประเทศหรือต่างประเทศหรือขององค์การระหว่างประเทศ

การกำหนดให้สาขาวิชาใดมีปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นใด และจะใช้อักษรย่อ
 สำหรับสาขานั้นอย่างไร ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๘ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี
 ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับหนึ่งหรือปริญญาเกียรตินิยมอันดับสองได้

มาตรา ๖๙ สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้มีประกาศนียบัตรชั้นต่าง ๆ และ
 อนุปริญญาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง
 ภายหลังที่ได้รับปริญญาโทหรือเทียบเท่าแล้ว

(๒) ประกาศนียบัตรบัณฑิต ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งภายหลัง
 ที่ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าแล้ว

(๓) อนุปริญญา ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งก่อนถึงขั้นได้รับ
 ปริญญาตรี

(๔) ประกาศนียบัตรประเภทอื่น ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะวิชา

มาตรา ๗๐ มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ซึ่งสภามหาวิทยาลัยเห็นว่าทรงคุณวุฒิและคุณธรรมสมควรแก่ปริญญานั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย นายกสภามหาวิทยาลัย หรือกรรมการสภามหาวิทยาลัย ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้นมิได้

ชั้น สาขาของปริญญา และหลักเกณฑ์การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๗๑ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีครูวิทยฐานะหรือเสมียนวิทยฐานะเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะของผู้ได้รับปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใด และอาจกำหนดให้มีครูประจำตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย ครูประจำตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย ครูประจำตำแหน่งผู้บริหาร หรือครูประจำตำแหน่งคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้

การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และส่วนประกอบของครูวิทยฐานะ เสมียนวิทยฐานะ และครูประจำตำแหน่ง ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ครูวิทยฐานะ เสมียนวิทยฐานะ และครูประจำตำแหน่งจะใช้ในโอกาสใด โดยมีเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๗๒ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานของมหาวิทยาลัยได้ โดยทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การใช้ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ตามวรรคหนึ่งเพื่อการค้า หรือการใช้สิ่งดังกล่าวที่มิใช่เพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานของมหาวิทยาลัย ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากมหาวิทยาลัย

มาตรา ๗๓ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย หรือเครื่องแต่งกายของนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยได้ โดยทำเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดใช้ครูวิทยฐานะ เสมียนวิทยฐานะ ครูประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมาย หรือเครื่องแต่งกายของนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย หรือสิ่งใดที่เลียนแบบสิ่งดังกล่าวโดยไม่มีสิทธิที่จะใช้ หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่าตนมีปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นหนึ่งชั้นใด หรือมีตำแหน่งใดในมหาวิทยาลัยโดยที่ตนไม่มีสิทธิ ถ้าได้กระทำให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะใช้ หรือมีวิทยฐานะหรือมีตำแหน่งเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๕ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ปลอม หรือทำเลียนแบบซึ่งตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือ ส่วนงานของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะทำเป็นสีใดหรือทำด้วยวิธีใด ๆ

(๒) ใช้ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานของมหาวิทยาลัย ปลอมหรือซึ่งทำเลียนแบบ

(๓) ใช้ หรือทำให้ปรากฏซึ่งตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงาน ของมหาวิทยาลัย ที่วัตถุหรือสินค้าใด ๆ โดยฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ วรรคสอง

ถ้าผู้กระทำความผิดตาม (๑) เป็นผู้กระทำความผิดตาม (๒) ด้วย ให้ลงโทษตาม (๒) แต่กระหนเดียว ความผิดตาม (๓) เป็นความผิดอันยอมความได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๖ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน งบประมาณ และรายได้ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาเป็นของมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๗ ให้นายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการ สภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการ สภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสภามหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งซึ่งมีอยู่ในวันก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายต่อไปจนกว่าสภามหาวิทยาลัยจะมีมติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๘ ให้ประธานสภาคณาจารย์และกรรมการสภาคณาจารย์ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นประธานสภาพนักงานและกรรมการสภาพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การดำเนินงานของสภาพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานสภาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง และกรรมการสภาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างตามระเบียบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ว่าด้วยสภาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๕๓ มีส่วนร่วมในกิจการของสภาพนักงานด้วย

มาตรา ๗๙ ให้ประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เป็นประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้

และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๐ ให้ส่วนราชการในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ และส่วนงานภายในที่สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติและจัดตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นส่วนงานของมหาวิทยาลัยไปพลางก่อนจนกว่าจะมีประกาศของมหาวิทยาลัยจัดตั้งส่วนงานตามมาตรา ๑๐

มาตรา ๘๑ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจะพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้ช่วยอธิการบดีเป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยต้องแสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้โดยทำเป็นหนังสือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๘๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการสำนัก และหัวหน้าส่วนงานภายในที่สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติและจัดตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัย อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระ

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองและผู้ช่วยของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยต้องแสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้โดยทำเป็นหนังสือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๘๓ การนับวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบันหรือสำนัก ให้นับรวมวาระการดำรงตำแหน่งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นวาระการดำรงตำแหน่งตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๘๔ ให้คณะกรรมการประจำคณะ คณะกรรมการประจำสำนัก คณะกรรมการประจำส่วนงานภายในที่สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติและจัดตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการอื่น

ที่ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ และดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่คณะกรรมการประจำส่วนงานนั้น หรือทำหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งหรือเลือกคณะกรรมการขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๕ ให้ผู้ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ จนครบกำหนดเวลาที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๘๖ ให้โอนบรรดาข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาเป็นข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้

เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการและพนักงานราชการ ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ามหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการ และให้ข้าราชการ ลูกจ้างของส่วนราชการ และพนักงานราชการดังกล่าว รับเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นผ่านมหาวิทยาลัย โดยเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดิน งบบุคลากรที่จ่ายในลักษณะเงินเดือนและค่าจ้างประจำ และเงินอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างของส่วนราชการ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการมาใช้บังคับแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างของส่วนราชการ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการมาใช้บังคับแต่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้หรือมีกรณีที่ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้ด้วยเหตุใด ให้การดำเนินการในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้หรือในส่วนที่ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้ เป็นไปตามข้อบังคับที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

มาตรา ๘๗ ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการตามมาตรา ๘๖ ผู้ใด

(๑) แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้โดยทำเป็นหนังสือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มหาวิทยาลัยดำเนินการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยทันที แล้วแต่กรณี

(๒) แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้โดยทำเป็นหนังสือภายหลังกำหนดเวลาตาม (๑) แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อมหาวิทยาลัยได้ประเมินแล้วเห็นว่ามีความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้มหาวิทยาลัยดำเนินการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยได้โดยไม่ต้องทดลองปฏิบัติงาน

(๓) แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้โดยทำเป็นหนังสือภายหลังกำหนดเวลาตาม (๒) ถ้ามหาวิทยาลัยเห็นว่าการรับบุคคลนั้นเข้าทำงานจะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยและมีอัตราที่จะบรรจุทำงานได้ ให้มหาวิทยาลัยดำเนินการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยได้

การแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และเมื่อได้ยื่นแสดงเจตนาแล้วจะถอนมิได้

ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการตามมาตรา ๘๖ ซึ่งมีได้รับการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ให้ยังคงสถานะความเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการต่อไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๘๘ ผู้ซึ่งมหาวิทยาลัยบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๗ ให้ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นไม่น้อยกว่าที่เคยได้รับอยู่ก่อนบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๘๙ ข้าราชการซึ่งได้รับการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๗ ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการเพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ นับแต่วันที่ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย

ลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งมหาวิทยาลัยรับเข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัยตามมาตรา ๘๗ ให้ถือว่าเป็นการออกจากราชการเพราะทางราชการยุบตำแหน่ง และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการอยู่แล้ว ให้มีสิทธิขอเป็นสมาชิกต่อไปได้แม้จะออกจากราชการแล้ว ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าเป็นข้าราชการบำนาญและมีสิทธิได้รับสวัสดิการจากทางราชการเช่นเดียวกับผู้ได้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ในฐานะข้าราชการบำนาญแล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะประกันตนด้วยความสมัครใจ

ลูกจ้างประจำของส่วนราชการผู้ใดที่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ซึ่งจดทะเบียนแล้ว หากได้เข้าเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยและสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น ถ้าผู้นั้นได้ออนเงินสะสม เงินสมทบ และเงินผลประโยชน์อื่นที่ได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ซึ่งจดทะเบียนแล้ว เข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น ให้นับระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่อเนื่องกันได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๐ สิทธิในการเข้าสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือตำแหน่งอื่นใดของข้าราชการหรือพนักงานที่โอนมาตามมาตรา ๘๖ หรือเปลี่ยนสถานภาพตามมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ และสิทธิในการเลื่อนตำแหน่งของลูกจ้างที่มีอยู่เดิม มิให้เสียไป เพราะเหตุที่โอนมาหรือเปลี่ยนสถานภาพหรือไม่เปลี่ยนสถานภาพมาเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ตำแหน่งข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการในมหาวิทยาลัยว่างลง ไม่ว่าจะว่างอยู่ก่อนหรือภายหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยุบเลิกตำแหน่งนั้นและให้โอนอัตราตำแหน่งและเงินงบประมาณแผ่นดินประจำอัตรา รวมตลอดทั้งบุคลากรที่จ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และเงินอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งตั้งไว้สำหรับตำแหน่งนั้นมาเป็นของมหาวิทยาลัย และให้ถือว่าการโอนงบประมาณดังกล่าวเป็นการโอนงบประมาณรายจ่ายตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๔๒ ให้ออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังมิได้ออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้นำพระราชกฤษฎีกา ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการศึกษา ระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยของรัฐ พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการแต่อยู่ในกำกับของรัฐ มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ และมีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สมควรปรับปรุงการบริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติบรรจุในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ และในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย สาระสำคัญมีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๙ ก วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยของรัฐพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ แต่อยู่ในกำกับของรัฐ มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและมีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สมควรปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๙๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. หมวด ๑ บททั่วไป (มาตรา ๗ – มาตรา ๑๙)

กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาทางวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ ทำการสอน วิจัย บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างองค์ความรู้อันจะนำไปใช้พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีปณิธานมุ่งสู่ความเป็นเลิศในวิทยาการหลากหลายสาขาโดยมีศาสตร์ทางการเกษตรเป็นรากฐาน พัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้อุดมด้วยปัญญา เป็นนักปฏิบัติที่เชี่ยวชาญมีคุณธรรมและจริยธรรม รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

การแบ่งส่วนงานของมหาวิทยาลัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ รายได้ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕

๒. หมวด ๒ การดำเนินการ (มาตรา ๒๐ – มาตรา ๔๗)

๒.๑ กำหนดให้มีสภามหาวิทยาลัย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ โดยมีหน้าที่ควบคุมกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และรายละเอียดอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒

๒.๒ กำหนดให้มี สภาวิชาการ สภานักงาน คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัย คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินมหาวิทยาลัย คณะกรรมการยุทธศาสตร์และร้องทุกข์ประจำมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการจรรยาบรรณประจำมหาวิทยาลัย

๒.๓ กำหนดให้มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด รับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย และให้มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ โดยอธิการบดีนั้นจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖

๓. หมวด ๓ การประกันคุณภาพและการประเมิน (มาตรา ๔๘ – มาตรา ๕๒)

๓.๑ กำหนดให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย จัดให้มีการประเมินส่วนงานของมหาวิทยาลัย โดยมีระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

๓.๒ กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยจัดให้มีการประเมินหลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอน การวัดผล ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

๓.๓ กำหนดให้อธิการบดีจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย

๔. หมวด ๔ การบัญชีและการตรวจสอบ (มาตรา ๕๓ – มาตรา ๕๘)

๔.๑ กำหนดให้มหาวิทยาลัยจัดทำระบบบัญชีแยกตามส่วนงานของมหาวิทยาลัย และเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป จัดทำงบการเงิน บัญชีรายรับและรายจ่ายส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันสิ้นบัญชี

๔.๒ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย และมีอำนาจสอบถามอธิการบดีและผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย โดยผู้สอบบัญชีจะต้องจัดทำรายงานผลการสอบบัญชีและการเงินเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้สภามหาวิทยาลัยเสนอต่อรัฐมนตรี

๕. หมวด ๕ การกำกับและดูแล (มาตรา ๕๙ – มาตรา ๖๐)

รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในมาตรา ๗ กรณีมีปัญหาขัดแย้งในการดำเนินการใด ๆ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวมให้รัฐมนตรีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๖. หมวด ๖ ตำแหน่งทางวิชาการ (มาตรา ๖๑ – มาตรา ๖๕)

กำหนดให้คณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ได้แก่ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์

๗. หมวด ๗ ปริญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ (มาตรา ๖๖ – มาตรา ๗๓)

๗.๑ ตามมาตรา ๖๖ กำหนดให้ปริญญามีสามชั้น คือ ปริญญาเอก เรียกว่า ดุษฎีบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ด. ปริญญาโท เรียกว่า มหาบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ม. ปริญญาตรี เรียกว่า บัณฑิต ใช้อักษรย่อ บ.

๗.๒ มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีครุวิทยฐานะหรือเข็มวิทยฐานะเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะของผู้ได้รับปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศชั้นหนึ่งชั้นใดและอาจกำหนดให้มีครุประจำตำแหน่งของมหาวิทยาลัย ได้การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และส่วนประกอบของครุวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะและครุประจำตำแหน่ง ให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และจะใช้ในโอกาสใดโดยมีเงื่อนไขอย่างไรให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

๘. หมวด ๘ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๗๔ – มาตรา ๗๕)

๘.๑ ผู้ใดใช้แอบอ้างใช้เครื่องหมายวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยโดยที่ตนไม่มีสิทธิ โดยให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิใช้หรือมีวิทยฐานะหรือมีตำแหน่งเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๒ ผู้ใดกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๙. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๗๖ – มาตรา ๙๒)

๙.๑ ให้บรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน งบประมาณและรายได้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาเป็นของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้

๙.๒ ให้ออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งในระหว่างนั้นให้น้ำ พระราชกฤษฎีกา ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

จุฬาพัฒน์ ช่างเกต / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เงินสินบน” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินรางวัล” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้สอดส่องดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

“ผู้แจ้งความนำจับ” หมายความว่า บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งชี้ช่องหรือแจ้งเบาะแสแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีได้ แต่ต้องมีใช้เจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกัน ในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น

“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี และให้หมายความรวมถึงราษฎรผู้จับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย

“ก.บ.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

มาตรา ๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวก็ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีใช้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกัน ในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี

ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลเป็นผู้ยากไร้และไม่มีค่าพาหนะสำหรับการเดินทางไปศาลหรือเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าพาหนะแก่ผู้นั้นได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่หรือวันที่ได้รับแจ้งจากศาล และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี และได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล

มาตรา ๘ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา ๗ ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

หลักเกณฑ์และอัตราในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๙ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย ค่าพาหนะ เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไปทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยได้บรรจุเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. วาระที่ ๑ ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐

จากนั้น การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายในการประชุมคราวเดียวกัน โดยส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ทั้งนี้ สาระสำคัญและรายละเอียดของพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๘ ก วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไปทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ “เงินสินบน” “เงินรางวัล” “ผู้แจ้งความนำจับ” “เจ้าหน้าที่ผู้จับ” และ “ก.บ.ศ.” (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้ศาลที่มีคำสั่งอนุญาตปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกันบุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสามารถขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. และกำหนดให้คำสั่งของศาลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายให้เป็นที่สุด (มาตรา ๖)

๕. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว (มาตรา ๗)

๖. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับสามารถขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล และต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และกำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. กรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย และผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลให้เป็นที่สุด (มาตรา ๘)

๗. กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๙)

วรรณรัช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น เป็นการเพิ่มเติม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกกฎหมายตามที่ระบุในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

บัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

ยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. พระราชบัญญัติปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช ๒๔๘๓
๒. พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔
๓. พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒
๔. พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ แต่เนื่องจากปรากฏว่ายังมีกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นและไม่มีการใช้บังคับในสภาวะการณ์ปัจจุบัน หรือมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่ตราขึ้นในภายหลัง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมควรยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็น หรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

กฎหมายว่าด้วยการยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่ประกาศใช้ในฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้ประกาศใช้ในฉบับที่สองคือ พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นเป็นการเพิ่มเติม ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และได้รับการบรรจุเข้าในระเบียบวาระ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งในคราวประชุมครั้งนี้ที่ประชุมได้ลงมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยการยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นจึงมีการประกาศใช้มาแล้ว ๒ ฉบับ สาระสำคัญมีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๔๗ ก วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายหลายฉบับตราขึ้นเพื่อใช้บังคับเฉพาะในสถานการณ์ที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามและการฟื้นฟูประเทศหลังภาวะสงคราม ขณะที่กฎหมายหลายฉบับหมดความจำเป็นและไม่มีการใช้บังคับในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากกฎหมายอื่นที่ตราขึ้นใช้บังคับในภายหลังมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากกว่า สมควรยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือที่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ยกเลิกกฎหมายตามที่ระบุในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติควบคุมและการจัดกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช ๒๔๘๔

๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมสินค้าขาออก พ.ศ. ๒๕๐๓

๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมสินค้าขาออก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๙

๔. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดิน พ.ศ. ๒๕๐๔

๕. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๙

๖. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๑
๗. พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำบางอย่างในการขนส่งสินค้าทางเรือ พ.ศ. ๒๕๑๑
๘. พระราชบัญญัติสถานสินเชื่อท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๘
๙. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕
๑๐. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๗๖ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕
๑๑. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

๒. พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๑ ก วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ แต่เนื่องจากปรากฏว่ายังมีกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นและไม่มีการใช้บังคับในสภาวะการณปัจจุบัน หรือมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่ตราขึ้นในภายหลัง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมควรยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกกฎหมายตามที่ระบุในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

๑. พระราชบัญญัติปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช ๒๔๘๓
๒. พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔
๓. พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒
๔. พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔

จุฬาพัฒน์ ช่างเกตุ / จัดทำ

พระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖)
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณ ดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เด็กซ์โตรัลโซรียด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิ ตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อย เจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือ มีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่ สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๗ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๘ บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด

คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าผู้กระทำความผิดยังมิได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้นมีอำนาจกำหนดโทษใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว และศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลจะรอการลงโทษที่เหลืออยู่หรือจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีกา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายปัจจุบันมีบทบัญญัติบางส่วนที่กำหนดว่าบุคคลใดซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ โดยมียาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กำหนดไว้ ให้ถือเป็นเด็ดขาดว่าผู้นั้นกระทำเพื่อจำหน่าย โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือคำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ได้ให้สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดี สมควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงได้ นอกจากนี้ อัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่กำหนดโทษให้จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขปรับปรุงบทกำหนดโทษดังกล่าว เพื่อให้การลงโทษผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษในประเทศไทยได้มีมาแล้วจำนวน ๖ ฉบับ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘
๓. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐
๔. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓
๕. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
๖. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ฉบับที่บังคับใช้ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งพลเรือเอก ศิษฐวัชร วงษ์สุวรรณ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กับคณะเป็นผู้เสนอ ในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๔/๒๕๕๙ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ แล้วมีมติเห็นชอบตามที่คณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปพิจารณาก่อนที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะลงมติรับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๔ วรรคห้า ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๑๗ วรรคหนึ่ง โดยให้รอการพิจารณาไว้ภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน

ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในการประชุม ครั้งที่ ๖๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา และมีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๓๐ วัน (ครบกำหนด ๓๐ วัน วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

คณะกรรมการวิสามัญ มีหนังสือขอขยายเวลาออกไปอีก ๓๐ วัน ครบกำหนด ๓๐ วัน วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว เสนอรายงานวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ บันทึกเสนอประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยบรรจุเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

จากนั้น ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่ ๒ และลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

ทั้งนี้ สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดแต่ละฉบับมีดังนี้

๑. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๖๓ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๒ หน้า ๔๐

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๒๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้ใช้บังคับมานานแล้ว และมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย สมควรปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๑๒ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐๖ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๗๙ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติกัญชา พระพุทธศักราช ๒๔๗๗ และพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ (มาตรา ๓)

๒. กำหนดให้มีบทนิยามคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” “ผลิต” “จำหน่าย” “นำเข้า” “ส่งออก” “เสพ” “สถานพยาบาล” “เภสัชกร” “ตำรับยา” “ผู้รับอนุญาต” “ผู้อนุญาต” “คณะกรรมการ” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “เลขาธิการ” และ “รัฐมนตรี” (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข แต่ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข รายงานการรับ การจ่าย การเก็บรักษา และวิธีการปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดให้โทษให้คณะกรรมการทราบทุก ๖ เดือน แล้วให้คณะกรรมการเสนอพร้อมกันให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งการต่อไป (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟิน โคคาอีน โคเคอีน ฟีนยา ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เป็นส่วนผสมอยู่ด้วยตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ตามมาตรา ๔๓ เช่น ยาแก้ไอผสมโคเคอีน ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์ ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม (มาตรา ๗)

๕. กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติดให้โทษ กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษา ยาเสพติดให้โทษ กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ กำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ผู้รับอนุญาต ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองได้ ระบุดำรับยาเสพติดให้โทษ จัดตั้งสถานพยาบาล กำหนดระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาล (มาตรา ๘)

๖. หมวด ๑ คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ

๖.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการ เรียกว่า คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการแพทย์หรือผู้แทน อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือผู้แทน อธิบดีกรมอนามัยหรือผู้แทน อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทน อธิบดีกรมอัยการหรือผู้แทน อธิบดีกรมศุลกากร หรือผู้แทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือผู้แทน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้แทน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน ๗ คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ

และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๙)

๖.๒ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี กรรมการพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ (มาตรา ๑๐)

๖.๓ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อตาย ลาออก รัฐมนตรีให้ออกเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นคนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุก ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะหรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม (มาตรา ๑๑)

๖.๔ กำหนดให้การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๑๒)

๖.๕ กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๕ หรือเพื่อวางระเบียบปฏิบัติราชการในการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกระทรวงทบวงกรมอื่น และให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีเพื่อปฏิบัติการตามมาตรา ๘ หรือในการกำหนดตำแหน่งและระดับของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในการอนุญาตให้ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ และในประเภท ๕ หรือให้ความเห็นชอบต่อผู้ใหญ่ในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต และพิจารณาเรื่องอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๑๓)

๖.๖ กำหนดให้คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการจะมอบหมายก็ได้ (มาตรา ๑๔)

๗. หมวด ๒ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

๗.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕)

๗.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออก และห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต และการมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครอง คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๑๐๐ กรัมขึ้นไปให้ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองไม่เกินจำนวนที่จำเป็นสำหรับใช้รักษาโรคเฉพาะตัว โดยมีหนังสือรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรม ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษา และการมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองไม่เกินจำนวนที่จำเป็นสำหรับใช้ประจำในการปฐมพยาบาล หรือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินในเรือ เครื่องบินหรือยานพาหนะอื่นใดที่ใช้ในการขนส่ง สาธารณะระหว่างประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร แต่ถ้ายานพาหนะดังกล่าวจดทะเบียนในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๗ และผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ได้เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตเป็นกระทรวง ทบวง กรม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกรุงเทพมหานคร สภาอากาศไทย หรือองค์การเภสัชกรรม ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาเภสัชกรรมหรือทันตกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง (มาตรา ๑๖ ถึงมาตรา ๑๙)

๗.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตได้รับใบอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา และมีเภสัชกรอยู่ประจำ ตลอดเวลาทำการ ในการนำเข้าหรือส่งออกแต่ละครั้งต้องได้รับใบอนุญาตทุกครั้ง ใบอนุญาตให้ใช้ได้จนถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคมของปีที่ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ ใบอนุญาตให้คุ้มกันถึงถูกจ้างหรือ ตัวแทนของผู้รับอนุญาตด้วย ทั้งนี้ ผู้รับอนุญาตให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยาและ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอีก (มาตรา ๒๐ ถึงมาตรา ๒๕)

๗.๔ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นราย ๆ ไป การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่ ๑๐ กิโลกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามิได้ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และการขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๒๖)

๘. หมวด ๓ หน้าที่ของผู้รับอนุญาต

๘.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ จำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ นอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (มาตรา ๒๗)

๘.๒ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ จัดเก็บรักษายาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้เป็น สัดส่วนในที่เก็บซึ่งมั่นคงแข็งแรงและมีกุญแจใส่ไว้ หรือเครื่องป้องกันอย่างอื่นที่มีสภาพเท่าเทียมกัน และในกรณี ที่ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ถูกโจรกรรมหรือสูญหายหรือถูกทำลายต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบ โดยมีชักช้า (มาตรา ๒๘)

๘.๓ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ผลิต จัดให้มีการวิเคราะห์ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิต โดยต้องมีการวิเคราะห์ทุกครั้ง และมีหลักฐานแสดงรายละเอียดซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่า ๓ ปีนับแต่วันวิเคราะห์ จัดให้มีฉลากและเอกสาร กำกับยาเสพติด หรือคำเตือนหรือข้อควรระวังการใช้ที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดที่ผลิตขึ้น และยาเสพติด ให้โทษในประเภท ๒ ซึ่งใช้เพื่อการผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ต้องเก็บรักษาไว้ให้เป็นสัดส่วนในที่เก็บ ซึ่งมั่นคงแข็งแรงและมีกุญแจใส่ไว้หรือเครื่องป้องกันอย่างอื่นที่มีสภาพเท่าเทียมกัน ในกรณีที่ยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๒ ถูกโจรกรรม หรือสูญหาย หรือถูกทำลาย ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบโดยมิชักช้า (มาตรา ๒๙)

๘.๔ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท ๓ จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย ณ สถานที่จำหน่าย จัดให้มีการแยกเก็บยาเสพติดเป็นสัดส่วนจากยาหรือวัตถุอื่น และดูแลให้มีฉลาก เอกสารกำกับ คำเตือน หรือข้อควรระวังการใช้ยาเสพติดที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดมิให้ชำรุดบกพร่อง (มาตรา ๓๐)

๘.๕ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ผลิต จัดให้มีการวิเคราะห์ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิต โดยต้องมีการวิเคราะห์ทุกครั้ง และมีหลักฐานแสดงรายละเอียดซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่า ๓ ปีนับแต่วันวิเคราะห์ และยาเสพติดที่ผลิตขึ้น ต้องเก็บรักษาไว้ให้เป็นสัดส่วนในที่เก็บซึ่งมั่นคงแข็งแรงและมีกุญแจใส่ไว้ หรือเครื่องป้องกันอย่างอื่นที่มีสภาพ เท่าเทียมกัน ในกรณีที่ยาเสพติดถูกโจรกรรม หรือสูญหาย หรือถูกทำลาย ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาต ทราบโดยมิชักช้า (มาตรา ๓๑)

๘.๖ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการของผู้รับอนุญาต จัดให้มีใบรับรองของผู้ผลิตแหล่งเดิม แสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์คุณภาพยาเสพติดที่นำเข้าหรือส่งออก จัดให้มีฉลากที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดหรือคำเตือน หรือข้อควรระวังการใช้ที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดที่นำเข้าหรือส่งออก และยาเสพติดที่นำเข้าหรือส่งออกต้องเก็บรักษาไว้ให้เป็นสัดส่วนในที่เก็บซึ่งมั่นคงแข็งแรงและมีกุญแจใส่ไว้หรือเครื่องป้องกันอย่างอื่นที่มีสภาพเท่าเทียมกัน ในกรณีที่ยาเสพติดถูกโจรกรรม หรือสูญหาย หรือถูกทำลายต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบโดยมิชักช้า (มาตรา ๓๓)

๘.๗ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่จำหน่าย จัดให้มีการแยกเก็บยาเสพติดเป็นส่วนส่วนจากยาหรือวัตถุอื่น และดูแลให้มีฉลากเอกสารกำกับ คำเตือน หรือข้อควรระวังใช้ยาเสพติดที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดมิให้ชำรุดบกพร่อง ในกรณีที่ยาเสพติดถูกโจรกรรม หรือสูญหาย หรือถูกทำลายต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบโดยมิชักช้า (มาตรา ๓๔)

๘.๘ กำหนดให้ในกรณีใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบลื่อนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตแจ้งต่อผู้อนุญาตและยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบลื่อน ทั้งนี้ การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๓๕)

๙. หมวด ๔ หน้าที่ของเภสัชกร

๙.๑ กำหนดให้เภสัชกรผู้ควบคุมการผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ มีหน้าที่ควบคุมการผลิตควบคุมให้มีฉลากและเอกสารกำกับยาเสพติดตามมาตรา ๒๙ (๓) ควบคุมการบรรจุ และการปิดฉลากที่ภาษาหรือหีบห่อบรรจุ ควบคุมการจำหน่ายยาเสพติดให้เป็นไปตามมาตรา ๓๑ และต้องอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาที่เปิดทำการ (มาตรา ๓๖)

๙.๒ กำหนดให้เภสัชกรผู้ควบคุมการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ มีหน้าที่ควบคุมการแยกเก็บยาเสพติดตามมาตรา ๓๑ (๒) ควบคุมการปฏิบัติตามมาตรา ๓๑ (๓) ควบคุมการจำหน่าย และต้องอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาที่เปิดทำการ (มาตรา ๓๗)

๙.๓ กำหนดให้เภสัชกรผู้ควบคุมการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ มีหน้าที่ควบคุมยาเสพติดที่นำเข้าหรือส่งออกให้ถูกต้องตามตำรับยาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ควบคุมการปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ (๓) และ (๔) ควบคุมการจำหน่ายยาเสพติดให้เป็นไปตามมาตรา ๓๑ และต้องอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาที่เปิดทำการ (มาตรา ๓๘)

๑๐. หมวด ๕ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพ

๑๐.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่เป็นยาปลอมตามมาตรา ๔๐ ยาผิดมาตรฐานตามมาตรา ๔๑ ยาเสื่อมคุณภาพตามมาตรา ๔๒ ยาที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาแต่มีได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาตามมาตรา ๔๓ และยาที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาตามมาตรา ๔๖ (มาตรา ๓๙)

๑๐.๒ กำหนดให้ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือยาหรือสิ่งที่ทำขึ้นโดยแสดงไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ว่าเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ โดยความจริงมิได้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อยู่ด้วย หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่แสดงชื่อว่าเป็นยาเสพติดให้โทษอื่น หรือแสดงเดือน ปี ที่ยาเสพติดให้โทษสิ้นอายุเกินความจริง หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือที่ตั้งของสถานที่ผลิต ซึ่งมีไม่ความจริง หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือยาเสพติดให้โทษตามที่ระบุชื่อไว้ใน

ประกาศของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ (๑) หรือตามคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ได้ขึ้นทะเบียนคำรับยาไว้ ซึ่งทั้งนี้มิใช่ความจริง หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน ถึงขนาดสารออกฤทธิ์ ขาดหรือเกินกว่าร้อยละ ๑๐ ของปริมาณที่กำหนดไว้จากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในประกาศ ของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ (๓) หรือตามที่กำหนดไว้ในคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ได้ขึ้นทะเบียน คำรับยาไว้ ให้ถือว่าเป็นยาปลอม (มาตรา ๔๐)

๑๐.๓ กำหนดให้ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามมาตรฐานโดยสารออกฤทธิ์ ขาดหรือเกินกว่าปริมาณที่กำหนดไว้จากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ (๓) หรือตามที่กำหนดไว้ในคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ได้ขึ้นทะเบียนคำรับยาไว้ แต่ไม่ถึงร้อยละ ๑๐ หรือยาเสพติดที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์หรือลักษณะอื่นซึ่งมีความสำคัญต่อคุณภาพของ สารออกฤทธิ์ผิดไปจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘ (๓) หรือตามที่กำหนดไว้ใน คำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ได้ขึ้นทะเบียนคำรับยาไว้ ให้ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษที่ผิดมาตรฐาน (มาตรา ๔๑)

๑๐.๓ กำหนดให้ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่สิ้นอายุที่แสดงไว้ในฉลากซึ่งขึ้นทะเบียน คำรับยาไว้ หรือยาเสพติดที่แปรสภาพจนมีลักษณะเช่นเดียวกับยาปลอมตามมาตรา ๔๐ หรือยาเสพติดผิด มาตรฐานตามมาตรา ๔๑ ให้ถือว่าเป็นยาเสพติดให้โทษเสื่อมคุณภาพ (มาตรา ๔๒)

๑๑. หมวด ๖ การขึ้นทะเบียนคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓

๑๑.๑ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ต้องนำคำรับ ยาเสพติดให้โทษนั้นมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนคำรับ ยาเสพติดให้โทษ และรัฐมนตรีได้ประกาศคำรับยาเสพติดให้โทษนั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงจะผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษนั้นได้ (มาตรา ๔๓)

๑๑.๒ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๔๓ แล้ว จะแก้ไขรายการทะเบียนคำรับยาเสพติดดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาต และรายการ ที่ขอแก้ไขนั้นได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว (มาตรา ๔๔)

๑๑.๓ กำหนดให้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ให้มีอายุ ๕ ปี นับแต่วันที่ออกใบสำคัญ ถ้าผู้รับใบสำคัญประสงค์จะขอต่ออายุใบสำคัญ จะต้องยื่นคำขอก่อนใบสำคัญสิ้นอายุ และเมื่อได้ยื่นคำขอแล้วจะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าผู้อนุญาตจะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบสำคัญนั้น (มาตรา ๔๕)

๑๑.๔ กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าทะเบียนคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ใดที่ได้ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนไว้แล้ว ต่อมาปรากฏว่าไม่มีสรรพคุณตามที่ขึ้นทะเบียนคำรับยาไว้ หรืออาจไม่ปลอดภัย แก่ผู้ใช้หรือมีเหตุผลอื่นไม่สมควรที่จะอนุญาตให้ต่อไป ให้คณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรี และให้รัฐมนตรี มีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนคำรับยาเสพติดนั้นได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๔๖)

๑๑.๕ กำหนดให้ในกรณีใบสำคัญการขึ้นทะเบียนคำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ สูญหาย ถูกทำลาย หรือลบเลือนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับอนุญาตแจ้งต่อผู้อนุญาตและยื่นคำขอรับใบแทนใบสำคัญ การขึ้นทะเบียนคำรับยาเสพติดดังกล่าวภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือลบเลือน (มาตรา ๔๗)

๑๒. หมวด ๗ การโฆษณา

๑๒.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเพื่อการค้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่การโฆษณายาเสพติด ให้โทษในประเภท ๓ ซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง

ในสาขาทันตกรรมหรือเภสัชกรรมหรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง หรือเป็นฉลากหรือเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ หรือประเภท ๔ (มาตรา ๔๘)

๑๓. หมวด ๘ พนักงานเจ้าหน้าที่

๑๓.๑ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจ ค้น ยึดยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษ ซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดให้โทษนั้น จะถูกโยกย้ายหรือทำลาย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้ หรือค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดยาเสพติดให้โทษหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ (มาตรา ๔๙)

๑๓.๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวและเอกสารมอบหมายตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้งในการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา ๕๐)

๑๓.๓ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๕๑)

๑๔. หมวด ๙ การพักใช้ใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต

๑๔.๑ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้โดยมีกำหนดครั้งละไม่เกิน ๑๘๐ วัน แต่ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิด ผู้อนุญาตจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้รอคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้ ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีกไม่ได้ (มาตรา ๕๒)

๑๔.๒ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ หรือกระทำความผิดตามมาตรา ๓๙ ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้น ๒ ปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา ๕๓)

๑๔.๓ กำหนดให้การทำคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือ แจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบ ในกรณีไม่พบตัวผู้ถูกสั่งหรือผู้ถูกสั่งไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายที่สถานที่ซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้ถูกสั่งได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่รับหรือปิดคำสั่งแล้วแต่กรณี (มาตรา ๕๔)

๑๔.๔ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดยาเสพติดให้โทษที่เหลือของผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต และใบอนุญาตที่ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนนั้นไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข หรือในกรณีจำเป็นจะเก็บรักษาไว้ที่อื่นตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดก็ได้ (มาตรา ๕๕)

๑๔.๕ กำหนดให้เมื่อพ้นกำหนดการพักใช้ใบอนุญาต ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คืนยาเสพติดให้โทษ และใบอนุญาตที่ยึดไว้ตามมาตรา ๕๕ ให้ผู้รับอนุญาต (มาตรา ๕๖)

๑๕. หมวด ๑๐ มาตรการควบคุมพิเศษ

๑๕.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือประเภท ๕ (มาตรา ๕๗)

๑๕.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เว้นแต่การเสพนั้นเป็นการเสพเพื่อการรักษาโรค (มาตรา ๕๘)

๑๕.๓ กำหนดให้รัฐมนตรีกำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ที่จะต้องใช้ในการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์ที่ราชอาณาจักรประจำปี และกำหนดปริมาณยาเสพติดที่ผู้รับอนุญาตจะจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองได้ประจำปี (มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐)

๑๕.๔ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ ให้ทายาทผู้ครอบครองหรือผู้จัดการมรดกแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ผู้รับอนุญาตตาย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดยาเสพติดให้โทษที่ผู้รับอนุญาตมีเหลือมาเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (มาตรา ๖๑)

๑๕.๕ กำหนดให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๖ จัดให้มีการทำบัญชีรับจ่ายยาเสพติดให้โทษและเสนอรายงานต่อเลขาธิการเป็นรายเดือนและรายปี (มาตรา ๖๒)

๑๕.๖ กำหนดให้รัฐมนตรีกำหนดระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษา และระเบียบวิจัยสำหรับสถานพยาบาล เมื่อได้จัดตั้งสถานพยาบาลสำหรับบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๘ (๗) (มาตรา ๖๓)

๑๖. หมวด ๑๑ การนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษ

๑๖.๑ กำหนดให้การนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ ต้องมีใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกนั้นมาพร้อมกับยาเสพติดให้โทษ และต้องแสดงใบอนุญาตดังกล่าวต่อพนักงานศุลกากร และต้องยินยอมให้พนักงานศุลกากรเก็บรักษาหรือควบคุมยาเสพติดให้โทษนั้นไว้จนกว่าผู้ที่นำผ่านจะนำออกไปนอกราชอาณาจักร และในกรณีที่ผู้นำผ่านยาเสพติดให้โทษไม่นำออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลา ๓๐ วันนับแต่วันนำเข้า ให้พนักงานศุลกากรรายงานให้เลขาธิการทราบ เลขาธิการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้นำผ่านยาเสพติดนำยาเสพติดออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง ในกรณีผู้ได้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตาม ให้ยาเสพติดดังกล่าวตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข (มาตรา ๖๔)

๑๗. หมวด ๑๒ บทกำหนดโทษ

๑๗.๑ กำหนดบทลงโทษผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม หรือมีไว้ในครอบครองมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึง ๒๐ กรัมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ (มาตรา ๖๕ ถึงมาตรา ๖๗)

๑๗.๒ กำหนดบทลงโทษผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ หรือผู้ที่มีไว้ในครอบครองอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ (มาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙)

๑๗.๓ กำหนดบทลงโทษผู้ผลิตหรือนำเข้า จำหน่ายหรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ และผู้นำเข้าหรือส่งออกแต่ละครั้งอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ (มาตรา ๗๐ ถึงมาตรา ๗๒)

๑๗.๔ กำหนดบทลงโทษผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (มาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๔)

๑๗.๕ กำหนดบทลงโทษผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖)

๑๗.๖ กำหนดบทลงโทษผู้รับอนุญาตผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ หรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ (มาตรา ๗๗ ถึงมาตรา ๘๐)

๑๗.๗ กำหนดบทลงโทษเภสัชกรผู้มีหน้าที่ควบคุมผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ (มาตรา ๘๑)

๑๗.๘ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ปลอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๑) หรือผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๒) หรือ (๓) (มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๕)

๑๗.๙ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยา หรือที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยา อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๔) หรือ (๕) (มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๗)

๑๗.๑๐ กำหนดบทลงโทษผู้ที่แก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๘๘)

๑๗.๑๑ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ (มาตรา ๘๙)

๑๗.๑๒ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๙ หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๕ (มาตรา ๙๐)

๑๗.๑๓ กำหนดบทลงโทษผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (มาตรา ๙๑)

๑๗.๑๔ กำหนดบทลงโทษผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ (มาตรา ๙๒)

๑๗.๑๕ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ใช้อุปาลหุลอกหลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นการกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในการกระทำความผิดทางอาญา (มาตรา ๙๓)

๑๗.๑๖ กำหนดให้ผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษและได้สมัครขอเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุม การบำบัดรักษาและระเบียบวิจัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดแล้ว ให้ได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑ และ มาตรา ๙๒ (มาตรา ๙๔)

๑๗.๑๗ กำหนดบทลงโทษทายาท ผู้ครอบครอง หรือผู้จัดการมรดกผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ (มาตรา ๙๕)

๑๗.๑๘ กำหนดบทลงโทษผู้รับอนุญาตผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๙๖)

๑๗.๑๙ กำหนดบทลงโทษผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิด ถ้ากระทำความผิดอีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลา ๕ ปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษ ครั้งหลังถึงจำคุก ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง (มาตรา ๙๗)

๑๗.๒๐ กำหนดให้ผู้ที่ต้องโทษตามมาตรา ๙๑ หรือมาตรา ๙๒ เป็นครั้งที่สามเมื่อพ้นโทษแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยคำสั่งรัฐมนตรีนำไปควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลที่รัฐมนตรีประกาศจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ และให้ทำการบำบัดรักษาจนกว่าจะได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรี กำหนดว่าเป็นผู้ได้รับการบำบัดรักษาครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบ วินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว (มาตรา ๙๘)

๑๗.๒๑ กำหนดบทลงโทษผู้ที่หลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลตาม มาตรา ๙๘ (มาตรา ๙๙)

๑๗.๒๒ กำหนดให้กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการ หรือพนักงานองค์การ และหน่วยงานของรัฐผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษอันเป็นการกระทำความผิด หรือร่วมมือสนับสนุนในการกระทำความผิดกล่าวไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม (มาตรา ๑๐๐)

๑๗.๒๓ กำหนดให้ในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษไว้ตามมาตรา ๔๙ (๒) และไม่มีคดีฟ้องถึง ศาลด้วยประการใด ๆ ก็ตาม ถ้าภายในกำหนด ๖ เดือนนับแต่วันที่ยึดไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของให้ยาเสพติด ให้โทษนั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข (มาตรา ๑๐๑)

๑๗.๒๔ กำหนดให้บรรดา ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ หรือประเภท ๕ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะหรือวัตถุอื่นซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อันเป็นความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น (มาตรา ๑๐๒)

๑๘. บทเฉพาะกาล

๑๘.๑ กำหนดให้ในขณะที่ยังไม่มีประกาศระบุชื่อยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๘ (๑) ก็ยังคงให้ เฮโรอีน หรือเกลือของเฮโรอีน เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษที่มีชื่อในบัญชีท้ายกระทรวง และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อาเซติกแอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์ เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ และกัญชา พืชกระท่อม เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ (มาตรา ๑๐๓)

๑๘.๒ กำหนดให้ยายกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และให้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต ขาย หรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๓ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ และในกรณีผู้ผลิตหรือนำเข้า ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน ต่ำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๔๓ ภายในกำหนดเวลา ๑๘๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตและคำขอขึ้นทะเบียนต่ำรับยาดังกล่าวแล้ว ให้ผู้ยื่นคำขอดำเนิน กิจกรรมไปพลางก่อนได้ แต่ถ้าผู้อนุญาตมีคำสั่งเป็นหนังสือไม่ออกใบอนุญาตให้ หรือผู้นั้นไม่มายื่นคำขอรับ ใบอนุญาตผลิต จำหน่าย หรือนำเข้า และขอขึ้นทะเบียนต่ำรับยาภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เป็นอันหมด สิทธินับแต่วันที่ทราบคำสั่ง หรือวันที่พ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แล้วแต่กรณี และให้นำความในมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๑๐๔)

๑๘.๓ กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตนำยายกเว้นเข้าในราชอาณาจักร ตามแบบ ย.ส.๙ ทำยกกฎกระทรวงมหาดไทย นำยายกเว้นเข้าในราชอาณาจักรได้ตามใบอนุญาตดังกล่าว แต่ต้องปฏิบัติตาม บทบัญญัติในมาตรา ๑๐๔ ด้วย (มาตรา ๑๐๕)

๑๘.๔ กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ซื้อ มี และจ่ายยาเสพติดให้โทษ หรือใบอนุญาตพิเศษ ให้ซื้อ มี และจ่ายยาเสพติดให้โทษเพิ่มขึ้นกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ตามความในกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองดำเนินกิจการต่อไปได้ จนกว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ และถ้าประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไป ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อนใบอนุญาต เดิมจะสิ้นอายุ แต่ถ้าผู้อนุญาตมีคำสั่งเป็นหนังสือไม่ออกใบอนุญาตให้ ผู้นั้นไม่มีสิทธิดำเนินกิจการนับแต่วันที่ ทราบคำสั่งเป็นต้นไป และให้นำความในมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๑๐๖)

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๒ ตอนที่ ๑๕๔ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๘ หน้า ๓๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๘ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๑ ประกาศยกเลิกการเสฟผืนและการจำหน่ายผืนทั่วราชอาณาจักร กฎหมายผืนจึงยังคงใช้บังคับแต่เฉพาะเรื่องฐานความผิด และบทกำหนดโทษเท่านั้น ฉะนั้นจึงเห็นสมควรยกเลิกพระราชบัญญัติผืน พุทธศักราช ๒๔๗๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด โดยกำหนดให้ผืนเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ ยาเสพติดให้โทษประเภทพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษที่มีอันตรายน้อยกว่ายาเสพติดให้โทษประเภทกัญชา จึงเห็นควรกำหนดบทลงโทษของยาเสพติดให้โทษประเภทพืชกระท่อมให้ต่ำลง เพื่อความเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติผืน พุทธศักราช ๒๔๗๒ พระราชบัญญัติผืน พ.ศ. ๒๔๗๒ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติผืนแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ พระราชบัญญัติผืน (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๘๑ พระราชบัญญัติผืน (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๘๕ พระราชบัญญัติผืน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๙๔ พระราชบัญญัติผืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๐๒ และพระราชบัญญัติผืน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๐๓ (มาตรา ๓)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสฟเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสฟขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสฟทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ผิ่น หรือโคคาอิน (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๘ วรรคสอง)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ผิ่น หรือโคคาอินมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม และเกินกว่า ๑๐๐ กรัมขึ้นไป (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๙ วรรคสาม และวรรคสี่)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษผู้ที่ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ หรือยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อม (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษผู้ที่มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ไว้ในครอบครอง อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อม (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๖)

๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษผู้ที่เสฟยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ หรือยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อม (มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๒)

๘. กำหนดให้ในกรณีที่ไม่มีประกาศให้ผื่น มูลผื่น หรือพันธุ์ผื่นเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทใด ตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ (๑) ให้ผื่นหรือมูลผื่นตามกฎหมายว่าด้วยผื่นเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และพันธุ์ผื่นตามกฎหมายว่าด้วยผื่นเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕)

๓. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๖๙ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๐ หน้า ๔๙

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๐ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีได้นิยามคำว่า “เสพ” ให้แตกต่างจากคำว่า “ติดยาเสพติดให้โทษ” และมีได้นิยามคำว่า “บำบัดรักษา” ไว้ ซึ่งทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติ และบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับความหมายและการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภทต่าง ๆ ยังไม่เหมาะสมกับทางปฏิบัติในปัจจุบัน ตลอดจนยังไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ยุยงส่งเสริมหรือกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับผู้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ เป็นปกติธุระโดยมิได้กระทำความผิดในสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัตินี้ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยนิยามถ้อยคำดังกล่าวให้ชัดเจน และแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับความหมายและการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการยึดยาเสพติดให้โทษให้เหมาะสมและตรงกับทางปฏิบัติยิ่งขึ้น ตลอดจนเพิ่มบทกำหนดโทษสำหรับกรณีเช่นนั้น และสมควรปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ด้วยเพื่อให้สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และใบอนุญาตมิไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ ได้จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด “ติดยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ “การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพและการติดตามผลหลังการบำบัดรักษาด้วย (มาตรา ๓ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ (๓))

๓. แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ตามมาตรา ๗ (๓) (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๖))

๔. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามมิให้ผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งสาขาทันตกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรา ๑๙ (๓) การขอรับใบอนุญาต

และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ จะผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษดังกล่าว ต้องนำตำรับยาเสพติดให้โทษนั้นมาขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษแล้ว จึงจะผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษนั้นได้ และผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๔๓ แล้ว จะแก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาต การขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ และการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษ การขอแก้ไขรายการและการอนุญาตให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๙๓ ทวิ)

๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระโดยใช้ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีได้กระทำในสถานพยาบาลไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ (มาตรา ๑๐ เพิ่มมาตรา ๙๔ ทวิ)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๓ ตามมาตรา ๔๙ (๒) หรือตามกฎหมายอื่น และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ถ้าไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของภายในกำหนด ๖ เดือนนับแต่วันที่ยึด ให้ยาเสพติดให้โทษนั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข (มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๑)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือประเภท ๕ ตามมาตรา ๔๙ (๒) หรือตามกฎหมายอื่น ไม่ว่าจะมีการฟ้องคดีต่อศาลหรือไม่ก็ตาม เมื่อได้มีการตรวจพิสูจน์ชนิดและปริมาณแล้วว่าเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภทดังกล่าว โดยบันทึกการรายงานการตรวจพิสูจน์ไว้ให้กระทรวงสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (มาตรา ๑๒ เพิ่มมาตรา ๑๐๑ ทวิ)

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๓)

๔. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๑๑ ก วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ หน้า ๓๕

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากในปัจจุบันคดียาเสพติดให้โทษมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และการพิจารณาคดีต้องใช้เวลานานกว่าคดีจะถึงที่สุด ในระหว่างนั้นถ้าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบของกลางยาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือตามกฎหมายอื่น พระราชบัญญัติ

ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ยังไม่มีบทบัญญัติให้กระทรวงสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายมีอำนาจทำลายหรือนำของกลางยาเสพติดให้โทษไปใช้ประโยชน์ได้ ส่งผลให้รัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เพื่อการเก็บรักษาและดูแลของกลางยาเสพติดให้โทษไม่ให้สูญหาย ดังนั้น เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายมีอำนาจทำลายยาเสพติดให้โทษที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ริบหรือนำยาเสพติดให้โทษดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือในประเภท ๒ ต่อศาล และได้มีการโต้แย้งเรื่องประเภท จำนวน หรือน้ำหนักของยาเสพติดให้โทษ ถ้าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบยาเสพติดให้โทษดังกล่าวตามมาตรา ๑๐๒ หรือตามกฎหมายอื่น และไม่มีคำเสนอว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบยาเสพติดให้โทษนั้น ให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๑๐๒ ทวิ)

๒. กำหนดให้บรรดาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือในประเภท ๒ ที่ไม่ได้มีการโต้แย้งเรื่องประเภท จำนวน หรือน้ำหนักของยาเสพติดให้โทษ ถ้าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบยาเสพติดให้โทษดังกล่าวตามมาตรา ๑๐๒ หรือตามกฎหมายอื่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่มีคำเสนอว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบยาเสพติดให้โทษนั้น ให้กระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามระเบียบที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (มาตรา ๔)

๕. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๖ ก วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ หน้า ๘

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในปัจจุบันนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยแก้ไขโทษในความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครอง มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษจำนวนเล็กน้อยให้มีโทษขั้นสูงสุดลงเพื่อให้เหมาะสมกับความผิด และให้ศาลสามารถลงโทษได้เมื่อมีคำรับสารภาพโดยพนักงานอัยการไม่ต้องสืบพยานประกอบเสมอไป และให้ศาลสามารถใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้สมควรมีมาตรการให้ทางราชการสามารถขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และสมควรเพิ่มมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษโดยให้มี

การค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น การให้มีอำนาจสั่งตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมียาเสพติดให้โทษ อยู่ในร่างกายหรือไม่ และเพิ่มขอบเขตให้ผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือผู้เสพและจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษที่มีจำนวนเล็กน้อย มีโอกาสสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาได้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งปรับปรุง บทกำหนดโทษให้ลดหลั่นกันตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดและใช้มาตรการโทษปรับเป็นหลัก ในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มุ่งหมายประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนกำหนดมาตรการควบคุมการครอบครอง เพื่อจำหน่ายยาทั่วไปซึ่งมีส่วนผสมของยาเสพติดให้โทษและกำหนดวิธีการและควบคุมการโฆษณาเกี่ยวกับ ยาเสพติดให้โทษ การบำบัดรักษา สถานพยาบาลและผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล เพื่อให้อยู่ในขอบเขต ที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๙ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “หน่วยการใช้” หมายความว่า เม็ด ชอง ขวด หรือหน่วยอย่างอื่น ที่ทำขึ้นซึ่งโดยปกติสำหรับการใช้เสพหนึ่งครั้ง “สถานพยาบาล” หมายความว่า โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานพักฟื้น หรือสถานที่อื่นใดเฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษา ผู้ติดยาเสพติดให้โทษ “เภสัชกร” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพ เภสัชกรรม “ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้ “โฆษณา” หมายความว่า รวมถึงการกระทำไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า แต่ไม่ หมายความว่ารวมถึงเอกสารทางวิชาการหรือตำราที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน (มาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ผู้อนุญาต จะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองได้ (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๕))

๔. แก้ไขเพิ่มเติมการปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและ หน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ (๗))

๕. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ และประเภท ๒ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตเพราะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพ ทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง (มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ (๓))

๗. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ในมาตรา ๑๙ (๓) การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ เกินจำนวนที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมปริมาณยาเสพติดให้โทษที่จะอนุญาตได้ตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามมาตรา ๘ (๕) (มาตรา ๑๑ เพิ่มมาตรา ๒๖/๑)

๙. แก้ไขเพิ่มเติมการพิจารณาออกใบสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษเป็นผู้รับผิดชอบชำระค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์หรือประเมินเอกสารทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๑๒ เพิ่มมาตรา ๔๓ วรรคสาม)

๑๐. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณายาเสพติดให้โทษ เว้นแต่เป็นการโฆษณายาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ หรือประเภท ๓ ซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง หรือเป็นฉลากหรือเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ ที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ประเภท ๓ หรือประเภท ๔ การโฆษณาที่เป็นเอกสาร ภาพ ภาพยนตร์ การบันทึกเสียงหรือภาพต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อนจึงจะใช้โฆษณาได้ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๘)

๑๑. แก้ไขเพิ่มเติมห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับการบำบัดรักษา หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว โดยใช้ชื่อของตน หรือชื่อหรือที่ตั้ง หรือกิจการของสถานพยาบาลของตน หรือคุณสมบัติหรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลของตน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และมีให้ใช้บังคับแก่สถานพยาบาลของรัฐ และในกรณีที่ผู้อนุญาตเห็นว่าการโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๘/๑ วรรคสอง หรือมีการใช้ข้อความโฆษณาไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา หรือห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา หรือห้ามการโฆษณา หรือห้ามใช้วิธีนั้นในการโฆษณา หรือให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้น และในการออกคำสั่งให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้น ให้ผู้อนุญาตกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการโฆษณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนกับความสุจริตใจในการกระทำของผู้ทำการโฆษณา (มาตรา ๑๔ เพิ่มมาตรา ๔๘/๑ และมาตรา ๔๘/๒)

๑๒. แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการเข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่เก็บยาเสพติดให้โทษ หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาต เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ การเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด การค้นบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การยึดหรืออายัดยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด การใช้อำนาจดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น (มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙)

๑๓. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ อันเป็นความผิดในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ ให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจตรวจ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจ หรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมียาเสพติดให้โทษดังกล่าวอยู่ในร่างกายหรือไม่ วิธีการตรวจหรือการทดสอบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๑๖ เพิ่มมาตรา ๕๘/๑)

๑๔. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้รับอนุญาตประสงค์ที่จะจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ เกินปริมาณที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๘ (๕) ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

๑๕. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๔๘/๒ ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ การอุทธรณ์ตามมาตรา ๖๔/๑ ให้ยื่นต่อคณะกรรมการภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ผู้อุทธรณ์ได้รับทราบคำสั่งของผู้อนุญาต หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การอุทธรณ์คำสั่งย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้อนุญาต เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (มาตรา ๑๘ เพิ่มหมวด ๑๑/๑ การอุทธรณ์ มาตรา ๖๔/๑ และมาตรา ๖๔/๒)

๑๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ผู้ที่จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม (มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗)

๑๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ และผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ (มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙)

๑๘. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ผลิตหรือนำเข้าซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ผู้ที่จำหน่าย มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง โดยมีจำนวนยาเสพติดให้โทษไม่เกินที่กำหนดตามมาตรา ๒๐ วรรคสี่ ผู้ที่นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ ผู้ที่ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ (มาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๔)

๑๙. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออก และผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ และพืชกระท่อม (มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๖)

๒๐. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง โดยมีจำนวนยาเสพติดให้โทษไม่ถึง ๑๐ กิโลกรัม หรือตั้งแต่ ๑๐ กิโลกรัมขึ้นไป และพืชกระท่อม (มาตรา ๒๓ เพิ่มมาตรา ๗๖/๑)

๒๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้รับอนุญาตผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ผู้รับอนุญาตผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ผู้รับอนุญาตผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ผู้รับอนุญาตผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง เกสชกรผู้มีหน้าที่ควบคุมผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ ผู้ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออก และผู้จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ปดอม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๑) ผู้ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออก และผู้จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๒) หรือ (๓) ผู้ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออก และผู้จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่ต้องขึ้นทะเบียนตำรับยาแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยา หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ ที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับยาอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ (๔) หรือ (๕) ผู้ที่แก้ไข

รายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๓ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๘/๑ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๘/๑ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามมาตรา ๔๘/๒ (มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙)

๒๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษการกระทำความผิดตามมาตรา ๘๙ เป็นการกระทำความผิดของเจ้าของสื่อโฆษณา หรือผู้ประกอบการโฆษณา และการกระทำความผิดมาตรา ๘๙ หรือมาตรา ๘๙/๑ เป็นความผิดต่อเนื่อง (มาตรา ๒๕ เพิ่มมาตรา ๘๙/๑ และมาตรา ๘๙/๒)

๒๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๙ หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๕ และผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ (มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑)

๒๔. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ (มาตรา ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๒)

๒๕. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๕๘/๑ (มาตรา ๒๘ เพิ่มมาตรา ๙๒/๑)

๒๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นการกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา และถ้ายาเสพติดให้โทษเป็นมอร์ฟีนหรือโคคาอิน และเฮโรอีน ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้นอีกตามลำดับ (มาตรา ๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๓)

๒๗. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ และยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๓ ทวิ)

๒๘. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ (มาตรา ๓๑ เพิ่มมาตรา ๙๓/๒)

๒๙. แก้ไขเพิ่มเติมผู้ที่เสพยาเสพติดให้โทษ เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้สมัครใจขอเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษา และระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดแล้ว ให้พ้นจากความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีความผิดที่ได้กระทำไปภายหลังการสมัครใจเข้ารับการรักษา การรับเข้าบำบัดรักษาในสถานพยาบาลดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๔)

๓๐. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติระยะโดยใช้ยา ตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือกระทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษไม่ว่าโดยวิธีอื่นใดซึ่งมิได้ กระทำในสถานพยาบาลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ (มาตรา ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๔ ทวิ)

๓๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษทายาท ผู้ครอบครอง หรือผู้จัดการมรดกผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖๑ และ ผู้รับอนุญาตผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๕ และมาตรา ๙๖)

๓๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่หลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลตาม มาตรา ๙๘ และกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการ หรือพนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิด อันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐)

๓๓. แก้ไขเพิ่มเติมความผิดที่มีโทษจำคุกและปรับ ให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึง การลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และถ้าศาลเห็นว่า ผู้กระทำความผิดผู้ที่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่า อัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ (มาตรา ๓๖ เพิ่มมาตรา ๑๐๐/๑ และมาตรา ๑๐๐/๒)

๓๔. แก้ไขเพิ่มเติมค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๗)

๓๕. ในระหว่างที่ยังมิได้มีกฎกระทรวงหรือประกาศตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาตรา ๑๖ วรรคสอง มาตรา ๒๐ วรรคสี่ มาตรา ๔๘ วรรคสาม มาตรา ๔๘/๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๖๐ วรรคสอง ให้รัฐมนตรีหรือ ผู้อนุญาตแล้วแต่กรณีพิจารณาอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๓๘)

๕. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕ ก วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐ หน้า ๘

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่กฎหมายปัจจุบันมีบทบัญญัติบางส่วนที่กำหนดว่าบุคคลใดซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ ประเภท ๔ และประเภท ๕ โดยมียาเสพติดให้โทษเกินปริมาณที่กำหนดไว้ ให้ถือเป็นเด็ดขาดว่าผู้นั้นกระทำเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือคำนึงถึงเจตนา ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ได้ให้สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดี สมควรแก้ไข ปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นเพียงข้อสันนิษฐาน เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงได้ นอกจากนี้ อัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่กำหนดโทษให้จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขปรับปรุงบทกำหนดโทษดังกล่าวเพื่อให้การลงโทษผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติจากเดิมที่กำหนดให้การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือการมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองมีปริมาณตามที่กำหนดไว้ขึ้นไป “ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” เป็น “ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ วรรคสอง)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษในฐานความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ ให้มีอัตราโทษที่เหมาะสม (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษในฐานความผิดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคสาม (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๗)

๔. กำหนดให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด และคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้น ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๘)

๕. กำหนดให้ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้นมีอำนาจกำหนดโทษใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว และศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลจะรอกการลงโทษที่เหลืออยู่หรือจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้ (มาตรา ๙)

วรรณรัช สว่างแจ้ง / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ระบบการชำระเงิน

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันจะเป็นประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบการชำระเงิน” หมายความว่า ระบบหรือกระบวนการจัดการอื่นใดเพื่อการโอนเงิน การหักบัญชี หรือการชำระดุล

“การหักบัญชี” หมายความว่า การรับส่ง ตรวจสอบ และยืนยันข้อมูลตามคำสั่งการชำระเงิน สำหรับนำไปคำนวณหายอดเงินแสดงความเป็นเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวไปทำการชำระดุล ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้

“การชำระดุล” หมายความว่า การชำระเงินที่มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้าเพื่อปรับฐานะความเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ด้วยการปรับบัญชีเงินฝากโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการหักบัญชีเพื่อให้หนี้ทั้งหมด หรือบางส่วนระงับไป

“ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ ต่อความมั่นคงหรือเสถียรภาพของระบบการชำระเงิน ระบบสถาบันการเงิน หรือระบบการเงิน ของประเทศ

“ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่จะต้องได้รับ อนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

“บริการการชำระเงิน” หมายความว่า การให้บริการสื่อการชำระเงิน หรือช่องทางการชำระเงินใด ๆ ไม่ว่าจะมียูปร่างหรือไม่มียูปร่าง เพื่อชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ หรือใช้เพื่อการโอนเงินหรือการทำ ธุรกิจทางการเงินอื่น ๆ

“บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า บริการการชำระเงินที่จะต้องได้รับอนุญาต จากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

“บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจไว้ล่วงหน้าเพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระ ไว้ล่วงหน้า

“เงินรับล่วงหน้า” หมายความว่า เงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ ได้รับไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วย ยอดคงค้างที่ผู้ใช้บริการได้ให้เงินไว้ล่วงหน้า แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ และเงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจโอนเงินที่ได้รับมาล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ

“สมาชิก” หมายความว่า ผู้ใช้บริการที่ยินยอมผูกพันตามหลักเกณฑ์ในการใช้บริการระบบ การชำระเงินที่มีความสำคัญ

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัตินี้

“ธปท.” หมายความว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

มาตรา ๕ ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นระบบการชำระเงินที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักของประเทศ ซึ่งหากเกิดปัญหาหรือการหยุดชะงัก อาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกในระบบอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้าง และ

(๒) เป็นระบบการชำระเงินที่รองรับการโอนเงินมูลค่าสูง หรือที่ใช้สำหรับการหักบัญชีหรือการชำระดุลระหว่างสมาชิก

มาตรา ๖ ให้ระบบการชำระเงินที่ ธปท. จัดตั้งและดำเนินการ หรือระบบการชำระเงินอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ ธปท. เป็นระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

มาตรา ๗ ให้ ธปท. มีหน้าที่กำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญเพื่อให้ระบบมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ โดยให้มีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กระบวนการในการปฏิบัติงานของระบบ รวมถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับผลสมบูรณ์ของการโอนเงิน

(๒) หลักเกณฑ์ในการรับสมาชิก

(๓) สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญและสมาชิก

(๔) มาตรการบริหารและจัดการความเสี่ยงของระบบ

(๕) มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ

(๖) การจัดการกรณีฉุกเฉิน

(๗) เรื่องอื่นใดตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๘ เมื่อสมาชิกรายใดยื่นคำร้องหรืออุทธรณ์ขอต่อศาลให้พ้นผูกกิจการและศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้พ้นผูกกิจการ ถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้สมาชิกรายนั้นแจ้งให้ ธปท. และผู้ให้บริการของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญทราบโดยทันทีตามวิธีการที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้พ้นผูกกิจการหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิก ให้การโอนเงิน การชำระดุล หรือการหักบัญชีของสมาชิกผ่านระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญที่ได้ดำเนินการก่อนเวลาที่ศาลมีคำสั่งสามารถดำเนินการได้ต่อไปจนเสร็จสิ้นตามหลักเกณฑ์ของระบบ แต่ไม่เกินสิ้นวันของวันที่ศาลมีคำสั่งนั้น และมีผลสมบูรณ์ไม่สามารถเพิกถอน กลับรายการ แก้ไข หยุด หรือระงับได้

มาตรา ๑๐ ให้เงิน หลักทรัพย์ หรือตราสารอื่นใดที่สมาชิกได้ดำรงไว้เพื่อเป็นหลักประกัน การใช้สภาพคล่อง การชำระดุล หรือเพื่อการอื่นใดในระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญได้รับความคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ของสมาชิกในคดีล้มละลาย และเมื่อ ธปท. ได้ดำเนินการบังคับกับหลักประกันแล้วเหลือเป็นจำนวนเท่าใดให้นำส่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้

มาตรา ๑๑ การใช้สิทธิเพิกถอนการฉ้อฉล การโอน หรือการกระทำอื่นใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยล้มละลายสามารถกระทำได้ แต่การใช้สิทธิเช่นว่านี้ไม่กระทบต่อผลสมบูรณ์ของการดำเนินการผ่านระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญตามมาตรา ๙

หมวด ๒

ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ

มาตรา ๑๒ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาต

(๑) ระบบการชำระเงินที่เป็นศูนย์กลางหรือเครือข่ายระหว่างผู้ให้บริการของระบบเพื่อรองรับการโอนเงิน การหักบัญชี หรือการชำระดุล เช่น ระบบโอนเงินรายย่อยระหว่างผู้ให้บริการของระบบระบบเครือข่ายบัตร ระบบการชำระดุล หรือ

(๒) ระบบการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ความเชื่อมั่นของสาธารณชน หรือเสถียรภาพและความมั่นคงของระบบการชำระเงิน

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตาม (๑) ที่เป็นระบบการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรมซึ่งนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และอยู่ระหว่างการทดสอบการให้บริการ หรือระบบการชำระเงินที่มีผู้ให้บริการของระบบในวงจำกัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง เป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท.

การประกาศตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. จะกำหนดประเภทหรือลักษณะของการประกอบธุรกิจด้วยก็ได้

มาตรา ๑๓ การประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. ทั้งนี้ ในการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน รัฐมนตรี หรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วแต่กรณี

การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับดูแลตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว

(๑) อยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายและยังไม่พ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายหรือปลดจากล้มละลาย

(๒) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ลักทรัพย์ วิวาททรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอกหรือรับของโจร ไม่ว่าจะมีการรอกการลงโทษหรือไม่ก็ตาม หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

(๔) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สันตกเป็นของแผ่นดิน หรือเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเคยเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่มีการกระทำอันเป็นการก่อการร้าย หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

(๕) เป็นกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคลที่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือถูกเพิกถอนการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน

(๖) เคยเป็นผู้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัดเพราะเหตุมีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็นผู้ถือหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงินโดยมิได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน

(๘) เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณสมบัติอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ ผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับใดประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจ ต้องแจ้ง ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด

ภายหลังได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งจนถึงวันเลิกประกอบธุรกิจ ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติตามอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต ทั้งนี้ ในการอนุญาต รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติตามก็ได้

หมวด ๓

บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

มาตรา ๑๖ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริการการชำระเงินดังต่อไปนี้ เป็นบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาต

- (๑) การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรเอทีเอ็ม
- (๒) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (๓) การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการหรือเจ้าหน้าที่
- (๔) การให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- (๕) การให้บริการการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงิน หรือประโยชน์สาธารณะ

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามวรรคหนึ่งที่เป็นบริการการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรมซึ่งนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และอยู่ระหว่างการทดสอบการให้บริการ หรือบริการการชำระเงินที่ให้บริการลูกค้าในวงจำกัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง เป็นบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท.

การประกาศตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. จะกำหนดประเภทหรือลักษณะของการประกอบธุรกิจด้วยก็ได้

มาตรา ๑๗ การประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนดโดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. ทั้งนี้ ในการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน รัฐมนตรี หรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วแต่กรณี

การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการแต่งตั้งกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามหมวดนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินรับล่วงหน้าจากผู้ใช้บริการต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการแยกแต่ละราย และต้องเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าแยกออก

จากทรัพย์สินของตน โดยไม่อาจนำไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ให้ถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ แต่หากมีดอกผลเกิดขึ้นให้ดอกผลนั้นตกเป็นทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจ

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตามมาตรา ๑๙ ถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่าย หรือโอน ตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายที่ให้ระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมด หรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๑ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตามมาตรา ๑๙ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่ง หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และ ธปท. เป็นผู้ที่มีอำนาจดำเนินการจัดการเงินรับล่วงหน้า โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) รวบรวมเงินรับล่วงหน้าและจัดสรรเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ใช้บริการ
- (๒) โอนบัญชีและเงินรับล่วงหน้าไปให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินรายอื่น
- (๓) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าเสร็จสิ้นไป

ในการดำเนินการตามวรรคสอง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และ ธปท. จะมอบอำนาจให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้

ในการจัดการเงินรับล่วงหน้าตามวรรคสอง ให้ผู้ใช้บริการซึ่งไม่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในลักษณะตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด มีสิทธิได้รับจัดสรรเงินคืนก่อน

เมื่อได้มีการจัดสรรเงินรับล่วงหน้าตามมาตรานี้แล้ว หากผู้ใช้บริการได้รับเงินคืนไม่ครบจำนวน ให้ผู้ใช้บริการดังกล่าวมีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ในคดีล้มละลายของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

มาตรา ๒๒ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตามมาตรา ๑๙ ซึ่งถูกสั่งระงับการดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนตามพระราชบัญญัติหรือตามกฎหมายอื่น มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแจ้งให้ ธปท. ทราบทันที ตามวิธีการที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๓ ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับใดประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจ ต้องแจ้ง ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด

ภายหลังได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งจนถึงเลิกประกอบธุรกิจ ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต ทั้งนี้ ในการอนุญาต รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

หมวด ๔

การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน

มาตรา ๒๔ ให้ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับและบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การดูแลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- (๒) มาตรฐานในการประกอบธุรกิจ
- (๓) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๕) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ
- (๖) การใช้บริการจากบุคคลภายนอก
- (๗) การเก็บรักษาและการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ
- (๘) การตรวจสอบและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ
- (๙) การคุ้มครองผู้ใช้บริการ
- (๑๐) การจัดทำบัญชี การส่งงบแสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานต่อ ธปท.
- (๑๑) การเก็บรักษาเงินสำหรับบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ

(๑๒) เรื่องอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดูแล ความมั่นคง ความปลอดภัยของระบบการชำระเงิน การคุ้มครองผู้ใช้บริการ หรือการส่งเสริมการใช้บริการและการพัฒนาระบบการชำระเงิน

มาตรา ๒๕ ให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๖ ธปท. อาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจส่งงบการเงิน รายงาน หรือข้อมูลไม่ว่าในรูปสื่อใด ๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราว รวมทั้งให้ชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความรายงานหรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด

ธปท. อาจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ มาให้ถ้อยคำ แสดงข้อมูล บัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

งบการเงิน รายงาน ข้อมูล บัญชี เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำให้ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง ในกรณีที่ ธปท. เห็นว่า งบการเงิน รายงาน ข้อมูล บัญชี เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ผู้ประกอบธุรกิจส่งหรือแสดงตามวรรคหนึ่งมีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีที่ ธปท. เห็นว่าจำเป็นหรือสมควรให้ ธปท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านเพื่อดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลให้ ธปท. ทราบ โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย

มาตรา ๒๗ ให้ ธปท. มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน ธปท. เป็นผู้ตรวจการ เพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของผู้ประกอบธุรกิจเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้

ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใด มาให้ถ้อยคำเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของผู้ประกอบธุรกิจ ส่งสำเนาหรือแสดงข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจหรือในสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อื่นใด เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น และเมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบดังกล่าวแล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

(๓) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือมีหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น และเมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบดังกล่าวแล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

(๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี ทั้งนี้ การออกคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวต้องระบุเหตุผลความจำเป็น และสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออายัดนั้น

การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการตาม (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ธปท. ประกาศกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการ ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใดเป็นผู้ช่วยผู้ตรวจการเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือตนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการได้

ให้ผู้ตรวจการรายงานการตรวจสอบต่อ ธปท. ตามแบบที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการและผู้ช่วยผู้ตรวจการ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ ผู้ตรวจการต้องแสดงบัตรประจำตัวที่ ธปท. เป็นผู้ออกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวผู้ตรวจการให้เป็นไปตามแบบที่ ธปท. ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๐ ให้ผู้ตรวจการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๑ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ประกอบธุรกิจหรือหยุดประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตหรือ ธปท. มีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจนั้นได้ แล้วแต่กรณี

ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจที่หยุดประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการด้วยก็ได้

มาตรา ๓๒ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด ธปท. อาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ หากเป็นการสั่งให้แก้ไขฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาต ให้ ธปท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย

หากผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ธปท. อาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ในการนี้ ธปท. จะกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หากเป็นการสั่งระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวสำหรับธุรกิจที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย

หากผู้ประกอบธุรกิจยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามความในวรรคสอง หรือกระทำความผิดซ้ำอีก ธปท. อาจเสนอให้รัฐมนตรีพิจารณาเพิกถอนการอนุญาต หรือ ธปท. มีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนแล้วแต่กรณี ในการนี้ ธปท. หรือรัฐมนตรีอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก่อนก็ได้

ในกรณีที่ ธปท. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศอย่างร้ายแรง ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาต หรือ ธปท. มีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจได้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงิน หรือเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการให้บริการระบบการชำระเงิน หรือมีบริการการชำระเงิน

ในประเทศไทยที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ ให้ ธปท. มีอำนาจสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบหรือบริการดังกล่าว ชี้แจง ส่งเอกสาร หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๓๔ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศห้ามการทำธุรกรรมใด ๆ เกี่ยวกับระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินกับผู้ซึ่งประกอบธุรกิจที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีระบบหรือบริการใดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบหรือบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หากระบบหรือบริการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือระบบการชำระเงินของประเทศ หรืออาจส่งผลกระทบต่อสาธารณชน ธปท. อาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การให้บริการระบบหรือบริการดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งหมดหรือบางส่วน รวมทั้งให้นำบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับระบบหรือบริการการชำระเงินตามพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับระบบหรือบริการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกานี้โดยอนุโลม ทั้งนี้ ธปท. จะกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการดังกล่าวด้วยก็ได้

หมวด ๕

การอุทธรณ์

มาตรา ๓๖ ผู้รับคำสั่งตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ ธปท. เป็นผู้ออกคำสั่ง ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี

(๒) ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษทางปกครอง

มาตรา ๓๗ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาโทษปรับทางปกครองคณะหนึ่งจำนวนสามคน ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ผู้แทน ธปท. และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด

เป็นกรรมการ มีอำนาจในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง โดยให้ ธปท. แต่งตั้งพนักงาน ธปท. คนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ให้ ธปท. เป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีโทษทางปกครองเสนอต่อ คณะกรรมการพิจารณาโทษปรับทางปกครองเพื่อพิจารณา

การพิจารณาและการมีคำสั่งลงโทษทางปกครอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด

มาตรา ๓๘ ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครอง คณะกรรมการพิจารณาโทษปรับ ทางปกครองต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ตลอดจน ความหนักเบาของโทษที่จะใช้กับผู้ถูกลงโทษ

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้นำ บทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ ให้ ธปท. มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ ในการนี้ ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคำสั่ง ให้ชำระค่าปรับนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

มาตรา ๔๐ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๗ ต้องระวาง โทษปรับทางปกครองไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับ หรือประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๑ หรือ มาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสองล้านบาท

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้ขึ้นทะเบียนประกอบธุรกิจระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับ หรือประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๑ หรือ มาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งต้องรับโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าว มีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

ส่วนที่ ๒

โทษอาญา

มาตรา ๔๔ ผู้ใดประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียน ตามมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้ขึ้นทะเบียน ตามมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดรู้ว่ามีหรือจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิกแล้ว โดยทุจริต ยักยอก ชุกซ่อน รับ จำหน่าย หรือจัดการทรัพย์สินของสมาชิกดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือ ปรับตั้งแต่สองล้านบาทถึงสิบล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้โฆษณา คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันหรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สาธารณะ อื่นใดแล้ว บุคคลทุกคนได้ทราบว่ามีคำสั่งนั้น

มาตรา ๔๙ ผู้ใดรู้ว่ามีหรือจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงิน ภายใต้การกำกับแล้ว โดยทุจริต ยักยอก ชุกซ่อน รับ หรือจัดการเงินรับล่วงหน้าจากผู้ประกอบธุรกิจ ได้รับไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้โฆษณา คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันหรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สาธารณะ อื่นใดแล้ว บุคคลทุกคนได้ทราบว่ามีคำสั่งนั้น

มาตรา ๕๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตรวจการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อผู้ตรวจการโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมาย ซึ่งผู้ตรวจการได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจการ ได้ยึดอายัด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าผู้ตรวจการจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดล่วงรู้กิจการของผู้ประกอบธุรกิจเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายอันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
- (๒) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) การเปิดเผยแก่หน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจนั้น

(๔) การเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจตามข้อตกลงที่มีระหว่างกัน

(๕) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ

(๖) การเปิดเผยความลับของผู้ใช้บริการซึ่งผู้ใช้บริการให้ความยินยอมแล้ว

(๗) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา ๕๕ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้ประกอบธุรกิจโดยเหตุที่เป็นกรรมการผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของผู้ประกอบธุรกิจ และเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเปิดเผยตามกรณีในมาตรา ๕๔ วรรคสอง

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบใน

การดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงินใดให้อยู่ภายใต้การกำกับตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๖ แล้ว ผู้ซึ่งประกอบกิจการอยู่ในวันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและเป็นกิจการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้ยื่นคำขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียน แล้วแต่กรณี ต่อ ธปท. ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เมื่อได้ยื่นคำขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามประกาศของรัฐมนตรีแล้ว ให้ดำเนินกิจการต่อไปได้จนกว่ารัฐมนตรีหรือ ธปท. จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันการกำกับดูแลระบบการชำระเงินของสถาบันการเงินเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบกับได้มีการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหรือรับผิดชอบระบบการชำระเงินตามกฎหมายอื่นอีกด้วย เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วสมควรกำหนดให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินด้วยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน และบทกำหนดโทษทางปกครองและโทษอาญา จึงมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางกรณี นอกจากนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผลทางกฎหมายที่สำคัญของการชำระเงิน ตลอดจนการให้ความคุ้มครองมิให้การชำระเงินมีการยกเลิกเพิกถอนในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย อันจะทำให้ระบบการชำระเงินของประเทศเกิดเสถียรภาพและความมั่นคงและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เสนอร่างพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยมีหลักการ “ให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน” และเหตุผล คือ “เนื่องจากในปัจจุบัน การกำกับดูแลระบบการชำระเงินของสถาบันการเงินเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบกับได้มีการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหรือรับผิดชอบระบบการชำระเงินตามกฎหมายอื่นอีกด้วยเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอย่างเป็นระบบมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สมควรกำหนดให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผลทางกฎหมายที่สำคัญของการชำระเงิน ตลอดจนการให้ความคุ้มครองมิให้การชำระเงินมีการยกเลิกเพิกถอน ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทให้พ้นพหุกิจหรือสิ่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายอันจะทำให้ระบบการชำระเงินของประเทศเกิดเสถียรภาพและความมั่นคงและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

สภานิติบัญญัติแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ ในวาระที่หนึ่งมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๖๐ วัน (ครบกำหนดวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐) ต่อมาคณะกรรมาธิการวิสามัญมีหนังสือขอขยายเวลาในการพิจารณา จำนวน ๒ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑ ขอขยายเวลาออกไป ๖๐ วัน (ครบกำหนดวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐) ตามมติที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ และครั้งที่ ๒ ขอขยายเวลาออกไปอีก ๓๐ วัน (ครบกำหนดวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๐) ตามมติประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๔๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วได้รายงาน ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอต่อประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๔๘/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียดในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา และในวาระที่สามมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, <http://www.senate.go.th/wmc/senate/pictures/sec/13/sp5/act.pdf>)

ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินด้วยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน และบทกำหนดโทษทางปกครองและโทษอาญาซึ่งมีความ

จำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางกรณี ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

“เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันการกำกับดูแลระบบชำระเงินของสถาบันการเงินเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบกับได้มีการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหรือรับผิดชอบระบบการชำระเงินตามกฎหมายอื่นอีกด้วยเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอย่างเป็นระบบมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สมควรกำหนดให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินด้วยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน และบทกำหนดโทษปกครองและโทษอาญา จึงมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางกรณี นอกจากนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ตามฐานสากลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผลทางกฎหมายที่สำคัญของการชำระเงิน ตลอดจนการให้ความคุ้มครองมิให้การชำระเงินมีการยกเลิกเพิกถอน ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายอันจะทำให้ระบบการชำระเงินของประเทศเกิดเสถียรภาพและความมั่นคงและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒. กระทรวงการคลังและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมควรเร่งรัดการดำเนินการยกเลิกกฎหมายเดิมที่ใช้กำกับดูแลระบบการชำระเงินในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการมีผลใช้บังคับของกฎหมายฉบับนี้

๓. ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักการเพื่อคุ้มครองประชาชนที่ได้จ่ายค่าบริการเป็นการล่วงหน้าให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจบริการการชำระเงิน ซึ่งในกรณีที่ธุรกิจดังกล่าวประสบปัญหาจนกระทั่งถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยและกรมบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรร่วมกันดำเนินการจัดสรรเงินรับล่วงหน้าคืนให้แก่ผู้ใช้บริการโดยเร็วต่อไป

๔. โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการกำกับดูแลระบบการชำระเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้กำกับดูแลจึงควรเผยแพร่แนวทางการกำกับดูแลการประกอบกิจการตามกฎหมายใหม่ เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ รวมทั้งส่งเสริมการใช้บริการและการพัฒนาระบบการชำระเงินให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อไป

๕. เนื่องจากในปัจจุบันมีการจำหน่ายข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Value Unit) เช่น Crypto Currency มาใช้เพื่อเป็นสื่อในการชำระเงิน (Means of Payment) ซึ่งหากมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือระบบการชำระเงินของประเทศได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยควรดำเนินการติดตามดูแลกรณีดังกล่าวอย่างใกล้ชิด และหากพบว่ามีแนวโน้มว่ามีความจำเป็นธนาคารแห่งประเทศไทยควรเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามร่างมาตรา ๓๕ เพื่อกำกับดูแลต่อไป (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, http://www.senate.go.th/bill/bk_data/311-5.pdf)

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑๐ ก วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากในปัจจุบันการกำกับดูแลระบบชำระเงินของสถาบันการเงินเป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบกับได้มีการกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลหรือรับผิดชอบระบบการชำระเงินตามกฎหมายอื่นอีกด้วยเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอย่างเป็นระบบมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สมควรกำหนดให้การกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินด้วยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน และบทกำหนดโทษปกครองและโทษอาญา จึงมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางกรณี นอกจากนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ตามฐานสากลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผลทางกฎหมายที่สำคัญของการชำระเงิน ตลอดจนการให้ความคุ้มครองมิให้การชำระเงินมีการยกเลิกเพิกถอน ในกรณีที่สำคัญมีคำสั่งให้พ้นจากการหรือสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายอันจะทำให้ระบบการชำระเงินของประเทศเกิดเสถียรภาพและความมั่นคงและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๖ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๕๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามที่สำคัญ ๆ มีดังนี้ (มาตรา ๑๓)

“ระบบการชำระเงิน” หมายความว่า ระบบหรือกระบวนการจัดการอื่นใดเพื่อการโอนเงิน การหักบัญชีหรือการชำระดุล

“การหักบัญชี” หมายความว่า การรับส่ง ตรวจสอบ และยืนยันข้อมูลตามคำสั่งการชำระเงิน สำหรับนำไปคำนวณหายอดเงินแสดงความเป็นเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวไปทำการชำระดุลระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้

“การชำระดุล” หมายความว่า การชำระเงินที่มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้าเพื่อปรับฐานะความเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ด้วยการปรับบัญชีเงินฝากโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการหักบัญชีเพื่อให้หนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนระงับไป

“ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงหรือเสถียรภาพของระบบการชำระเงิน ระบบสถาบันการเงินหรือระบบการเงินของประเทศ

“ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า ระบบการชำระเงินที่จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

“บริการการชำระเงิน” หมายความว่า การให้บริการสื่อการชำระเงินหรือช่องทางการชำระเงินใด ๆ ไม่ว่าจะมียูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง เพื่อชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการ หรือใช้เพื่อการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงินอื่น ๆ

“บริการชำระเงินภายใต้การกำกับ” หมายความว่า บริการการชำระเงินที่จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีหรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. แล้วแต่กรณี

“บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจไว้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า

“เงินรับล่วงหน้า” หมายความว่า เงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับได้รับไว้ล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วย ยอดคงค้างที่ผู้ใช้บริการได้ให้เงินไว้ล่วงหน้าแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ และเงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจโอนเงินที่ได้รับมาล่วงหน้าจากผู้ให้บริการ

“สมาชิก” หมายความว่า ผู้ใช้บริการที่ยินยอมผูกพันตามหลักเกณฑ์ในการใช้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

“ธปท.” หมายความว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

๒. ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ (หมวด ๑)

๒.๑ กำหนดลักษณะของระบบการชำระเงิน แบ่งเป็น ๒ ระบบคือ (๑) เป็นระบบการชำระเงินที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักของประเทศ ซึ่งหากเกิดปัญหาหรือการหยุดชะงัก อาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกในระบบอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้าง และ (๒) เป็นระบบการชำระเงินที่รองรับการโอนเงินมูลค่าสูง หรือที่ใช้สำหรับการหักบัญชีหรือการชำระดุลระหว่างสมาชิก (มาตรา ๕) โดยให้ระบบการชำระเงินที่ ธปท. จัดตั้งและดำเนินการหรือระบบการชำระเงินอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ ธปท. เป็นระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ (มาตรา ๖)

๒.๒ กำหนดให้ ธปท. มีหน้าที่กำกับดูแลระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญเพื่อให้ระบบมีความมั่นคงปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ โดยมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่อง (๑) กระบวนการในการปฏิบัติงานของระบบ รวมถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับผลสมบรูณ์ของการโอนเงิน (๒) หลักเกณฑ์ในการรับสมาชิก (๓) สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญและสมาชิก (๔) มาตรการบริหารและจัดการความเสี่ยงของระบบ (๕) มาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ (๖) การจัดการกรณีฉุกเฉิน และ (๗) เรื่องอื่นใดตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด (มาตรา ๗)

๒.๓ กำหนดให้เมื่อสมาชิกรายใดยื่นคำร้องหรืออุทธรณ์ขอต่อศาลให้พ้นจากการและศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้พ้นจากการถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้สมาชิกรายนั้นมีหน้าที่แจ้งให้ ธปท. และผู้ให้บริการของระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญทราบโดยทันทีตามวิธีการที่ ธปท. ประกาศกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘) และเมื่อศาลรับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้การโอนเงิน การชำระดุลหรือการหักบัญชีของสมาชิกผ่านระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญที่ได้ดำเนินการก่อนเวลาที่ศาลมีคำสั่งนั้น สามารถดำเนินการได้ต่อไปจนเสร็จสิ้นตามหลักเกณฑ์ของระบบ แต่ไม่เกินสิ้นวันของวันที่ศาลมีคำสั่งนั้น และมีผลสมบรูณ์ไม่สามารถเพิกถอนกลับรายการ แก้อៃ หยุต หรือระงับได้ (มาตรา ๙) การใช้สิทธิเพิกถอนการฉ้อฉล การโอน หรือการกระทำอื่นใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยล้มละลายสามารถกระทำได้ แต่การใช้สิทธิเช่นว่านี้ไม่กระทบต่อผลสมบรูณ์ของการดำเนินการผ่านระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ (มาตรา ๑๑)

๒.๔ กำหนดให้เงิน หลักทรัพย์ หรือตราสารอื่นใดที่สมาชิกได้ดำรงไว้เพื่อเป็นหลักประกันการใช้สภาพคล่อง การชำระดุล หรือเพื่อการอื่นใดในระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญได้รับความคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ของสมาชิกในคดีล้มละลาย และเมื่อ ธปท. ได้ดำเนินการบังคับกับหลักประกันแล้วหากเหลือเป็นจำนวนเท่าใด ก็ให้นำส่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้ (มาตรา ๑๐)

๓. ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับ (หมวด ๒)

๓.๑ กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินที่มีลักษณะเป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาต คือ (๑) ระบบการชำระเงินที่เป็นศูนย์กลางหรือเครือข่ายระหว่างผู้ใช้บริการของระบบเพื่อรองรับการโอนเงิน การหักบัญชี หรือการชำระดุล เช่น ระบบโอนเงินรายย่อยระหว่างผู้ใช้บริการของระบบ ระบบเครือข่ายบัตร ระบบการชำระดุลหรือ (๒) ระบบการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะความเชื่อมั่นของสาธารณชน หรือเสถียรภาพและความมั่นคงของระบบการชำระเงิน นอกจากนี้ ยังมีอำนาจประกาศกำหนดให้ระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับตาม (๑) ที่เป็นระบบการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรมซึ่งนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และอยู่ระหว่างการทดสอบการให้บริการ หรือระบบการชำระเงินที่มีผู้ใช้บริการของระบบในวงจำกัด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง เป็นระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท. ทั้งนี้ การประกาศกำหนดดังกล่าวข้างต้น จะกำหนดประเภทหรือลักษณะของการประกอบธุรกิจได้ด้วยก็ได้ (มาตรา ๑๒)

๓.๒ กำหนดให้การประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. ทั้งนี้ ในการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนนั้น รัฐมนตรีหรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียน ตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๓)

๓.๓ กำหนดห้ามผู้ที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนให้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับแต่งตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ หรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว คือ (๑) อยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์ ล้มละลาย หรือล้มละลายและยังไม่พ้นกำหนด ๒ ปี (๒) เป็นคนวิกลจริต ไร้ความสามารถ เสมือนไร้ความสามารถ (๓) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับ การปลอมและการแปลง ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอกหรือรับของโจร (๔) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สันตกเป็นของแผ่นดิน หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินฯ ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (๕) เป็นกรรมการหรือผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของนิติบุคคลที่เคยถูกสั่งห้ามประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ หรือถูกเพิกถอนการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียน (๖) เคยเป็นผู้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัดเพราะเหตุ ขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็นผูถือหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินฯ และ (๘) เป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณสมบัติตามที่ ธปท.ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๔)

๓.๔ กำหนดในกรณีเกี่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินรายใด หากประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจต้องแจ้ง ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด ซึ่งภายหลัง ธปท. ได้รับแจ้งเลิกประกอบธุรกิจแล้ว ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจที่แจ้งเลิกนั้น ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ประกอบธุรกิจระบบการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อยกเลิก (มาตรา ๑๕)

๔. บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับ (หมวด ๓)

๔.๑ กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริการการชำระเงินซึ่งเป็นบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่ต้องขออนุญาตไว้ ๕ ข้อ คือ (๑) การให้บริการบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรเอทีเอ็ม (๒) การให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (๓) การให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนผู้ขายสินค้า หรือผู้ให้บริการหรือเจ้าหนี้ (๔) การให้บริการโอนเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (๕) การให้บริการชำระเงินอื่นใดที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงินหรือประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริการการชำระเงินภายใต้การกำกับที่เป็นบริการการชำระเงินที่เป็นนวัตกรรมซึ่งนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และอยู่ระหว่างการทดสอบให้บริการลูกค้าในวงจำกัดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินหรือประโยชน์สาธารณะในวงกว้าง เป็นบริการชำระเงินภายใต้การกำกับที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับ ธปท. อีกทั้ง จะประกาศกำหนดประเภทหรือลักษณะของการประกอบธุรกิจด้วยก็ได้ (มาตรา ๑๖) ส่วนการประกอบธุรกิจบริการชำระเงินภายใต้การกำกับจะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธปท. หรือได้รับการขึ้นทะเบียนจาก ธปท. ทั้งนี้ ในการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนนั้น รัฐมนตรีหรือ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แล้วแต่กรณี การขออนุญาต การอนุญาต และการขึ้นทะเบียนตลอดจนการเสียค่าธรรมเนียมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่ ธปท. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๗)

๔.๒ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินซึ่งมีการรับเงินล่วงหน้าจากผู้ใช้บริการต้องจัดทำบัญชีเงินรับล่วงหน้าของผู้ใช้บริการแยกแต่ละรายและต้องเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้าแยกออกจากทรัพย์สินของตนและให้ถือว่าเงินรับล่วงหน้ายังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ แต่หากมีดอกผลเกิดขึ้นให้ดอกผลนั้นตกเป็นทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจ (มาตรา ๑๙) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินดังกล่าวถูกสั่งระงับดำเนินกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มีการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการถูกฟ้องล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว ได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่าย จ่าย หรือโอน ตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายที่ให้ระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดหรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๒๐) นอกจากนี้ ให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแจ้งให้ ธปท. ทราบทันทีตามวิธีการที่ ธปท. ประกาศกำหนด (มาตรา ๒๒)

๔.๓ เมื่อผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินตามมาตรา ๑๙ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ให้เงินรับล่วงหน้าที่อยู่ในการครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่งหรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และ ธปท. ประกาศกำหนด (๑) รวบรวมเงินรับล่วงหน้าและจัดสรรเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ใช้บริการ (๒) โอนบัญชีและเงินรับล่วงหน้าไปให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินรายอื่น (๓) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าเสร็จสิ้นไป การดำเนินการดังกล่าวเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และ ธปท. จะมอบอำนาจให้บุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้ ส่วนในการจัดการเงินรับล่วงหน้านั้นให้ผู้ใช้บริการซึ่งไม่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในลักษณะตามที่ ธปท. ประกาศกำหนดมีสิทธิได้รับจัดสรรเงินคืนก่อน และเมื่อได้มีการจัดสรรเงินรับล่วงหน้าแล้ว หากผู้ใช้บริการได้รับเงินคืนไม่ครบจำนวน ให้ผู้ใช้บริการดังกล่าวมีสิทธิขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่ในคดีล้มละลายของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ ทั้งนี้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย (มาตรา ๒๑)

๔.๔ ผู้ประกอบธุรกิจบริการชำระเงินภายใต้การกำกับดูแลประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจ ต้องแจ้ง ธปท. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. ประกาศกำหนด ภายหลังได้รับแจ้งจนถึงเลิกประกอบธุรกิจ ธปท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก็ได้ หรือกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจบริการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ก็ให้ ธปท. เสนอความเห็นต่อ รัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุญาต ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้ (มาตรา ๒๓)

๕. การกำกับดูแล การตรวจสอบ และการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงาน (หมวด ๔)

๕.๑ กำหนดให้ ธปท. มีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการระบบการชำระเงิน ภายใต้การกำกับดูแลและการบริการชำระเงินภายใต้การกำกับดูแลในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) การดูแลฐานะทางการเงินและ ผลการดำเนินงาน (๒) มาตรฐานในการประกอบธุรกิจ (๓) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยง (๕) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ (๖) การใช้บริการจากบุคคลภายนอก (๗) การเก็บรักษา และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ (๘) การตรวจสอบและรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ (๙) การคุ้มครองผู้ใช้บริการ (๑๐) การจัดทำบัญชี การส่งงบแสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงาน ต่อ ธปท. (๑๑) การเก็บรักษาเงินสำหรับบริการชำระเงินภายใต้การกำกับ และ (๑๒) เรื่องอื่นใดเพื่อประโยชน์ ในการดูแลความมั่นคง ความปลอดภัยของระบบการชำระเงิน การคุ้มครองผู้ใช้บริการ หรือการส่งเสริมการใช้ บริการและการพัฒนาระบบการชำระเงิน (มาตรา ๒๔)

๕.๒ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับ กิจการ สินทรัพย์ หรือหนี้สินเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด (มาตรา ๒๕)

๕.๓ กำหนดให้ ธปท. อาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจส่งการเงิน รายงาน หรือข้อมูลไม่ว่าในรูป สื่ใด ๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราว รวมทั้งให้ชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความ รายงานหรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. ประกาศกำหนด โดย ธปท. อาจมีคำสั่ง ให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจมาให้อรรถาธิบาย แสดงข้อมูล บัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ สำหรับงบการเงิน รายงาน ข้อมูล บัญชี เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดง ดังกล่าวข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำให้ครบถ้วน และตรงต่อความเป็นจริง ทั้งนี้ หาก ธปท. เห็นว่ามีข้อมูลดังกล่าวไม่ครบถ้วน หรือคลุมเครือไม่ชัดเจน ธปท. มีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านเพื่อดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลให้ ธปท. โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้น เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย (มาตรา ๒๖)

๕.๔ กำหนดให้ ธปท. มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน ธปท. เป็นผู้ตรวจการ เพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของผู้ประกอบธุรกิจเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้ โดยให้ผู้ตรวจการมีอำนาจ หน้าที่ สั่งให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของ ผู้ประกอบธุรกิจ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อื่นใดมาให้อรรถาธิบายเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ของผู้ประกอบธุรกิจ ส่งสำเนาแสดงข้อมูล บัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้าไปในสถานที่ ประกอบธุรกิจ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในกรณีที่มีเหตุ อันควรสงสัยว่ามีการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ผู้ตรวจการรายงานการตรวจสอบต่อ ธปท. ตามแบบที่ ธปท. ประกาศกำหนด ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการและผู้ช่วยผู้ตรวจการให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร ผู้ตรวจการต้องแสดงบัตรประจำตัวในการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ตรวจการ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๒๗ – มาตรา ๓๐)

๕.๕ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการธุรกิจไม่ประกอบธุรกิจหรือหยุดประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ที่ ธพท. ประกาศกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตหรือ ธพท. มีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการธุรกิจนั้นได้ แล้วแต่กรณี ซึ่ง ธพท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่หยุดประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการด้วยก็ได้ (มาตรา ๓๑)

๕.๖ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ธพท. ประกาศกำหนด ธพท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ หากเป็นการสั่งให้แก้ไขฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตให้ ธพท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย หากผู้ประกอบการไม่ดำเนินการ ธพท. อาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ในการนี้ ธพท. จะกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หากเป็นการสั่งระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ ธพท. รายงานให้รัฐมนตรีทราบด้วย แต่ถ้าหากยังคงฝ่าฝืนไม่ดำเนินการหรือกระทำความผิดซ้ำอีก ธพท. อาจเสนอให้รัฐมนตรีพิจารณาเพิกถอนการอนุญาต หรือ ธพท. มีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียน แล้วแต่กรณี ในการนี้ ธพท. หรือรัฐมนตรีอาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ใช้บริการก่อนก็ได้ ในกรณีที่ ธพท. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจมีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ธพท. ประกาศกำหนด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศอย่างร้ายแรง รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาตโดยคำแนะนำของ ธพท. หรือธพท. มีอำนาจสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการแล้วแต่กรณี (มาตรา ๓๒)

๕.๗ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการให้บริการระบบการชำระเงินหรือมีบริการการชำระเงินในประเทศไทยที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ ธพท. มีอำนาจสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบหรือบริการดังกล่าว ชี้แจง ส่งเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๓๓) ในกรณีที่มิระบบหรือบริการใดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบหรือบริการชำระเงินภายใต้กำกับตามพระราชบัญญัตินี้ หากระบบหรือบริการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือระบบการชำระเงินของประเทศ หรืออาจส่งผลกระทบต่อสาธารณชน ธพท. อาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การให้บริการระบบหรือบริการดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๔)

๕.๘ กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ ธพท. มีอำนาจประกาศห้ามการกระทำธุรกรรมใด ๆ เกี่ยวกับระบบการชำระเงินและบริการการชำระเงินกับผู้ซึ่งประกอบธุรกิจที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๓๕)

๖. การอุทธรณ์ (หมวด ๕)

ผู้รับคำสั่งตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อบุคคล ดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่ ธพท. เป็นผู้ออกคำสั่ง ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี (๒) ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (มาตรา ๓๖)

๗. บทกำหนดโทษ (หมวด ๖) โดยส่วนที่ ๑ โทษทางปกครอง ตั้งแต่มาตรา ๓๗ – มาตรา ๔๓ และส่วนที่ ๒ โษทางอาญา ตั้งแต่มาตรา ๔๔ – มาตรา ๕๖

๗.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาโทษทางปกครองคณะหนึ่ง จำนวน ๓ คน ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ผู้แทน ธพท. และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกรรมการ

มีอำนาจในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองโดยให้ ธปท. แต่งตั้งพนักงาน ธปท. คนหนึ่งเป็นเลขานุการให้ ธปท. เป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีโทษทางปกครองเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาโทษปรับทางปกครองเพื่อพิจารณามีคำสั่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด การพิจารณาโทษปรับดังกล่าวต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ตลอดจนความหนักเบาของโทษที่จะใช้กับผู้ถูกลงโทษ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับฯ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่งหรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการทางปกครองได้ ให้ ธปท. มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาและบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้ (มาตรา ๓๗ – มาตรา ๓๙)

๗.๒ กำหนดโทษปรับทางปกครองสูงสุด คือ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกิน ๓ ล้านบาท (มาตรา ๔๐)

๗.๓ กำหนดโทษอาญาสูงสุด เช่น ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๖) ผู้ใดรู้ว่ามีหรือจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของสมาชิกแล้ว โดยทุจริต ยักยอก ชุกซ่อน รับ จำหน่าย หรือจัดการทรัพย์สินของสมาชิกดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒ ล้านบาทถึง ๑๐ ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๘)

๘. บทเฉพาะกาล กำหนดเมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดระบบการชำระเงินหรือบริการการชำระเงินใดให้อยู่ภายใต้การกำกับตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๖ แล้ว ผู้ซึ่งประกอบกิจการอยู่ในวันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและเป็นกิจการระบบการชำระเงินภายใต้การกำกับหรือบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการต่อไปให้ยื่นคำขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนแล้วแต่กรณี ต่อ ธปท. ภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เมื่อได้ยื่นคำขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนตามประกาศของรัฐมนตรีแล้ว ให้ดำเนินกิจการต่อไปได้จนกว่ารัฐมนตรีหรือ ธปท. จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (มาตรา ๕๗)

วนิดา อินทรอานวย / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

“มาตรา ๘/๑ ข้าราชการตุลาการซึ่งมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) พ้นจากราชการตามมาตรา ๘/๑”

มาตรา ๕ เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ มิให้นำมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากราชการ
ของข้าราชการตุลาการอีกต่อไป

มาตรา ๖ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการกำหนดให้มีให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการพ้นจากราชการไปใช้บังคับแก่ข้าราชการบางประเภท ซึ่งรวมถึงข้าราชการตุลาการ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการไว้เป็นการทั่วไป สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ทั่วไปโดยให้ข้าราชการตุลาการทุกตำแหน่งพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ เจ็ดสิบปีบริบูรณ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เกี่ยวกับการพ้นจากราชการไม่นำมาใช้บังคับกับการพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการได้เป็นการทั่วไป ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปโดยให้ข้าราชการตุลาการทุกตำแหน่งพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ จึงทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องอายุของข้าราชการตุลาการที่จะต้องพ้นจากราชการ

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ข้าราชการตุลาการดำรงตำแหน่งต่อไปจนอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ แล้วจึงให้ไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสต่อไปจนกว่าจะพ้นจากราชการเมื่อมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ทำให้มีผู้พิพากษาอาวุโสที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ความสามารถในการพิจารณาพิพากษาคดี อันส่งผลทำให้ประชาชนได้รับการพิจารณาและพิพากษาคดีอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๔๔ ก วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓ หน้า ๑๓

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่มาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีการตรากฎหมายกำหนดเงินเดือนเงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้พิพากษาศาลยุติธรรม โดยจะนำระบบบัญชีเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับไม่ได้ ประกอบกับมาตรา ๒๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็บัญญัติให้การบริหารงานบุคคลไม่จะเป็นการแต่งตั้ง การให้พ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน หรือการลงโทษผู้พิพากษาเป็นอำนาจของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม โดยให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชั้นศาลละหนึ่งคณะ เพื่อเสนอความเห็นในเรื่องดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณา อีกทั้งมาตรา ๒๗๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็บัญญัติให้มีการตรากฎหมายกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกซึ่งมิใช่หรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ นอกจากนี้ ได้มีการตรากฎหมายตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระทั้งในการบริหารงานบุคคลและการงบประมาณ โดยได้นำหลักการเรื่องข้าราชการธุรการหรือข้าราชการศาลยุติธรรมไปบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๗๕ ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๐๑ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๘ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๖ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๘ (มาตรา ๓)

๒. กำหนดนิยามคำว่า “ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม” “เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม” “เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม” “คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม” และ “ก.ต.” (มาตรา ๔)

หมวด ๑ บททั่วไป

๓. กำหนดความหมายของข้าราชการตุลาการ ดุสิตยุติธรรม และข้าราชการศาลยุติธรรม (มาตรา ๖)

๔. กำหนดอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการและดะโต๊ะยุติธรรม (มาตรา ๗)

๕. กำหนดการโอนข้าราชการที่ไม่ใช่ข้าราชการการเมืองหรือข้าราชการซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือการโอนพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการหรือดะโต๊ะยุติธรรม (มาตรา ๘)

๖. กำหนดบำเหน็จบำนาญของข้าราชการตุลาการและดะโต๊ะยุติธรรม (มาตรา ๙)

๗. กำหนดการดำเนินการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและผู้พิพากษาสมทบตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๑๐)

หมวด ๒ ข้าราชการตุลาการ

ส่วนที่ ๑ การบรรจุ การแต่งตั้ง และการเลื่อนตำแหน่ง

๘. กำหนดตำแหน่งข้าราชการตุลาการ และ ก.ต. อาจออกประกาศกำหนดให้มีตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่นอีกได้ (มาตรา ๑๑)

๙. กำหนดให้มีตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อนั่งพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น และการบรรจุ การแต่งตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาอาวุโส ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๑๒)

๑๐. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง (มาตรา ๑๓)

๑๑. กำหนดให้การบรรจุข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยวิธีการสอบคัดเลือก (มาตรา ๑๔)

๑๒. กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาล จะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและได้รับการศึกษาอบรมจากสำนักงานศาลยุติธรรม (มาตรา ๑๕)

๑๓. กำหนดให้ผู้พิพากษาประจำศาล ก่อนเข้ารับหน้าที่ผู้พิพากษานั้นต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๖)

๑๔. กำหนดให้การพิจารณาแต่งตั้ง การโยกย้ายแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง และการงดการเลื่อนขึ้นเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.ต. (มาตรา ๑๗)

๑๕. กำหนดให้การโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการตุลาการจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากข้าราชการตุลาการผู้นั้น เว้นแต่เป็นการโยกย้ายแต่งตั้งประจำปี การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น หรือผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย (มาตรา ๑๘)

๑๖. กำหนดให้เมื่อ ก.ต. ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง การโยกย้ายแต่งตั้ง และการเลื่อนตำแหน่งข้าราชการตุลาการแล้ว ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ (มาตรา ๑๙)

๑๗. กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราวในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการศาลยุติธรรมในตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่ผู้นั้นดำรงอยู่ได้ (มาตรา ๒๑)

๑๘. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่คงปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเดิมต่อไปจนกว่าจะเข้ารับหน้าที่ในตำแหน่งใหม่ (มาตรา ๒๒)

๑๙. กำหนดการโอนข้าราชการตุลาการไปเป็นข้าราชการพลเรือน ข้าราชการศาลยุติธรรม และข้าราชการฝ่ายอื่น (มาตรา ๒๓)

๒๐. กำหนดการโอนกลับเข้ารับตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ให้ประธานศาลฎีกาสั่งบรรจุได้เมื่อ ก.ต. เห็นชอบ และให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง (มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕)

ส่วนที่ ๒ การสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้ และการคัดเลือกพิเศษ

๒๑. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา (มาตรา ๒๖)

๒๒. กำหนดคุณสมบัติและการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายของผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา (มาตรา ๒๗ – มาตรา ๒๙)

๒๓. กำหนดให้ผู้สอบคัดเลือกที่ได้คะแนนสูงได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาก่อน (มาตรา ๓๑)

ส่วนที่ ๓ การพ้นจากตำแหน่ง

๒๔. กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการ (มาตรา ๓๒)

๒๕. กำหนดการลาออกจากราชการของข้าราชการตุลาการ และประธานศาลฎีกา (มาตรา ๓๓)

๒๖. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณสมบัติหรือมิได้ประกอบวิชาชีพตามที่กำหนด ให้ประธานศาลฎีกาด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ (มาตรา ๓๔)

๒๗. กำหนดการรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุรับราชการนานตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการของข้าราชการตุลาการ (มาตรา ๓๕)

หมวด ๓ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

๒๘. กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) (มาตรา ๓๖)

๒๙. กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีคำสั่งให้เลขานุการ ก.ต. เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา ๓๗)

๓๐. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาแจ้งให้ประธานวุฒิสภารับเมื่อจะต้องมีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา ๓๘)

๓๑. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา ๓๙)

๓๒. กำหนดวาระการอยู่ในตำแหน่งของกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคราวละ ๒ ปี พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วอาจได้รับเลือกใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน (มาตรา ๔๐)

๓๓. กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา ๔๑)

๓๔. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนข้าราชการตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อกันขอให้ถอดถอนกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิผู้ที่มีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ออกจากตำแหน่งได้ (มาตรา ๔๒)

๓๕. กำหนดให้ในกรณีที่มีการเข้าซื้อกันขอให้ลดถอนกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีการลงมติในกรณีดังกล่าวภายใน ๓๐ วัน (มาตรา ๔๓)

๓๖. กำหนดการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลงก่อนครบวาระ (มาตรา ๔๕)

๓๗. กำหนดการประชุมของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (มาตรา ๔๕)

๓๘. กำหนดให้ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการโดยรีบด่วน ให้กรรมการตุลาการศาลยุติธรรม
ที่เหลือดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องมีกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมพอที่จะเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๔๖)

๓๙. กำหนดให้ ก.ต. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ก.ต. แล้วรายงานต่อ ก.ต. ได้ (มาตรา ๔๗)

๔๐. กำหนดให้เลขานุการ ก.ต. เป็นผู้เสนอเรื่องต่อ ก.ต. แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม
คนหนึ่งคนใดที่จะเสนอ (มาตรา ๔๘)

๔๑. กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เลขานุการ ก.ต. หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องดำเนินการตามมติของ ก.ต. ให้ดำเนินการภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติ ก.ต. (มาตรา ๔๙)

๔๒. กำหนดให้ในกรณีที่ ก.ต. ไม่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง การโยกย้าย แต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่งข้าราชการตุลาการตามที่เลขานุการ ก.ต. เสนอ ห้ามมิให้ ก.ต. เสนอแต่งตั้งบุคคลอื่น และให้เลขานุการ ก.ต. ดำเนินการเสนออีกครั้งหนึ่ง และให้ ก.ต. พิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ ก.ต. มีมติดังกล่าว ในการเสนอครั้งใหม่ห้ามมิให้เสนอบุคคลเดิม (มาตรา ๕๐)

๔๓. กำหนดให้ ก.ต. มีอำนาจจรรยาบรรณหรือข้อบังคับเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการใด ๆ
อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ก.ต. ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นได้ (มาตรา ๕๑)

หมวด ๔ ตะไต้ะยุดิธรรม

๔๔. กำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และต้องเป็นมุสลิม ของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อบรรจุ และแต่งตั้งเป็นดะโต๊ะยุติธรรม (มาตรา ๕๒)

๔๕. กำหนดการออกจากราชการของคณะยุติธรรมให้เลขานุการ ก.ต. เสนอต่อ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อ ก.ต. ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้สั่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบ ก.ต. (มาตรา ๕๓)

๔๖. กำหนดวินัย การรักษาวินัย การลงโทษ และการร้องทุกข์ มาใช้บังคับแก่ตะไต้ยติธรรม (มาตรา ๕๔)

หมวด ๕ วินัย การรักษาวินัย การลงโทษ และการร้องทุกข์

ส่วนที่ ๑ วินัย

๔๗. กำหนดให้ข้าราชการตลาการต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้โดยเคร่งครัด (มาตรา ๕๕)

๔๘. กำหนดห้ามมิให้ข้าราชการตุลาการจะเข้าเป็นตัวกระทำการ ร่วมกระทำการหรือสนับสนุน ในการโฆษณาหรือชักชวนใด ๆ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้แทนทางการเมืองอื่นใด (มาตรา ๕๖)

๔๙. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความระมัดระวังมิให้เสียหายแก่ ราชการ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา ๕๗)

๕๐. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ ราชการมิได้ (มาตรา ๕๘)

๕๑. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องไม่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรานี้ (มาตรา ๕๙)

๕๒. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว (มาตรา ๖๐)

๕๓. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องสุภาพเรียบร้อยและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ และห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ (มาตรา ๖๑)

๕๔. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและประเพณีปฏิบัติของ ทางราชการ และจริยธรรมของข้าราชการตุลาการตามที่ ก.ต. กำหนด (มาตรา ๖๒)

๕๕. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องไม่กระทำการอันเป็นเหตุให้แตกความสามัคคีระหว่าง ข้าราชการ (มาตรา ๖๓)

๕๖. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องอดสุภาพและอำนวยความสะดวกในหน้าที่ราชการ (มาตรา ๖๔)

๕๗. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องรักษาความลับของทางราชการ (มาตรา ๖๕)

๕๘. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการต้องไม่เข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการพิจารณาพิพากษาคดีของ ข้าราชการตุลาการอื่น (มาตรา ๖๖)

๕๙. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้ที่ไม่จัดการลงโทษตามอำนาจหน้าที่ หรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าข้าราชการตุลาการผู้นั้นกระทำความผิดวินัย (มาตรา ๖๗)

ส่วนที่ ๒ การรักษาวินัย

๖๐. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานของศาลยุติธรรมที่ถูกกล่าวหาหรือ มีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำความผิดวินัย ดำเนินการให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงในชั้นต้น โดยมีซักข่า (มาตรา ๖๘)

๖๑. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการ ตุลาการและเป็นผู้ซึ่งไม่มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องในเรื่องนั้นขึ้นอย่างน้อย ๓ คน เพื่อทำการสอบสวนข้าราชการ ตุลาการที่กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่มีโทษถึงไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก (มาตรา ๖๙)

๖๒. กำหนดให้คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุน ข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าการทำความผิดวินัย ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดระยะเวลา ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแต่งตั้ง และเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวน เสร็จแล้ว ให้จัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อประธานศาลฎีกา และส่งรายงานดังกล่าวต่อเลขาธิการ ก.ต. เพื่อดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประจำชั้นศาล เพื่อพิจารณากลับกรองเสนอ ความเห็นภายในระยะเวลาที่ ก.ต. กำหนด (มาตรา ๗๐)

๖๓. กำหนดให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงพอที่เกี่ยวกับอำนาจและ หน้าที่ของกรรมการสอบสวน (มาตรา ๗๑)

๖๔. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาสั่งลงโทษโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้ แต่ต้องให้โอกาสข้าราชการตุลาการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงชี้แจงก่อน และต้องให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประจำชั้นศาลพิจารณาก่อนการเสนอความเห็นและได้รับความเห็นชอบจาก ก.ต. ก่อน (มาตรา ๗๒)

๖๕. กำหนดการสอบสวนข้าราชการตุลาการผู้ที่กระทำผิดวินัยอยู่ก่อนวันโอนให้ ก.ต. ดำเนินการทางวินัยตามหมวดนี้โดยอนุโลม (มาตรา ๗๓)

๖๖. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาสั่งให้ข้าราชการตุลาการพักราชการได้ ถ้าข้าราชการตุลาการผู้นั้นอยู่ในหน้าที่ราชการระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ (มาตรา ๗๔)

๖๗. กำหนดให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยสอบสวนหรือพิจารณาลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้ได้เสมือนข้าราชการตุลาการผู้นั้นยังมิได้พ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งเพราะตาย (มาตรา ๗๕)

ส่วนที่ ๓ การลงโทษ

๖๘. กำหนดโทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ ไล่ออก ปลดออก ให้ออก งดเลื่อนตำแหน่งหรืองดเลื่อนเงินเดือน และภาคทัณฑ์ (มาตรา ๗๖)

๖๙. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาสามารถสั่งลงโทษไล่ออกได้ เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง (มาตรา ๗๗)

๗๐. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาสามารถสั่งลงโทษปลดออกได้ เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะต้องถูกไล่ออกจากราชการ (มาตรา ๗๘)

๗๑. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาสามารถสั่งลงโทษให้ออกได้ เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะต้องถูกปลดออกจากราชการ (มาตรา ๗๙)

๗๑. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาสามารถสั่งลงโทษงดเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนเงินเดือนเป็นเวลาไม่เกิน ๓ ปีได้ ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงถึงขั้นที่จะต้องไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก (มาตรา ๘๐)

๗๒. กำหนดให้ในคำสั่งลงโทษให้แสดงด้วยว่า ผู้รับโทษนั้นกระทำความผิดเรื่องใด ฐานใดในมาตราใด (มาตรา ๘๑)

๗๓. กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษได้ ถ้าปรากฏว่าคำสั่งลงโทษทางวินัยนั้นได้ส่งไปโดยผิดพลาด (มาตรา ๘๒)

๗๔. กำหนดให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยสามารถขอให้ ก.ต. ทบทวนคำสั่งลงโทษทางวินัยได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประจำชั้นศาลได้ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ทราบคำสั่งดังกล่าว (มาตรา ๘๓)

ส่วนที่ ๔ การร้องทุกข์

๗๕. กำหนดให้ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ หรือได้รับความเสียหายจากมติประการอื่นของ ก.ต. ให้ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ได้ภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง หรือได้รับทราบมติของ ก.ต. และคำวินิจฉัยของ ก.ต. ให้เป็นที่สุด (มาตรา ๘๔)

บทเฉพาะกาล

๗๖. กำหนดให้บรรดากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ข้าราชการฝ่ายตุลาการ และข้าราชการธุรการ ให้ถือว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้นอ้างถึงประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองประธาน

ศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม หรือข้าราชการศาลยุติธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๘๕)

๗๗. กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๖)

๗๘. กำหนดให้เลขาธิการ ก.ต. จัดให้มีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๖ (๒) และ (๓) ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๘๗)

๗๙. กำหนดให้ผู้ที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามพระราชบัญญัติต่อไป (มาตรา ๘๘)

๘๐. กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก การปรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งใดในชั้นใดและขั้นเงินเดือนใด เพื่อรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการชั้นใดและขั้นเงินเดือนใดสำหรับตำแหน่งนั้น ให้เป็นไปตามที่ ก.ต. กำหนด และเมื่อปรับเข้าขั้นเงินเดือนและขั้นแล้ว ให้ข้าราชการตุลาการได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการท้ายพระราชบัญญัตินับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๘๙)

๘๑. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้ใดดำรงตำแหน่งใดอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและได้รับเงินเดือนสูงกว่าที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะพึงได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คงได้รับเงินเดือนในอัตราที่ได้รับอยู่ก่อนจนกว่าจะมีการเลื่อนตำแหน่ง (มาตรา ๙๐)

๘๒. กำหนดการปรับอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสให้เข้าขั้นและขั้นเงินเดือนตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่ ก.ต. กำหนด แต่จะกำหนดให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งต่ำกว่าที่รับอยู่เดิมไม่ได้ และเมื่อปรับเข้าขั้นเงินเดือนและขั้นแล้ว ให้ผู้พิพากษาอาวุโสได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการท้ายพระราชบัญญัตินับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๙๑)

๘๓. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ มีอัตราเงินเดือนสูงกว่าตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากประสงค์จะขอกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมที่สูงกว่าให้ ก.ต. ดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์นั้น เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการดำเนินงานของราชการศาลยุติธรรม ก.ต. จะให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไปพลางก่อนก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีเช่นนี้การพิจารณาเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ก.ต. ต้องคำนึงถึงอาวุโสของข้าราชการตุลาการผู้นั้นที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับประกอบด้วย (มาตรา ๙๒)

๘๔. กำหนดให้ผู้ที่เคยเป็นข้าราชการตุลาการหรือดะโต๊ะยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้นั้นเคยเป็นข้าราชการตุลาการหรือดะโต๊ะยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การนับระยะเวลาที่เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการตำแหน่งใดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่ ก.ต. กำหนด (มาตรา ๙๓)

๘๕. กำหนดให้ผู้ที่เคยเป็นดะโต๊ะยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นเป็นดะโต๊ะยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป โดยให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินเดือนดะโต๊ะยุติธรรม และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งดะโต๊ะยุติธรรมท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙๔)

๘๖. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้ใดโอนมาจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ข้าราชการตุลาการผู้นั้นได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งเดิมที่ได้รับอยู่ โดยให้ปรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการผู้นั้นให้เข้ากับอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.ต. กำหนด ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๘๕)

๘๗. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการหรือคณะตุลาการผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัยหรือกรณีที่สมควรให้ออกจากราชการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสอบสวนโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้การสอบสวนนั้นเป็นอันใช้ได้ หรือในกรณีที่ยังสอบสวนไม่เสร็จก็ให้สอบสวนตามกฎหมายนั้นต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ แต่การพิจารณาและการดำเนินการเพื่อลงโทษหรือให้ออกจากราชการ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๘๖)

๘๘. กำหนดให้การใดที่เคยดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและมีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการได้ประการใดให้เป็นไปตามที่ ก.ต. กำหนด ทั้งนี้ ก.ต. อาจมีมติให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ (มาตรา ๘๗)

๘๙. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อได้รับการอบรมจากกระทรวงยุติธรรมและการศึกษาอบรมจากสำนักงานศาลยุติธรรมรวมกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีแล้ว ให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นได้ โดยไม่นำมาตรา ๑๗ วรรคสองมาใช้บังคับ (มาตรา ๘๘)

๙๐. กำหนดให้ผู้ที่ได้ยื่นใบสมัครสอบคัดเลือกหรือทดสอบความรู้เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงถือคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้มีสิทธิสอบคัดเลือกหรือทดสอบความรู้เพื่อรับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลตามพระราชบัญญัตินี้ได้ (มาตรา ๘๙)

๙๑. กำหนดให้ปรับเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับอยู่ก่อนออกจากราชการให้เข้าอัตราหรือขั้นตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่กลับเข้ารับราชการ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาบรรจุบุคคลซึ่งเคยรับราชการและออกจากราชการไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเข้ารับราชการ (มาตรา ๑๐๐)

๙๒. กำหนดให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อกำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ มติ และคำสั่งที่ได้ตราหรือออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีข้อกำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ มติ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน (มาตรา ๑๐๑)

๒. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๑๑๓ ก วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ หน้า ๗

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ครบองค์คณะ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใช้บังคับครบห้าปี ศาลยุติธรรมจึงต้องจัดให้มีผู้พิพากษานั่งพิจารณาพิพากษาคดีครบองค์คณะ แต่เนื่องจากในขณะนี้อัตรากำลังผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลใช้บังคับ ก.ต. อาจมีมติไม่ให้นำระยะเวลาที่ต้องดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การพิจารณาแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น แต่ในการแต่งตั้งต้องเสนอแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และต้องผ่านการประเมินผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต. กำหนด ทั้งนี้ เพื่อรองรับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลครบองค์คณะและเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

กำหนดให้ภายในระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลใช้บังคับและเป็นกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นในทางราชการ ก.ต. อาจมีมติไม่ให้นำระยะเวลาดังกล่าวมาใช้ในการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การพิจารณาแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นก็ได้ แต่ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นต้องเสนอแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและต้องผ่านการประเมินผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต. กำหนด (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๙๘/๑)

๓. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๓๙ ก วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ หน้า ๘

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้มีผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น แต่เนื่องจากปัจจุบันศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์มีปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับศาลฎีกามีภารกิจที่ต้องปฏิบัติหลายประการ โดยเฉพาะการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งต้องมียกองค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาในแต่ละคดีถึงเก้าคน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสมควรให้มีตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา นอกจากนี้ สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราวได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องนอกจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการตามมาตรา ๑๑ ให้มีตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒ วรคหนึ่ง)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการสั่งให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความยินยอมจากข้าราชการตุลาการผู้นั้นด้วย เว้นแต่เป็นกรณีที่หากให้ผู้นั้นอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลนั้นต่อไปจะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษารรคดีของศาลนั้น หรือมีเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามระเบียบที่ ก.ต. กำหนด และเมื่อมีการสั่งในกรณีเช่นนี้แล้ว ให้ประธานศาลฎีกานำเรื่องเข้าขอความเห็นชอบจาก ก.ต. ในการประชุมนัดแรกนับแต่วันมีคำสั่ง (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑ วรคสอง)

๔. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ หน้า ๔

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะยุติธรรมเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละสาม ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละห้า ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการและคณะยุติธรรมเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราและไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ สมควรกำหนดให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และโดยที่ศาลยุติธรรมต้องดำเนินการจัดตั้งศาลจังหวัดเพิ่มขึ้นและต้องจัดให้มีผู้พิพากษานั่งพิจารณาพิพากษาคดีครบองค์คณะแต่เนื่องจากอัตรากำลังผู้พิพากษามีไม่เพียงพอสมควรกำหนดให้ในกรณีมีเหตุผลจำเป็นในทางราชการสามารถแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและต้องผ่านการประเมินผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต. กำหนดได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและยังเป็นการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและรองรับการพิจารณาพิพากษาคดีครบองค์คณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ในกรณีที่สมควรปรับอัตราเงินเดือนของข้าราชการตุลาการและคณะยุติธรรมให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าการปรับอัตราเงินเดือนดังกล่าวเป็นการปรับเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราและไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ การปรับให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ถือว่าบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นบัญชีอัตราเงินเดือน

และเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการปรับเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราดังกล่าว หากทำให้อัตราหนึ่งอัตราใดมีเศษไม่ถึงสิบบาท ให้ปรับตัวเลขเงินเดือนของอัตราดังกล่าวให้เพิ่มขึ้นเป็นสิบบาท และมีให้ถือว่าเป็นการปรับอัตราร้อยละที่แตกต่างกัน (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๗ วรรคสอง)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นให้เสนอแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นในทางราชการ ก.ต. จะมีมติไม่ให้นำระยะเวลาที่ต้องดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลดังกล่าวมาใช้บังคับแก่การพิจารณาแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นก็ได้ แต่ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นต้องเสนอแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและต้องผ่านการประเมินผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต. กำหนด (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗ วรรคสอง)

๓. กำหนดให้ยกเลิกมาตรา ๙๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้ยกเลิกบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรม ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรมท้ายพระราชบัญญัตินี้แทนดังต่อไปนี้

๑) บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรม บัญชี ๑ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒) บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรม บัญชี ๒ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป (มาตรา ๖)

๕. กำหนดให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรมได้รับไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา หรือที่ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวเพิ่มขึ้นในภายหลังก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับการปรับเพิ่มตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการศาลยุติธรรมในมาตรา ๖ และให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวในกรณีนั้นสิ้นสุดลงในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (มาตรา ๗)

๕. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๒ ก วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ หน้า ๙

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในการแต่งตั้งการให้พ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมและช้อยกเว้นในการโยกย้ายข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและองค์ประชุม

ของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๙ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลชั้นต้น ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๓ แต่ในกรณีที่เห็นสมควร ก.ต. จะให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งข้าราชการตุลาการซึ่งได้รับเงินเดือนชั้น ๔ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นก็ได้ ในกรณีเช่นว่านั้น ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าที่ได้รับอยู่เดิม (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ (๓) (ก))

๒. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการพิจารณาให้ความเห็นชอบของ ก.ต. ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถความรับผิดชอบ ประวัติและผลงานการปฏิบัติราชการ การอุทิศตนแก่ทางราชการและพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ และให้นำความเห็นในเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประจำชั้นศาลตามมาตรา ๔๗ วรรคสอง มาประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ให้ถือว่าการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการหาเสียง เพื่อให้ข้าราชการตุลาการลงคะแนนหรือดเว้นลงคะแนนเลือกบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการใด ๆ เป็นการไม่ถือและปฏิบัติตามจริยธรรมของข้าราชการตุลาการ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗ วรรคสี่)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการตุลาการตามมาตรา ๑๗ จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากข้าราชการตุลาการผู้นั้น เว้นแต่เป็นการโยกย้ายแต่งตั้งตามวาระการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น เป็นกรณีที่ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือตกเป็นจำเลยในคดีอาญา เป็นกรณีที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่ ก.ต. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.ต.” ประกอบด้วย

๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

๒) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในชั้นศาลของตนเอง ดังนี้

(ก) ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกาในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนหกคน

(ข) ศาลอุทธรณ์ ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจำนวนสี่คน

(ค) ศาลชั้นต้น ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลชั้นต้นในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จำนวนสองคน

๓) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งวุฒิสภาเลือกจากบุคคลที่ไม่เป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๙

สำหรับข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามมาตรา ๑๑ วรรคสองหรือผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการในศาลอื่นตามมาตรา ๒๑ ให้มีสิทธิเลือกและได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในชั้นศาลซึ่งข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีเงินเดือนอยู่ในชั้นศาลนั้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง

ส่วนผู้พิพากษาอาวุโสให้มีสิทธิเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในชั้นศาลที่ตนปฏิบัติหน้าที่แต่ไม่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ไม่มีกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง (๓) หรือมีแต่ไม่ครบสองคน ถ้ากรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้ความเห็นชอบ ให้กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมเท่าที่มีอยู่เป็นคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (มาตรา ๗ เพิ่มมาตรา ๔๖ วรรคสอง)

๖. กำหนดให้ประธานศาลฎีกาดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๖ (๒) และ (๓) ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้วแต่กรณี และให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๘)

๖. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๘๓ ก วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ ประธานศาลฎีกา

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการกำหนดให้มีให้นำทบัพัญญัติเกี่ยวกับการพ้นจากราชการไปใช้บังคับแก่ข้าราชการบางประเภทซึ่งรวมถึงข้าราชการตุลาการ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการไว้เป็นการทั่วไป สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ทั่วไปโดยให้ข้าราชการตุลาการทุกตำแหน่งพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ (มาตรา ๓ เพิ่มมาตรา ๘/๑)

๒. กำหนดให้ข้าราชการตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง (๓))

๓. กำหนดให้เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ มิให้นำมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากราชการของข้าราชการตุลาการอีกต่อไป (มาตรา ๕)

ธิดารัตน์ อุณจันทร์ / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒ ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสไม่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิใน ก.อ.”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๔) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๔) เป็นกรรมการอัยการโดยตำแหน่ง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส หรือพ้นจากตำแหน่งข้าราชการอัยการ ในกรณีที่เป็นกรรมการอัยการตามมาตรา ๑๘ (๓) (ก)”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๙ ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีขึ้นไปในปีงบประมาณใดอาจขอไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสได้ หากเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปีในปีงบประมาณก่อนปีงบประมาณที่จะขอไปดำรงตำแหน่ง โดยให้แจ้งเป็นหนังสือต่ออัยการสูงสุดไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนเริ่มปีงบประมาณที่จะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส

ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีในปีงบประมาณใด ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการตามมาตรา ๕๖”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

“มาตรา ๓๙/๑ ข้าราชการอัยการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบห้าปีในปีงบประมาณใด ให้ ก.อ. จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการในปีงบประมาณนั้น แล้วเสนอผลการประเมินให้ ก.อ. พิจารณาประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งตามมาตรา ๓๒ อีกไม่ได้ รวมทั้งไม่อาจเป็นผู้รักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทน”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๙ ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสผู้ใดเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดวาระ

มาตรา ๑๐ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่ข้าราชการอัยการที่ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสหรือผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ให้อัยการสูงสุดรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสเพื่อทำหน้าที่ในทางวิชาชีพ พนักงานอัยการโดยไม่ดำรงตำแหน่งด้านบริหารจนกว่าจะพ้นจากราชการ นอกจากนั้น สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการอาวุโสให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีหลักการ คือ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้อัยการอาวุโสไม่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิใน ก.อ. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒) กำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๘ (๓) (ก) พ้นจากตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๔)) กำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีในปีงบประมาณใดพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ และยกเลิกมาตรา ๑๐๔) กำหนดให้ ก.อ. จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปี (เพิ่มมาตรา ๓๙/๑) และเหตุผล คือ โดยที่ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของข้าราชการอัยการในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ซึ่งไม่เหมาะสมกับข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุเกินหกสิบห้าปี จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ นอกจากนั้น สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการอาวุโสให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สภานิติบัญญัติแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยในวาระที่หนึ่ง มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๑๙ คนพิจารณารายละเอียด กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน กำหนดเวลาปฏิบัติงานภายใน ๖๐ วัน ต่อมาในคราวประชุมสภาฯ ครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมลงมติให้ขยายเวลาปฏิบัติงานออกไปอีก ๖๐ วัน เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาแล้วเสร็จเสนอรายงานต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมพิจารณารายละเอียดในวาระที่สอง และลงมติในวาระที่สาม เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย พร้อมทั้งเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, http://www.senate.go.th/bill/bk_data/303-3.pdf)

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ คือ

๑. แก้ไขเพิ่มเติมเหตุผล เป็นดังนี้ “เหตุผล โดยที่มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสเพื่อทำหน้าที่ในทางวิชาชีพพนักงานอัยการโดยไม่ดำรงตำแหน่งด้านบริหารจนกว่าจะพ้นจากราชการ นอกจากนั้น สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการอาวุโสให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒. การประเมินสมรรถภาพเป็นมาตรการสำคัญในการตรวจสอบและดูแลให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอยู่ในสถานะที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ การกำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบ ๖๕ ปี ต้องเข้ารับการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็เป็นหลักประกันว่าข้าราชการอัยการผู้นั้นถึงแม้จะมีอายุมากแต่ก็ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์ ไม่แตกต่างจากที่ผ่านมา ทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงสามารถอำนวยความสะดวก

ในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการประเมินสมรรถภาพจึงควรที่จะมีการประเมินอย่างรอบด้านทั้งทางร่างกายซึ่งนอกจากการตรวจร่างกายโดยทั่วไปแล้ว ควรมีการตรวจความสามารถด้านการฟังและสายตา และการตรวจประเมินด้านสุขภาพจิต โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างเที่ยงตรงและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๓. ด้วยองค์การอัยการมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกและบังคับใช้กฎหมายซึ่งในการปฏิบัติงาน พนักงานอัยการต้องมีความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจต่าง ๆ ดังนั้น การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ว่าการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการหาเสียงเพื่อให้ข้าราชการอัยการลงคะแนนหรืองดเว้นลงคะแนนเลือกบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายอัยการ ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่ได้แก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานอัยการสูงสุดควรออกหลักเกณฑ์ในลักษณะดังกล่าวเพื่อใช้บังคับไปพลางก่อน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุดรับข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสม ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาดำเนินการตามข้อสังเกต คือ (๑) ประเด็นเกี่ยวกับการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการที่มีอายุครบหกสิบห้าปี เป็นหลักการที่ต้องกำหนดไว้ในกรอบระเบียบคณะกรรมการอัยการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพข้าราชการอัยการในปีงบประมาณซึ่งจะมีอายุครบหกสิบห้าปี ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส โดยให้มีการทดสอบสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ (๒) ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ว่าการกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการหาเสียงในการเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ถือเป็นการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายอัยการ ได้นำมากำหนดไว้ในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, http://www.senate.go.th/bill/bk_data/303-7.pdf)

ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ รายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๕ ก วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ อัยการสูงสุด

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ และมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น รวมทั้งบัญญัติให้มีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้พนักงานอัยการ ดำรงตำแหน่งได้จนถึงอายุครบเจ็ดสิบปี ในการนี้สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับ

สมควรนำหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส รวมทั้งอัตราเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการอัยการ มากำหนดรวมไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายเกี่ยวกับข้าราชการประเภทต่าง ๆ และเพื่อให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายอัยการมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ ลักษณะ และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๑๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. ยกเลิกกฎหมาย ๑๓ ฉบับ ดังนี้ (มาตรา ๓)

๑.๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑

๑.๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๔

๑.๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑

๑.๕ ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๙ เรื่อง การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

๑.๖ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๘

๑.๘ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕

๑.๙ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๕ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙

๑.๑๐ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๓

๑.๑๑ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๑๒ พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ

๑.๑๓ พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. กำหนดบทนิยาม คำว่า “ข้าราชการฝ่ายอัยการ” และ “ก.อ.” (มาตรา ๔)

๓. บททั่วไป (ลักษณะ ๑)

๓.๑ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ข้าราชการอัยการ และข้าราชการธุรการ (มาตรา ๖)

๓.๒ กำหนดให้นำระบบบัญชีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการมาใช้กับข้าราชการอัยการโดยอนุโลม (มาตรา ๗)

๓.๓ กำหนดการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง การรับเงินเดือน การรับเงินประจำตำแหน่ง การปรับขึ้นตำแหน่งของเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการธุรการ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๘)

๓.๔ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวในหลักเกณฑ์เดียวกันกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๙)

๓.๕ กำหนดให้ข้าราชการที่สอบคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการอัยการ หากประสงค์จะโอนมาบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วยเพื่อนับเวลาราชการอัยการ ก็ให้กระทำได้โดยสำนักงานอัยการสูงสุดทำความตกลงกับเจ้าสังกัด (มาตรา ๑๐)

๓.๖ กำหนดให้บำเหน็จบำนาญของข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา ๑๑)

๓.๗ กำหนดให้เครื่องแบบ และการแต่งกายของข้าราชการฝ่ายอัยการ การกำหนดให้มีตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายใดเพื่อใช้ในการบริหารราชการสำนักงานอัยการสูงสุด ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๑๒)

๓.๘ กำหนดให้วันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี และวันหยุดประจำปีของข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๑๓)

๓.๙ กำหนดให้ประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายอัยการให้เป็นไปตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของ ก.อ. (มาตรา ๑๔)

๓.๑๐ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม แต่ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ และต้องไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง (มาตรา ๑๕)

๓.๑๑ กำหนดให้การเพิ่มพูนประสิทธิภาพและการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติราชการ การปฏิบัติระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา การให้ไปศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัย การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด (มาตรา ๑๖)

๓.๑๒ กำหนดให้ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นไปตามที่ ก.อ. กำหนด ให้ ก.อ. ทำเป็นระเบียบ ข้อกำหนด หรือประกาศ ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๗)

๔. คณะกรรมการอัยการ (ลักษณะ ๒)

๔.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการอัยการคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.อ.” ประกอบด้วย อัยการสูงสุดเป็นประธาน รองอัยการสูงสุดตามลำดับอาวุโสจำนวนไม่เกินสี่คนเป็นกรรมการอัยการโดยตำแหน่ง กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภাজำนวนสองคนและคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนหนึ่งคน และกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการงบประมาณ ด้านการพัฒนาองค์กรหรือด้านการบริหารจัดการ และให้ ก.อ. แต่งตั้งข้าราชการอัยการเป็นเลขานุการ ก.อ. (มาตรา ๑๘)

๔.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๘ (๔) และ (๕) (มาตรา ๑๙)

๔.๓ กำหนดให้วุฒิสภាตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่เห็นสมควรจำนวนสองเท่าของกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะต้องเลือกต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาเลือกต่อไป (มาตรา ๒๐)

๔.๔ กำหนดให้อัยการสูงสุดดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุต้องเลือก ตามวิธีการที่ ก.อ. ประกาศกำหนด (มาตรา ๒๑)

๔.๕ กำหนดให้กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับเลือกหรือแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (มาตรา ๒๓)

๔.๖ กำหนดให้ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการอัยการว่างลง ถ้ายังมีกรรมการอัยการพอที่จะเป็นองค์ประชุม ให้กรรมการอัยการที่เหลืออยู่ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ต่อไปได้ (มาตรา ๒๔)

๔.๗ กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา ๒๕)

๔.๘ กำหนดให้การประชุม ก.อ. ต้องมีกรรมการอัยการมาประชุมไม่น้อยกว่าแปดคนจึงเป็นองค์ประชุม (มาตรา ๒๖)

๔.๙ กำหนดให้ในการประชุมของ ก.อ. ถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับกรรมการอัยการผู้ใดโดยเฉพาะ ผู้นั้นไม่มีสิทธิอยู่ในที่ประชุม แต่ให้นับผู้นั้นเป็นองค์ประชุมด้วย (มาตรา ๒๗)

๔.๑๐ กำหนดให้หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมนาคุณ เบี้ยประชุม หรือค่าตอบแทนของ ก.อ. รวมทั้งอนุกรรมการ บุคคล และคณะบุคคลที่ ก.อ. แต่งตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๒๘)

๔.๑๑ กำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นผู้เสนอเรื่องต่อ ก.อ. แต่กรรมการอัยการคนหนึ่งคนใดจะเสนอเรื่องที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ ก.อ. เพื่อให้ ก.อ. พิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.อ. กำหนดก็ได้ (มาตรา ๒๙)

๔.๑๒ กำหนดอำนาจและหน้าที่ของ ก.อ. (มาตรา ๓๐)

๔.๑๓ กำหนดให้ ก.อ. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการ (มาตรา ๓๑)

๕. ข้าราชการอัยการ (ลักษณะ ๓)

๕.๑ การบรรจุ การแต่งตั้ง และการเลื่อนขั้นเงินเดือน (หมวด ๑ ของลักษณะ ๓)

๑) กำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการอัยการมี ๘ ชั้น (มาตรา ๓๒)

๒) กำหนดให้มีตำแหน่งอัยการอาวุโสด้วย (มาตรา ๓๓)

๓) กำหนดหลักเกณฑ์การได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการอัยการ (มาตรา ๓๔)

๔) กำหนดให้การบรรจุบุคคลเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยให้อัยการสูงสุดเป็นผู้สั่งโดยวิธีการสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้ หรือการคัดเลือกพิเศษ โดยให้ผู้ได้รับบรรจุได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของชั้น ๑ (มาตรา ๓๕)

๕) กำหนดให้อัยการผู้ช่วยที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วยจะต้องได้รับการอบรมจากสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผลของการอบรมเป็นที่พอใจของ ก.อ. ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย (มาตรา ๓๖)

๖) กำหนดให้ก่อนเข้ารับหน้าที่ อัยการประจำกองและอัยการจังหวัดผู้ช่วยต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ (มาตรา ๓๗)

๗) กำหนดให้ประธาน ก.อ. เสนอ ก.อ. โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ประวัติการปฏิบัติราชการ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลนั้นเทียบกับงานในตำแหน่งข้าราชการอัยการที่จะได้รับแต่งตั้งนั้น ๆ เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง (มาตรา ๓๘)

๘) กำหนดให้ข้าราชการอัยการที่มีอายุครบหกสิบปีขึ้นไป หากประสงค์จะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสในปับประมาณใด ให้แจ้งเป็นหนังสือต่ออัยการสูงสุดไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนเริ่มปับประมาณนั้น (มาตรา ๓๙)

๙) กำหนดให้อัยการสูงสุดเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการอัยการอาวุโสต่อ ก.อ. เพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อ ก.อ. ให้ความเห็นชอบแล้วจึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง (มาตรา ๔๑)

๑๐) กำหนดให้การแต่งตั้งข้าราชการอัยการให้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ ให้ประธาน ก.อ. เป็นผู้เสนอ โดยคำนึงถึงอาวุโส ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ประวัติการปฏิบัติราชการ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลนั้น (มาตรา ๔๒)

๑๑) กำหนดให้อธิบดีอัยการ อธิบดีอัยการภาค รองอธิบดีอัยการ รองอธิบดีอัยการภาค อัยการพิเศษฝ่าย อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ อัยการผู้เชี่ยวชาญ อัยการจังหวัด อัยการจังหวัดประจำสำนักงาน อัยการสูงสุด อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด รองอัยการจังหวัด และอัยการประจำกอง ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๓)

๑๒) กำหนดให้การโอนข้าราชการอัยการไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการโดยให้ได้รับเงินเดือนไม่สูงกว่าในขณะที่ย้ายให้อัยการสูงสุดส่งได้เมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นยินยอมและ ก.อ. เห็นชอบ (มาตรา ๔๔)

๑๓) กำหนดให้การโอนข้าราชการตุลาการมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการอัยการอาจทำได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ (มาตรา ๔๕)

๑๔) กำหนดให้อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งบรรจุข้าราชการอัยการผู้ที่พ้นจากตำแหน่งข้าราชการไปโดยมิได้มีความผิดหรือมีมลทินหรือมัวหมองในราชการได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ (มาตรา ๔๖)

๑๕) กำหนดให้ ก.อ. สามารถจะปรับอัตราเงินเดือนของข้าราชการอัยการให้เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ถ้า ก.อ. เห็นว่าการไปรับราชการหรือไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นเป็นประโยชน์ต่อราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด (มาตรา ๔๗)

๑๖) กำหนดให้ข้าราชการอัยการผู้ที่ไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเมื่อผู้นั้นพ้นจากราชการทหาร และประสงค์จะกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการอัยการ ให้ยื่นคำขอภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร และให้อัยการสูงสุดสั่งบรรจุได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ (มาตรา ๔๘)

๕.๒ การสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้ และการคัดเลือกพิเศษ (หมวด ๒ ของลักษณะ ๓)

๑) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย (มาตรา ๔๙)

๒) กำหนดคุณสมบัติและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายของผู้สมัครสอบคัดเลือกตามมาตรา ๔๙ หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครสอบคัดเลือกให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๕๐)

๓) กำหนดคุณสมบัติและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายของผู้สมัครทดสอบความรู้ตามมาตรา ๔๙ หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครทดสอบความรู้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๕๑)

๔) กำหนดคุณสมบัติและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษตามมาตรา ๔๙ หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครคัดเลือกพิเศษ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๕๒)

๕) กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ ก.อ. เพื่อมีมติให้จัดให้มีการสอบคัดเลือกการทดสอบความรู้ หรือการคัดเลือกพิเศษ (มาตรา ๕๓)

๖) กำหนดให้ผู้สอบคัดเลือกที่ได้คะแนนสูงได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยก่อน หากได้คะแนนเท่ากันให้จับสลากเพื่อจัดลำดับในระหว่างผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันนั้น (มาตรา ๕๔)

๕.๓ การพ้นจากตำแหน่ง (หมวด ๓ ของลักษณะ ๓)

๑) กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ (มาตรา ๕๕)

๒) กำหนดให้ข้าราชการอัยการที่มีอายุครบเจ็ดสิบปีแล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ข้าราชการอัยการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปี (มาตรา ๕๖)

๓) กำหนดให้อัยการสูงสุดด้วยความเห็นชอบของ ก.อ. สั่งให้ข้าราชการอัยการออกจากราชการถ้าปรากฏว่าข้าราชการอัยการผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๙ หรือขาดคุณวุฒิหรือมิได้ประกอบวิชาชีพหรือไม่มีประสบการณ์ตามมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ หรือมาตรา ๕๒ แล้วแต่กรณี (มาตรา ๕๗)

๔) กำหนดให้ข้าราชการอัยการผู้ที่ประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งเพื่อให้อัยการสูงสุดเป็นผู้พิจารณา เมื่ออัยการสูงสุดสั่งอนุญาตแล้วให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง และในกรณีที่อัยการสูงสุดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อ ก.อ. เพื่อให้ ก.อ. เป็นผู้พิจารณา (มาตรา ๕๘)

๕) กำหนดให้อัยการสูงสุดสามารถให้ข้าราชการอัยการออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุรับราชการนานตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ด้วยความเห็นชอบของ ก.อ. (มาตรา ๕๙)

๖. วินัย การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ (ลักษณะ ๔)

๖.๑ วินัย (หมวด ๑ ของลักษณะ ๔)

๑) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนจักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔ แห่งลักษณะนี้ (มาตรา ๖๐)

๒) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ (มาตรา ๖๑)

๓) กำหนดให้ข้าราชการอัยการจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่ได้ (มาตรา ๖๒)

๔) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๖๓)

๕) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความระมัดระวัง มิให้เสียหายแก่ราชการ และด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา ๖๔)

๖) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา (มาตรา ๖๕)

๗) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ (มาตรา ๖๖)

๘) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องไม่ประกอบวิชาชีพหรือดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ (มาตรา ๖๗)

๙) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องไม่ประพฤติตนเป็นคนเสเพล มีหนี้สินรุงรัง เสพของมีเงินมาจนไม่สามารถครองสติได้ เล่นการพนันเป็นอาชญา กระทำความผิดอาญา หรือกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วหรือกระทำการอื่นใดอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ (มาตรา ๖๘)

๑๐) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องสุภาพเรียบร้อยและห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด (มาตรา ๖๙)

๑๑) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการและต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ (มาตรา ๗๐)

๑๒) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ (มาตรา ๗๑)

๑๓) กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องรักษาความลับของทางราชการ (มาตรา ๗๒)

๑๔) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่รู้ว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยแล้วไม่จัดการสอบสวนพิจารณาและดำเนินการลงโทษตามอำนาจและหน้าที่ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำความผิดวินัย (มาตรา ๗๓)

๖.๒ การดำเนินการทางวินัย (หมวด ๒ ของลักษณะ ๔)

๑) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจดำเนินการสอบสวนขั้นต้นข้าราชการอัยการผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำความผิดวินัย (มาตรา ๗๔)

๒) กำหนดให้ในกรณีที่ผลสอบสวนขั้นต้นปรากฏว่ามีมูลเป็นกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชารายงานประธาน ก.อ. และให้ ก.อ. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอย่างน้อยสามคนเพื่อทำการสอบสวน (มาตรา ๗๕)

๓) กำหนดให้คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเท่าที่มีอยู่ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๗๖)

๔) กำหนดให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อ ก.อ. เพื่อพิจารณาต่อไป และให้ประธาน ก.อ. มีคำสั่งให้เป็นไปตามมติของ ก.อ. (มาตรา ๗๗)

๕) กำหนดให้กรรมการสอบสวนตามมาตรา ๗๕ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๗๘)

๖) กำหนดให้ประธาน ก.อ. โดยความเห็นชอบของ ก.อ. จะพิจารณาสั่งลงโทษข้าราชการอัยการผู้ที่กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่ ก.อ. กำหนด โดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้ (มาตรา ๗๙)

๗) กำหนดให้อัยการสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.อ. จะสั่งให้ข้าราชการอัยการพักราชการก็ได้ ถ้าปรากฏว่าข้าราชการอัยการผู้นั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญา ที่มีไต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ (มาตรา ๘๐)

๘) กำหนดให้ดำเนินการสอบสวนหรือพิจารณาเพื่อลงโทษ หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งข้าราชการอัยการผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา หรือถูกฟ้องคดีอาญา ต้องเริ่มดำเนินการภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันและดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามร้อยหกสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ถ้าผลการสอบสวนหรือพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ (มาตรา ๘๑)

๙) กำหนดให้การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษทางวินัยสำหรับอัยการสูงสุดและรองอัยการสูงสุด ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ ก.อ. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๘๒)

๖.๓ การรักษาราชการและจรรยา (หมวด ๓ ของลักษณะ ๔)

กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ (มาตรา ๘๓)

๖.๔ การลงโทษ (หมวด ๔ ของลักษณะ ๔)

๑) กำหนดโทษผิดวินัยมี ๕ สถาน คือ ไล่ออก ปลดออก ให้ออก งดการเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนขั้นหรือขึ้นเงินเดือน และภาคทัณฑ์ (มาตรา ๘๔)

๒) กำหนดโทษการไล่ออกนั้น ก.อ. จะมีมติให้ลงโทษเมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๕)

๓) กำหนดโทษการปลดออกนั้น ก.อ. จะมีมติให้ลงโทษได้เมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะต้องถูกไล่ออกจากราชการ (มาตรา ๘๖)

๔) กำหนดโทษการให้ออกนั้น ก.อ. จะมีมติให้ลงโทษได้เมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะต้องถูกปลดออก และให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ (มาตรา ๘๗)

๕) กำหนดโทษในกรณีข้าราชการอัยการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาจะเสนอ ก.อ. เพื่อมีมติลงโทษงดการเลื่อนตำแหน่งหรืองดเลื่อนขั้นหรือขั้นเงินเดือน เป็นเวลาไม่เกินสามปี หรือลงโทษภาคทัณฑ์โดยจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ เมื่อ ก.อ. พิจารณาเห็นสมควรลงโทษสถานใด ก็ให้ประธาน ก.อ. สั่งตามมตินั้น (มาตรา ๘๘)

๖) กำหนดให้ในคำสั่งลงโทษ ให้แสดงว่าผู้รับโทษนั้นกระทำความผิดวินัยในกรณีใดตามมาตราใด (มาตรา ๘๙)

๗) กำหนดให้ข้าราชการอัยการผู้ใดถูกสั่งลงโทษแล้ว หากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของประธาน ก.อ. หรืออัยการสูงสุด ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งของประธาน ก.อ. หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี (มาตรา ๙๐)

๗. ข้าราชการธุรการ (ลักษณะ ๕)

๗.๑ บททั่วไป (หมวด ๑ ของลักษณะ ๕)

๑) กำหนดคุณสมบัติทั่วไปและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการธุรการ (มาตรา ๙๑)

๒) กำหนดให้การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่ง รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษบุคคลนั้น จะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าว และประโยชน์ของทางราชการด้วย (มาตรา ๙๒)

๗.๒ การสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้ง (หมวด ๒ ของลักษณะ ๕)

๑) กำหนดให้การสรรหาเพื่อให้ได้บุคคลมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการธุรการ อาจทำได้โดยวิธีการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือคัดเลือก ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๙๓)

๒) กำหนดให้ในกรณีมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง สำนักงานอัยการสูงสุดจะบรรจุบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญสูงเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ หรือทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๙๔)

๓) กำหนดให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการธุรการตำแหน่งใด ต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๙๕)

๔) กำหนดให้การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการธุรการ และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งให้อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง (มาตรา ๙๖)

๕) กำหนดการโอนข้าราชการธุรการไปบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตามกฎหมายอื่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือการโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นมาบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการธุรการ (มาตรา ๙๗)

๖) กำหนดการบรรจุข้าราชการธุรการที่ได้ออกจากราชการไปเนื่องจากถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (มาตรา ๙๘)

๗) กำหนดการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การให้ผู้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการออกจากราชการ การสั่งให้ผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือมีลักษณะต้องห้ามออกจากราชการ การย้าย การโอน การเลื่อนตำแหน่ง การสั่งให้ประจำส่วนราชการ การเยียวยาแก้ไข หรือการดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลปกครองให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด (มาตรา ๙๙)

๘) กำหนดหลักเกณฑ์การสมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการธุรการของพนักงานส่วนท้องถิ่น ข้าราชการธุรการ หรือข้าราชการตามกฎหมายอื่นซึ่งไม่ใช่ข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ออกจากงานหรือออกจากราชการไปแล้ว (มาตรา ๑๐๐)

๗.๓ การพัฒนาคุณภาพในการดำเนินคดี (หมวด ๓ ของลักษณะ ๕)

กำหนดให้มีตำแหน่งเจ้าพนักงานคดี ซึ่งเป็นข้าราชการธุรการที่มีความรู้และประสบการณ์ในทางกฎหมายและงานคดี เพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการในด้านการดำเนินคดีตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด เพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพในการดำเนินคดีของสำนักงานอัยการสูงสุด (มาตรา ๑๐๑)

๗.๔ วินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ (หมวด ๔ ของลักษณะ ๕)

กำหนดให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๑๐๒)

๗.๕ การรักษাজริยธรรมและจรรยา (หมวด ๕ ของลักษณะ ๕)

กำหนดให้ข้าราชการธุรการต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ (มาตรา ๑๐๓)

๘. บทเฉพาะกาล

๘.๑ กำหนดให้ภายในระยะสิบปีแรกนับแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ มีให้นำมาตรา ๕๖ มาใช้บังคับกับข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ และในปีถัด ๆ ไป โดยให้ข้าราชการอัยการพ้นจากราชการเป็นลำดับในแต่ละปีต่อเนื่องกันไปตามระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ (มาตรา ๑๐๔)

๘.๒ กำหนดให้คณะกรรมการอัยการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการอัยการตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๘ (๓) และ (๔) ครบถ้วนแล้ว ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๐๕)

๘.๓ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นข้าราชการฝ่ายอัยการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๐๖)

๘.๔ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการผู้ใดกระทำความผิดวินัยในขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ใช้บังคับ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ดำเนินการใดแล้ว ถ้าการสั่งและการดำเนินการนั้นได้กระทำไปโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ให้ถือว่าเป็นอันสมบูรณ์ ถ้ากรณียังค้างระหว่างการสอบสวนก็ให้ดำเนินการ

สอบสวนตามกฎหมายนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ แต่การพิจารณาและการส่งลงโทษให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๐๗)

๘.๕ กำหนดให้ข้าราชการฝ่ายอัยการผู้ใดอยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรืออยู่ระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าข้าราชการฝ่ายอัยการผู้นั้นถูกสั่งให้พักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๐๘)

๘.๖ กำหนดให้ผู้ที่ได้ยื่นใบสมัครสอบคัดเลือกหรือทดสอบความรู้เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงถือคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ (มาตรา ๑๐๙)

๘.๗ กำหนดมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับกับข้าราชการอัยการซึ่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการประจำกอง หรืออัยการจังหวัดผู้ช่วยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๑๐)

๘.๘ กำหนดให้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาบรรจุบุคคลซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการอัยการและออกจากราชการไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเข้ารับราชการให้ปรับเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับอยู่ก่อนออกจากราชการให้เข้ากับอัตราหรือขั้นตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่กลับเข้ารับราชการ (มาตรา ๑๑๑)

๘.๙ กำหนดให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่ได้ออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการและกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน (มาตรา ๑๑๒)

๒. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๓ ก วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ หน้า ๓๒

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ อัยการสูงสุด

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสเพื่อทำหน้าที่ในทางวิชาชีพพนักงานอัยการโดยไม่ดำรงตำแหน่งด้านบริหารจนกว่าจะพ้นจากราชการ นอกจากนั้น สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการอาวุโสให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๑ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสไม่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอัยการ (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๒)

๒. กำหนดให้กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นกรรมการอัยการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการอัยการ ต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๔))

๓. กำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีขึ้นไปในปิงบประมาณใดอาจขอไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสได้ หากเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปี ในปิงบประมาณก่อนปิงบประมาณที่จะขอไปดำรงตำแหน่ง โดยให้แจ้งเป็นหนังสือต่ออัยการสูงสุด ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนเริ่มปิงบประมาณที่จะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส และให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีในปิงบประมาณใดให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อสิ้นปิงบประมาณนั้น และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ เมื่อสิ้นปิงบประมาณที่ข้าราชการอัยการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีตามมาตรา ๕๖ (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

๔. กำหนดให้คณะกรรมการอัยการจัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบห้าปี และเสนอผลการประเมินให้คณะกรรมการอัยการพิจารณาประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา ๖ เพิ่มมาตรา ๓๙/๑)

๕. กำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส ไม่สามารถดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งของข้าราชการอัยการตามมาตรา ๓๒ และไม่อาจเป็นผู้รักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งดังกล่าว (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๐ วรรคสอง)

๖. กำหนดให้ยกเลิกบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๐๔ เกี่ยวกับกรณีให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบปีในระยะสิบปีแรกนับแต่ปิงบประมาณ ๒๕๕๑ พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ไปตามลำดับในแต่ละปี และไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ โดยแก้ไขเพิ่มเติมให้ข้าราชการอัยการซึ่งมีอายุครบหกสิบห้าปีในปิงบประมาณใดให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่อสิ้นปิงบประมาณนั้น และให้ไปดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสจนกว่าจะพ้นจากราชการ (มาตรา ๘)

๗. บทเฉพาะกาลรองรับ โดยกำหนดให้ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส ที่เป็นกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอัยการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดวาระ (มาตรา ๙) และกำหนดมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับแก่ข้าราชการอัยการที่ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสหรือผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๑๐)

วนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการในพระองค์

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการในพระองค์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พระราชกฤษฎีกา” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๔ การจัดระเบียบบริหารราชการในพระองค์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย
ตามพระราชบัญญัตินี้

การจัดระเบียบราชการในพระองค์และการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์ และสถานภาพ
ของข้าราชการในพระองค์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ส่วนราชการในพระองค์ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และไม่เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายอื่นใด ทั้งนี้ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้ หรือในพระราชกฤษฎีกา

ส่วนราชการในพระองค์ส่วนราชการใดจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลให้ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย บรรดาบทกฎหมายใดที่บัญญัติถึงคำว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิให้หมายความรวมถึง ข้าราชการในพระองค์ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้หรือในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕ ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้แก่ส่วนราชการ ในพระองค์เพื่อปฏิบัติการกิจด้านต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้ส่วนราชการในพระองค์มีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์ หรือดำเนินการอื่นใด เกี่ยวกับทรัพย์สินของส่วนราชการในพระองค์เพื่อให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

รายได้ของส่วนราชการในพระองค์ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ทรัพย์สินของส่วนราชการในพระองค์ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความ ขึ้นอ้างกับทรัพย์สินของส่วนราชการในพระองค์มิได้

ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สนับสนุนภารกิจของส่วนราชการในพระองค์ตามที่ได้รับแจ้ง จากส่วนราชการในพระองค์

มาตรา ๖ เมื่อพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับแล้ว ให้ยกเลิก

(๑) มาตรา ๔๖ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) ลักษณะ ๕ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และมาตรา ๑๒๗ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) มาตรา ๑๐ (๓) และ (๔) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๔/๑ และมาตรา ๔๒ (๖) (๗) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๗ เมื่อพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับแล้ว

(๑) ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน และเงินงบประมาณ ของสำนักราชเลขาธิการและสำนักพระราชวังตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ที่มีอยู่ ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นของส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้โอนข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงานอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสำนักราชเลขาธิการและ สำนักพระราชวัง ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นข้าราชการในพระองค์ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๒) ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ และทรัพย์สิน ของกรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นของส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้โอนอัตรากำลังพล และข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในกรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นอัตรากำลังพล และข้าราชการในพระองค์หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในส่วนราชการในพระองค์ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ส่วนเงินงบประมาณ สิทธิ และหนี้สินของกรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ให้โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม เพื่อประโยชน์ของส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เว้นแต่จะมีพระราชวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

(๓) ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ของหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ กระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นของส่วนราชการในพระองค์ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้โอนอัตรากำลังพล และข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ กระทรวงกลาโหม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นอัตรากำลังพล และข้าราชการในพระองค์หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ของสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นของส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้โอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของข้าราชการตำรวจในสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ ไปเป็นตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของข้าราชการในพระองค์ในส่วนราชการในพระองค์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการได้รับบำเหน็จบำนาญ ให้ถือว่าข้าราชการในพระองค์เป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี แต่การพ้นจากราชการให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชกฤษฎีกาจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การรับบำเหน็จบำนาญ การรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของข้าราชการในพระองค์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๙ ในวาระเริ่มแรก การใดที่สำนักราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง และกรมราชองครักษ์ หรือหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ กระทรวงกลาโหม และสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในระหว่างการดำเนินการหรือเคยดำเนินการได้ตามกฎหมาย เมื่อได้โอนมาเป็นของส่วนราชการในพระองค์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ยังคงดำเนินการต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่จะมีพระราชวินิจฉัยหรือมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ดำเนินการเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สำนักราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง และกรมราชองครักษ์และหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ กระทรวงกลาโหม เป็นส่วนราชการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับราชการในพระองค์และพระราชกรณียกิจขององค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งต้องถวายงานตามโบราณราชประเพณีและพระราชอัธยาศัย การปฏิบัติราชการจึงแตกต่างจากส่วนราชการของฝ่ายบริหารทั่วไป กรณีจึงสมควรกำหนดฐานะของส่วนราชการดังกล่าวขึ้นใหม่ ให้เป็นส่วนราชการในพระองค์โดยปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ มีการจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลเป็นการเฉพาะให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เพื่อให้การบริหารราชการในพระองค์เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของราชการในพระองค์ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” “พนักงานเจ้าหน้าที่” และ “ราชการส่วนท้องถิ่น” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

- (๑) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๒) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
- (๓) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๔) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๕) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (๖) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า

- (๑) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๒) ปลัดเทศบาลและรองปลัดเทศบาล สำหรับในเขตเทศบาล
- (๓) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๔) ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขตและผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๕) ปลัดเมืองพัทยาและรองปลัดเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (๖) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นและรองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง เว้นแต่การออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงปริมาณสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ระยะเวลาการเก็บ ลักษณะการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย รวมทั้งต้นทุนและความคุ้มค่าในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ก็ได้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๓/๑ การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มาตรา ๓๔/๑ มาตรา ๓๔/๒ มาตรา ๓๔/๓ และมาตรา ๓๔/๔ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

“หมวด ๓/๑

การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

มาตรา ๓๔/๑ การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การมอบให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการดังกล่าว มิให้ถือว่าเป็นการร่วมลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ แต่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดดังกล่าว ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ ประกอบด้วย

สิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายตามวรรคสอง ซึ่งดำเนินการจัดเก็บย่อมมีอำนาจนำไปดำเนินการ ใช้ หรือหาประโยชน์ได้ตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่างกันและตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตามวรรคสอง

ในกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับมอบหมายจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นให้เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคสอง มิให้ถือว่าเป็นการทำกิจการนอกเขตตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามอัตราที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการของเสียอันตรายและของเสียไม่อันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่ในกรณีที่มิใช่ของเสียอันตรายหรือของเสียไม่อันตรายปนอยู่กับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บ แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานมาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานต่อไป ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องเริ่มดำเนินการภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวหากพนักงาน

เจ้าหน้าที่นั้นยังมิได้ดำเนินการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บ ดำเนินการกับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้น ตามที่เห็นสมควร และให้สันนิษฐานว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ได้รับแจ้ง จงใจละเว้น การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทย กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้ เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

มาตรา ๓๔/๒ ผู้ใดประสงค์จะดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน กำจัด หรือหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุ ใบอนุญาต การขอรับใบแทนใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

ใบอนุญาตที่ออกให้ตามวรรคหนึ่งให้มีอายุดังต่อไปนี้

- (๑) ใบอนุญาตการรับทำการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต
- (๒) ใบอนุญาตการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต
- (๓) ใบอนุญาตการหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

ผู้ใดได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขแล้ว

มาตรา ๓๔/๓ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในสถานที่เอกชนที่เปิดให้ประชาชน เข้าไปได้

(๒) กำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมาย ให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อให้ถูกต้อง ด้วยสุขลักษณะ

การปฏิบัติหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ให้ราชการ

ส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอ และถูกสุขลักษณะ

มาตรา ๓๔/๔ ให้เป็นหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่จะเสนอแนะ แนะนำ และช่วยเหลือราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนงานโครงการในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้รับการอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอความเห็นในการขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย

ในการจัดทำแผนงานโครงการตามวรรคหนึ่ง ต้องมีขั้นตอนและกระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อให้คำแนะนำและกำกับการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยคณะกรรมการดังกล่าวต้องประกอบด้วยผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผู้แทนกรมอนามัย ในการนี้จะตั้งผู้แทนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัด เพื่อให้คำแนะนำและกำกับการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๒ ในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะให้คำแนะนำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในเขตเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และของปลัดกระทรวงมหาดไทยสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

มาตรา ๔๓ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตน

ในกรณีที่ได้มีการมอบหมายให้รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกเทศมนตรีหรือปลัดเทศบาล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือปลัดกรุงเทพมหานคร รองนายกเมืองพัทยา

หรือปลัดเมืองพัตยา หรือรองผู้บริหารหรือปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้มอบหมาย”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๘/๑ และมาตรา ๕๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๕๘/๑ ผู้ใดดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยมิได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘/๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๑) และ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามมาตรา ๓๔/๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าบริการท้ายพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๑๐ การบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัตยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๑ การดำเนินการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

๑. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตปิดแผ่นประกาศ
หรือเขียนข้อความหรือภาพ ติดตั้ง เขียนป้าย
หรือเอกสาร หรือทิ้งหรือโปรยแผ่นประกาศ
เพื่อโฆษณาแก่ประชาชน ฦ๖๖๖ บาท
๒. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการรับทำการเก็บ
และขนส่งสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ฦ๖๖๖ บาท
๓. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการกำจัดสิ่งปฏิกูล
และมูลฝอย ฦ๖๖๖ บาท
๔. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการหาประโยชน์
จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ฦ๖๖๖ บาท
๕. ค่าธรรมเนียมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
 - ๕.๑ การเก็บและขนมูลฝอย
 - ๕.๑.๑ กรณีมีปริมาณมูลฝอย
ไม่เกิน ๑๒๐ กิโลกรัม หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
เดือนละ ๑๕๐ บาท
 - ๕.๑.๒ กรณีมีปริมาณมูลฝอยต่อเดือน
เกิน ๑๒๐ กิโลกรัม หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๒๐ กิโลกรัม
หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๑๕๐ บาท
 - ๕.๒ การกำจัดมูลฝอย
 - ๕.๒.๑ กรณีมีปริมาณมูลฝอย
ไม่เกิน ๑๒๐ กิโลกรัม หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
เดือนละ ๒๐๐ บาท
 - ๕.๒.๒ กรณีมีปริมาณมูลฝอยต่อเดือน
เกิน ๑๒๐ กิโลกรัม หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๒๐ กิโลกรัม
หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๒๐๐ บาท
 - ๕.๓ ในกรณีมีปริมาณมูลฝอยต่อเดือน
ตาม ๕.๑ หรือ ๕.๒ เกิน ๓,๖๐๐ กิโลกรัม
หรือ ๑๘,๐๐๐ ลิตร หรือ ๑๘ ลูกบาศก์เมตร
ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจาก ๕.๑ และ ๕.๒ ได้อีก
โดยคิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๒๐ กิโลกรัม หรือ ๖๐๐ ลิตร
หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร ในอัตราหน่วยละ ๒๐๐ บาท

- ๕.๔ การเก็บและขนมูลฝอย
หรือการกำจัดมูลฝอย ในลักษณะครั้งคราว
- ๕.๔.๑ การเก็บและขนมูลฝอยเป็นรายครั้ง
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๒๐ กิโลกรัม
หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๒๐๐ บาท
- ๕.๔.๒ ในกรณีมีปริมาณมูลฝอยที่เก็บและขนเป็นรายครั้ง
เกิน ๒๔๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๒๐๐ ลิตร
หรือ ๑.๒ ลูกบาศก์เมตร
ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจาก ๕.๔.๑ ได้อีก
โดยคิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๒๔๐ กิโลกรัม
หรือ ๑,๒๐๐ ลิตร หรือ ๑.๒ ลูกบาศก์เมตร
ในอัตราหน่วยละ ๒๐๐ บาท
- ๕.๔.๓ การกำจัดมูลฝอยเป็นรายครั้ง
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๒๐ กิโลกรัม
หรือ ๖๐๐ ลิตร หรือ ๐.๖ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๒๐๐ บาท
- ๕.๔.๔ ในกรณีมีปริมาณมูลฝอยที่กำจัดเป็นรายครั้ง
เกิน ๒๔๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๒๐๐ ลิตร
หรือ ๑.๒ ลูกบาศก์เมตร
ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจาก ๕.๔.๓ ได้อีก
โดยคิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๒๔๐ กิโลกรัม
หรือ ๑,๒๐๐ ลิตร หรือ ๑.๒ ลูกบาศก์เมตร
ในอัตราหน่วยละ ๒๐๐ บาท
- ๕.๕ การเก็บและขนสิ่งปฏิกูล
หรือการกำจัดสิ่งปฏิกูล ในลักษณะครั้งคราว
- ๕.๕.๑ การเก็บและขนสิ่งปฏิกูลเป็นรายครั้ง
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๐๐ กิโลกรัม
หรือ ๕๐๐ ลิตร หรือ ๐.๕ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๒๕๐ บาท
- ๕.๕.๒ ในกรณีมีปริมาณสิ่งปฏิกูลที่เก็บและขนเป็นรายครั้ง
เกิน ๒๐๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๐๐๐ ลิตร
หรือ ๑ ลูกบาศก์เมตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจาก ๕.๕.๑ ได้อีก
โดยคิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๒๐๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๐๐๐ ลิตร
หรือ ๑ ลูกบาศก์เมตร
ในอัตราหน่วยละ ๒๕๐ บาท

- ๕.๕.๓ การกำจัดสิ่งปฏิกูลเป็นรายครั้ง
ให้คิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๑๐๐ กิโลกรัม
หรือ ๕๐๐ ลิตร หรือ ๐.๕ ลูกบาศก์เมตร
และให้เก็บหน่วยละ ๓๐๐ บาท
- ๕.๕.๔ ในกรณีมีปริมาณสิ่งปฏิกูลที่กำจัดเป็นรายครั้ง
เกิน ๒๐๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๐๐๐ ลิตร
หรือ ๑ ลูกบาศก์เมตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มจาก ๕.๕.๓ ได้อีก
โดยคิดเป็นหน่วย หน่วยละ ๒๐๐ กิโลกรัม หรือ ๑,๐๐๐ ลิตร
หรือ ๑ ลูกบาศก์เมตร
ในอัตราหน่วยละ ๓๐๐ บาท
- ๕.๖ ในกรณีที่คำนวณปริมาณสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแล้ว
เศษเกินกึ่งหนึ่งของหน่วยตามที่กำหนดใน
๕.๑ ถึง ๕.๕ ให้คิดเป็นหนึ่งหน่วย”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ แต่ปัจจุบันการบริหารจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกันโดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยแต่ละประเภท อีกทั้งอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิภูลและมูลฝอย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดแยกเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิภูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ รวมทั้งกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนำสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์ได้จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ
พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดอันเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพ ทั้งในเรื่องที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ ตลอดจนกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนำสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์ได้ ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองที่ใช้บังคับจึงมี ๒ ฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๕ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ หน้า ๒๘

วันเริ่มใช้บังคับ ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด ในท้องที่ใด มีบริเวณเพียงใด และจะให้ใช้บังคับทั้งหมดทุกมาตราหรือยกเว้นมาตราใด ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งและวรรคสองการใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบทลงโทษและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นเหตุให้การดำเนินการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ได้ผลเท่าที่ควร สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๖ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๖๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้มีบทนิยามคำว่า “ที่สาธารณะ” “สถานสาธารณะ” “ถนน” “ทางน้ำ” “อาคาร” “สิ่งปฏิกูล” “มูลฝอย” “ซากยานยนต์” “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “ราชการส่วนท้องถิ่น” “ข้อกำหนดของท้องถิ่น” (มาตรา ๔)

๒. หมวด ๑ การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

๒.๑ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร ในกรณีที่เป็นตลาดไม่ว่าจะเป็นตลาดที่ขายอาหารหรือสินค้าประจำวันหรือเฉพาะคราว ให้เจ้าของตลาดมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับตลาดและให้ผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาดมีหน้าที่รักษาความสะอาดบริเวณตลาดที่ตนครอบครอง ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือบริเวณของอาคาร เจ้าของตลาดหรือผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาดเป็นผู้รับผิดชอบในการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ (มาตรา ๖)

๒.๒ กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖ ให้บุคคลตามมาตรา ๖ มีอำนาจแจ้งผู้กระทำการฝ่าฝืนมิให้กระทำการหรือให้แก้ไขการกระทำอันเป็นความผิด ถ้าผู้ถูกแจ้งหรือผู้ถูกห้ามไม่ปฏิบัติตามให้รับแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อใช้เป็นหลักฐานว่าตนมิได้กระทำความผิด (มาตรา ๗)

๒.๓ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินผู้ใดวางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้หรืออิฐพื้ที่ตนปลูกไว้หรือที่ขึ้นเองในที่ดินของตนให้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรุกรัง หรือปล่อยปละละเลยให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในบริเวณที่ดินของตน ถ้าการปล่อยปละละเลยมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีความผิด (มาตรา ๘)

๒.๔ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในบริเวณทางน้ำที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ (มาตรา ๙)

๒.๕ กำหนดให้การโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วย การขออนุญาต การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง การโฆษณาดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ (มาตรา ๑๐)

๒.๖ กำหนดให้การโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตแต่มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้โฆษณาปลด รื้อ ถอน ขุด ลบหรือล้างข้อความหรือภาพนั้นภายในเวลาที่กำหนด (มาตรา ๑๑)

๒.๗ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขูด กะเทาะ ชิด เขียน พ่นสี หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนน บนถนนที่ต้นไม้หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่อยู่ติดกับถนนหรืออยู่ในที่สาธารณะ เว้นแต่เป็นการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ (มาตรา ๑๒)

๒.๘ กำหนดให้เจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราาย สิ่งปฏิกูล มูลฝอยหรือสิ่งอื่นใด ต้องจัดให้รถนั้นอยู่ในสภาพที่ป้องกันมิให้มูลสัตว์หรือสิ่งดังกล่าวตกหล่น ร่วงไหล ปลิว พุ้งกระจายลงบนถนน ในระหว่างที่ไ้รถนั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำมันจากรถร่วงไหลลงบนถนน ถ้ามีกรณีดังกล่าวให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจรหรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจรมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่นำรถไปที่สถานีตำรวจหรือสำนักงานขององค์การปกครองท้องถิ่นและยึดรถนั้นไว้จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองจะชำระค่าปรับ (มาตรา ๑๓)

๒.๙ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยสัตว์ นำสัตว์ หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้ และปล่อยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมิได้จัดมูลดังกล่าวให้หมดไป กรณีดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้นำขบวนสัตว์หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนนและได้เสียค่าธรรมเนียมรักษาความสะอาดตามข้อกำหนดของท้องถิ่น (มาตรา ๑๔)

๒.๑๐ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดล้างรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนถนน หรือสถานสาธารณะและทำให้ถนนหรือสถานสาธารณะสกปรกเลอะเทอะ (มาตรา ๑๕)

๒.๑๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของถนนเป็นสถานที่ซ่อม เปลี่ยนแปลง ต่อเติม หรือติดตั้งอุปกรณ์รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อน กรณีดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่การแก้ไขรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนที่เครื่องยนต์ขัดข้องหรืออุปกรณ์ชำรุดในขณะที่ใช้ถนนเพื่อให้รถหรือล้อเลื่อนดังกล่าวใช้การได้ต่อไป (มาตรา ๑๖)

๒.๑๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้ทางเท้าชำรุดเสียหาย และจอดหรือขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อน บนทางเท้า เว้นแต่เป็นการจอดหรือขับขี่เพื่อเข้าไปในอาคารหรือมีประกาศของเจ้าพนักงานจราจรผ่อนผันให้จอดหรือขับขี่ได้ (มาตรา ๑๗)

๒.๑๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสาธารณะ (มาตรา ๑๘)

๒.๑๔ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดตั้ง วาง หรือกองวัตถุใด ๆ บนถนน เว้นแต่เป็นการกระทำในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร (มาตรา ๑๙)

๒.๑๕ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ และใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ กรณีดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่การปรุงอาหารหรือการขายสินค้าในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร (มาตรา ๒๐)

๒.๑๖ กำหนดห้ามมิให้ผู้อยู่ในรถยนต์หรือผู้ขับขี่หรือผู้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ซื้อสินค้าที่ขายหรือจำหน่ายในสถานสาธารณะหรือบนถนนยกเว้นถนนส่วนบุคคล (มาตรา ๒๑)

๒.๑๗ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจูง ไล่ หรือต้อนสัตว์ลงไปทางน้ำซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดประกาศไว้ (มาตรา ๒๒)

๒.๑๘ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราศ หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำหรือกองไว้ หรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ (มาตรา ๒๓)

๒.๑๙ กำหนดให้เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มซึ่งจัดสถานที่ไว้สำหรับบริการลูกค้าได้ ในขณะที่เดียวกันไม่ต่ำกว่ายี่สิบคน ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้ลูกค้าใช้ในระหว่างเปิดทำการค้า (มาตรา ๒๔)

๒.๒๐ กำหนดให้เจ้าของสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซสำหรับยานพาหนะต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๒๕)

๓. หมวด ๒ การดูแลรักษาสนามหญ้าและต้นไม้ในถนนและสถานสาธารณะ

๓.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือเท หรือกองกรวด หิน ดิน เลน ททราย หรือสิ่งอื่นใดในบริเวณที่ได้ปลูกหญ้าหรือต้นไม้ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ (มาตรา ๒๖)

๓.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโค่นต้นไม้ ตัด เด็ด หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เกิดความเสียหาย หรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ต้นไม้ หรือใบ ดอก ผล หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นไม้ที่ปลูกไว้หรือขึ้นเองตามธรรมชาติในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะ กรณีดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของผู้ได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือให้โค่นหรือตัดต้นไม้จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น (มาตรา ๒๗)

๓.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยหรือจูงสัตว์เข้าไปในบริเวณที่ราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจได้ปลูกหรืออนุญาตให้ผู้อื่นปลูกหญ้าหรือต้นไม้ไว้ และได้ปิดประกาศหรือปักป้ายห้ามไว้ (มาตรา ๒๘)

๔. หมวด ๓ การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

๔.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะซึ่งมิใช่สถานที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้เพื่อการนั้น (มาตรา ๒๙)

๔.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ (มาตรา ๓๐)

๔.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดบ้วนหรือถ่มน้ำลาย เสมหะ บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก เทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนนหรือบนพื้นรถหรือพื้นเรือโดยสาร และทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะนอกภาชนะหรือในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้ (มาตรา ๓๑)

๔.๔ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ หรือปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสถานที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ (มาตรา ๓๒)

๔.๕ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ กรณีดังกล่าวมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคารประเภทเรือแพซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดสวมสาธารณะหรือภาชนะสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย (มาตรา ๓๓)

๔.๖ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือระบายอุจจาระ หรือปัสสาวะจากอาคาร หรือยานพาหนะลงในที่สาธารณะหรือในสถานสาธารณะ (มาตรา ๓๔)

๕. หมวด ๔ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

๕.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้โคม่ไฟ ป้าย ศาลาที่พัก ม้านั่ง ส้วม หรือสิ่งอื่นใด ๆ ที่ราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจได้จัดทำไว้เพื่อสาธารณชนเกิดความเสียหายหรือใช้ประโยชน์ไม่ได้ (มาตรา ๓๕)

๕.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปีนป่าย นั่ง หรือขึ้นไปบนรั้ว กำแพง ต้นไม้หรือสิ่งค้ำยันต้นไม้ในที่สาธารณะ (มาตรา ๓๖)

๕.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ หรือนอนในที่สาธารณะ (มาตรา ๓๗)

๕.๔ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเล่นว้าว ฟุตบอล ตะกร้อ หรือกีฬาใด ๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสถานสาธารณะที่มีประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นห้ามไว้ (มาตรา ๓๘)

๕.๕ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้ หรือเป็นการวางไว้เพียงชั่วคราว (มาตรา ๓๙)

๕.๖ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ที่อาคารในลักษณะที่สกปรกกรังรัง หรือไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ (มาตรา ๔๐)

๕.๗ กำหนดให้เจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกิน ๒๐ เมตรจากขอบทางเดินรถที่มีผิวจราจร กว้างไม่ต่ำกว่า ๘ เมตร และที่ผู้สัญจรไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้นต้องดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกปรกกรังรัง (มาตรา ๔๑)

๖. หมวด ๕ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่

๖.๑ ในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะให้คำแนะนำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่บทบัญญัติไว้ และในเขตเทศบาล สุขาภิบาล เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๔๒)

๖.๒ กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาล ปลัดเมืองพัทยามีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๓)

๖.๓ กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะปฏิบัติตาม สอดส่องและกวดขันไม่ได้มีการฝ่าฝืนโดยเคร่งครัด ตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือจัดความสกปรก หรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป และจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๔)

๖.๔ กำหนดให้เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในท้องที่ใดและพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นทุกคนร่วมกันขจัดหรือแก้ไขไม่ให้สิ่งที่ผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะอีกต่อไป และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์และอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ และให้วางระเบียบการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๔๕)

๖.๕ กำหนดให้ในกรณีได้จับกุมผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดจัดการลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น (มาตรา ๔๖)

๖.๖ กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรืออยู่ในสถานสาธารณะ ประกาศนั้นให้ติดตั้งหรือแขวนไว้ในบริเวณสาธารณะที่ห้ามนั้นซึ่งเห็นได้ง่าย (มาตรา ๔๗)

๖.๗ กำหนดให้บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน ๑๕ วันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๔๘)

๖.๘ กำหนดให้ค่าธรรมเนียมและค่าปรับที่เปรียบเทียบให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๔๙)

๖.๙ กำหนดให้ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้น พร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้ (มาตรา ๕๐)

๖.๑๐ กำหนดให้ประชาชนพบเห็นผู้กระทำความผิดอาจแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๕๑)

๗. หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

๗.๑ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๙ มาตรา ๑๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ได้ประกาศตามมาตรา ๔๗ (มาตรา ๕๒)

๗.๒ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๘ (มาตรา ๕๓)

๗.๓ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๑ (มาตรา ๕๔)

๗.๔ กำหนดโทษผู้ที่ขับซิ่งซึ่งบรรทุกมูลสัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราาย มูลฝอย หรือมีน้ำมัน และวัตถุดังกล่าวได้ตกลง ปลิว พุ่งกระจาย หรือรั่วไหลลงบนถนน (มาตรา ๕๕)

๗.๕ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ (มาตรา ๕๖)

๗.๖ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๔ (มาตรา ๕๗)

๗.๗ กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ (มาตรา ๕๘)

๗.๘ กำหนดโทษพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ (มาตรา ๕๙)

๘. บทเฉพาะกาล

๘.๑ กำหนดให้บรรดาคำขออนุญาตที่ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ การอนุญาตและใบอนุญาตที่ได้ให้ไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือการปฏิบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตตามที่ได้รับอนุญาต แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าเป็นคำขออนุญาต การอนุญาตและใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๖๐)

๘.๒ กำหนดให้การอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงมีผลใช้ได้ต่อไปจนกว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะได้วินิจฉัยชี้ขาด (มาตรา ๖๑)

๘.๓ กำหนดให้บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไป ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๖๒)

๒. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕ ก วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ แต่ปัจจุบันการบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกันโดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแต่ละประเภท อีกทั้งอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูล และมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ รวมทั้งกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนำสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์ได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น “พนักงาน เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาลและรองปลัดเทศบาล สำหรับในเขตเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขตและผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยาและรองปลัดเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นและรองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และ “ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น (มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง เว้นแต่การออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ใดประสงค์จะดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน กำจัด หรือหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การขอรับใบแทนใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น และเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น และกำหนดให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอแนะ แนะนำ และช่วยเหลือราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนงานโครงการในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้รับการอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอความเห็นในการขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย (มาตรา ๖ เพิ่มหมวด ๓/๑ การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มาตรา ๓๔/๑ มาตรา ๓๔/๒ มาตรา ๓๔/๓ และมาตรา ๓๔/๔)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะให้คำแนะนำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตน ในกรณีที่ได้มีการมอบหมายให้รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกเทศมนตรีหรือปลัดเทศบาล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือปลัดกรุงเทพมหานคร รองนายกเมืองพัทยาหรือปลัดเมืองพัทยา หรือรองผู้บริหารหรือปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้มอบหมาย (มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓)

๖. แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษผู้ที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยมิได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ และผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๑) และ (๕) และผู้มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามมาตรา ๓๔/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔/๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๔/๓ (๒) (มาตรา ๘ เพิ่มมาตรา ๕๘/๑ และมาตรา ๕๘/๒)

๗. แก้ไขเพิ่มเติมให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าบริการทำยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมทำยพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๙)

๘. กำหนดให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้เป็นไปตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (มาตรา ๑๐)

๙. กำหนดให้การดำเนินการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ (มาตรา ๑๑)

ธิดารัตน์ อุ่นจันทร์ / จัดทำ

พระราชบัญญัติ

ราชทัณฑ์

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๒) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๐

(๓) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒

(๔) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๕) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๐/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย
ว่าด้วยราชทัณฑ์ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เรือนจำ” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้ควบคุม ชัง หรือจำคุกผู้ต้องชังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าอาณาเขตไว้โดยชัดเจนด้วย

“ผู้ต้องชัง” หมายความว่า ความรวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องชัง และคนฝาก

“นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกชังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกชังไว้ตามคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

“คนต้องชัง” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกชังไว้ตามหมายชัง

“คนฝาก” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการราชทัณฑ์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการราชทัณฑ์

“เจ้าพนักงานเรือนจำ” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและอธิบดีได้แต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมราชทัณฑ์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับกับเรือนจำทหารตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร

มาตรา ๖ กรมราชทัณฑ์อาจดำเนินการให้มีมาตรการบังคับโทษด้วยวิธีการอื่นนอกจากการควบคุม ชัง หรือจำคุกไว้ในเรือนจำ แต่มาตรการดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมตลอดถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการราชทัณฑ์

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการราชทัณฑ์” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเก้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านนิติศาสตร์ ด้านศาสนา ศิลปะ หรือวัฒนธรรม ด้านอาชีวศึกษา ด้านทันตวิทยา ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านจิตวิทยา และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการราชทัณฑ์ ด้านละหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมราชทัณฑ์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

(๓) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๔) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

(๔) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารงานราชทัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานราชทัณฑ์ตามที่คณะรัฐมนตรีขอให้พิจารณา

(๒) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่อธิบดีในการวางระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๓) ให้ความเห็นชอบกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๔) กำหนดหรือเสนอแนะแนวทาง กลยุทธ์ และมาตรการในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานราชทัณฑ์ หรือการดำเนินการตามแผนการบริหารงานราชทัณฑ์ให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง และการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยเพื่อมิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง และการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อยเพื่อพิจารณา

(๕) กำหนดมาตรฐานการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของเรือนจำให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๖ ให้กรมราชทัณฑ์รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง และการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อย รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒

อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๑๗ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำในส่วนที่เกี่ยวข้องแก่การทำงานและความรับผิดชอบ ตลอดจนถึงระเบียบที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่นั้น

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจแต่งตั้งให้ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่นเป็นผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราวได้ โดยให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานเรือนจำ

การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๑๘ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้ารับการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีการประเมินและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๑๙ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามมาตรา ๑๘ เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และในการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษให้คำนึงถึงภาระหน้าที่และคุณภาพของงาน โดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๐ เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับแก่ผู้ต้องขังไม่ได้ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพื่อป้องกันตัว

(๒) ผู้ต้องขังพยายามหลบหนี ใช้กำลังกายขัดขืนโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำหรือระเบียบกรมราชทัณฑ์

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับได้เพียงเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับพฤติการณ์ และต้องรายงานเหตุต่อผู้บัญชาการเรือนจำทันที

มาตรา ๒๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่จะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๒) ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมหรืออาการส่อว่าเป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบซึ่งอาจจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๓) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่น่าจะหลบหนีการควบคุม

(๔) เมื่อผู้ต้องขังถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

(๕) เมื่ออธิบดีสั่งว่าเป็นการจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำสภาพของท้องถิ่น หรือเหตุจำเป็นอื่น

ให้ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดตัวพัสติผู้มีอำนาจสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการนั้น

การใช้เครื่องพันธนาการตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) กับผู้ต้องขังซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ผู้ต้องขังซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี ผู้ต้องขังหญิง หรือผู้ต้องขังซึ่งเจ็บป่วย พัสติผู้มีอำนาจสั่ง เจ้าพนักงานเรือนจำ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุม แล้วแต่กรณี ต้องเห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการนั้นด้วย

ให้ผู้สั่งใช้เครื่องพันธนาการบันทึกเหตุผลหรือความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังนั้นไว้ด้วย

การกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของเครื่องพันธนาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
มาตรา ๒๒ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธอื่น นอกจากอาวุธปืนแก๊ปผู้ต้องขังได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ
- (๒) ผู้ต้องขังก่อความไม่สงบขึ้นและไม่เชื่อฟังเจ้าพนักงานเรือนจำห้ามปราม
- (๓) ผู้ต้องขังใช้กำลังทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

ประเภทหรือชนิดของอาวุธตามวรรคหนึ่งที่เจ้าพนักงานเรือนจำจะพึงมีไว้ในครอบครองหรือใช้
ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก๊ปผู้ต้องขังได้ เฉพาะแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องขังมีอาวุธและขัดขืนไม่ยอมวางอาวุธ อันอาจเกิดอันตรายต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ
หรือผู้อื่น
- (๒) ผู้ต้องขังซึ่งกำลังหลบหนีโดยไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่น
ที่จะจับกุมได้
- (๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไปก่อการจู่โจม ระเบิดหรือพยายามระเบิดหรือทำลายหรือพยายาม
ทำลาย ประตู รั้ว กำแพง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในเรือนจำ หรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ
หรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุด
- (๔) ผู้ต้องขังใช้อาวุธทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

การใช้อาวุธปืนตามวรรคหนึ่ง หากมีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในที่นั้นด้วย
และอยู่ในวิสัยที่จะรับคำสั่งได้ การใช้อาวุธปืนนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานเรือนจำ
ผู้นั้นแล้วเท่านั้น

มาตรา ๒๔ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง
ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันที่ จะปล่อยผู้ต้องขัง
ไปชั่วคราวก็ได้ และให้แจ้งผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปทราบว่าจะต้องกลับมาเรือนจำ หรือรายงานตนยังสถานีตำรวจ
หรือที่ว่าการอำเภอภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่เวลาที่ได้รับการปล่อยไป และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของ
เจ้าหน้าที่นั้น ๆ ถ้าผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปไม่กลับมาเรือนจำ ไม่ไปรายงานตน หรือละเลยไม่ปฏิบัติ
ตามคำสั่งดังกล่าว โดยไม่มีเหตุที่อาจรับฟังได้ ให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นมีความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังตามประมวล
กฎหมายอาญา

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำแจ้งให้ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปรายงานตนยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการ
อำเภอใด ให้เจ้าพนักงานเรือนจำรีบแจ้งไปยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอนั้นโดยเร็ว

มาตรา ๒๕ ภายในเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับตั้งแต่ทราบเหตุผู้ต้องขังหลบหนี เพื่อประโยชน์ในการจัดการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นหรือจับกุมผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนี เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวหลบซ่อนอยู่ และมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนิ่นช้าไปหรือรอจนกว่าจะได้หมายค้นจากศาลมาได้ ผู้ต้องขังนั้นจะหลบหนีไป หากเจ้าของหรือผู้รักษาสถานที่นั้นไม่ยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือนหน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้

(๒) คำนยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนีได้เข้าไปหลบซ่อนอยู่ และหากปล่อยให้นั้นเข้าไปจะไม่สามารถตามหายานพาหนะหรือผู้ต้องขังดังกล่าวได้

เจ้าพนักงานเรือนจำตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยทำเอกสาร และเครื่องหมายแสดงการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ได้รับอนุมัตินั้น และเจ้าพนักงานเรือนจำผู้นั้นต้องแสดงเอกสารและเครื่องหมายดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้อาวุธหรืออาวุธปืนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ แล้วแต่กรณี กับผู้ต้องขังนั้นได้

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจตามมาตรา ๒๕ นอกจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) แสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๒) บันทึกเหตุอันควรสงสัยและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องเข้าค้นเป็นหนังสือให้ไว้แก่เจ้าของผู้รักษาหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่บุคคลนั้นในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้

(๓) รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ

ในกรณีที่เป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงานเรือนจำผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำชั้นยศตี่ขึ้นไป

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดอาณานิคมบริเวณภายนอกเรือนจำซึ่งเป็นสาธารณะเป็นเขตปลอดภัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมแสดงแผนที่ของอาณานิคมดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบริเวณนั้นประกอบด้วย

ในกรณีที่มีพฤติการณ์และเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลหรือยานพาหนะใดอาจส่งยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ สารระเหย อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น อุปกรณ์ของสิ่งของดังกล่าว รวมทั้งวัตถุอื่นที่เป็นอันตรายหรือกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำเข้าไปในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะนั้นในเขตปลอดภัยตามวรรคหนึ่งได้ รวมทั้งมีอำนาจยึด ทำให้เสียหาย ทำให้ใช้การไม่ได้ หรือทำลายสิ่งของและทรัพย์สินที่ใช้เป็นเครื่องมือในการนำส่งสิ่งของดังกล่าวด้วย ในกรณีที่เป็นการผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่ถูกจับ เพื่อดำเนินการต่อไป

สิ่งของและทรัพย์สินที่ยึดได้ตามวรรคสอง หากไม่ได้ใช้เป็นพยานหลักฐานในทางคดีและไม่ใช้เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้คืนแก่เจ้าของ เว้นแต่กรณีตามหาเจ้าของไม่ได้ หรือเป็นของสดเสีง่าย ให้จำหน่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๕ ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำได้ขอให้บุคคลใดช่วยเหลือ ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำได้ หากบุคคลนั้นเจ็บป่วย ได้รับบาดเจ็บ หรือตายเพราะเหตุที่ได้เข้าช่วยเหลือ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม

มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสตภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้นั้น

มาตรา ๓๐ เจ้าพนักงานเรือนจำ ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่น ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง และบุคคลซึ่งช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๘ ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

หมวด ๓

การจำแนก เขตความรับผิดชอบ และมาตรฐานเรือนจำ

มาตรา ๓๑ การจำแนกประเภทหรือชั้นของเรือนจำ ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยอาศัยเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เพศของผู้ต้องขัง
- (๒) สถานะของผู้ต้องขัง
- (๓) ความประสงค์ในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง
- (๔) ความมั่นคงของเรือนจำ
- (๕) ลักษณะเฉพาะทางของเรือนจำ

เพื่อประโยชน์ในการอบรม พัฒนาพฤตินิสัย และควบคุมผู้ต้องขัง อธิบดีจะสั่งให้จัดแบ่งอาณาเขตภายในเรือนจำออกเป็นส่วน ๆ โดยคำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้และความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภทก็ได้

การจัดแบ่งอาณาเขตภายในเรือนจำตามวรรคสอง จะจัดโดยให้มีสิ่งกีดกันหรือขอบเขตที่แน่นอน และจัดแยกผู้ต้องขังแต่ละประเภทไว้ในส่วนต่าง ๆ ที่ได้จัดแบ่งนั้นก็ได้อีก ในกรณีที่เรือนจำใดโดยสภาพไม่อาจดำเนินการดังกล่าวได้ ให้แยกการควบคุมให้ใกล้เคียงกับแนวทางดังกล่าว

มาตรา ๓๒ ให้กรมราชทัณฑ์กำหนดชื่อเรือนจำ โดยใช้คำว่า “เรือนจำ” เป็นคำขึ้นต้นแล้วต่อด้วยชื่อของเรือนจำ และเขตความรับผิดชอบของเรือนจำโดยอาจกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด ทั้งนี้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และรองรับการดำเนินการของศาล

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงยุติธรรมและแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย

มาตรา ๓๓ การกำหนดอาณาเขตในสถานที่อื่นที่มีใช้เรือนจำให้เป็นสถานที่คุมขังเพื่อดำเนินกิจการตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ให้สามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๔ เพื่อให้การบริหารงานเรือนจำและสถานที่คุมขังตามมาตรา ๓๓ ทุกแห่งเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน ให้อธิบดีวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานในเรือนจำและสถานที่คุมขัง การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานเรือนจำและเจ้าหน้าที่ การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนา

พฤตินิสัยผู้ต้องขัง การปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังแต่ละประเภท และการอื่นอันจำเป็นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้กรมราชทัณฑ์นำเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบและเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำให้มีประสิทธิภาพ

หมวด ๔

ผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๑

การรับตัวผู้ต้องขัง

มาตรา ๓๕ เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใด ๆ ไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยให้ผู้มีอำนาจออกหมายอาญาหรือเอกสารดังกล่าว ระบุเลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบด้วย

มาตรา ๓๖ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังโดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและนามสกุลของผู้ต้องขัง เลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบ

(๒) ข้อหาหรือฐานความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำ

(๓) บันทึกลายนิ้วมือหรือสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคล และตำหนิรูปพรรณ

(๔) สภาพของร่างกายและจิตใจ ความรู้และความสามารถ

(๕) รายละเอียดอื่นตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ให้กรมราชทัณฑ์นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลด้วย

เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำร้องขอ ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนหรือสอบสวนคดีอาญาหรือเจ้าพนักงานผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแลประวัติผู้ต้องขังส่งรายงานแสดงประวัติของผู้ต้องขังนั้นให้แก่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๓๗ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ ให้แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาลทำการตรวจร่างกายของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการ

ตรวจร่างกายภายในวันที่รับตัวเข้าไว้ได้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ตรวจร่างกายของผู้ต้องขังนั้น ในเบื้องต้นก่อนได้แต่ต้องจัดให้มีการตรวจโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๓๘ ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ใหม่ในเรือนจำ ต้องแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบถึง ข้อบังคับเรือนจำ ระเบียบกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขัง และสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ ที่ผู้ต้องขังจะพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเรื่องอื่นที่จำเป็น

ในกรณีที่ผู้ต้องขังไม่รู้หนังสือ ต้องชี้แจงรายละเอียดในข้อบังคับเรือนจำและระเบียบกรมราชทัณฑ์ และสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเรื่องอื่น ที่จำเป็นตามวรรคหนึ่งให้ผู้ต้องขังทราบด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อให้ผู้ต้องขังเข้าใจด้วย

การแจ้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติผู้ต้องขังด้วย

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีเด็กอายุต่ำกว่าสามปีซึ่งอยู่ในความดูแลของตนติดมาด้วยเรือนจำ หรือเด็กซึ่งคลอดในระหว่างที่มารดาถูกคุมขังในเรือนจำ หากมีความจำเป็นหรือปรากฏว่าไม่มีผู้ใด จะเลี้ยงดูเด็กนั้น ผู้บัญชาการเรือนจำจะอนุญาตให้เด็กนั้นอยู่ในเรือนจำจนกว่าเด็กอายุครบสามปีก็ได้ หรือให้ส่งเด็กนั้นไปยังหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ให้การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ หรือพัฒนาฟื้นฟูเด็ก เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

ในกรณีมีเด็กซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในเรือนจำตามวรรคหนึ่ง ให้เรือนจำจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตให้ตามสมควร

ส่วนที่ ๒

การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง โดยให้คำนึงถึงโทษและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลักษณะความผิด ความรุนแรงของคดี การกระทำความผิดที่ได้กระทำมาแล้ว และความประพฤติ และวินัยในระหว่างคุมขัง ตลอดจนระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลืออยู่ของผู้ต้องขังดังกล่าว และให้อธิบดี มีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขังดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังเกี่ยวกับพฤติการณ์การกระทำความผิด ลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดีตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องกำหนดถึงเรื่องการกระทำความผิดโดยบันดาลโทษ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือความเป็นอาชญากรโดยสันดาน

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการจัดชั้น การจัดกลุ่มผู้ต้องขัง และการแยกคุมขัง โดยต้องคำนึงถึงประเภท หรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้ตามมาตรา ๓๑ และความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง แต่ละประเภท แต่ละชั้น การควบคุม แก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

หมวด ๕

สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง

ส่วนที่ ๑

สิทธิของผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๓ ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงาน

ให้ผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน

การกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรม ให้แก่ผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๔ ให้เรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งต้องจัดหาบรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ผู้ต้องขังจะนำอุปกรณ์ในการศึกษาของตนเองมาใช้และได้รับอนุญาตแล้ว

ในกรณีที่ผู้ต้องขังต้องการศึกษาชั้นสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ต้องขังต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาดังกล่าวเอง โดยให้เรือนจำอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่เรือนจำใด มีผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาเดียวกันเป็นจำนวนมากพอสมควร ให้เรือนจำนั้นจัดหาภิกษุ นักบวช หรือผู้มีความรู้หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อนุศาสนาจารย์หรือผู้นำทางศาสนา แห่งศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ เพื่อสอนธรรมะ ให้คำแนะนำทางจิตใจ หรือประกอบศาสนกิจในเรือนจำนั้นได้ โดยผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และมีสิทธิที่จะมีหนังสือธรรมะ หรือคู่มือพิธีกรรม ของศาสนาที่ตนนับถือไว้ในครอบครองได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๖ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษ ผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๗ ผู้ต้องขังมีสิทธิร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีขอบของเจ้าพนักงานของเรือนจำได้ โดยให้ได้รับความคุ้มครองและให้คำปรึกษาในทันที รวมทั้ง คำร้องดังกล่าวต้องรักษาเป็นความลับและได้รับการไต่สวนชี้ขาดโดยพนักงานอัยการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้ต้องขังซึ่งเป็นหญิงและตั้งครรภ์ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

หน้าที่และการงานของผู้ต้องขัง

มาตรา ๔๘ ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำ และระเบียบกรมราชทัณฑ์

เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

- (๑) ทำงานสาธารณะ
- (๒) ทำงานรักษาความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ
- (๓) ทำงานบำรุงรักษาเรือนจำ
- (๔) ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การทำงานของผู้ต้องขังตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะและการจัดแยกคุมขังผู้ต้องขังตามมาตรา ๓๑ โดยให้เรือนจำจัดงานให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ กำหนดเวลาทำงานและวันหยุดประจำสัปดาห์ กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและสุขภาพให้แก่ผู้ต้องขัง และลักษณะของงานสาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๔๙ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจส่งให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานสาธารณะ หรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๔๘ นอกเรือนจำได้ โดยให้เป็นไปตาม ระเบียบกรมราชทัณฑ์

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่จะส่งให้ออกไป ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา ๔๘ นอกเรือนจำ

มาตรา ๕๐ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การทำงานที่ได้ทำไปนั้น ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคายอดได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้

การคำนวณรายได้เป็นราคายอดและการจ่ายเงินรางวัล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ ผู้ต้องขังซึ่งได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือตาย เนื่องจากการทำงานตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๙ มีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามวรรคหนึ่งตาย ให้จ่ายเงินทำขวัญนั้นแก่ทายาท

ส่วนที่ ๓

ประโยชน์ของผู้ต้องขัง

มาตรา ๕๒ นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับความสะดวกในเรือนจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๒) เลื่อนชั้น

(๓) ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(๔) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักร และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลานั้น มิให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

(๕) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(๖) ลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา ๔๙ และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้

(๗) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (๖)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ

(๘) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมร้ายของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ

หรือรับการศึกษอบรมนอกเรือนจำโดยไม่มีผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่า ยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการตาม (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และต้องนำพฤติการณ์การกระทำความผิด ลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดี รวมตลอดทั้งการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้ว ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๐ มาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๕๓ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๖) หรือได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา ๕๒ (๗) และได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาล ในขณะนั้น ห้ามมิให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น และต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้ใดพยายามหรือได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเจ้าพนักงานเรือนจำ ร้องขอในกรณีจำเป็นมีอำนาจจับนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้โดยมิต้องมีหมายจับ และนำกลับเข้าจำคุกต่อไป ตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่โดยไม่ต้องมีหมายจำคุกอีก โดยให้คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๗) พิจารณาตรวจสอบว่านักโทษเด็ดขาดได้พยายามหรือได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรหรือได้ปฏิบัติ ถูกต้องตามเงื่อนไขหรือไม่ หากปรากฏว่านักโทษเด็ดขาดไม่ได้กระทำการดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้มีการลด วันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษต่อไป แต่หากได้กระทำการนั้น ให้มีอำนาจสั่งเพิกถอนการลด วันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ แล้วแต่กรณี และอาจถูกพิจารณาลงโทษทางวินัยอีกด้วยก็ได้

ส่วนที่ ๔

สุขอนามัยของผู้ต้องขัง

มาตรา ๕๔ ให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาล ผู้ต้องขังที่ป่วย จัดให้มีแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำที่สถานพยาบาลนั้นด้วย อย่างน้อยหนึ่งคน และให้ดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการตรวจร่างกายตามมาตรา ๓๗ การดูแลสุขภาพอนามัย การสุขาภิบาล และการตรวจสุขภาพ ตามความจำเป็น รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการออกกำลังกายตามสมควร และจัดให้ผู้ต้องขังได้รับอุปกรณ์ช่วย เกี่ยวกับสายตาและการได้ยิน การบริการทันตกรรม รวมถึงอุปกรณ์สำหรับผู้มีกายพิการตามความจำเป็น และเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้ต้องขังป่วย มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต หรือเป็นโรคติดต่อ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการให้ผู้ต้องขังได้รับการตรวจจากแพทย์โดยเร็ว

หากผู้ต้องขังนั้นต้องได้รับการบำบัดรักษาเฉพาะด้านหรือถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น ให้ส่งตัวผู้ต้องขังดังกล่าวไปยังสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาล หรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิต นอกเรือนจำต่อไป ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ ระยะเวลาการรักษาตัว รวมทั้งผู้มีอำนาจอนุญาต ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ในกรณีที่ส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำตามวรรคสอง มิให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นพ้นจากการคุมขัง และถ้าผู้ต้องขังไปเสียจากสถานที่ที่รับผู้ต้องขังไว้รักษาตัว ให้ถือว่ามีความผิดฐานหลบหนี ที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้ต้องขังตาย ป่วยหนัก บาดเจ็บสาหัส วิกลจริต หรือจิตไม่ปกติ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งเรื่องดังกล่าวให้คู่สมรสของผู้ต้องขังนั้น ญาติ หรือบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ทราบ โดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๗ ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล และต้องจัดอาหารที่เพียงพอและในเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ ทารก เด็กและมารดาที่ให้นมบุตร และต้องไม่ขัดขวางผู้ต้องขังหญิงในการให้นมบุตรและการดูแลบุตร เว้นแต่มีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๘ ให้เรือนจำจัดเตรียมให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ได้คลอดบุตรในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลนอกเรือนจำ ณ ท้องที่ที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่ หากเด็กคลอดในเรือนจำ ห้ามมิให้บันทึกว่าเด็กเกิดในเรือนจำ โดยให้ระบุเฉพาะท้องที่ที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่

เมื่อผู้ต้องขังหญิงคลอดบุตรแล้ว ให้ผู้ต้องขังหญิงนั้นอยู่พักรักษาตัวต่อไปภายหลังการคลอดได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันคลอด ในกรณีที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวนานกว่านี้ ให้เสนอความเห็นของแพทย์ผู้ทำการคลอดเพื่อขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

ให้เด็กที่อยู่ร่วมกับมารดาในเรือนจำได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเด็ก เพื่อวินิจฉัยและให้การรักษาตามความจำเป็น รวมทั้งการตรวจป้องกันโรค และการบริการด้านสุขอนามัย การดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๕๙ ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเฉพาะผู้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกล่วงละเมิดดังกล่าว ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๕

การติดต่อผู้ต้องขัง

มาตรา ๖๐ ผู้ต้องขังพึงได้รับการอนุญาตให้ติดต่อกับบุคคลภายนอกตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ บุคคลภายนอกซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเรือนจำเพื่อกิจธุระ เยี่ยมผู้ต้องขังหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ที่ประกาศไว้โดยเปิดเผย

มาตรา ๖๑ ให้เรือนจำจัดสถานที่ให้ผู้ต้องขังได้พบและปรึกษากับทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ส่วนที่ ๖

ทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

มาตรา ๖๒ ทรัพย์สินชนิดใดจะเป็นสิ่งของที่อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทรัพย์สินที่เป็นสิ่งของอนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำแต่มีปริมาณหรือจำนวนเกินกว่าที่อธิบดีอนุญาต หรือเป็นสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ให้แจ้งญาติมารับคืนจากเจ้าพนักงานเรือนจำ แต่ถ้าไม่มีผู้มารับภายในเวลาที่เรือนจำกำหนด อาจจำหน่ายแล้วมอบเงินให้แก่ผู้ต้องขังภายหลังหักค่าใช้จ่ายในการจำหน่าย แต่ถ้าของนั้นมีสภาพเป็นของสละได้ง่าย ของอันตรายหรือโสโครกให้เจ้าพนักงานเรือนจำทำลายเสีย

การจำหน่ายและการทำลายสิ่งของตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๖๓ ทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่ตกค้างอยู่ในเรือนจำ ในกรณีต่อไปนี้ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

(๑) ผู้ต้องขังหลบหนีพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่หลบหนี

(๒) ผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวไปแล้วและไม่มารับทรัพย์สิน เงินรางวัล หรือเงินทำขวัญของตนไปภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว

หมวด ๖

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการพ้นจากเรือนจำ

มาตรา ๖๔ ให้เรือนจำเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยริเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ต้องขังได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๖๕ ผู้ต้องขังที่จำคุกมาแล้วจนเหลือโทษที่ต้องจำคุกตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ให้เรือนจำจัดให้พักการทำงาน และในกรณีที่เห็นสมควรให้จัดแยกคุมขังไว้ต่างหากจากผู้ต้องขังอื่น แล้วจัดให้ได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งถึงกำหนดปล่อยป่วยหนัก ไม่สามารถไปจากเรือนจำได้ และขออนุญาตอยู่รักษาตัวในเรือนจำต่อไป ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควร แต่ต้องรายงานให้อธิบดีทราบ

มาตรา ๖๗ เมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (๑) เรียกคืนทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการ
- (๒) จ่ายเครื่องแต่งกายให้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีเครื่องแต่งกายจะแต่งออกไปจากเรือนจำ
- (๓) ทำหลักฐานการปล่อยตัว
- (๔) คืนทรัพย์สินของผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเงินรางวัลและเงินทำขวัญ
- (๕) ออกใบสำคัญการปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษ

หมวด ๗

วินัยและบทลงโทษ

มาตรา ๖๘ ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ขอบังคับเรือนจำ หรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๖๙ เมื่อผู้ต้องขังกระทำความผิดวินัย จะถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา

(๓) ลดชั้น

(๔) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน เว้นแต่เป็นกรณีการติดต่อกับทนายความตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการติดต่อของผู้ต้องขังหญิงกับบุตรผู้เยาว์

(๕) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง

(๖) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน

(๗) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดังระบุไว้ในวรรคหนึ่ง การดำเนินการพิจารณาลงโทษ การลงโทษ การเพิกถอน เปลี่ยนแปลง งด หรือรอการลงโทษ และการอุทธรณ์ รวมทั้งผู้มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำความผิดอาญาขึ้นภายในเรือนจำและความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ของเรือนจำ ความผิดตามมาตรา ๗๓ หรือความผิดฐานพยายามหลบหนีที่คุมขัง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัยลงโทษฐานผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และจะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมายด้วยก็ได้

ความผิดตามวรรคหนึ่งที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะใช้อำนาจวินิจฉัยลงโทษทางวินัย ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ความในมาตรานี้ไม่ตัดสิทธิของเอกชนที่จะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาหรือคดีแพ่งตามกฎหมาย

หมวด ๘

ความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ

มาตรา ๗๑ ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ และสารระเหย รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพ

(๒) สุราหรือของมีเมาอย่างอื่น

(๓) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี

(๔) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน
 (๕) น้ำมันเชื้อเพลิงหรือวัตถุอื่นใดที่ก่อให้เกิดเพลิงได้
 (๖) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว
 (๗) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๓ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
 (๒) ขงเน่าเสียหรือขงมีพิษต่อร่างกาย
 (๓) เงินตรา
 (๔) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับสักร่างกาย
 (๕) สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๔ สิ่งของต้องห้ามตามความในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ไม่หมายความรวมถึงสิ่งของซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในราชการ

สิ่งของต้องห้ามที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ ให้ริบเสียทั้งสิ้น

ในกรณีสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา ๗๓ หากไม่มีการดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมายให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๕ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเรือนจำ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๖ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้

ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง
ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง ตามวรรคหนึ่ง
ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หากไม่สามารถ
ดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๗๗ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙
และยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๘ ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔)
ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกิน
เก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศ ประกอบกับ มีกฎหมายและกฎเกณฑ์ในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่สอดคล้องตามมาตรฐานสากล อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners / SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาชาติ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การควบคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) รวมทั้งยังไม่สามารถจัดการหรือบริหารโทษของผู้ต้องขังเฉพาะราย หรือเฉพาะคดีได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในการดำเนินการ และไม่สามารถดำเนินการให้มีสถานที่ควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องขังประเภทอื่น นอกจากการคุมขังไว้ในเรือนจำ ซึ่งทำให้ระบบการพัฒนาพฤตินิสัย และการบริหารงานเรือนจำไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการราชทัณฑ์ เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารงานราชทัณฑ์และปรับปรุงกฎหมายให้สามารถแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง กับทั้งเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาอื่นในการบริหารจัดการกระบวนการของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และได้บันทึกเสนอประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาบรรจุระเบียบวาระ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ โดยได้บรรจุเข้าระเบียบวาระในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

โดยเหตุผลในการตราร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. เนื่องจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศ ประกอบกับมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องตามมาตรฐานสากลจึงสมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการราชทัณฑ์เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารงานราชทัณฑ์และปรับปรุงกฎหมายให้สามารถแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง กับทั้งเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาคดีอื่นในการบริหารจัดการกระบวนการของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น โดยรายละเอียดมีดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๒๑ ก วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาของประเทศ ประกอบกับมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ในระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องตามมาตรฐานสากล อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners / SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาชาติ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การควบคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) รวมทั้งยังไม่สามารถจัดการหรือบริหารโทษของผู้ต้องขังเฉพาะรายหรือเฉพาะคดีได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในการดำเนินการ และไม่สามารถดำเนินการให้มีสถานที่ควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องขังประเภทอื่น นอกจากการคุมขังไว้ในเรือนจำ ซึ่งทำให้ระบบการพัฒนาพฤตินิสัยและการบริหารงานเรือนจำไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการราชทัณฑ์เพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารงานราชทัณฑ์และปรับปรุงกฎหมายให้สามารถแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง กับทั้งเป็นเครื่องมือในการแก้ไข

ปัญหาอื่นในการบริหารจัดการกระบวนการของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๗๘ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยามคำว่า **“เรือนจำ”** หมายความว่า ที่ซึ่งใช้ควบคุม ชัง กักขัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา วางอาณาเขตไว้โดยชัดเจนด้วย **“ผู้ต้องขัง”** หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังในเรือนจำโดยเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก **“นักโทษเด็ดขาด”** หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลัง คำพิพากษาถึงที่สุด และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย **“คนต้องขัง”** หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายขัง **“คนฝาก”** หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา **“คณะกรรมการ”** หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ **“กรรมการ”** หมายความว่า กรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ **“เจ้าพนักงานเรือนจำ”** หมายความว่า ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และอธิบดีได้แต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ **“อธิบดี”** หมายความว่า อธิบดีกรมราชทัณฑ์ **“รัฐมนตรี”** หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับกับเรือนจำทหารตามกฎหมายว่าด้วยเรือนจำทหาร (มาตรา ๕)

๓. กำหนดให้กรมราชทัณฑ์อาจดำเนินการให้มีมาตรการบังคับโทษด้วยวิธีการอื่น นอกจากการควบคุม ชัง กักขัง หรือจำคุกไว้ในเรือนจำ แต่มาตรการดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญารวมตลอดถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๖)

๔. หมวด ๑ คณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์

๔.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ และกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ (มาตรา ๘)

๔.๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ (มาตรา ๙)

๔.๓ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี (มาตรา ๑๐)

๔.๔ กำหนดเงื่อนไขการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ (มาตรา ๑๑)

๔.๕ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ (มาตรา ๑๒)

๔.๖ กำหนดการประชุมและองค์ประชุมของคณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด (มาตรา ๑๓)

๔.๗ กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายการราชทัณฑ์มอบหมายก็ได้ (มาตรา ๑๔)

๔.๘ กำหนดให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่น ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๑๕)

๔.๙ กำหนดให้กรมราชทัณฑ์ปฏิบัติงานเลขานุการให้แก่คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังปล่อย (มาตรา ๑๖)

๕. หมวด ๒ อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำ

๕.๑ กำหนดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์มีอำนาจกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการงานและความรับผิดชอบ ตลอดจนเงื่อนไขที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่นั้น และในกรณี จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจแต่งตั้งให้ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่น เป็นผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราวได้ โดยให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานเรือนจำ (มาตรา ๑๗)

๕.๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับแก่ผู้ต้องขังไม่ได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการป้องกันตัวผู้ต้องขังพยายามหลบหนี หรือใช้กำลังกายขัดขืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๑๘)

๕.๓ กำหนดห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่อาจทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบอันอาจเป็นอันตราย ต่อผู้อื่น เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม หรือเมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าพนักงาน ผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ หรือเมื่ออธิบดีสั่งว่าเป็นการจำเป็นต้องใช้ เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำ สภาพของท้องถิ่น หรือเหตุจำเป็นอื่น (มาตรา ๑๙)

๕.๔ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธอื่นนอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ เมื่อปรากฏว่า ผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ หรือเมื่อ ผู้ต้องขังหลายคนก่อการจู่โจมหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตู รั้ว กำแพง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในเรือนจำ หรือเมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น (มาตรา ๒๐)

๕.๕ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้เฉพาะแต่ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีอาวุธ และไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้วาง ผู้ต้องขังซึ่งกำลังหลบหนีไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำ สั่งให้หยุด และไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้ หรือในกรณีที่ผู้ต้องขังตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปก่อการจู่โจมหรือพยายามใช้ กำลังเปิดหรือทำลายประตู รั้ว กำแพง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในเรือนจำ หรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้อื่นและไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุด (มาตรา ๒๑)

๕.๖ กำหนดให้ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันท่วงทีจะปล่อยผู้ต้องขังไปชั่วคราวก็ได้ และให้แจ้งผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปทราบว่าจะต้องกลับมาเรือนจำหรือรายงานตนยังสถานี่ตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอ ภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่ได้รับการปล่อยไป (มาตรา ๒๒)

๕.๗ กำหนดให้ภายในเวลา ๔๘ ชั่วโมงนับตั้งแต่ทราบเหตุผู้ต้องขังหลบหนี เพื่อประโยชน์ในการ จัดการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นหรือจับกุมผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนี เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวหลบซ่อนอยู่ และมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นเข้าไป หรือรอนกว่าจะได้หมายค้นจากศาลมาได้ ผู้ต้องขังนั้นจะหลบหนีไป หากเจ้าของหรือผู้รักษาสถานที่นั้นไม่ยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณี จำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้ หรือค้นยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนีได้เข้าไปหลบซ่อนอยู่ และหากปล่อย ให้เน้นเข้าไปจะไม่สามารถตามหายานพาหนะหรือผู้ต้องขังดังกล่าวได้ (มาตรา ๒๓)

๕.๘ กำหนดให้การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำในการตรวจค้นในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ นอกจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำดำเนินการโดยการแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ บันทึกเหตุอันควรสงสัยและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องเข้าค้นเป็นหนังสือให้ไว้แก่เจ้าของผู้รักษาหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่บุคคลนั้น ในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ และรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ (มาตรา ๒๔)

๕.๙ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจกำหนดอาณานิคมบริเวณภายนอกเรือนจำ ซึ่งเป็นที่สาธารณะเป็นเขตปลอดภัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมแสดงแผนที่ของอาณานิคมดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบริเวณนั้นประกอบด้วย (มาตรา ๒๕)

๕.๑๐ กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำในการตรวจค้นเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะตามมาตรา ๒๓ ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำได้ขอให้บุคคลใดช่วยเหลือ ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำได้ หากบุคคลนั้นได้รับบาดเจ็บหรือตายเพราะเหตุที่ได้เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ให้บุคคลนั้นได้รับเงินทำขวัญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๒๖)

๕.๑๑ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุกภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึง หรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์เพื่อเป็นการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา ๒๗)

๕.๑๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ หรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๘)

๕.๑๓ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุกภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขังเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๒๙)

๕.๑๔ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำ ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่น ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง และบุคคลซึ่งช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๘ ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๓๐)

๖. หมวด ๓ การจำแนก เขตความรับผิดชอบ และมาตรฐานเรือนจำ

๖.๑ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนดจำแนกประเภทหรือชั้นของเรือนจำ โดยอาศัยเกณฑ์เกี่ยวกับเพศของผู้ต้องขัง สถานะของผู้ต้องขัง ความประสงค์ในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ความมั่นคงของเรือนจำ และลักษณะเฉพาะทางของเรือนจำ เพื่อประโยชน์ในการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยและควบคุมผู้ต้องขัง อธิบดีจะสั่งให้จัดแบ่งอาณาเขตภายในเรือนจำออกเป็นส่วน ๆ โดยคำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้และความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภทก็ได้ (มาตรา ๓๑)

๖.๒ กำหนดให้กรมราชทัณฑ์กำหนดชื่อเรือนจำ โดยใช้คำว่า “เรือนจำ” เป็นคำขึ้นต้นแล้วต่อด้วยชื่อของเรือนจำ และเขตความรับผิดชอบของเรือนจำโดยอาจกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด ทั้งนี้ ให้ความสำคัญ สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และรองรับการดำเนินการของศาล การดำเนินการดังกล่าวให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงยุติธรรมและแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย (มาตรา ๓๒)

๖.๓ กำหนดให้การกำหนดอาณาเขตในสถานที่อื่นที่มีใช้เรือนจำให้เป็นสถานที่คุมขังเพื่อดำเนินกิจการตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ให้สามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๓๓)

๖.๔ กำหนดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานในเรือนจำ การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานเรือนจำ การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง การปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังแต่ละประเภท และการอื่นอันจำเป็นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานเรือนจำทุกแห่งเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน (มาตรา ๓๔)

๗. หมวด ๔ ผู้ต้องขัง

๗.๑ ส่วนที่ ๑ การรับตัวผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใด ๆ ไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (มาตรา ๓๕)

๒) กำหนดให้ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังที่อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและนามสกุลของผู้ต้องขัง ข้อหาหรือความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำความผิดที่กลายนิ้วมือหรือสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคล และตำหนิรูปพรรณ ความแข็งแรงของร่างกาย และความสามารถทางสติปัญญา รวมถึงรายละเอียดอื่นตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๓๖)

๓) กำหนดให้ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ ให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ทำการตรวจอนามัยของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจอนามัยภายในวันที่รับตัวเข้าไว้ได้ จะให้เจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ตรวจอนามัยของผู้ต้องขังนั้นในเบื้องต้นก่อนก็ได้ แต่ต้องจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการตรวจอนามัยจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์โดยเร็ว (มาตรา ๓๗)

๔) กำหนดให้ในวันที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำต้องแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบถึงข้อบังคับเรือนจำ ระเบียบกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขัง และสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะพึงได้รับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งเรื่องอื่นที่จำเป็น (มาตรา ๓๘)

๕) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ต้องขังมีเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ซึ่งอยู่ในความดูแลของตนติดมายังเรือนจำ หรือเด็กซึ่งคลอดในระหว่างที่มารดาถูกคุมขังในเรือนจำ หากมีความจำเป็นหรือปรากฏว่าไม่มีผู้ใดจะเลี้ยงดูเด็กนั้น ผู้บัญชาการเรือนจำจะอนุญาตให้เด็กนั้นอยู่ในเรือนจำจนกว่าเด็กอายุครบ ๓ ปีก็ได้ หรือให้ส่งเด็กนั้นไปยังหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ หรือพัฒนาฟื้นฟูเด็กเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ (มาตรา ๓๙)

๗.๒ ส่วนที่ ๒ การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์จัดให้มีระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การแยกคุมขัง และให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์มีอำนาจย้ายผู้ต้องขังตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขังดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการจัดชั้น จัดกลุ่ม ควบคุม แยกคุมขัง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง (มาตรา ๔๐)

๒) กำหนดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์จัดให้มีระบบการจัดชั้น การจัดกลุ่มผู้ต้องขัง และการแยกคุมขัง โดยให้คำนึงถึงประเภทหรือชั้นของเรือนจำที่ได้จำแนกไว้ ความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท

แต่ละชั้น การควบคุม แก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพุดินสัยผู้ต้องขัง และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการผู้ต้องขังภายในเรือนจำ (มาตรา ๔๑)

๓) กำหนดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์จัดให้มีระบบการพัฒนาพุดินสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพุดินสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรม และจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และพัฒนาพุดินสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี (มาตรา ๔๒)

๘. หมวด ๕ สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง

๘.๑ ส่วนที่ ๑ สิทธิของผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งต้องมีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงาน (มาตรา ๔๓)

๒) กำหนดให้เรือนจำรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งต้องจัดหาบรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ผู้ต้องขังจะนำอุปกรณ์ในการศึกษาของตนเองมาใช้และได้รับอนุญาตแล้ว (มาตรา ๔๔)

๓) กำหนดให้ในกรณีที่เรือนจำใดมีผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาเดียวกันเป็นจำนวนมากพอสมควร ให้เรือนจำนั้นจัดหาภิกษุ นักบวช หรือผู้มีความรู้หรือปฏิบัติหน้าที่อนุศาสนาจารย์หรือผู้นำทางศาสนาแห่งศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ เพื่อสอนธรรมะให้คำแนะนำทางจิตใจ หรือประกอบศาสนกิจในเรือนจำนั้นได้ โดยผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และมีสิทธิที่จะมีหนังสือธรรมะหรือคู่มือพิธีกรรมของศาสนาที่ตนนับถือไว้ในครอบครองได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๔๕)

๔) กำหนดให้ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษผู้ต้องขัง มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔๖)

๕) กำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานของเรือนจำได้ โดยให้ได้รับความคุ้มครอง และให้คำปรึกษาในทันที รวมทั้งคำร้องดังกล่าวต้องรักษาเป็นความลับและได้รับการไต่สวนชี้ขาด โดยพนักงานอัยการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๔๗)

๘.๒ ส่วนที่ ๒ หน้าที่และการงานของผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำ และระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๔๘)

๒) กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำอาจสั่งให้นักโทษเด็ดขาด ออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำได้ โดยให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๔๙)

๓) กำหนดให้ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการงานที่ได้ทำ แต่ในกรณีที่การงานที่ได้ทำไปนั้นก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับเงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ (มาตรา ๕๐)

๔) กำหนดให้ผู้ต้องขังซึ่งได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือตายเนื่องจากการงานตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๔๖ มีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕๑)

๘.๓ ส่วนที่ ๓ ประโยชน์ของผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษอาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ ได้รับความสะดวกในเรือนจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ หรือเลื่อนชั้น หรือได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือลาไม่เกิน ๗ วันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย หรือลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกิน ๕ วัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน หรือไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก มีกำหนดเวลา หรือลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา ๔๖ และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้ หรือพักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของกำหนดโทษตามหมายศาลขณะนั้น หรือได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ หรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ (มาตรา ๕๒)

๒) กำหนดให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ตามมาตรา ๕๒ (๕) หรือ (๖) หรือได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา ๕๒ (๗) และได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาล ในขณะนั้น ต้องปฏิบัติตนโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕๓)

๘.๔ ส่วนที่ ๔ สุขอนามัยของผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วย โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำที่สถานพยาบาลนั้นด้วยอย่างน้อย ๑ คน (มาตรา ๕๔)

๒) กำหนดให้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เห็นว่าผู้ต้องขังป่วย มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต หรือเป็นโรคติดต่อ ให้รายงานผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อดำเนินการให้ได้รับการตรวจจากแพทย์โดยเร็ว (มาตรา ๕๕)

๓) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ต้องขังตาย ป่วยหนัก บาดเจ็บสาหัส วิกลจริต หรือจิตไม่ปกติ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งเรื่องดังกล่าวให้คู่สมรสของผู้ต้องขังนั้น ญาติหรือบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ทราบ โดยไม่ชักช้า (มาตรา ๕๖)

๔) กำหนดให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร ได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และต้องจัดอาหารที่เพียงพอ และในเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ ทารก เด็กและมารดาที่ให้นมบุตร และต้องไม่ขัดขวางผู้ต้องขังหญิงในการให้นมบุตร เว้นแต่มีปัญหาด้านสุขภาพ (มาตรา ๕๗)

๕) กำหนดให้เรือนจำจัดเตรียมให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ได้คลอดบุตรในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลนอกเรือนจำ ณ ที่ซึ่งที่เรือนจำนั้นตั้งอยู่ หากเด็กคลอดในเรือนจำ ห้ามมิให้บันทึกว่าเด็กเกิดในเรือนจำ และเมื่อผู้ต้องขังหญิงคลอดบุตรแล้ว ให้ผู้ต้องขังหญิงนั้นอยู่พักรักษาตัวต่อไปภายหลังการคลอดได้ไม่เกิน ๗ วันนับแต่วันคลอด ในกรณีที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวนานกว่านี้ ให้เสนอความเห็นของแพทย์ผู้ทำการคลอดเพื่อขออนุญาตต่อผู้บัญชาการเรือนจำ (มาตรา ๕๘)

๖) กำหนดให้ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเฉพาะผู้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกล่วงละเมิดดังกล่าว ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษาทางการแพทย์ที่เหมาะสม และต้องได้รับการสนับสนุนการดูแลสุขภาพทางกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕๙)

๘.๕ ส่วนที่ ๕ การติดต่อผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้ผู้ต้องขังพึงได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับบุคคลภายนอก ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๖๐)

๒) กำหนดให้เรือนจำจัดสถานที่ให้ผู้ต้องขังได้พบและปรึกษา กับทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์ (มาตรา ๖๑)

๘.๖ ส่วนที่ ๖ ทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

๑) กำหนดให้ทรัพย์สินชนิดใดจะเป็นสิ่งของที่อนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากทรัพย์สินที่เป็นสิ่งของอนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำแต่มีปริมาณหรือจำนวนเกินกว่าที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์อนุญาต หรือเป็นสิ่งของที่ไม่อนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ให้แจ้งญาติมารับคืนจากเจ้าพนักงานเรือนจำ แต่ถ้าไม่มีผู้มารับภายในเวลาที่เรือนจำกำหนด อาจจำหน่ายแล้วมอบเงินให้แก่ผู้ต้องขังภายหลังหักค่าใช้จ่ายในการจำหน่าย แต่ถ้าของนั้นมีสภาพเป็นของสละเสียง่ายของอันตรายหรือโสโครกให้เจ้าพนักงานเรือนจำทำลายเสีย (มาตรา ๖๒)

๒) กำหนดให้ทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่ตกค้างอยู่ในเรือนจำ ในกรณีผู้ต้องขังหลบหนีพ้นกำหนด ๓ เดือนนับแต่วันที่หลบหนี หรือผู้ต้องขังถูกปล่อยตัวไปแล้ว และไม่มารับทรัพย์สิน เงินรางวัล หรือเงินทำขวัญของตนไปภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๖๓)

๙. หมวด ๖ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการพ้นจากเรือนจำ

๙.๑ กำหนดให้เรือนจำเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยริเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้ต้องขังได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังแต่ละคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ (มาตรา ๖๔)

๙.๒ กำหนดให้ผู้ต้องขังที่จำคุกมาแล้วจนเหลือโทษที่ต้องจำคุกตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนดให้เรือนจำจัดให้พักการทำงาน และในกรณีที่เห็นสมควรให้จัดแยกคุมขังไว้ต่างหากจากผู้ต้องขังอื่นแล้วจัดให้ได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (มาตรา ๖๕)

๙.๓ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ต้องขังถึงกำหนดปล่อยป่วยหนักไม่สามารถไปจากเรือนจำได้ และขออนุญาตอยู่รักษาตัวในเรือนจำต่อไป ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตตามที่เห็นสมควรแต่ต้องรายงานให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ทราบ (มาตรา ๖๖)

๙.๔ กำหนดให้เมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขังให้มีการเรียกคืนทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการจ่ายเครื่องแต่งกายให้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีเครื่องแต่งกายจะแต่งออกไปจากเรือนจำทำหลักฐานการปล่อยตัว คืนทรัพย์สินและสิ่งของของผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเงินรางวัลและเงินทำขวัญออกใบสำคัญการปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษ (มาตรา ๖๗)

๑๐. หมวด ๗ วินัยและบทลงโทษ

๑๐.๑ กำหนดให้ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ขอบังคับเรือนจำ หรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำความผิดวินัย (มาตรา ๖๘)

๑๐.๒ กำหนดบทลงโทษเมื่อผู้ต้องขังกระทำความผิดวินัย (มาตรา ๖๙)

๑๐.๓ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำความผิดอาญาขึ้นภายในเรือนจำ และความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินของเรือนจำ ความผิดตามมาตรา ๗๓ หรือความผิดฐานพยายามหลบหนีที่คุมขัง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัยลงโทษฐานผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ แทนที่จะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมาย (มาตรา ๗๐)

๑๑. หมวด ๘ ความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ

๑๑.๑ กำหนดบทลงโทษในกรณีบุคคลใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเรือนจำ (มาตรา ๗๑)

๑๑.๒ กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลใดที่กระทำด้วยประการใดให้เข้ามา หรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขังซึ่งสิ่งของต้องห้าม ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพสุราหรือของมีนเมาอย่างอื่น เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน น้ำมันเชื้อเพลิง หรือวัตถุอื่นใดที่ก่อให้เกิดเพลิงได้ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว และสิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗๒)

๑๑.๓ กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลใดที่กระทำด้วยประการใดให้เข้ามาหรือให้ออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองหรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย เงินตรา เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับสักร่างกาย สิ่งของอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเรือนจำ หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๗๓)

๑๑.๔ กำหนดให้สิ่งของต้องห้ามตามความในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ไม่หมายความรวมถึงสิ่งของซึ่งมีไว้เพื่อใช้ในราชการ และกำหนดบทลงโทษหากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๓ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำหรือเป็นข้าราชการกรมราชทัณฑ์ต้องระวางโทษเป็น ๓ เท่าของโทษสำหรับความผิดนั้น (มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕)

๑๒. บทเฉพาะกาล

๑๒.๑ กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับบรรดาฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๗๖)

๑๒.๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ และยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๗๗)

๑๒.๓ กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกิน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๗๘)

วรรณวนิช สว่างแจ้ง / จัดทำ

บรรณานุกรม

สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา : ข้อมูลการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สารบบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ณ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ [ข้อมูลออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://web.senate.go.th/w3c/senate/pictures/sec/13/sp5/act.pdf> [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]

สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ [ข้อมูลออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.senate.go.th/w3c/senate/> [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]

ราชกิจจานุเบกษา (๒๕๖๐) : ค้นหาราชกิจจานุเบกษา ประเภท ก เล่ม ๑๓๔ ชนิดพระราชบัญญัติ [ข้อมูลออนไลน์] สืบค้นจาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/RKJ/special/search.jsp> [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]

ภาคผนวก

ข้อมูลการพิจารณาร่างกฎหมาย
และวันประกาศราชกิจจานุเบกษา ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐

ข้อมูลการพิจารณาร่างกฎหมายและวันประกาศราชกิจจานุเบกษา ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
๑.	พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของ คนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐	อนุมัติพระราชกำหนดในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการอนุมัติ พระราชกำหนดฯ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอน ๗๔ ก วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑ (ตามความในมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐)	๑๓๔	๖๕ ก	๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๒.	พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	อนุมัติพระราชกำหนดในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการอนุมัติ พระราชกำหนดฯ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอน ๗๖ ก วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ หน้า ๒ (ตามความในมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐)	๑๓๔	๖๗ ก	๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๓.	พระราชบัญญัติกองทุนเงิน ให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและ ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๒ ก	๒๗ มกราคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๔.	พระราชบัญญัติการกีฬา แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและ ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๐๖ ก	๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
๕.	พระราชบัญญัติการแข่งขัน ทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ และครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียด เรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควร ประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๗๐ ก	๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๒๒	เล่ม ๑
๖.	พระราชบัญญัติการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๔๑/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและ ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๓ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๒๔ ก	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑๓	เล่ม ๑
๗.	พระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๓๓ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๘/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไป ยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๗๙ ก	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๘.	พระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๖/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๓๖	เล่ม ๑

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙					
๙.	พระราชบัญญัติการถวายความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยกรรมาธิการเต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๒๖ ก	๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๑๐.	พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๔๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๖๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๓๑ ก	๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓๑	เล่ม ๑
๑๑.	พระราชบัญญัติการปฏิบัติตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศไทย สหราชอาณาจักรเพื่อความร่วมมือในการปรับปรุงการปฏิบัติตามการพาณิชย์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๖ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๑๐ ก	๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑๗	เล่ม ๑
๑๒.	พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๓ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙					
๑๓.	พระราชบัญญัติการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศสำหรับ อุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๙ ก	๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๑๔.	พระราชบัญญัติการรับขน ทางอากาศระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๕๖ ก	๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๑๖	เล่ม ๑
๑๕.	พระราชบัญญัติการเรียกเงิน สมทบเข้ากองทุนระหว่าง ประเทศเพื่อชดใช้ความ เสียหายจากมลพิษน้ำมัน อันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๗๐ ก	๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๒	เล่ม ๑

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
๑๖.	พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๕ ก	๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๔๘	เล่ม ๑
๑๗.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่เกี่ยวกับความรับผิด ในทางอาญาของผู้แทน นิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๑ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๘ ก	๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๑๘.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๑ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๙ ก	๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๑
๑๙.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน	๑๓๔	๓๒ ก	๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐	๕๑	เล่ม ๑

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐					
๒๐.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๔) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๒ ก	๒๗ มกราคม ๒๕๖๐	๒๓	เล่ม ๒
๒๑.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๕) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑๓๔	๓๗ ก	๑ เมษายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๒๒.	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่ยุ่อาศัย พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและมอบหมายให้คณะกรรมการการวิสามัญการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๙/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๘๘ ก	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๒๓.	พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๕๓ ก	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๘๐	เล่ม ๒

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐					
๒๔.	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยการมาธิการเต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้ เป็นกฎหมายและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๒ ก	๖ มกราคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๒๕.	พระราชบัญญัติควบคุม การส่งเสริมการตลาดอาหาร สำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๗๒ ก	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๒๖.	พระราชบัญญัติควบคุม ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๓๙ ก	๕ เมษายน ๒๕๖๐	๒๗	เล่ม ๒
๒๗.	พระราชบัญญัติความรับผิด ทางแพ่งต่อความเสียหายจาก มลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๗๐ ก	๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
	พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐					
๒๘.	พระราชบัญญัติคุ้มครอง แรงงาน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๕๒	เล่ม ๒
๒๙.	พระราชบัญญัติคุ้มครอง แรงงาน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๐/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๘๘ ก	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐	๗	เล่ม ๒
๓๐.	พระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๕๐ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๐๑ ก	๒ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
๓๑.	พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยกรรมาธิการเต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๒๔ ก	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๓๒.	พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๗/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๔ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๙/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๙๘ ก	๒๖ กันยายน ๒๕๖๐	๕	เล่ม ๒
๓๓.	พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๐	-	๑๓๔	๗๕ ก	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๓๔.	พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยกรรมาธิการเต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑๓๔	๓๒ ก	๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐	๔๘	เล่ม ๒
๓๕.	พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๕/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๔๔	เล่ม ๒

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙					
๓๖.	พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และมอบให้คณะกรรมการการวิสามัญการเศรษฐกิจ การเงินและการคลังพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๘๘ ก	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐	๔	เล่ม ๒
๓๗.	พระราชบัญญัติบริษัท ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรม ขนาดย่อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๘๙ ก	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๒
๓๘.	พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบ โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๙๓ ก	๑๓ กันยายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๓๙.	พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๔๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๔ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๑๒๓ ก	๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
	แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบ โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐					
๔๐.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๙ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๖/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๓๑ ก	๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๔๑.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๗/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่ถึง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบ โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๐๕ ก	๗ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๔๒.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๙ คน เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง	๑๓๔	๙๙ ก	๒๘ กันยายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐					
๔๓.	พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๒ ก	๒๗ มกราคม ๒๕๖๐	๑๙	เล่ม ๓
๔๔.	พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๕ ก	๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๓๒	เล่ม ๓
๔๕.	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๐/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๙ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๖๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๓๑ ก	๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓๖	เล่ม ๓
๔๖.	พระราชบัญญัติแผน และขั้นตอนการดำเนินการ ปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๖ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๘/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๗๙ ก	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐	๑๓	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐					
๔๗.	พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และส่งให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๕ ก	๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๔๒	เล่ม ๓
๔๘.	พระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๓ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๓๒ ก	๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๔๙.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย แม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๓๙ ก	๕ เมษายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๕๐.	พระราชบัญญัติมาตรการ กำกับและติดตามจับกุม ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๙๘ ก	๒๖ กันยายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
	โดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐					
๕๑.	พระราชบัญญัติยกเลิก กฎหมายบางฉบับที่หมดความ จำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับ กฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยการรวมการเติมสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้ เป็นกฎหมายและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๑ ก	๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๕๒.	พระราชบัญญัติยาเสพติด ให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๕ ก	๑๕ มกราคม ๒๕๖๐	๘	เล่ม ๓
๕๓.	พระราชบัญญัติระบบ การชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๔๘/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๑๐ ก	๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๕๔.	พระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖)	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๙ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๘๓ ก	๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
	พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐					
๕๕.	พระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และส่งให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา เพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๙๓ ก	๑๓ กันยายน ๒๕๖๐	๓๒	เล่ม ๓
๕๖.	พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐	-	๑๓๔	๔๘ ก	๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๕๗.	พระราชบัญญัติรักษาความ สะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับ หลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๕ ก	๑๕ มกราคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓
๕๘.	พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓๒/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๗/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง	๑๓๔	๒๑ ก	๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๓

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๙					
๕๙.	พระราชบัญญัติ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๓๑ ก	๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐	๒๔	เล่ม ๔
๖๐.	พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๒๖ ก	๒ มีนาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๖๑.	พระราชบัญญัติว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๑/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๒๔	เล่ม ๔
๖๒.	พระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้าง ทางพิเศษสายบางพลี – สุขสวัสดิ์ ในท้องที่อำเภอบางพลี	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และส่งให้คณะกรรมการการคมนาคมเพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน	๑๓๔	๓๔ ก	๒๕ มีนาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
	อำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. ๒๕๖๐	โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐					
๖๓.	พระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้าง ทางพิเศษศรีรัช – วงแหวน รอบนอกกรุงเทพมหานคร ในท้องที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และเขตทวีวัฒนา เขตตลิ่งชัน เขตบางพลัด เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยกรรมาธิการ เต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๑ ก	๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	๓	เล่ม ๔
๖๔.	พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๕๓ ก	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๒๖	เล่ม ๔
๖๕.	พระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๘๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๑ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง	๑๓๔	๖๓ ก	๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐					
๖๖.	พระราชบัญญัติส่งเสริม การลงทุน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๖๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๐ ก	๒๔ มกราคม ๒๕๖๐	๔๗	เล่ม ๔
๖๗.	พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาระบบเกษตร พันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๒๒ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๕๖ ก	๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๖๘.	พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๔๙/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๕๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๑๑๓ ก	๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๖๙.	พระราชบัญญัติสถาบัน คุ้มครองเงินฝาก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๔/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และมอบให้คณะกรรมการวิสามัญการเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง เพื่อพิจารณา รายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา	๑๓๔	๑๒๓ ก	๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐	๒๕	เล่ม ๔

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
		วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๖๑/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐					
๗๐.	พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์ การแต่งตั้งและการดำรง ตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการ และส่งให้คณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณารายละเอียดแล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๘๓ ก	๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐	๔	เล่ม ๔
๗๑.	พระราชบัญญัติห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๕๔/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๗๕/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙	๑๓๔	๕ ก	๑๕ มกราคม ๒๕๖๐	๑๒	เล่ม ๔
๗๒.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับการ ประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๔๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยัง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๖๕ ก	๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	๕๙	เล่ม ๔

ลำดับที่	ชื่อกฎหมาย	การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ราชกิจจานุเบกษา				รวมเล่ม กฎหมาย
			เล่ม	ตอน	วันที่ประกาศ	หน้า	
๗๓.	พระราชบัญญัติองค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ ครั้งที่ ๗๓/๒๕๕๙ วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ มีมติรับหลักการ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด แล้วรายงานต่อสภา วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ครั้งที่ ๘๐/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา และลงมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นชอบสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙	๑๓๔	๑๔ ก	๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๗๔.	พระราชบัญญัติ โอนงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการจากนั้นพิจารณารายละเอียดเรียงลำดับตามมาตรา โดยกรรมาธิการ เต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐	๑๓๔	๕๓ ก	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๗๕.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๖๐	วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ วาระที่ ๓ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจากนั้นพิจารณารายละเอียด โดยกรรมาธิการเต็มสภาและมีมติเห็นชอบในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้ เป็นกฎหมายและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐	๑๓๔	๖ ก	๑๕ มกราคม ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔
๗๖.	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย	-	๑๓๔	๔๐ ก	๖ เมษายน ๒๕๖๐	๑	เล่ม ๔